

بسم الله الرحمن الرحيم

به نام خدا

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران
(ایرانداک)

طرح پژوهشی

طراحی راهنمای گزارش شواهد برای کاربرست در سیاست گذاری علم،
فناوری و نوآوری: مورد مطالعه همانندجویی و ثبت پایان نامه، رساله، و

پیشنهاد

مجری

لیلا نامداریان

همکار

بهروز رسولی

فروردین ۱۴۰۰

حقوق: پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران

طرح پژوهشی «طراحی راهنمای گزارش شواهد برای کاربرست در سیاست‌گذاری علم، فناوری و نوآوری: مورد مطالعه همانندجویی و ثبت پایان‌نامه، رساله، و پیشنهاد» پیرو قرارداد شماره ۳۳/۸۷۸۲ مورخ ۱۳۹۸/۸/۱۴ میان پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (کارفرما) و خانم لیلا نامداریان (مجری) اجرا شده است. گزارش حاضر یک جلد از مستندات این طرح است. این گزارش و تمامی حقوق مادی آن بر اساس قانون حمایت حقوق مولفان و مصنفان و هنرمندان، مصوب ۱۳۴۸ و اصلاحیه‌های بعدی آن و همچنین آیین‌نامه‌های اجرایی این قانون متعلق به پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران و هرگونه استفاده از تمامی یا پاره‌ای از آن، شامل: نقل قول، تکثیر، انتشار، کاربرد نتایج، تکمیل و مانند آنها به صورت چاپی، الکترونیکی یا وسایل دیگر فقط با اجازه کتبی پژوهشگاه امکان‌پذیر است. نقل قول در حد هزار واژه در انتشارات علمی مانند کتاب و مقاله با درج اطلاعات کامل کتابشناختی، نیازی به مجوز پژوهشگاه ندارد.

۳۳/۸۰۱

۱۴۰۰/۰۲/۰۵

ندارد

برنامۀ

ایرانداک در نیم‌قرن دوم کار خود همچنان جوان و کوشا، همراه هر پژوهش، پژوهشگر، و سیاست‌گذار

۱۳۴۲-۱۳۹۹

گواهی

انجام طرح پژوهشی:

- ◇ عنوان: طراحی راهنمای گزارش شواهد برای کاربست در سیاست‌گذاری علم، فناوری، و نوآوری (مورد مطالعه: همانندجویی و ثبت پایان‌نامه، رساله، و پیشنهاد)
 - ◇ مجری: دکتر لیلا نامداریان
 - ◇ همکار: دکتر بهروز رسولی
 - ◇ شماره قرارداد: ۳۳/۸۷۸۲
 - ◇ تاریخ قرارداد: ۱۳۹۸/۸/۱۴
 - ◇ تاریخ شروع: ۱۳۹۸/۸/۱۴
 - ◇ تاریخ پایان: ۱۴۰۰/۱/۱۶
 - ◇ ناظر: دکتر سیروس علی‌دوستی
- در پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران گواهی می‌شود. گزارش پایانی این طرح، بر پایه داوری در نشست ۴۰۷ (تاریخ ۱۴۰۰/۱/۳۰) شورای پژوهشی پژوهشگاه به تصویب رسیده است. لازم می‌دانم مراتب قدردانی خود را به مجری، همکار، و ناظر این طرح تقدیم دارم.

با آرزوی پیروزی
پرویز شهریاری
معاون پژوهش و آموزش

قدردانی

بدین وسیله از زحمات و حمایت‌های بی‌دریغ استاد محترم و رئیس گرامی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران، جناب آقای دکتر علیدوستی صمیمانه سپاسگزاری می‌نمایم و همچنین از سایر همکارانی که هر کدام به نحوی در تهیه این مجموعه با اینجانب همکاری داشته‌اند به ویژه جناب آقای دکتر شیرانی، جناب آقای رزمی، جناب آقای محمودیان، جناب آقای شادالوئی، سرکار خانم شمسی، سرکار خانم دهرائی، جناب آقای مهندس پارسی، و جناب آقای دکتر پاک‌نیت تشکر نموده و تندرستی و موفقیت همه آنها را از خداوند متعال خواهانم.

طراحی راهنمای گزارش شواهد برای کاربریست در سیاست‌گذاری علم، فناوری و نوآوری: مورد مطالعه همانندجویی و ثبت پایان‌نامه، رساله، و پیشنهاد

مدیر طرح پژوهشی: لیلا نامداریان، عضو هیئت علمی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک)

نشانی: تهران، خیابان انقلاب، چهارراه فلسطین، شماره ۱۰۹۰، طبقه سوم، اتاق ۳۱۱

صندوق پستی: ۱۳۱۵۷۷۳۳۱۴ تلفن: ۰۲۱-۶۶۴۹۴۹۸۰

رایانامه: Namdarian@irandoc.ac.ir

همکار: بهروز رسولی، عضو هیئت علمی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک)

چکیده

شیوه تدوین شواهد برای سیاست‌گذاری باید به گونه‌ای باشد که سیاست‌گذاران بتوانند در کوتاه‌ترین زمان کلیدی‌ترین مسائل موجود را برداشت کنند. از این رو، هدف این پژوهش طراحی راهنمایی کاربردی است تا با یاری آن بتوان شواهد را به گونه‌ای کارآمد و موثر به سیاست‌گذاران علم، فناوری، و نوآوری گزارش کرد. در این راستا، نخست کلیدی‌ترین مؤلفه‌های راهنمای گزارش شواهد در آثار دانشگاهی و حرفه‌ای کاوش، شناسایی، و در سه بعد ساختاری، محتوایی و طراحی دسته‌بندی شدند. سپس، این ابعاد و مؤلفه‌ها در پرسشنامه‌ای سازماندهی شدند و برای تأیید اعتبار در دو دور به یک پنل دلفی دربردارنده ۱۵ نفر از متخصصان و کنشگران سیاست‌گذاری علم، فناوری، و نوآوری سپرده شدند. برپایه نتایج این پژوهش، بهترین شکل گزارش شواهد به سیاست‌گذاران در لایه‌های گوناگون سیاست‌گذاری (لایه اجرا، لایه بخشی، و لایه کلان) «گزیده سیاستی» است و اجزای کلیدی آن عبارتند از (۱) اطلاعات کتابشناختی (شامل عنوان، نام سازمان، تاریخ تهیه و شماره سند)، (۲) مقدمه و بیان مسئله، (۳) یافته‌ها، (۴) توصیه‌های سیاستی، و (۵) منابع. همچنین نتایج این پژوهش نشان می‌دهد تفاوتی میان مؤلفه‌های ساختاری، محتوایی و طراحی گزیده سیاستی برای سیاست‌گذاران در لایه‌های متفاوت سیاست‌گذاری وجود ندارد و این گزیده‌ها تنها در اندازه گزیده با هم متفاوت هستند. راهنمای پیشنهادی در این پژوهش می‌تواند الگوی نگارش کارآمدی برای افراد/گروه‌ها/مؤسسه‌هایی باشد که می‌خواهند یافته‌هایشان را به سیاست‌گذاران گزارش کنند. در حال حاضر مراکز اسناد و مدارک علمی نظیر ایرانداک از جمله نهادهای موجود در نظام علم و فناوری است که شواهد مهمی را برای سیاست‌گذاری علم، فناوری و نوآوری فراهم می‌کنند. از این رو در مرحله دوم پژوهش حاضر، با بهره‌گیری از الگوی توسعه یافته در مرحله نخست پژوهش، ساختار مناسب برای گزارش اطلاعات همانندجو و سامانه ملی ثبت پایان‌نامه، رساله، و پیشنهاد به مخاطب ایرانداک در زمینه سیاست‌گذاری علم، فناوری و نوآوری را ارائه شده است. در این گام از روش گروه کانونی استفاده و تلاش شده است تا با بهره‌گیری از تجربیات مدیران، کارشناسان، و محققان ایرانداک شرکت‌کننده در گروه کانونی، گزیده‌های سیاستی همانندجو و سامانه ملی ثبت پایان‌نامه، رساله، و پیشنهاد به تفکیک لایه‌های گوناگون سیاست‌گذاری تهیه و تدوین شوند.

واژگان کلیدی: گزیده سیاستی؛ سیاست‌گذاری علم، فناوری، و نوآوری؛ سیاست‌گذاری مبتنی بر شواهد؛ راهنمای نگارش؛ همانندجویی؛ ثبت پایان‌نامه، رساله، و پیشنهاد.

فهرست مطالب

۱۴.....	فصل اول - کلیات پژوهش
۱۵.....	۱-۱. مقدمه و بیان مسئله
۱۷.....	۲-۱. تعریف واژه‌ها و مفاهیم
۱۹.....	۳-۱. هدف‌های پژوهش
۲۰.....	۴-۱. پرسش‌های پژوهش
۲۱.....	۵-۱. گام‌ها و مراحل انجام پژوهش
۲۲.....	فصل دوم - مبانی نظری پژوهش
۲۳.....	۱-۲. مقدمه
۲۴.....	۲-۲. کاربرد شواهد در سیاستگذاری
۲۵.....	۳-۲. پیش‌نیازهای اصلی استفاده از شواهد در سیاست و در عمل
۲۷.....	۴-۲. انواع شواهد مناسب برای سیاستگذاری
۲۹.....	۱-۴-۲. شواهد پژوهشی مناسب برای سیاستگذاری
۳۲.....	۲-۴-۲. شواهد زمینه‌ای/متنی مناسب برای سیاستگذاری
۳۴.....	۳-۴-۲. شواهد تجربی مناسب برای سیاستگذاری
۳۵.....	۵-۲. اصول انتخاب شواهد برای کاربری در سیاستگذاری
۳۵.....	۱-۵-۲. اصول انتخاب شواهد برای کاربری در سیاستگذاری در مطالعه «پارخورست» (۲۰۱۷)
۳۷.....	۲-۵-۲. اصول انتخاب شواهد برای کاربری در سیاستگذاری در چهارچوب «RAPID» «موسسه توسعه خارجی»
۳۹.....	۳-۵-۲. چهارچوب اصول کیفیت شواهد دیارتان توسعه بین‌المللی انگلستان
۴۱.....	۴-۵-۲. اصول انتخاب شواهد برای کاربری در سیاستگذاری در مطالعه «سوتکلیف و کورت» (۲۰۰۶)
۴۱.....	۵-۵-۲. اصول انتخاب شواهد برای کاربری در سیاستگذاری در مطالعه «اسپرو» (۲۰۱۸)
۴۲.....	۶-۵-۲. اصول انتخاب شواهد برای کاربری در سیاستگذاری در مطالعه «نامداریان» (۱۳۹۸)
۴۴.....	۷-۵-۲. جمع‌بندی اصول انتخاب شواهد برای کاربری در سیاستگذاری بر پایه مطالعات گذشته
۴۶.....	۶-۲. فرمت/قالب ارائه شواهد برای کاربری در سیاستگذاری
۴۸.....	۷-۲. گزیده سیاستی به عنوان قالبی برای ارائه شواهد به سیاستگذاران
۴۸.....	۱-۷-۲. مراحل تدوین یک گزیده سیاستی
۴۹.....	۲-۷-۲. ویژگی‌های یک گزیده سیاستی
۵۲.....	۸-۲. ساختار، محتوا، فرمت/طراحی گزیده سیاستی
۵۲.....	۱-۸-۲. ساختار، محتوا، فرمت/طراحی گزیده سیاستی در مطالعه «ولف» (۲۰۱۳)

۵۶.....	۲-۸-۲. ساختار و محتوای خلاصه‌سیاستی در مطالعه «یونگ و کوئین» (۲۰۱۷)
۵۶.....	۲-۸-۳. ساختار و محتوای یک گزیده سیاستی در مطالعه «کومپالوم» (۲۰۱۶)
۵۷.....	۲-۸-۴. ساختار، محتوا، و عناصر طراحی گزیده سیاستی در مطالعه «خوزهواسکی» (۲۰۱۳)
۵۸.....	۲-۸-۵. ساختار، محتوا، و عناصر طراحی گزیده سیاستی در مطالعه «سازمان غذا و کشاورزی ایالات متحده» (۲۰۱۳)
۶۵.....	۲-۸-۶. ساختار و محتوای گزیده سیاستی در مطالعه «تسای» (۲۰۰۶)
۶۶.....	۲-۹. نتیجه‌گیری
۶۷.....	۲-۹-۱. جمع‌بندی مولفه‌های ساختاری گزیده سیاستی
۶۷.....	۲-۹-۲. جمع‌بندی مولفه‌های محتوایی گزیده سیاستی
۷۱.....	۲-۹-۳. جمع‌بندی مولفه‌های طراحی گزیده سیاستی
۷۵.....	فصل سوم- روش‌شناسی پژوهش
۷۶.....	۳-۱. مقدمه
۷۶.....	۳-۲. روش تحقیق و مراحل انجام آن
۷۹.....	۳-۳. فرآیند دلفی و تشکیل پانل
۷۹.....	۳-۳-۱. ابزار گردآوری داده‌ها
۸۴.....	۳-۳-۲. جامعه و نمونه آماری
۸۵.....	۳-۳-۳. اطلاعات جمعیت شناختی اعضای پانل
۸۷.....	۳-۴. روش‌ها و ابزارهای تجزیه و تحلیل داده‌ها
۸۹.....	فصل چهارم- تجزیه و تحلیل داده‌ها
۹۰.....	۴-۱. مقدمه
۹۰.....	۴-۲. تجزیه و تحلیل داده‌های دلفی
۹۰.....	۴-۲-۱. دور اول دلفی
۹۱.....	۴-۲-۱-۱. نتایج دور اول دلفی درباره اهمیت ابعاد یک گزیده سیاستی
۹۲.....	۴-۲-۱-۲. نتایج دور اول دلفی درباره اهمیت مولفه‌های بعد ساختاری یک گزیده سیاستی
۹۳.....	۴-۲-۱-۳. نتایج دور اول دلفی درباره اهمیت مولفه‌های بعد محتوایی یک گزیده سیاستی
۹۷.....	۴-۲-۱-۴. نتایج دور اول دلفی درباره اهمیت مولفه‌های بعد طراحی یک گزیده سیاستی
۹۸.....	۴-۲-۱-۵. جمع‌بندی نتایج پرسشنامه دور اول دلفی
۱۰۱.....	۴-۲-۲. دور دوم دلفی
۱۰۱.....	۴-۲-۲-۱. نتایج دور دوم دلفی درباره اهمیت ابعاد یک گزیده سیاستی
۱۰۲.....	۴-۲-۲-۲. نتایج دور دوم دلفی درباره اهمیت مولفه‌های بعد ساختاری یک گزیده سیاستی
۱۰۴.....	۴-۲-۲-۳. نتایج دور دوم دلفی درباره اهمیت مولفه‌های بعد محتوایی یک گزیده سیاستی
۱۰۶.....	۴-۲-۲-۴. نتایج دور دوم دلفی درباره اهمیت مولفه‌های بعد طراحی یک گزیده سیاستی
۱۰۹.....	۴-۲-۲-۵. جمع‌بندی نتایج پرسشنامه دور دوم دلفی
۱۱۲.....	فصل پنجم- یافته‌های پژوهش

۱-۵. مقدمه	۱۱۳.....
۲-۵. راهنمای گزارش شواهد برای کاربری در سیاست‌گذاری علم، فناوری و نوآوری	۱۱۳.....
منابع	۱۲۰.....
پیوست الف) پرسشنامه دور اول دلفی	۱۲۵.....
پیوست ب) پرسشنامه دور دوم دلفی	۱۳۴.....
پیوست پ) راهنمای گزارش شواهد برای کاربری در سیاست‌گذاری علم، فناوری و نوآوری	۱۳۵.....
پیوست ت) گزیده سیاستی همانندجویی برای لایه سیاست‌گذاری کلان/فرابخشی	۱۳۸.....
پیوست ث) گزیده سیاستی همانندجویی برای لایه سیاست‌گذاری میانی/بخشی	۱۴۲.....
پیوست ج) گزیده سیاستی همانندجویی برای لایه سیاست‌گذاری اجرا/پشتیبان	۱۴۷.....
پیوست چ) گزیده سیاستی ثبت پایان‌نامه، رساله، و پیشنهاد برای لایه سیاست‌گذاری کلان/فرابخشی	۱۵۵.....
پیوست ح) گزیده سیاستی ثبت پایان‌نامه، رساله، و پیشنهاد برای لایه سیاست‌گذاری میانی/بخشی	۱۵۹.....
پیوست خ) گزیده سیاستی ثبت پایان‌نامه، رساله، و پیشنهاد برای لایه سیاست‌گذاری اجرا/پشتیبان	۱۶۵.....

فهرست جدول‌ها

شماره صفحه	عنوان
۱۹	جدول ۱-۱. گزارش‌های سیاستی دوره‌ای ایرانداک.....
۲۶	جدول ۱-۲. توصیه‌هایی برای بهبود اشاعه شواهد.....
۲۷	جدول ۲-۲. توصیه‌هایی برای تشویق استفاده بهتر از شواهد در سیاست‌گذاری.....
۲۹	جدول ۳-۲. شواهد پژوهشی مناسب برای سیاست‌گذاری.....
۳۲	جدول ۴-۲. شواهد زمینه‌ای/متنی مناسب برای سیاست‌گذاری.....
۳۴	جدول ۵-۲. شواهد تجربی مناسب برای سیاست‌گذاری.....
۳۶	جدول ۶-۲. ویژگی‌های شواهد برای سیاست.....
۳۸	جدول ۷-۲. چارچوب مفهومی RAPID برای ارزیابی پیوند پژوهش-سیاست.....
۳۹	جدول ۸-۲. اصول کیفیت پژوهش.....
۴۴	جدول ۹-۲. اصول انتخاب شواهد بر پایه مطالعات پیشین.....
۴۶	جدول ۱۰-۲. نام‌های متداول مطالعه سیاستی و گزیده سیاستی.....
۴۷	جدول ۱۱-۲. تفاوت گزیده سیاستی و مطالعه سیاستی.....
۵۲	جدول ۱۲-۲. ساختار و محتوای گزیده سیاستی در مطالعه Wolfe.....
۵۶	جدول ۱۳-۲. ساختار و عناصر محتوایی یک گزیده سیاستی در مطالعه Young&Quinn.....
۵۷	جدول ۱۴-۲. ساختار و محتوای گزیده سیاستی در مطالعه Kumpalume.....
۵۷	جدول ۱۵-۲. ساختار و عناصر محتوایی گزیده سیاستی در مطالعه Kuzevki.....
۵۹	جدول ۱۶-۲. معیارهای عنوان گزیده سیاستی در مطالعه FAO.....
۶۰	جدول ۱۷-۲. معیارهای بخش توصیه‌ها در گزیده سیاستی در مطالعه FAO.....
۶۷	جدول ۱۸-۲. جمع‌بندی مؤلفه‌های ساختاری گزیده سیاستی بر پایه مطالعات گذشته.....
۶۷	جدول ۱۹-۲. جمع‌بندی مؤلفه‌های محتوایی گزیده سیاستی بر پایه مطالعات گذشته.....
۷۱	جدول ۲۰-۲. جمع‌بندی مؤلفه‌های طراحی گزیده سیاستی بر پایه مطالعات گذشته.....
۸۱	جدول ۱-۳. قسمتی از گویه‌های بخش (ب) پرسشنامه دور اول دلفی.....
۸۲	جدول ۲-۳. قسمتی از گویه‌های بخش (پ) پرسشنامه دور اول دلفی.....
۸۳	جدول ۳-۳. قسمتی از گویه‌های بخش (ت) پرسشنامه دور اول دلفی.....
۸۳	جدول ۴-۳. قسمتی از گویه‌های بخش (ج) پرسشنامه دور اول دلفی.....
۸۴	جدول ۵-۳. تاریخ برگزاری گروه‌های قانونی برای تهیه نمونه گزیده‌های سیاستی.....
۸۶	جدول ۶-۳. پست سازمانی اعضای پانل.....

۸۷	جدول ۳-۷. اسامی و پست سازمانی اعضای گروه‌های قانونی.....
۸۸	جدول ۳-۸. تفسیر مقادیر ضریب هماهنگی کندال.....
۹۱	جدول ۴-۱. تحلیل دور اول دلفی درباره ابعاد یک گزیده سیاستی به تفکیک سه لایه سیاست‌گذاری.....
۹۲	جدول ۴-۲. نتایج دور اول دلفی برای مؤلفه‌های بعد ساختاری گزیده سیاستی به تفکیک سه لایه سیاست‌گذاری.....
۹۳	جدول ۴-۳. نتایج دور اول دلفی برای مؤلفه‌های محتوایی گزیده سیاستی به تفکیک سه لایه سیاست‌گذاری.....
۹۷	جدول ۴-۴. نتایج دور اول دلفی برای مؤلفه‌های طراحی گزیده سیاستی به تفکیک سه لایه سیاست‌گذاری.....
۹۸	جدول ۴-۵. نتایج دور اول دلفی برای طول گزیده سیاستی به تفکیک سه لایه سیاست‌گذاری.....
۹۹	جدول ۴-۶. مؤلفه‌های تایید شده بعد ساختاری گزیده سیاستی به تفکیک سه لایه سیاست‌گذاری در دور اول دلفی.....
۹۹	جدول ۴-۷. مؤلفه‌های تایید شده بعد محتوایی گزیده سیاستی به تفکیک سه لایه سیاست‌گذاری در دور اول دلفی.....
۱۰۰	جدول ۴-۸. مؤلفه‌های تایید شده بعد طراحی گزیده سیاستی به تفکیک سه لایه سیاست‌گذاری در دور اول دلفی.....
۱۰۱	جدول ۴-۹. نتایج دور دوم دلفی درباره ابعاد یک گزیده سیاستی به تفکیک سه لایه سیاست‌گذاری.....
۱۰۲	جدول ۴-۱۰. نتایج دور دوم دلفی برای مؤلفه‌های بعد ساختاری گزیده سیاستی به تفکیک سه لایه سیاست‌گذاری.....
۱۰۴	جدول ۴-۱۱. نتایج دور اول دلفی برای مؤلفه‌های محتوایی گزیده سیاستی به تفکیک سه لایه سیاست‌گذاری.....
۱۰۶	جدول ۴-۱۲. نتایج دور دوم دلفی برای مؤلفه‌های بعد طراحی گزیده سیاستی به تفکیک سه لایه سیاست‌گذاری.....
۱۰۷	جدول ۴-۱۳. نتایج دور دوم دلفی برای طول گزیده سیاستی به تفکیک سه لایه سیاست‌گذاری.....
۱۰۷	جدول ۴-۱۴. سهم (درصد) مؤلفه‌های بعد ساختاری از تعداد واژگان گزیده سیاستی به تفکیک سه لایه سیاست‌گذاری از دیدگاه اعضای پانل.....
۱۰۸	جدول ۴-۱۵. سهم (درصد) نهایی مؤلفه‌های بعد ساختاری از تعداد واژگان گزیده سیاستی به تفکیک سه لایه سیاست-گذاری.....
۱۰۹	جدول ۴-۱۶. ابعاد و مؤلفه‌های ساختاری و محتوایی گزیده سیاستی در لایه اجرا یا پشتیبانی.....
۱۱۰	جدول ۴-۱۷. ابعاد و مؤلفه‌های ساختاری و محتوایی گزیده سیاستی در لایه میانی یا بخشی.....
۱۱۰	جدول ۴-۱۸. ابعاد و مؤلفه‌های ساختاری و محتوایی گزیده سیاستی در لایه کلان یا فرابخشی.....
۱۱۱	جدول ۴-۱۹. مؤلفه‌های طراحی گزیده سیاستی در هر سه لایه سیاست‌گذاری.....
۱۱۶	جدول ۵-۱. ساختار، عناصر و اجزای گزیده سیاستی.....

فهرست شکل‌ها

عنوان	شماره صفحه
شکل ۱-۲. فاکتورهای عرضه و تقاضای مؤثر در تدوین سیاست‌های مبتنی بر شواهد.....	۲۵
شکل ۲-۲. انواع شواهد مناسب برای تصمیم‌گیری.....	۲۸
شکل ۳-۲. سطوح شواهد.....	۳۲
شکل ۴-۲. مدل مفهومی شواهد مناسب برای سیاست.....	۳۶
شکل ۵-۲. چهارچوب RAPID برای ارزیابی پیوند پژوهش-سیاست.....	۳۸
شکل ۶-۲. شیوه نمایش لوگوهای متعدد در گزیده سیاستی.....	۵۵
شکل ۱-۳. نیاز فرآیند تحقیق.....	۷۷
شکل ۲-۳. فرآیند انجام پژوهش.....	۷۸
شکل ۳-۳. دسته‌بندی مخاطبان ایرانداک در سه لایه سیاست‌گذاری.....	۸۱
شکل ۴-۳. توزیع فراوانی اعضای پانل به تفکیک رشته تحصیلی آنها.....	۸۵
شکل ۵-۳. توزیع فراوانی اعضای پانل به تفکیک رتبه علمی آنها.....	۸۶
شکل ۱-۴. وضعیت ابعاد گوناگون گزیده سیاستی در لایه‌های گوناگون سیاست‌گذاری در دور اول دلفی.....	۹۱
شکل ۲-۴. وضعیت ابعاد گوناگون گزیده سیاستی در لایه‌های گوناگون سیاست‌گذاری در دور دوم لفی.....	۱۰۲
شکل ۳-۴. وضعیت مؤلفه‌های بعد ساختاری در لایه‌های گوناگون سیاست‌گذاری در دور دوم دلفی.....	۱۰۳
شکل ۴-۴. سهم (درصد) مؤلفه‌های بعد ساختاری از کل واژگان گزیده سیاستی به تفکیک سه لایه سیاست‌گذاری.....	۱۰۹

فصل اول

کلیات پژوهش

۱-۱. مقدمه و بیان مسئله

کاربرد شواهد در تدوین سیاست‌ها ایده‌ای مسبوق به سابقه است. اما امروزه با توجه به تاکید سیاست‌گذاران بر استفاده از شواهد، چنین شیوه نوینی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار شده است. واژه «سیاست‌گذاری مبتنی بر شواهد»^۱ برای نخستین بار در دولت «تونی بلر»^۲ در سال ۱۹۹۷ در انگلستان مطرح شد (Jewell and Bero 2008). گرایش‌های مشابهی نیز در کشورهای دیگر از جمله استرالیا و کشورهای منطقه اسکندیناوی شکل گرفته است (Banks 2009). در کشورهای در حال توسعه نیز به دلایلی چون حرکت این کشورها به سمت استراتژی‌های کاهش فقر، نیاز به اطلاعات قابل اعتماد و به موقع برای تحلیل سیاست‌ها و پاسخ به انقلاب فناوری اطلاعات و ارتباطات که بر دولت‌ها برای ارائه اطلاعات فشار آورده است، استفاده از سیاست‌گذاری مبتنی بر شواهد ضروری به نظر می‌رسد (Scott 2005). امروزه سیاست‌گذاری مبتنی بر شواهد به صورت گسترده‌ای در محافل سیاست‌گذاری سازمان‌های دولتی و پژوهشی به کار می‌رود. سیاست‌گذاری مبتنی بر شواهد به عنوان رویکردی تعریف می‌شود که کمک می‌نماید تصمیم‌گیری‌های آگاهانه در مورد سیاست‌ها، برنامه‌ها و پروژه‌ها (با قرار دادن بهترین شواهد و مدارک موجود از تحقیقات در قلب توسعه و اجرای سیاست) اتخاذ شود (Davies 2004; Clarence 2002). این رویکرد در مقابل رویکرد «سیاست‌گذاری مبتنی بر نظرات و عقاید»^۳ قرار می‌گیرد که اغلب این نظرات و عقاید ناشی از دیدگاه‌های آزمون نشده افراد یا گروه‌هاست و یا ممکن است الهام گرفته از نگاه ایدئولوژیک، تعصبات و یا حدس و گمان باشد (Gray 1997; Kingdon 1984). سیاست‌گذاری مبتنی بر شواهد پویایی خاصی در تصمیم‌گیری‌ها در حوزه سیاست عمومی به وجود آورده است که به مدد آن سیاست‌های مبتنی بر نظر و عقیده جای خود را به سیاست‌هایی داده که در نوعی فرآیند دقیق و با استفاده از شواهد با کیفیت تدوین می‌شود (Davies 2004). نکته بسیار مهم در سیاست‌گذاری مبتنی بر شواهد این است که شواهدی که تولید می‌شود به شکل پراکنده خود قابل استفاده نیست، بلکه باید آنها را به گونه‌ای مطلوب سامان داد. شواهد هر چه بهتر و کامل‌تر

^۱. Evidence Based Policy Making

^۲. Tony Blair

^۳. Opinion Based Policy

باشند و از منابع معتبر جمع‌آوری شوند (Howard and Sharp 1995)، سیاست‌گذاری آگاهانه‌تر خواهد بود (Bessette 1990; Elster 1998)، امکان انجام اصلاحات سیاستی فراهم می‌گردد (1984 Bardach)، شکست‌های برنامه‌های سیاستی مشخص می‌شود (Reidy 2003)، انتخاب منطقی و پیاده‌سازی گزینه‌های سیاستی را ممکن می‌کند (Booth 1990; Knott and Englehart 2001; Wildavsky 1980; Mendell and Sauter 1984). حتی، برخی از پژوهشگران بر این باورند که اطلاعات و شواهد ابزاری برای فشار به سیاست‌گذاران جهت پاسخگویی و توجیه عملکردشان قلمداد می‌شود (Freeman 2000; Chambers 2003). البته در دسترس بودن و اعتبار شواهد دو شرط اصلی برای استفاده از این شواهد توسط سیاست‌گذاران است (Bohman 1998; Lindblom 1959). مؤسسه‌های بسیاری هستند که پشتیبانی از سیاست‌گذاری علم، فناوری، و نوآوری از نقش‌های کلیدی آنها است و تدوین شواهد از نیازهای روزانه آنها به شمار می‌رود. هر یک از این مؤسسه‌ها شواهدی منتشر می‌کنند و در اختیار سیاست‌گذاران می‌گذارند که گاه کارآمد و کاربردی هستند و گاه بی‌اثر می‌مانند. از دلایل بی‌اثر ماندن این شواهد، نادرست بودن شیوه تدوین آنها است (International Center for Policy Advocacy 2017). شیوه تدوین شواهد برای سیاست‌گذاری باید به گونه‌ای باشد که سیاست‌گذاران بتوانند در کوتاه‌ترین زمان کلیدی‌ترین مسائل موجود را برداشت کنند در تصمیم‌گیری‌هایشان از آنها بهره‌برند. با این همه، هنوز روشن نیست که این شواهد از دیدگاه‌های محتوایی، شکلی، ساختاری، و غیره چه ویژگی‌هایی باید داشته باشند. گفتنی است که شواهد در حوزه‌های گوناگون، همانند اقتصاد، فرهنگ، محیط‌زیست، علم، و غیره هر یک مسائل ویژه خود را دارند و یک راهنمای فراگیر نمی‌توان در این زمینه تجویز کرد. در این پژوهش حوزه علم، فناوری، و نوآوری در کانون توجه جای گرفته است. از این رو، هدف این پژوهش طراحی راهنمایی کاربردی است تا با یاری آن بتوان شواهد کارآمدی برای سیاست‌گذاران علم، فناوری، و نوآوری تدوین کرد.

در بستر نظام نوآوری، مراکز گردآورنده داده و اطلاعات، همانند پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) با مدیریت اطلاعات علمی و فناوریانه کشور، کانون اینگونه شواهد را در کشور فراهم می‌سازند و از این جهت به عنوان یکی از نهادهای مهم میانجی نظام ملی نوآوری کشور قلمداد می‌شوند و به نوبه خود می‌توانند شواهد ارزشمندی را برای سیاست‌گذاران علم، فناوری و نوآوری فراهم نمایند تا در تصمیم‌گیری‌های کلیدی تأثیرگذار باشند. ایرانداک، به ویژه با در دسترس قرار دادن گزارش‌های تحلیلی، خلاصه‌های سیاستی، و اسناد و مدارک علمی، فنی و قانونی، نیازهای کارگزاران سیاست‌گذاری علم، فناوری و نوآوری در سطوح مختلف فرابخشی (شورای عالی عتف، مجمع تشخیص مصلحت نظام...)، بخشی (وزارت عتف،

وزارت بهداشت..) و مجری و پشتیبان (موسسات آموزشی و پژوهشی) را تا حدود زیادی تأمین می‌کند. چنانچه شواهد تولیدی توسط ایرانداک به شکل مناسب و کاربرپذیر ساماندهی شود قابلیت استفاده آنها برای مخاطب سیاستگذار بیشتر خواهد شد. از این رو در مرحله دوم، پژوهش حاضر تلاش دارد تا با بهره‌گیری از راهنمای توسعه یافته در مرحله نخست پژوهش، ارائه شواهد به مخاطب ایرانداک در زمینه سیاست‌گذاری علم، فناوری و نوآوری را در عمل پیاده‌سازی کند. در این گام، از روش گروه کانونی استفاده و تلاش خواهد شد که با بهره‌گیری از تجربیات مدیران، کارشناسان، و محققان ایرانداک شرکت‌کننده در گروه کانونی، دو گزارش ثبت و همانندجویی ایرانداک برای کاربری در سیاست‌گذاری علم، فناوری و نوآوری به شکل گزارش سیاستی تدوین شوند.

۲-۱. تعریف واژه‌ها و مفاهیم

شواهد: برای انواع شواهد دسته‌بندی‌های مختلفی وجود دارد و صاحب‌نظران و دولتهای مختلف، انواع مختلفی از شواهد را برای سیاست‌گذاری متصور هستند. «اداره کابینه بریتانیا»^۱، انواع شواهد را شامل دانش خبرگان، تحقیقات منتشر شده، تحقیقات موجود، مشاوره از ذینفعان، ارزیابی سیاست‌های قبلی، اینترنت، نتایج حاصل از مشاوره‌ها، پیامدهای مدل‌های اقتصادی و آماری معرفی می‌کند (UK Cabinet Office 1999). «مارستون و واتس»^۲، معتقدند که انواع شواهد مناسب برای سیاست‌گذاری عبارت‌اند از پرونده‌های اداری، فایل‌های روزنامه‌ها، عکس‌ها، متون ادبی، شرح‌حال‌ها و خاطرات، مشاهدات قوم‌نگارانه و مشاهدات ویژه (Marston and Watts 2003). «دیویس» بر اساس انواع شواهد مطرح شده در اداره کابینه بریتانیا، یک نوع شناسی متنوع‌تری را ارائه کرده است. وی شواهد را اینگونه دسته‌بندی کرده است: پژوهش‌های نظام‌مند؛ مطالعات آزمایشی و مطالعه موردی؛ نظرات کارشناسی (خبرگان)؛ شواهد اینترنتی؛ مدارک اقتصادی؛ شواهد اخلاقی؛ داده و اطلاعات؛ آمار و مدل‌های آماری (Davies 2004).

یکی از مهمترین شواهد تاثیرگذار بر سیاست‌گذاری، آمار و مدل‌های آماری موجود است (Davies 2004). آمار و اطلاعات دقیق ستاده‌های سیاستی به ویژه در گام‌های ابتدایی سیاست‌گذاری را تحت تاثیر قرار می‌دهند؛ آمار و اطلاعات شواهدی هستند که سیاست‌ها بر مبنای آنها ساخته می‌شوند و به شناسایی نیازها و هدفگذاری کمک می‌نمایند. بدون آمار خوب فرآیند توسعه ناپیوسته، سیاست‌گذاران نمی‌توانند از اشتباهات خود یادگیرند و دولت نمی‌تواند از آنها توقع پاسخگویی داشته باشد (Word bank 2000). باید توجه داشت که زمانی پژوهش‌های نظام‌مند؛ مطالعات آزمایشی و مطالعه موردی؛ نظرات کارشناسی (خبرگان)؛

^۱. UK Cabinet Office

^۲. Marston and Watts

شواهد اینترنتی؛ مدارک اقتصادی؛ شواهد اخلاقی؛ داده و اطلاعات؛ آمار و مدل‌های آماری به شواهد تبدیل می‌شوند که سیاست‌گذار از آنها در راستای طراحی سیاست و ویژه‌های بهره‌برداری کند. از این رو تا زمانی که این داده‌ها در سیاستی ویژه نقش نداشته باشند نمی‌توان به آنها «شاهد» گفت. ولی با توجه به اینکه پیش‌تر روشن شده است که برخی از گزارش‌های سیاستی ایرانداک به کار سیاست‌گذاران می‌آید و در سیاست‌گذاری علم، فناوری، و نوآوری از آنها بهره‌برداری می‌شود، در این پژوهش این گزارش‌ها را «شواهد» نامیده‌ایم. از سوی دیگر، بسیاری از گزارش‌های ایرانداک به شکل دوره‌ای منتشر می‌شوند و کارآمدی آنها در سیاست‌گذاری در سال‌های گذشته آشکار شده است. به همین دلیل، به این گونه گزارش‌های ایرانداک «شواهد» اطلاق شده است.

سیاست‌گذاری مبتنی بر شواهد: واژه «سیاست‌گذاری مبتنی بر شواهد»^۱ برای نخستین بار در دولت «تونی بلر»^۲ در سال ۱۹۹۷ در انگلستان مطرح شد. امروزه سیاست‌گذاری مبتنی بر شواهد به صورت گسترده-ای در محافل سیاست‌گذاری سازمان‌های دولتی و پژوهشی به کار می‌رود. سیاست‌گذاری مبتنی بر شواهد به عنوان رویکردی تعریف می‌شود که کمک می‌نماید تصمیم‌گیری‌های آگاهانه در مورد سیاست‌ها، برنامه‌ها و پروژه‌ها (با قرار دادن بهترین شواهد و مدارک موجود از تحقیقات در قلب توسعه و اجرای سیاست) اتخاذ شود. این رویکرد در مقابل رویکرد «سیاست‌گذاری مبتنی بر نظرات و عقاید»^۳ قرار می‌گیرد که اغلب این نظرات و عقاید ناشی از دیدگاه‌های آزمون نشده افراد یا گروه‌هاست و یا ممکن است الهام گرفته از نگاه ایدئولوژیک، تعصبات و یا حدس و گمان باشد. «گری»^۴، معتقد است که سیاست‌گذاری مبتنی بر شواهد پویایی خاصی در تصمیم‌گیری‌ها در حوزه سیاست عمومی به وجود آورده است که به مدد آن سیاست‌های مبتنی بر نظر و عقیده جای خود را به سیاست‌هایی داده که در نوعی فرآیند دقیق و با استفاده از شواهد با کیفیت تدوین می‌شود (Davies 2004).

گزارش سیاستی: گزارشی که به صورت ادواری از طریق گردآوری شواهد دقیق و همراه با ارائه تحلیل و تفسیر پیرامون مباحث مطروحه در دوره‌های زمانی مشخص (روزانه، هفتگی، دو هفته نامه، ماهانه، دو ماهانه، فصلی، سالیانه و...) تهیه شده و به بررسی وقایع، ارزیابی حوزه‌های ضعف، اعلام نیازها و تعیین خطوط راهنما می‌پردازد. پیرو نشستی که با مدیر محترم روابط عمومی ایرانداک برگزار شد،

^۱. Evidence Based Policy Making

^۲. Tony Blair

^۳. Opinion Based Policy

^۴. Gray

گزارش‌های سیاستی ایرانداک در حال حاضر ۸ مورد می‌باشد. که با توجه به بودجه گزارش‌های ثبت و همانند جویی (موارد ۳ و ۴) تهیه و تدوین خواهد شد.

جدول ۱-۱. گزارش‌های سیاستی دوره‌ای ایرانداک

ردیف	گزارش‌های سیاستی دوره‌ای	انواع
۱	گزارش عملکرد نما	
۲	گزارش عملکرد ساعت	گزارش سالنامه تحصیلی (از مهر تا خرداد) گزارش سالنامه (فرودین تا اسفند) گزارش نیم سالنامه (از مهر تا اسفند) گزارش دانشگاه‌های برگزیده بر اساس پایش سرزمینی
۳	گزارش عملکرد ثبت	
۴	گزارش عملکرد همانند جویی	
۵	گزارش تحلیل اطلاعات	سیل تحریم برجام
۶	گزارش‌های موضوعی	نقش ایرانداک در گسترش اخلاق پژوهش نقش ایرانداک در پشتیبانی از سیاست‌گذاری علم و فناوری نقش ایرانداک در علم سنجی و تحلیل اطلاعات نقش ایرانداک در گسترش خط و زبان فارسی نقش ایرانداک در گسترش کتابخانه‌ها نقش ایرانداک در گسترش فناوری اطلاعات
۷	تعیین اولویت‌های پژوهش در حوزه‌های موضوعی برحسب تحلیل رفتار پژوهشگران	تعیین اولویت‌های پژوهش در حوزه محیط زیست بر حسب تحلیل رفتار پژوهشگران
۸	گزارش پایان نامه‌ها، رساله‌ها و پیشنهادیه‌های تقاضا محور	

راهنما: «واژه‌نامه کمبریج»^۱ واژه «راهنما»^۲ را به عنوان «اطلاعاتی که به قصد توصیه به افراد در زمینه چگونگی انجام یا بودن چیزی تهیه می‌شود» تعریف کرده است (Cambridge English Dictionary 2019). راهنما را می‌توان به عنوان مجموعه‌ای از اصول تعریف کرد که به قصد راهنمایی فرد/گروهی از افراد تنظیم می‌شود. به هر شکل، مراد از راهنما در این پژوهش مجموعه‌ای نظام‌مند و جامع از توصیه‌هایی است که در قالب یک سند تهیه می‌شود تا راهنمای افراد در زمینه تدوین گزارش‌های سیاستی به منظور کاربری در سیاست‌گذاری علم، فناوری، و نوآوری باشد.

^۱. Cambridge English Dictionary

^۲. Guidelines

۳-۱. هدف‌های پژوهش

▪ هدف کلی نخست:

طراحی راهنمای تدوین شواهد برای کاربری در سیاست‌گذاری علم، فناوری و نوآوری.

▪ هدف‌ها جزئی:

۱. شناسایی ویژگی‌های شواهد برای کاربری در سیاست‌گذاری علم، فناوری و نوآوری.
۲. ارائه ویژگی‌های شناسایی شده در قالب یک راهنمای اولیه جهت تدوین شواهد برای کاربری در سیاست‌گذاری علم، فناوری و نوآوری.
۳. ارائه راهنمای نهایی تدوین شواهد برای کاربری در سیاست‌گذاری علم، فناوری و نوآوری مورد اجماع خبرگان این حوزه در کشور.

▪ هدف کلی دوم:

پیاپی سازی راهنمای پیشنهادی در پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک).

▪ هدف‌های جزئی:

۴. شناسایی و سطح بندی مخاطبان ایرانداک در حوزه سیاست‌گذاری علم، فناوری و نوآوری.
۵. آماده سازی گزارش‌های ثبت و همانندجویی در سطوح مختلف سیاست‌گذاری شناسایی شده بر پایه راهنمای طراحی شده.

۴-۱. پرسش‌های پژوهش

▪ پرسش کلی نخست:

راهنمای تدوین شواهد برای کاربری در سیاست‌گذاری علم، فناوری و نوآوری چگونه است؟

▪ پرسش‌های جزئی:

۱. ویژگی‌های شواهد برای کاربری در سیاست‌گذاری علم، فناوری و نوآوری کدامند؟
۲. اجزای راهنمای اولیه تدوین شواهد برای کاربری در سیاست‌گذاری علم، فناوری و نوآوری بر پایه ویژگی‌های شناسایی شده چگونه است؟
۳. اجزای راهنمای نهایی تدوین شواهد برای کاربری در سیاست‌گذاری علم، فناوری و نوآوری بر پایه نظرات خبرگان موضوعی کشور چگونه است؟

▪ پرسش کلی دوم:

چگونه می‌توان راهنمای توسعه یافته را در پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) به کار برد؟

▪ پرسش‌های جزئی:

۴. مخاطبان ایرانداک در حوزه سیاست‌گذاری علم، فناوری و نوآوری کدامند و در چه سطوح سیاست‌گذاری جای دارند؟

۵. گزارش‌های ثبت و همانندجویی در سطوح سیاست‌گذاری شناسایی شده بر پایه راهنمای توسعه یافته چگونه هستند؟

۱-۵. گام‌ها و مراحل انجام پژوهش

رویکرد پژوهش حاضر کیفی است. این پژوهش طی دو گام به انجام می‌رسد و در هر گام از روش متفاوتی استفاده می‌شود.

در نخستین گام، برای طراحی راهنمای تدوین شواهد برای کاربری در سیاست‌گذاری علم، فناوری و نوآوری از روش «مرور نوشته‌ها» بهره‌برداری می‌شود. در این گام، نوشته‌ها و راهنماهای در پیوند با تدوین شواهد بازیابی و بررسی می‌شوند. پایگاه‌های اطلاعاتی و موتورهای جست‌وجوی وب منابع مناسبی برای یافتن این نوشته‌ها و راهنماها خواهند بود. پس از طراحی راهنمای اولیه با بررسی ادبیات موجود در این زمینه، به منظور نهایی‌سازی این راهنما، دیدگاه متخصصان حوزه سیاست‌گذاری علم، فناوری و نوآوری نیز درباره اعتبار و درستی اجزای راهنمای اولیه گرفته خواهد شد تا اعتبارش روشن شود و اجماع حاصل گردد. روش مورد استفاده برای انجام این کار دلفی خواهد بود.

در گام دوم، با کمک گروه‌های قانونی راهنمای تهیه شده در عمل پیاده‌سازی می‌شود. این گروه‌های قانونی دربردارنده مدیران، کارشناسان و محققان پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) است که به شیوه‌ای هدفمند انتخاب خواهند شد. این گروه‌های قانونی در دو مرحله تشکیل می‌شود. یکبار به منظور شناسایی و سطح بندی سیاست‌گذاران مخاطب ایرانداک و بار دیگر به منظور تهیه و تدوین گزارش‌های ثبت و همانندجویی بر پایه راهنمای طراحی شده در سطوح سیاست‌گذاری شناسایی شده.

فصل دوم

مبانی نظری پژوهش

۲-۱. مقدمه

سیاست، روش یا اصل اقدام است که توسط یک دولت، حزب، تجارت یا فرد اتخاذ یا پیشنهاد می‌شود. به عبارت دیگر، سیاست اصول کلی است که یک دولت در مدیریت امور عمومی به کار می‌گیرد. یک سیاست، مسیر اقدام برای تحقق اهداف دولت را مشخص می‌کند. سیاست‌ها به شکل‌های مختلفی وجود دارند؛ برای نمونه، اسناد سیاستی رسمی، احکام رئیس جمهور، عدم مداخله، مقرراتی نظیر اعطای مجوز یا ارائه خدمات مستقیم عمومی (Kumpalume 2016). یکی از ویژگی‌های یک سیاست خوب این است که توصیه‌ها و تصمیمات بر پایه بهترین شواهد موجود از طیف گسترده‌ای از منابع اتخاذ شوند (Funke et al. 2010). شواهد عبارت است از «حقایق یا اطلاعات در دسترس که نشان می‌دهد یک عقیده یا گزاره صحیح یا معتبر است. بنابراین در دسترس بودن و اعتبار موضوعات اصلی شواهد هستند (O'Dwyer 2004)». کلیه شواهد مربوطه، از جمله دیدگاه‌های مختلف متخصصان، باید به شکلی قابل دسترسی در اختیار سیاست‌گذاران قرار بگیرد (Kumpalume 2016). سیاست‌گذاری مبتنی بر شاهد رویکردی نوین برای تصمیم‌گیری‌های سیاستی است که هدفش تضمین انجام تصمیم‌گیری‌ها بر پایه بهترین شواهد موجود است. این امر از طریق دسترسی منظم و شفاف به شواهد و ارزیابی شواهد به عنوان یک ورودی مهم در فرآیند سیاست‌گذاری محقق می‌شود (Oxman et al. 2009). سیاست‌گذاران، غالباً با حجم زیادی از شواهد احاطه شده‌اند (Pittore, Meeker, and Barker 2017). اما، شواهد به دلایل زیادی به گونه‌ای بهینه در تصمیم‌گیری‌ها استفاده نمی‌شوند؛ برخی از این موانع عبارتند از: فقدان سازوکارهایی برای دسترسی به شواهد، کیفیت ضعیف داده‌ها، مشوق‌های نهادی ناکافی برای استفاده از شواهد در تصمیم‌گیری، بودجه ناکافی برای حمایت از تولید و استفاده از شواهد تحقیقاتی در تصمیم‌گیری، پیوندهای نهادی ضعیف با موسسات تحقیقاتی، سوءظن سیاست‌گذاران درباره اعتبار شواهد پژوهشی، مهارت‌های فنی ناکافی سیاست‌گذاران در استفاده از شواهد، و عدم وجود راهنمایی برای کاربرد شواهد در سیاست‌گذاری (Kumpalume 2016; Punton 2016). همانطور که بیان شد یکی از موانع استفاده از شواهد، عدم وجود یک راهنما برای کاربرد شواهد در سیاست‌گذاری است. وجود یک راهنما برای

مخاطره شواهد به گونه‌ای کارآمد می‌تواند تا حدود زیادی به مرتفع نمودن مانع مذکور کمک نماید. سیاست‌گذاران افراد پرمشغله‌ای هستند که علاقه‌ای به جزئیات ندارند، آنها فقط می‌خواهند بدانند که چه چیزی مؤثر است. بنابراین وجود یک راهنما که بتواند شواهد پیچیده و متنوع را به توصیه‌های واضح، عملی، مختصر و به یاد ماندنی تبدیل کند، ضروری است (Pittore, Meeker, and Barker 2017). در راستای توسعه چنین راهنمایی، فصل حاضر تلاش می‌کند تا به بررسی ویژگی‌های مناسب شواهد و نیز ساختار و مولفه‌های یک راهنمای مناسب برای کاربری شواهد در سیاست‌گذاری بر پایه مطالعات پیشین بپردازد.

۲-۲. کاربرد شواهد در سیاست‌گذاری

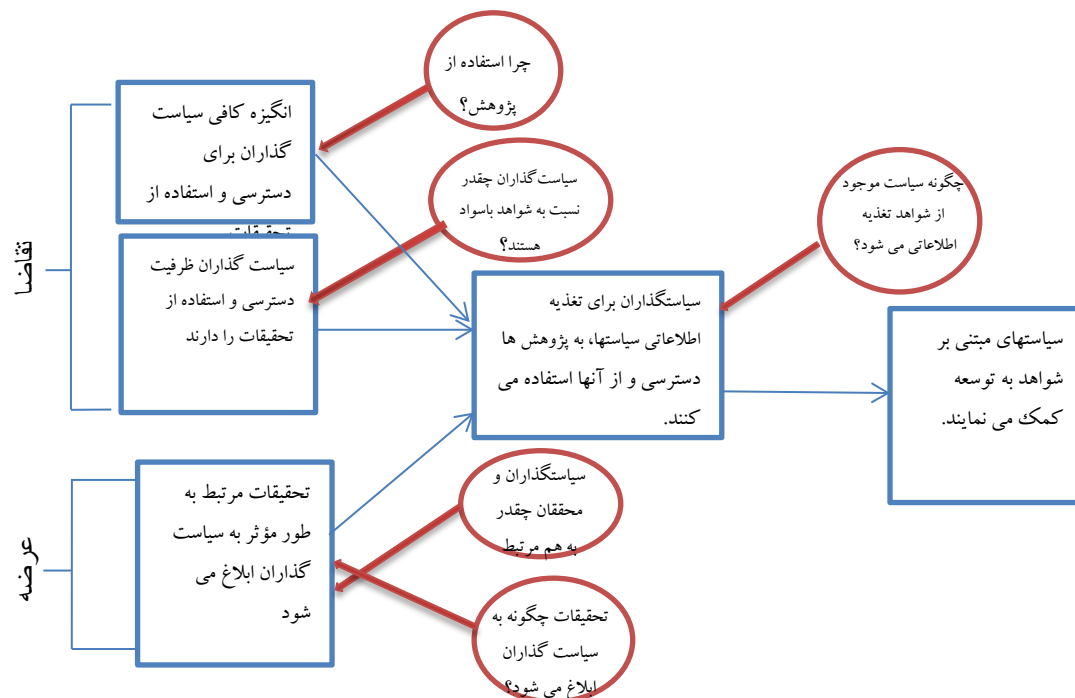
به طور کلی سیاست‌گذاری عمومی دارای چهار گام است که عبارتند از: دستورکار سیاستی، تدوین، پیاده‌سازی و ارزیابی سیاست. استفاده از شواهد در گام‌های مختلف سیاست‌گذاری سبب توسعه و تدوین سیاست‌های کارآمد خواهد شد. در ادامه ضمن معرفی هر یک از این گام‌ها، کاربرد شواهد مورد نیاز در هر یک از این گام‌ها تبیین و تشریح شده است.

گام اول - تنظیم دستور کار سیاستی: عبارت است از آگاهی از یک موضوع یا مسئله و در اولویت قرار دادن آن. در این گام، با گردآوری شواهد مربوط به اهمیت یک مسئله، مسئله جدید شناسایی می‌شود و با ارائه این شواهد به کنشگران سیاست، ضرورت و اهمیت مسئله به آنها نشان داده می‌شود. یک عامل مهم در این گام، اعتبار شواهد و همچنین نحوه ابلاغ شواهد است (Pollard and Court 2005).

گام دوم - تدوین سیاست: این گام شامل دو مرحله است که عبارتند از: (۱) تعیین گزینه‌های سیاستی، (۲) انتخاب گزینه مطلوب. در هر دو مرحله، سیاست‌گذاران باید اطمینان حاصل کنند که درک آنها از وضعیت خاص و گزینه‌ها تا حد امکان دقیق و جامع باشد. فقط تحت این شرایط است که آنها قادر خواهند بود تصمیمات آگاهانه‌ای در مورد انتخاب گزینه‌های سیاستی برای پیشبرد و اجرای آنها بگیرند. این گام شامل شناسایی پیامدهای یک اقدام و همچنین هزینه‌های مورد انتظار و اثرات یک مداخله است. کمیت و اعتبار شواهد در این گام بسیار مهم است (Pollard and Court 2005).

گام سوم - پیاده‌سازی سیاست: این گام شامل اقدامات عملی واقعی در مواجهه با مسئله سیاستی است. در این گام، تمرکز بر شواهد عملیاتی به منظور بهبود اثربخشی ابتکار عمل‌ها مهم است. این گام می‌تواند شامل کار تحلیلی و همچنین یادگیری سیستماتیک پیرامون مهارت‌های فنی، دانش تخصصی و تجربه عملی باشد. اقدام پژوهی و انجام پروژه‌های پایلوت در این گام مهم هستند (Pollard and Court 2005).

گام چهارم-ارزیابی سیاست: این گام عبارت است از پایش و ارزیابی فرآیند و اثر سیاست. اولین هدف این گام ایجاد سازوکارهای نظارتی است. وجود یک روش ارزیابی جامع برای تعیین اثربخشی سیاست اجرا شده و فراهم کردن زمینه تصمیم‌گیری در آینده ضروری است. در فرایندهای نظارت و ارزیابی، تضمین اینکه شواهد، عینی، کامل و مرتبط هستند، مهم می‌باشد و لیکن از این طریق می‌توان روند سیاست‌گذاری را به طور موفقیت‌آمیز ادامه داد (Pollard and Court 2005).

شکل ۱-۲. فاکتورهای عرضه و تقاضا مؤثر در تدوین سیاست‌های مبتنی بر شواهد (Newman et al. 2013 In ILO 2018)

البته، باید توجه داشت که فرآیند سیاست‌گذاری مبتنی بر شواهد یک فرآیند عرضه و تقاضا می‌باشد. در طرف تقاضای آن سیاست‌گذاران قرار دارند؛ عواملی نظیر انگیزه سیاست‌گذاران برای استفاده از شواهد و ظرفیت سیاست‌گذاران در دسترسی و استفاده از شواهد در تقاضای آنها برای شواهد برای کاربری سیاست‌گذاری مؤثر است. از سوی دیگر، در طرف عرضه، ارائه‌دهندگان و تولیدکنندگان شواهد قرار دارند؛ میزان ارتباط و تعامل آنها با سیاست‌گذاران و نیز شیوه ابلاغ شواهد به سیاست‌گذاران می‌تواند در کاربری شواهد در سیاست‌گذاری تأثیرگذار باشد (Newman et al. 2013; Gordon-Strachan 2006). این فرآیند به خوبی در شکل ۱-۲ نشان داده شده است.

توسعه راهنمایی برای کاربری شواهد در سیاست‌گذاری که هدف پژوهش حاضر است، از جمله عواملی است که بر شیوه ابلاغ موثر شواهد به سیاست‌گذاران تأثیرگذار است و جزء عوامل طرف عرضه در فرآیند سیاست‌گذاری مبتنی بر شواهد است.

۳-۲. پیش‌نیازهای اصلی استفاده از شواهد در سیاست و در عمل

برای اینکه شواهد تأثیر بیشتری بر سیاست و عمل داشته باشد، به نظر می‌رسد چهار الزام اساسی قبل از تدوین سیاست‌ها ضروری است. این الزامات به شرح زیر است:

➤ توافق بر سر اینکه چه چیزی و در چه شرایطی شواهد است

تحقیقات فقط یک منبع شواهد برای سیاست‌گذاری است در حالیکه منابع متعدد دیگری نیز برای شواهد وجود دارد. در بخش ۲-۴ فصل حاضر به انواع منابع شواهد اشاره می‌شود.

➤ داشتن رویکردی استراتژیک برای خلق شواهد در حوزه‌های اولویت‌دار و ذخیره

شواهد در پایگاه‌های دانش دقیق و غنی

- مشارکت ذینفعان در ایجاد استراتژی‌های کلان R&D بسیار مهم است.

- چنین استراتژی‌هایی نیازمند توجه به حوزه‌های اولویت‌دار پژوهش در آینده است (Nutley, Davies, and Walter 2002).

➤ اشاعه مؤثر شواهد و توسعه ابزارهایی کارآمد برای فراهم نمودن دسترسی گسترده

به آنها

- مرورهای نظام‌مند پتانسیل افزایش دسترسی به مجموعه‌های دانش قوی را دارند اما هزینه انجام آنها، از جمله موانع این گونه مطالعات هستند.

- «فشار عرضه» شواهد کافی نیست، توسعه «کشش تقاضا» برای شواهد از سوی کاربران نهایی نیز ضروری است (Nutley, Davies, and Walter 2002).

در جدول ۱-۲ برخی از توصیه‌ها برای بهبود اشاعه شواهد، برای مقامات عالی‌رتبه شواهد و نیز سیاست‌گذاران ارائه شده است.

جدول ۲-۱. توصیه‌هایی برای بهبود اشاعه شواهد (Barnardo's R&D Team In Nutley, Davies, and Walter 2002)

توصیه‌هایی به مقامات عالی‌رتبه دولتی در امر پژوهش	توصیه‌هایی به سیاست‌گذاران
■ زمانبندی مناسب پژوهش‌ها به منظور ارائه راه‌حل‌های به موقع برای مسائلی که دست‌اندرکاران و سیاست‌گذاران با آنها مواجه‌اند. ■ اطمینان از ارتباط پژوهش با دستورکارهای سیاستی فعلی. ■ لحاظ کردن منابعی برای توسعه و اشاعه اختصاصی یافته‌های پژوهش در اعتبارات پژوهشی. ■ وجود استراتژی روشنی برای اشاعه نتایج پژوهش، در آغاز پژوهش. ■ درگیر نمودن محققان حرفه‌ای در فرآیندهای راهبری پژوهش. ■ درگیر نمودن کاربران نتایج پژوهش در فرآیندهای پژوهش. ■ ارزیابی و سنتز نتایج پژوهش.	■ در دسترس قرار دادن خلاصه‌های سیاستی از پژوهش‌ها. ■ انتشار نتایج پژوهش در مجلات و انتشاراتی که کاربرپسند هستند. ■ استفاده از زبان و سبک‌های ارائه نتایج که مطلوب کاربران است. ■ هدف قرار دادن نیازهای. ■ پرداختن به نتایج و پیامدهای سیاستی پژوهش. ■ اطلاع‌رسانی رویدادها به شیوه‌ای مناسب به مخاطبان هدف و ارزیابی آنها. ■ استفاده از ترکیبی از روش‌های اشاعه. ■ استفاده از رسانه. ■ ارتباط و تماس فعالانه با آژانس‌های مرتبط با سیاست. ■ شناسایی عوامل بیرونی تاثیرگذار بر جذب نتایج پژوهشی.

➤ تشویق و ترغیب به استفاده از شواهد در عمل

- نیازها باید به طور گسترده‌ای تعریف شوند- روشهای زیادی وجود دارد که با استفاده از آنها می‌توان از نیاز به شواهد، آگاه شد.
 - وجود استراتژی‌های چند وجهی^۱، صریحاً موانع را برای تغییر بهتر کارها مرتفع می‌سازند.
 - وجود مدل‌های مشارکت، که تعامل مداوم بین ارائه دهندگان شواهد و کاربران شواهد را تشویق می‌کنند (Nutley, Davies, and Walter 2002; Head 2010). روابط و پیوندهای قوی میان سیاست‌گذاران و پژوهش‌گران دارای تاثیر زیادی در استفاده و کاربرد نتایج پژوهش در سیاست‌گذاری است (Landry, Lamari, and Amara 2003).
- در جدول ۲-۲، برخی از توصیه‌ها در زمینه تشویق استفاده بهتر از شواهد در سیاست‌گذاری ارائه شده است.

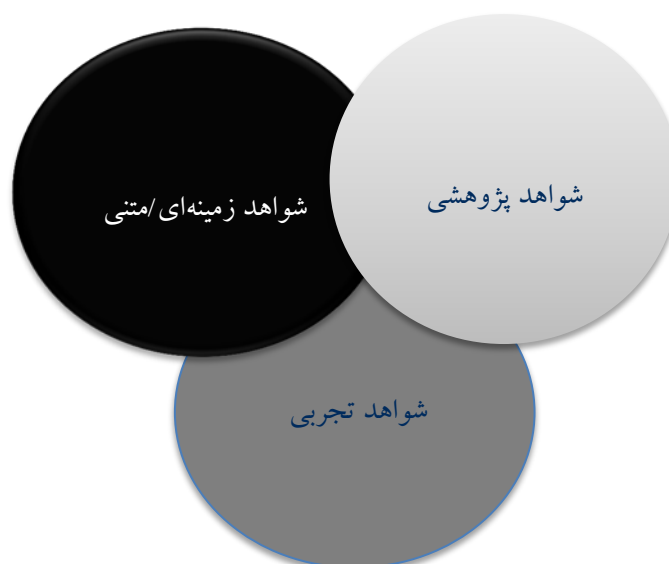
¹. Multi-faceted strategies

جدول ۲-۲. توصیه‌هایی برای تشویق استفاده بهتر از شواهد در سیاست‌گذاری (Bullock et al. 2001 In Nutley, Davies, and Walter 2002)

افزایش فشار عرضه شواهد	تسهیل استفاده بهتر از شواهد
■ انتشار پایگاه شواهد برای تصمیمات سیاستی. ■ دسترسی آزاد به اطلاعات برای افزایش آگاهی شهروندان و گروه‌های فشار. ■ ارائه تحلیل‌هایی به دولت (مثل مدل‌های پیش‌بینی) برپایه بررسی‌های کارشناسی خارجی.	■ تشویق همکاری بهتر بین سرویس‌های تحلیل‌گران داخلی (به عنوان مثال محققان، آمارشناسان و اقتصاددانان). ■ هم‌مکانی سیاست‌گذاران و تحلیل‌گران. ■ مشارکت دادن تحلیل‌گران در همه مراحل فرآیند توسعه سیاست. ■ آموزش کارکنان در استفاده از شواهد. ■ مأموریت دادن به اغلب کارمندان دانشگاه در دستگاه‌های دولتی. ■ برقراری پیوند میان استراتژی‌های R&D و برنامه‌های سیاستی دولت.

۲-۴. انواع شواهد مناسب برای سیاست‌گذاری

به طور کلی شواهد مناسب برای سیاست‌گذاری را می‌توان در قالب سه دسته کلی از جمله شواهد پژوهشی^۱، شواهد متنی/زمینه‌ای^۲ و شواهد تجربی^۳ تقسیم‌بندی کرد. شواهد مذکور که برگرفته از مطالعه «اسپرو»^۴ (۲۰۱۸) هستند در ادامه تشریح شده‌اند.

شکل ۲-۲. انواع شواهد مناسب برای تصمیم‌گیری (SPERU 2018)

^۱. Research evidence

^۲. Contextual evidence

^۳. Experiential evidence

^۴. Social Policy Evaluation and Research Unit (SPERU)

شواهدی که در قالب بخش‌های بعدی به آنها اشاره می‌شود، می‌توانند توسط سازمان‌ها و یا افرادی که در زیر به آنها اشاره می‌شود تولید شوند (FAO 2011):

- **سازمان‌های آماری و تحلیل‌گر:** این سازمان‌ها قادرند هشدارهای زودهنگامی در مورد مسائل ارائه نمایند؛ اطلاعاتی را درباره مقیاس و اهمیت مسائل فراهم می‌کنند، داده‌هایی را برای پشتیبانی از تحلیل‌های سیاست در اختیار می‌گذارند. موسسه آمار و مراجع سرشماری از دسته این سازمان‌ها قلمداد می‌شوند (FAO 2011).
- **موسسه‌های پژوهشی:** این موسسه‌ها قادرند کارکردهایی نظیر تجزیه و تحلیل مسائل، کشف راه-حل‌های ممکن و اولویت‌گذاری راه‌حل‌ها را انجام دهند. دانشگاه‌ها، مراکز تحقیقاتی، و اتاق‌های فکر از دسته این موسسه‌ها قلمداد می‌شوند (FAO 2011).
- **رسانه جمعی:** توجه عموم را به مسائل جلب می‌کند، به تجزیه و تحلیل مسائل می‌پردازد، و به حفظ مصلحت و فشار عمومی می‌پردازد. رادیو و تلویزیون، روزنامه‌ها و مجلات و وبلاگ‌نویسان از دسته رسانه جمعی محسوب می‌شوند (FAO 2011).
- **افراد:** به افرادی اشاره دارد که به فراهم نمودن اطلاعات خلاصه و قابل درک برای سیاست-گذاران، تعیین گزینه‌های سیاستی و مشاوره در مورد گزینه‌های سیاستی می‌پردازند. مشاوران سیاسی، دانشگاهیان و متخصصان، اندیشمندان سیاسی از دسته این افراد قلمداد می‌شوند (FAO 2011). یکی از مهمترین منابع شواهد برای کاربری در سیاست‌گذاری، محققان هستند (Oliver et al. 2014; Innvaer et al. 2002).
- **گروه‌های لابی:** گروه‌هایی که قادرند راه‌حل‌های بالقوه مسائل را برجسته نمایند، خلاصه‌ای از منافع ذینفعان خاص را تهیه کنند، و کاستی‌های راه‌حل‌های جایگزین را برجسته نمایند. انجمن‌های صنفی از دسته گروه‌های لابی محسوب می‌شوند (FAO 2011).
- **سازمان‌های بین‌المللی و NGOها:** این سازمان‌ها قادرند به تجزیه و تحلیل مسائل و گزینه‌ها بپردازند، راه‌حل‌های بالقوه برای مسائل ارائه کنند، کاستی‌های راه‌حل‌های جایگزین را برجسته کنند و دیدگاه‌های اقشار فقیر و محروم جوامع را برجسته نمایند (FAO 2011).

۴-۱. شواهد پژوهشی مناسب برای سیاست‌گذاری

شواهد پژوهشی گاهی اوقات با عنوان «شواهد علمی»^۱ خوانده می‌شوند. این شواهد مجموعه‌ای از حقایق یا اطلاعات عددی (کمی) یا توصیفی (کیفی) می‌باشند. شواهد پژوهشی می‌توانند از منابع مختلفی از جمله پایش عملکرد، پژوهش، پیمایش‌ها و ارزیابی‌ها به دست بیایند. به طور کلی، هرچه در طراحی یک پژوهش یا یک ارزیابی از یک روش‌شناسی شناخته شده‌تر و معتبرتر پیروی شده باشد، شواهد حاصل از آن قانع‌کننده‌تر به نظر می‌رسد. علاوه بر این، شواهد پژوهشی می‌توانند نشان دهند یک سیاست یا برنامه ممکن است متناسب وضعیت خاص شما نباشد و در خارج از کشور یا در یک بستر دیگر مؤثر باشد. در هر صورت، در تهیه هر سندی، باید از «بهترین شواهد پژوهشی موجود» استفاده نمود (SPERU 2018). ضرورت استفاده از شواهد پژوهشی در مطالعات «اورم»^۲ و دیگران^۳ (۲۰۱۲)، «آپولونیو و بیرو»^۳ (۲۰۱۷)، و «نبوی و جمالی» (۲۰۱۸) نیز تأکید شده است. جدول ۲-۳، منابع شواهد پژوهشی، تعاریف، مزایا و معایب آنها را تشریح می‌کند.

جدول ۲-۳. شواهد پژوهشی مناسب برای سیاست‌گذاری (SPERU 2018)

منابع شواهد	تعریف‌ها	مزایا	محدودیت‌ها
مرور سیستماتیک/فراتحلیل	- تلاشی نظام‌مند برای شناسایی، ارزیابی و ترکیب همه شواهد تجربی (به ویژه ارزیابی‌ها) هستند که از معیارهای مناسب و از پیش تعیین‌شده برای پاسخ به یک سؤال پژوهشی مشخص استفاده می‌کنند. - از روش‌های صریح و هدفمند برای به حداقل رساندن سوگیری و اریبی استفاده می‌کنند. - فراتحلیل، مجموعه‌ای از نتایج آماری را ایجاد می‌کند.	- متدولوژی دقیق و تکرارپذیر. - بیان می‌کنند چه کاری انجام شده است، چگونه این کار انجام شده است و پیامدهای منفی آن چیست. - شیوه مناسبی برای نشان دادن شکاف شواهد هستند. - می‌توانند یک خلاصه سریع و باکیفیت از یک مجموعه کامل از شواهد ایجاد نمایند. - سوگیری‌های شخصی را در شناسایی شکاف‌های شواهد کاهش می‌دهند.	- انجام آنها ممکن است زمان زیادی به طول بکشد بنابراین ممکن است نتوانند به موقع به سوالات سیاستی پاسخ دهند. - به شمار زیادی از مطالعات و انتشارات دقیق در مورد موضوع نیاز دارند. - روش‌شناسی‌های اندکی برای استفاده از شواهد پژوهشی کیفی وجود دارد.
آزمایش‌های کنترل تصادفی (RCTs)	مطالعه مقایسه‌ای بین دو یا چند گروه از افراد واجد	پاسخی بسیار قدرتمند به سؤالات علی ارائه می‌دهد.	غالباً در مطالعات پزشکی و سلامت استفاده می‌شود.

^۱. Scientific evidence

^۲. Orem

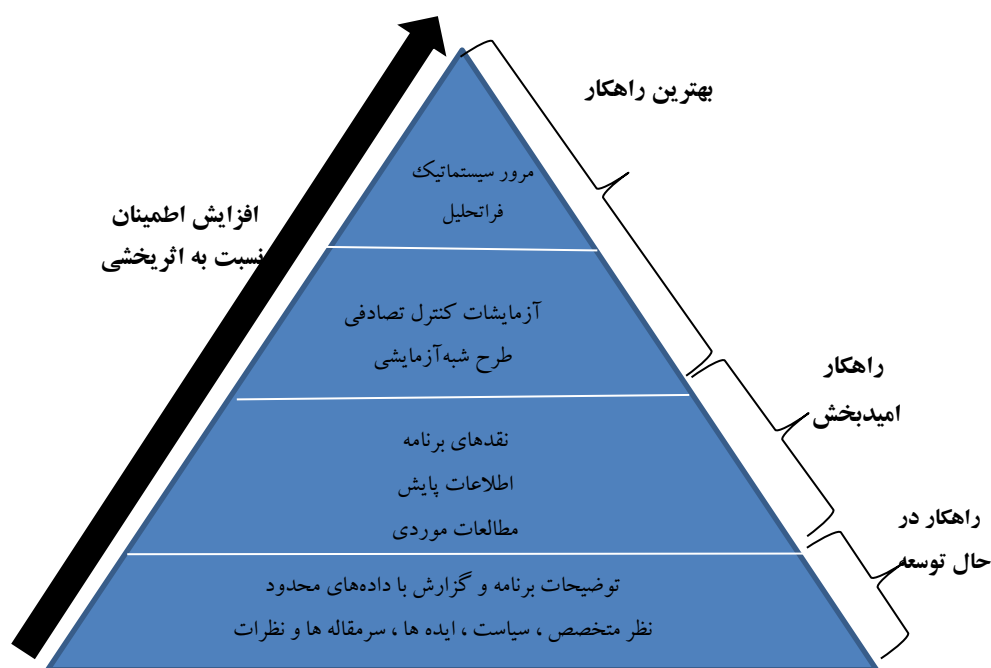
^۳. Apollonio & Bero

گاهی از آن با نام طرح آزمایشی یاد می‌شود.	- شرایط است. - اعضای مطالعه ممکن است به طور تصادفی در مطالعه انتخاب شده یا به طور تصادفی به گروه خاصی اختصاص داده شوند. - برای آزمون علت و معلول مورد استفاده قرار می‌گیرد.	نشان می‌دهد که آنچه حاصل می‌شود نتیجه راه حل یا مداخله است و نه چیز دیگری.	- استفاده از این روش درباره مسائل اجتماعی، بسیار پیچیده و دشوار است. - در زمینه توجه به بستر فرهنگی، نهادی، تاریخی و اقتصادی ضعیف عمل می‌کند.
طرح شبه‌آزمایشی	مداخلات مختلفی بدون تخصیص تصادفی اعضای مطالعه به گروه‌ها ارائه می‌شود.	- می‌تواند شواهد معقول و قوی در مورد رابطه بین مداخله و نتایج اندازه‌گیری شده ارائه دهد. - در مواردی که انتخاب تصادفی غیر ممکن یا غیر اخلاقی است، مفید می‌باشد.	- گروه‌های همبسته (نیازمند کار تحلیلی پیچیده و دانش تخصصی هستند). - نیازمند درک خوبی از فاکتورها برای همسان‌سازی گروه‌هاست. - عدم توانایی در اطمینان از هم‌ارزی گروه‌ها یا جلوگیری از تغییر در طول زمان سبب می‌شود یافته‌های این روش از قابلیت اعتماد کمتری برخوردار باشند.
تکنیک دلفی/پانل خبرگان	- از یک گروه، که متخصص این موضوع هستند، درخواست می‌شود تا طی یک فرآیند تکرارشونده پاسخ به سؤالات، دیدگاه‌های تخصصی خود را بیان کنند. - پس از هر دور از سؤالات، پاسخ‌ها خلاصه می‌شوند و برای بحث در دور بعدی منتشر می‌شوند. این امر باعث ایجاد اجماع خبرگان در مورد موضوع مورد نظر شود. - این روش‌ها، برای کشف نتایج پیش‌بینی شده و روند آینده، به ویژه در جایی که هیچ شواهد دیگری وجود ندارد، استفاده می‌شوند.	- می‌تواند در مورد اینکه چه شواهدی مناسب است اجماع ایجاد کند. - فرآیند شفاف و دقیقی دارد. - اگر از روش مجازی مثلاً ایمیل استفاده شود، می‌توان از رویارویی مستقیم افراد با دیدگاه‌های متضاد جلوگیری نمود.	- نیازمند سطح بالایی از انگیزش برای مشارکت خبرگان است. - نیازمند انتخاب دقیق شرکت کنندگان است زیرا کیفیت صحت پاسخ‌ها به کیفیت تخصص شرکت کنندگان درگیر بستگی دارد.
پیمایش (معمولاً بخشی از	در جدول شواهد زمینه‌ای به آن		مفید بودن آن بستگی به سیاست

¹. Matching group

یک ارزیابی (مطالعات موردی معمولاً بخشی از یک ارزیابی)	اشاره شده است.	در جدول شواهد آزمایشی به آن اشاره شده است.	یا برنامه مورد نظر دارد.
			مفید بودن آن بستگی به سیاست یا برنامه مورد نظر دارد.

شکل ۲-۳ برگرفته از مطالعه «هویک»^۱ و دیگران^۱ (۲۰۰۹) است که سطوح مختلف شواهد پژوهشی را نشان می‌دهد. چنانچه شکل ۲-۳ نشان می‌دهد مرور نظام‌مند، فراتحلیل، آزمایش کنترل تصادفی، و طرح شبه-آزمایشی در سطوح بالاتر هرم قرار دارند و کاربرد آنها در سیاست‌گذاری سبب اثربخشی بیشتر سیاست‌ها و منجر به بهترین راهکارهای سیاستی می‌شوند. مرور نظام‌مند در سیاست‌گذاری مبتنی بر شواهد بسیار مهم هستند زیرا آنها نه تنها روشی دقیق برای یافتن مطالعات مناسب و با کیفیت ارائه می‌دهند، بلکه یافته‌های این مطالعات را ادغام می‌کنند تا تصویری واضح‌تر و جامع‌تر از یک موضوع ارائه دهند (Gough, Oliver, and Thomas 201

شکل ۲-۳. سطوح شواهد (Howick 2009 In NZIER 2017)

^۱.Howick

از سوی دیگر، پیمایش (بخشی از ارزیابی) و مطالعات موردی در سطوح میانی هرم قرار دارند و کاربرد آنها در سیاست‌گذاری اثربخشی متوسطی دارد و منجر به راهکارهای سیاستی امیدبخش می‌شوند (Howick 2009 In NZIER 2017).

۲-۴-۲. شواهد زمینه‌ای/متنی مناسب برای سیاست‌گذاری

شواهد زمینه‌ای/متنی، مبتنی بر مجموعه عواملی است که یک موقعیت محلی را تشکیل می‌دهند (مثل جمعیت). این شواهد در تشخیص اینکه آیا یک مداخله سیاستی مورد نیاز است یا خیر، احتمال پذیرش آن مداخله و یا مفید بودن آن مداخله در یک موقعیت محلی کمک نماید (SPERU 2018). در جدول ۲-۴، منابع شواهد زمینه‌ای/متنی، تعاریف، مزایا و معایب آنها ارائه شده است.

جدول ۲-۴. شواهد زمینه‌ای/متنی مناسب برای سیاست‌گذاری (SPERU 2018)

منابع شواهد	تعاریف‌ها	مزایا	محدودیت‌ها
ارزیابی فرآیند یا تکوینی ^۱	- این روش ارزیابی می‌کند که آیا یک ابتکار عمل، انتظارات را برآورده می‌کند یا خیر؟ آیا مطابق انتظار در حال اجراست؟ چه خروجی‌ها و / یا نتایجی در حال توسعه است؟ - ارزیابی تکوینی در حین اجرای یک ابتکار جدید اتفاق می‌افتد، اطلاعات ممکن است از طریق مصاحبه، گروه‌های کانونی، مشاهده، و پیمایش‌ها جمع‌آوری شود.	- نتایج حاصل از ارزیابی فرایند می‌تواند شواهدی برای حمایت از سیاست و بهبود فعالیت‌های آینده ارائه دهد. - ارزیابی تکوینی می‌تواند شواهدی از امکان پذیری، قابل قبول بودن و مناسب بودن ابتکار عمل قبل از اجرای کامل آن ارائه دهد. به این ترتیب، در صورت لزوم می‌تواند فرصتی برای ایجاد تغییراتی در اختیار قرار دهد.	- غالباً بستر/متن کاملاً متفاوت است و / با گذشت زمان تغییر می‌کند، به این معنی که ممکن است برخی یا همه یافته‌ها کاربرد نداشته باشد. - سوگیری در جمع‌آوری اطلاعات ممکن است بر نتایج تأثیر بگذارد، اگرچه مثالی شدن^۲ نتایج می‌تواند به این مسئله پاسخ دهد.
پیمایش‌ها و سرشماری	تکنیکی برای جمع‌آوری نظرات یا تجربه یک گروه از جمعیت بزرگتری است که خلاصه نتایج به آنها ارائه می‌شود.	- نماینده‌گی یک جمعیت بزرگ. - می‌تواند به سوالات «چه چیزی»، «چه موقع»، «چگونه» پاسخ دهد. - می‌تواند چندبعدی باشد و دامنه گسترده‌ای از عناوین و موضوعات را پوشش دهد. - اگر پیمایش در بازه‌های زمانی منظم تکرار شود می‌تواند	- نمی‌تواند به خوبی مشخص نماید که چرا برخی از چیزها اتفاق می‌افتد. - همیشه به موقع نیست. - نمونه پیمایش برای نتیجه‌گیری معتبر در مورد جمعیت هدف شما می‌تواند خیلی کوچک باشد. - داده‌های پیمایش و

^۱. Process or formative evaluation

^۲. Triangulation

روندها را مشخص کند.	سرشماری به خودی خود شواهد نیستند بلکه باید تجزیه و تحلیل شوند.		
■ اگر پیمایش موجود نتواند به نیاز شما پاسخ دهد شما می‌توانید به سرعت آن را تنظیم کنید.	■ به سوالات «چه چیزی» و «چه موقع» پاسخ می‌دهد و روابط بین عوامل را نشان می‌دهد. ■ بهترین منبع برای یافتن ارتباط بین تجربه دوران کودکی و پیامدهای زندگی آتی است. ■ چون اطلاعات از افراد در حین اتفاق جمع‌آوری می‌شود ارزیابی داده‌ها در این روش حداقل است.	■ یک مطالعه مشاهده‌ای است که با دنبال کردن یک گروه از افراد در طی یک دوره زمانی و جمع‌آوری اطلاعات پی در پی در مورد زندگی آنها انجام می‌شود. ■ داده‌های مطالعات طولی می‌تواند برای موارد زیر مورد استفاده قرار بگیرد: - برای مشاهده رابطه بین رفتار گذشته و ستاده‌های آینده. - شرح الگوها در طی زمان. - اگر خوب انجام شود، می‌توان بین «روندها» و یافته‌های آماری معنی‌دار تمایز قائل شد.	مطالعات طولی/کوهورت ^۱
	■ داده‌ها اغلب برای استفاده موثر در سیاست‌گذاری دیر به دست می‌آیند. ■ رای اعتباریابی نیازمند یک نمونه بزرگ است. ■ چرایی وقوع برخی از وقایع را بیان نمی‌کند. ■ اگر نرخ حذف تصادفی شرکت‌کنندگان از مطالعه زیاد باشد، این می‌تواند بر قدرت یا اعتبار یافته‌ها تأثیر بگذارد.	■ به جدول شواهد آزمایشی مراجعه کنید.	قوم‌نگاری ^۲

۲-۴-۳. شواهد تجربی مناسب برای سیاست‌گذاری

شواهد تجربی، مجموعه‌ای از تجارب دنیای واقعی و تخصص افرادی است که در موقعیت مورد مطالعه، مشغول به کار یا زندگی هستند. شواهد تجربی شامل دانش، درک و بینش از افرادی نظیر خبرگان، افراد یک گروه یا جامعه که بر سیاست تأثیر خواهند گذاشت، و رهبران جوامع است. افرادی که منبع شواهد تجربی هستند، غالباً دانش خود را با گذشت زمان جمع کرده اند و دارای «دانش شهودی یا ضمنی» هستند (SPERU 2018). در جدول ۲-۵، منابع شواهد تجربی، تعاریف، مزایا و معایب آنها ارائه شده است.

^۱ Longitudinal/cohort studies

^۲ Ethnography

جدول ۲-۵. شواهد تجربی مناسب برای سیاست‌گذاری (SPERU 2018)

منابع شواهد	تعریف‌ها	مزایا	محدودیت‌ها
- مطالعات موردی - گروه‌های کانونی - مصاحبه‌های شفاهی - بازخورد از کاربر سرویس - بازخور از ارائه‌دهنده سرویس	مطالعات موردی، گروه‌های کانونی، بازخورد از ارائه‌دهنده و کاربران می‌تواند بیش‌تر در مورد نحوه دریافت سرویس‌ها یا مداخلات ارائه نمایند. در استفاده از این روش‌ها، شواهد با استفاده از نظرسنجی از کاربران و ارائه‌دهندگان سرویس بر پایه تجربه تجربه آنها جمع‌آوری می‌شود.	- دریافت بینش‌های ارزشمندی از افراد (کاربران)، به ویژه در مورد دسترسی به خدمات و اثربخشی آنها. - متخصصان را وادار می‌کند تا روی اولویت‌های کاربران سرویس متمرکز شوند. - به درک چگونگی اخذ تصمیمات کمک می‌کند.	- نیازهای بیان شده ممکن است به سرویس واقعی منجر نشود. - تفکر گروهی و یا تعصب نسبت به وضع موجود می‌تواند نتایج را تحت تأثیر قرار دهد. - بازخورد ممکن است در ارتباط با نتایج که به دنبال آن هستیم نباشد.
قوم‌نگاری	مشاهدات و مصاحبه‌های مفصل برای کشف تعاملات اجتماعی، رفتارها و برداشت‌هایی که در گروه‌ها، تیم‌ها، سازمان‌ها و جوامع رخ می‌دهد.	- به سیاست‌گذاران کمک می‌کند تا مردم را در متن واقعی زندگی درک کنند و پیچیدگی‌های اجتماعی را مورد توجه قرار دهند. - بینش غنی و کل نگرانه‌ای از چشم‌انداز مردم ارائه می‌دهد.	- در جمعیت‌های بزرگ و متنوع، اندازه نمونه کوچک ممکن است نماینده خوبی نباشد. - این مهم است که توجه کنید که آیا زمینه و جمعیت در یک مطالعه منتشر شده، مشابه وضعیت و جمعیت مورد نظر شماست یا خیر.
حکایت (داستان) شخصی ^۱	روایتی از یک شخص که موضوع را به طور مستقیم تجربه کرده یا تحت تأثیر آن بوده است. مکن است به عنوان یک «مطالعه موردی» درباره چگونگی تأثیرگذاری سیاست بر فردی در جمعیت هدف شما، مفید باشد.	- قدرتمند و فوری است. - ممکن است بصیرت‌های آشکاری در مورد وقایعی که از اغلب افراد جمعیت پنهان مانده، ارائه نماید.	- اعتباریابی آن دشوار است. - حکایات شخصی قرار نیست نماینده باشد. - داستان‌های پرهیجان شخص اول ممکن است مانع ارزیابی انتقادی شود.
پیمایش	به جدول شواهد زمینه‌ای/متنی (جدول ۲-۴) مراجعه کنید.		

¹. Personal anecdote

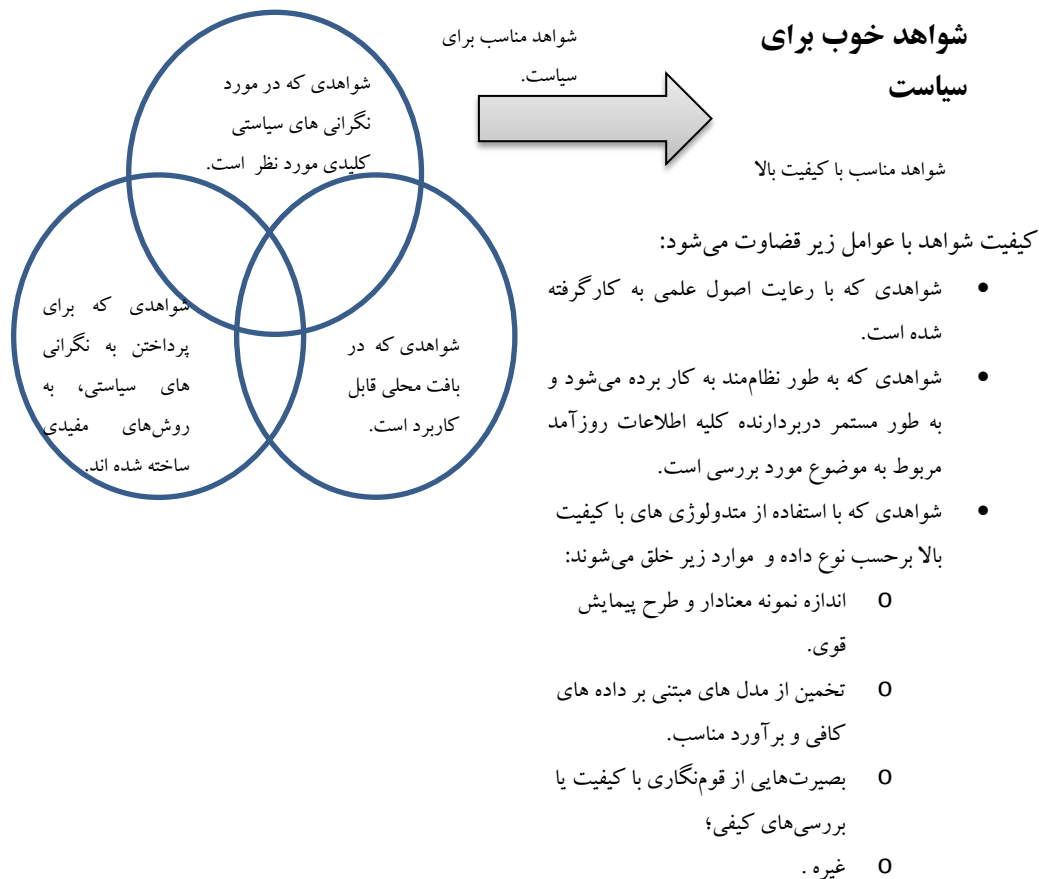
۲-۵. اصول انتخاب شواهد برای کاربری در سیاست‌گذاری

در این بخش تلاش می‌شود تا بر پایه مطالعات پیشین، اصول انتخاب شواهد برای کاربری در سیاست‌گذاری بیان شوند.

۲-۵-۱. اصول انتخاب شواهد برای کاربری در سیاست‌گذاری در مطالعه «پارخورست»^۱ (۲۰۱۷)

«پارخورست» در مطالعه خود یک مدل مفهومی برای شواهد خوب برای سیاست را پیشنهاد نمود. وی شواهد خوب برای سیاست را «شواهد مناسب و با کیفیت بالا» می‌داند که در ارتباط با مسئله سیاستی کلیدی باشند، متناسب با بافت محلی باشند و با روش‌های مفیدی خلق شده باشند. مدل مفهومی شواهد خوب برای سیاست در شکل ۲-۴ ارائه شده است.

¹. Parkhurst

شکل ۲-۴. مدل مفهومی شواهد مناسب برای سیاست (Parkhurst 2017)

ویژگی‌های شواهد خوب برای سیاست بر پایه مطالعه «پارخورست» (۲۰۱۷)، مطابق جدول ۲-۶ می‌باشد.

جدول ۲-۶. ویژگی‌های شواهد برای سیاست (Parkhurst 2017)

ویژگی‌ها	تعریف‌ها
مناسب بودن ^۱	انتخاب شواهد باید بر اساس ارزیابی اولیه نیازهای تصمیم‌گیری سیاستی مورد نظر صورت بگیرد. به طور خاص: • شواهد باید با توجه به نگرانی‌های اجتماعی مربوطه انتخاب شوند. • شواهدی باید در نظر گرفته شوند که برای تحقق اهداف سیاستی مفید هستند. • شواهد باید در بافت محلی و بومی کاربری پذیر باشند.
کیفیت	بخش‌های مختلف شواهد باید بر مبنای کیفیت‌شان مورد قضاوت قرار بگیرند. معیار شواهد اصول روش-شناسی است که متناسب با نوع پژوهش و ماهیت گردآوری داده‌ها، مورد استفاده قرار گرفته (برای مثال مصاحبه کیفی در مقابل آزمایش‌های بالینی) است.
دقت زیاد ^۲	شواهد و مدارک ارائه شده برای سیاست باید با دقت انتخاب و ترکیب شوند.

^۱. Appropriateness

^۲. Rigour

قابلیت به چالش کشیدن ^۱	استفاده از شواهد فنی و پژوهش علمی راه را برای پرسش‌های انتقادی و تجدید نظر باز می‌کند. این ویژگی می‌تواند شامل به چالش کشیدن یافته‌های علمی خاص باشد، بلکه همچنین چالش‌هایی را در ارتباط با تصمیم به انتخاب از میان شواهد مختلف ایجاد می‌کند.
-----------------------------------	---

۲-۵-۲. اصول انتخاب شواهد برای کاربری در سیاست‌گذاری در چهارچوب «RAPID»^۲ «موسسه توسعه خارجی»^۳

در نگرش سنتی، پیوند بین پژوهش و سیاست به عنوان یک فرایند خطی تلقی می‌شود، که به موجب آن مجموعه‌ای از یافته‌های پژوهش از لایه پژوهش به لایه سیاست منتقل می‌شوند و سپس بر تصمیمات سیاست‌گذاران تأثیر می‌گذارند. در حال حاضر، سه مورد از فرضیات اصلی این دیدگاه سنتی زیر سؤال رفته است. اول، فرض اینکه پژوهش بر سیاست در یک فرآیند یک طرفه (مدل خطی) تأثیر می‌گذارد. دوم، فرض اینکه بین پژوهشگران و سیاست‌گذاران اختلاف نظر وجود دارد (الگوی دو جامعه)؛ و سوم، فرض اینکه تولید دانش محدود به مجموعه‌ای از یافته‌های خاص (مدل پوزیتیویستی) است. ادبیات موجود در زمینه پیوند پژوهش - سیاست، اکنون از این فرضیات فاصله گرفته‌اند و به سمت یک نگرش پویاتر و پیچیده‌تر که بر روند دو طرفه بین پژوهش و سیاست تأکید می‌کنند، تغییر جهت داده‌اند. یکی مدل‌های موجود با نگرش جدید در زمینه پیوند پژوهش - سیاست چهارچوب RAPID است. این چهارچوب توسط موسسه توسعه خارجه (ODI)، بالغ بر ۱۰ سال است که با استفاده از مطالعه بیش از ۵۰ کیس، برای کاربرد موثر شواهد در سیاست‌ها، توسعه یافته است. چهارچوب RAPID با هدف درک بهتر چگونگی کمک پژوهش‌ها به سیاست‌ها و نیز استفاده از پژوهش‌ها و شواهد در سیاست، توسعه یافته است (شکل ۲-۵) (Jones, Walsh, and Young, 2007).

^۱. Contestability

^۲. Research and Policy in Development (RAPID)

^۳. Overseas Development Institute (ODI)

شکل ۲-۵. چهارچوب RAPID برای ارزیابی پیوند پژوهش-سیاست (Jones, Walsh, and Young 2007)

اجزای چهارچوب RAPID در جدول ۲-۷ به تفصیل بیان شده است.

جدول ۲-۷. چارچوب مفهومی RAPID برای ارزیابی پیوند پژوهش-سیاست (Jones, Walsh, and Young 2007)

قلمرو	معیار	ماهیت ارزیابی
زمینه/بافت ^۱	ویژگی بافت مخاطب	نوشتن شواهد با توجه به بافت و نیازهای خاص مخاطبان هدف.
	اهمیت موضوع	توجه به سوالات مهم فعلی مرتبط با بافت.
	توصیه‌های عملی	ارائه توصیه‌های روشن و شدنی در مورد گام‌های بعدی که باید اتخاذ شوند.
پیوند	ارائه دیدگاه‌های مبتنی بر شواهد	ارائه نظرات نویسندگان در مورد پیامدهای سیاستی یافته‌های پژوهش و شناخت دقیق مولفه‌های استدلال که مبتنی بر دیدگاه هستند.
	زبان روشن/سبک نگارش	قابل درک توسط افراد تحصیل کرده غیر متخصص.
	ظاهر و طراحی	جذابیت بصری، ارائه اطلاعات از طریق نمودارها، گراف‌ها، عکس‌ها.
شواهد	استدلال متقاعدکننده ^۲	هدف روشن؛ استدلال منسجم؛ کیفیت شواهد؛ شفافیت شواهد پشتیبان توصیه‌های سیاستی

^۱ Context

^۲ Persuasive argument

اختیار ^۱	پیام‌رسانی (فرد یا سازمان) که از نگاه سیاست‌گذار/ کاربر شواهد دارای اعتبار است باید انتخاب شود؛ لحن و سبک ارائه گزیده سیاستی تعیین کننده اختیار آن است.
---------------------	---

۲-۵-۳. چهارچوب اصول کیفیت شواهد دپارتمان توسعه بین‌المللی^۲ انگلستان

یک گام مهم در سیاست‌گذاری مبتنی بر شواهد، یادگیری چگونگی بررسی عینیت اطلاعات برای تعیین ارزش آن به عنوان شواهد است. همچنین مهم است که علاوه بر قوت شواهد، به معیارهای کیفیت محتوا در ارزیابی توجه کنیم. اصول کیفیت پژوهش که می‌تواند معیاری برای سنجش قوت شواهد باشد در جدول ۲-۸ ارائه شده است.

جدول ۲-۸. اصول کیفیت پژوهش (DFID 2014)

اصول کیفیت	سوالات مرتبط
چهارچوب مفهومی ^۳	- آیا این پژوهش، پژوهش‌های موجود را تایید می‌کند؟ - آیا این مطالعه یک چهارچوب مفهومی را ساخته است؟ - آیا چهارچوب مفهومی به یک محصول بصری یا مکتوب اشاره دارد که "به صورت گرافیکی یا به شکل روایت‌گونه، عوامل اصلی، مفاهیم، یا متغیرها و روابط فرضی بین آنها را تشریح می‌کند؟ - آیا مطالعه یک سوال پژوهش و یا یک فرضیه را طرح می‌کند؟
شفافیت	- آیا مطالعه به داده‌های خام مورد تجزیه و تحلیل آن پیوند خورده است؟ - جغرافیا / بافتی که مطالعه در آن انجام شده است چیست؟ - آیا در مطالعه منابع مالی و پشتیبان اظهار شده است؟
مناسب بودن ^۴	- آیا این مطالعه یک طرح تحقیقاتی را مشخص می‌کند؟ - آیا این مطالعه یک روش پژوهش را مشخص می‌کند؟ - آیا این مطالعه نشان می‌دهد که چرا طرح و روش انتخابی برای سوال تحقیق مناسب است؟
حساس به فرهنگ ^۵	آیا این مطالعه به صراحت هر یک از عوامل فرهنگی ویژه بافت را که ممکن است تجزیه و تحلیل یافته‌ها را متعصبانه و سوگیرانه کند مورد توجه قرار داده است؟
اعتبار (روایی)	- مطالعه تا چه اندازه از روایی سنجش برخوردار است؟ «روایی نشان‌دهنده این است که تا چه اندازه روش و ابزار سنجش واقعا مفهوم مورد سوال را می‌سنجد». - مطالعه تا چه اندازه از روایی داخلی^۶ برخوردار است؟ «اعتبار داخلی فقط در مطالعات علت و معلولی یا مطالعاتی که سعی در ایجاد رابطه علی دارند، مهم است. اعتبار داخلی به چگونگی انجام مطالعه اشاره دارد (برای نمونه، طرح تحقیق، تعاریف عملیاتی مورد استفاده، نحوه اندازه‌گیری متغیرها، و غیره) و اینکه چگونه با اطمینان می‌توان نتیجه گرفت که تغییر در متغیر وابسته فقط

^۱. Authority

^۲. Department for International Development (DFID)

^۳ Conceptual framing

^۴. Appropriateness

^۵. Cultural sensitivity

^۶. Internally valid

توسط متغیر مستقل و نه خارجی انجام شده است.» ■ مطالعه تا چه اندازه دارای روایی خارجی^۱ است؟ «اعتبار خارجی نشان می‌دهد که تا چه اندازه می‌توان نتایج مطالعه را به یک جامعه بزرگ‌تر تعمیم داد» ■ تا چه اندازه مطالعه دارای روایی اکولوژیکی است؟ «روایی اکولوژیکی نشان می‌دهد تا چه اندازه یافته‌های یک پژوهش قابل تعمیم به وضعیت زندگی واقعی هستند.»	
■ سنجه‌های مورد استفاده در مطالعه تا چه اندازه با ثبات و پایدار هستند؟ ■ سنجه‌های مورد استفاده در مطالعه تا چه اندازه دارای پایایی درونی هستند؟ (پایایی درونی به سازگاری جمع‌آوری داده، تحلیل و تفسیر اشاره دارد) ■ سنجه‌های مورد استفاده در مطالعه تا چه اندازه دارای پایایی بیرونی هستند؟ (پایایی بیرونی به میزانی که محققان مستقل می‌توانند نتایج یک مطالعه را بازتولید کنند و نتایج مشابه با پژوهش اصلی را به دست آورند اشاره دارد). ■ بسته به تکنیک تحلیلی مورد استفاده، یافته‌ها تا چه میزان حساس و قابل تغییر هستند؟	پایایی^۲ قابلیت اطمینان به این معنی است که نتایج با گذشت زمان سازگار بوده و بازنمایی دقیق از کل جمعیت مورد مطالعه را نشان می‌دهد. اگر نتایج یک مطالعه را بتوان با یک روش مشابه بازتولید نمود، آنگاه ابزار تحقیق دارای پایایی است.
■ نویسنده تا چه حد محدودیت‌های مطالعه و یا تفسیرهای جایگزین از تحلیل را در نظر می‌گیرد؟ ■ آیا نتیجه‌گیری واضح و بر پایه نتایج مطالعه استوار است؟	قدرت عقیده^۳ به خوشفکری پژوهش اشاره دارد و نتیجه راستی و صداقت یافته‌های مطالعه است. آن همچنین به روشنی و وضوح ارائه پژوهش اشاره دارد.

۲-۴. اصول انتخاب شواهد برای کاربرست در سیاست‌گذاری در مطالعه «سوتکلیف و کورت»^۴ (۲۰۰۶)

در مطالعه «سوتکلیف و کورت» (۲۰۰۶)، ویژگی‌های شواهد خوب برای کاربرد در سیاست‌گذاری به شرح زیر است:

- **دقت و صحت^۵:** شواهد باید به درستی آنچه که قصد انجامش را دارند، توصیف کنند.
- **عینیت^۶:** به کیفیت رویکرد و منبعی که برای تولید شواهد استفاده شده است، اشاره دارد.
- **اعتبار^۷:** به قابلیت اطمینان شواهد و میزانی که می‌توان در پایش و ارزیابی اثر، بر آنها متکی بود، اشاره دارد.
- **تعمیم‌پذیری^۸:** به گستردگی اطلاعات و امکان استفاده از آن در کیس‌های متعدد اشاره دارد.
- **ارتباط^۹:** این ویژگی، به به موقع بودن، ارتباط موضوعی و داشتن پیامد سیاستی شواهد اشاره دارد.

¹. Externally valid

². Reliability

³. Cogency

⁴. Sutcliffe & Court

⁵. Accuracy

⁶. Objectivity

⁷. Credibility

⁸. Generalizability

⁹. Relevance

- **دسترسی^۱:** به وجود شواهد خوب اشاره دارد.
- **اصلت^۲:** به ریشه در واقعیت داشتن شواهد اشاره دارد.
- **عملی بودن^۳:** اشاره دارد به اینکه آیا سیاست‌گذاران به شکلی مفید به شواهد دسترسی دارند و آیا پیامدهای سیاستی شواهد، امکان‌پذیر و مقرون‌به‌صرفه است یا خیر.

۲-۵. اصول انتخاب شواهد برای کاربری در سیاست‌گذاری در مطالعه «اسپرو» (۲۰۱۸)
در مطالعه «اسپرو» (۲۰۱۸)، اصول انتخاب و استفاده موثر از شواهد در سیاست‌گذاری به صورت زیر بیان شده است:

مناسب بودن^۴: از شواهد چه چیزی باید بدانید؟

نوع و منبع شواهدی که به آنها دسترسی دارید و از آن استفاده می‌کنید تحت تأثیر عوامل زیر قرار می‌گیرد:
- مرحله‌ای از فرایند سیاست‌گذاری که در آن هستید. به عنوان مثال، آیا می‌خواهید اثربخشی یک مداخله را نشان دهید، زمینه/بستر را توصیف کنید، جمعیت مورد نظر را شناسایی کنید، اشکالات اجرای آن را بفهمید، روابط علی و یا موارد دیگری را توضیح دهید؟
- زمینه/بستر سیاست.

- به موقع بودن: ارتباط شواهد می‌تواند با گذشت زمان و با پیشرفت فناوری تغییر کند.
- مخاطبان شما - آنها ممکن است دیدگاهی راجع به شواهد "مناسب" داشته باشند.

اعتبار^۵: کیفیت شواهد چگونه است؟

- آیا این شواهد از یک شخص یا سازمان شناخته شده و معتبر به دست آمده است؟
- آیا طرح، روش و تحلیل پژوهش متناسب با سؤال پژوهش است؟ آیا روش جمع‌آوری و یا تجزیه و تحلیل شواهد از شیوه‌های معتبر و معتبر پیروی می‌کند تا خطر سوگیری را به حداقل برساند؟ روش مناسب به نوع شواهد مورد نیاز شما بستگی دارد.
- میزان قوت پایگاه شواهد تا چه اندازه است؟ آیا شواهد در مطالعات مختلف یا بسترهای متفاوت یا در یک مرور سیستماتیک تکرار می‌شوند؟
- آیا این شواهد توسط کارشناسان شناخته شده ارزیابی شده‌اند؟

¹. Availability

². Rootedness

³. Practicalities

⁴. Appropriate

⁵. Credible

شفافیت^۱: براساس شواهد چه چیزی را می‌توانید یا نمی‌توانید بگویید؟

- آیا یافته‌ها با نتایج پشتیبانی می‌شوند؟

- آیا یافته‌ها قابل تعمیم یا انتقال و بازتولید هستند؟

- آیا در سرتاسر فرآیند از شواهد استفاده شده است؟

- آیا می‌توانید شکاف موجود در شواهد را شناسایی کنید؟ آیا دلایل احتمالی هرگونه شکاف مشخص است؟

- این شکاف‌ها برای مسئله سیاستی مورد نظر شما و / یا دیگران که در این سیاست یا برنامه درگیر یا تحت تأثیر آن هستند مهم است یا خیر؟ آیا می‌توانید راه‌هایی برای پر کردن این شکاف‌های آشکار، شناسایی کنید؟

۲-۵-۶. اصول انتخاب شواهد برای کاربری در سیاست‌گذاری در مطالعه «نامداریان» (۱۳۹۸)

➤ قابلیت دسترس‌پذیری^۲:

۱. قابلیت دستیابی^۳: به سطح دشواری به دست آوردن داده‌ها توسط کاربران اشاره دارد. قابلیت دستیابی داده‌ها، ارتباط نزدیکی با بازبودن داده‌ها^۴ دارد. هر چه میزان باز بودن داده‌ها بیشتر باشد به انواع بیشتری از داده‌ها می‌توان دست یافت و در نتیجه قابلیت دستیابی داده‌ها بیشتر می‌شود.

۲. به موقع بودن^۵: به میزان تأخیر زمانی بین تولید داده‌ها و کسب داده‌ها برای استفاده اشاره دارد. داده‌ها باید در طی این مدت زمان در دسترس باشد تا امکان تحلیل‌های معنادار را به ما بدهند. از آنجا که در حال حاضر تغییر محتوای داده‌ها بسیار سریع می‌باشد بنابراین به موقع بودن داده‌ها از اهمیت زیادی برخوردار است.

➤ قابلیت اطمینان^۶:

۱. دقت و صحت^۷: برای تعیین دقت ارزش یک داده، آن را با یک ارزش مرجع شناخته شده مقایسه می‌کنند. در برخی موارد نظیر جنسیت که تنها دو ارزش تعریف شده مذکر و مونث دارد، ارزیابی دقت داده کار ساده‌ای است. اما در سایر موارد که ارزش مرجع شناخته شده‌ای وجود ندارد ارزیابی دقت داده‌ها

¹. Transparent

². Availability

³. Accessibility

⁴. Data openness

⁵. Timeliness

⁶. Reliability

⁷. Accuracy

دشوار است. از آنجا که دقت داده‌ها تا حدی به بستر ارتباط دارد بسته به شرایط کاربرد داده باید در مورد صحت آن صحبت نمود.

۲. **ثبات**^۱: به درست بودن و کامل بودن ارتباط بین داده‌های همبسته اشاره دارد.

۳. **تمامیت**^۲: به کامل بودن داده‌ها از لحاظ ساختاری و محتوایی اشاره دارد.

۴. **استقلال**^۳: میزان و حدی که داده‌ها و اطلاعات بدون سوگیری و عاری از تعصبات و پیش‌فرض‌های سوگیرانه هستند.

۵. **شفافیت**^۴: شفافیت داده‌ها و اطلاعات به نوعی به عدل اطلاعاتی نیز تعبیر می‌شود و به معنی آگاهی رسانی قاعده‌مند در خصوص اطلاعات به مردم می‌باشد. در تعریف دیگر، شفافیت، یعنی حق اطلاعاتی هرکسی به او اعطاء شود و هیچ کس از حق اطلاعاتی خود محروم نماند. تعریف مذکور برای شفافیت، یک تعریف دو طرفه محسوب می‌شود. زیرا در این تعریف در مورد دو موجودیت (مردم و حاکمیت) بحث می‌شود. به عبارتی در این تعریف، مردم بر حاکمیت حق دارند و حاکمیت نیز بر مردم حق دارد.

➤ مرتبط بودن^۵:

۱. **تناسب**^۶: اشاره به میزان مطابقت داده‌های تولید شده با نیاز کاربران دارد.

➤ کیفیت نمایش^۷:

۱. **خوانایی**^۸: اشاره دارد به توانمندی محتوایی داده‌ها به گونه‌ای که بر اساس اصطلاحات، ویژگی‌ها، واحدها و کدهای تعریف شده و شناخته شده قابل توضیح و تشریح باشد.

۲-۵. جمع‌بندی اصول انتخاب شواهد برای کاربری در سیاست‌گذاری بر پایه مطالعات گذشته

برپایه آنچه که در بخش ۲-۴-۱ تا ۲-۴-۶ بیان شد، اصول انتخاب شواهد را می‌توان در قالب جدول ۲-۹ خلاصه کرد.

^۱. Consistency

^۲. Integrity

^۳. Independency

^۴. Transparency

^۵. Relevance

^۶. Fitness

^۷. Presentation Quality

^۸. Readability

جدول ۲-۹. اصول انتخاب شواهد بر پایه مطالعات پیشین

منبع	معیارهای فرعی	معیارهای اصلی
(Parkhurst 2017); (Jones, Walsh, and Young 2007); (DFID 2014); (SPERU 2018); (Sutcliffe and Court 2006); (نامداریان ۱۳۹۸)	- قابل کاربرد در بافت بومی و محلی. - مفید برای تحقق اهداف سیاستی و داشتن پیامدهای سیاستی. - مرتبط با نگرانی‌ها و سوالات مهم مرتبط با بافت. - به موقع بودن. - توجه به مخاطب.	مناسب بودن
(Parkhurst 2017); (Jones, Walsh, and Young 2007); (DFID 2014); (SPERU 2018); (Sutcliffe and Court 2006); (نامداریان ۱۳۹۸)	- دقت و صحت (آیا طرح، روش و تحلیل پژوهش متناسب با سؤال پژوهش است؟ آیا روش جمع‌آوری و یا تجزیه و تحلیل شواهد از شیوه‌های معتبر و معتبر پیروی می‌کند تا خطر سوگیری را به حداقل برساند؟) - عینیت (بدون سوگیری بودن) - آیا این شواهد توسط کارشناسان شناخته شده ارزیابی شده‌اند؟ - آیا این شواهد از یک شخص یا سازمان شناخته شده و معتبر به دست آمده است؟	کیفیت
(Parkhurst 2017); (Jones, Walsh, and Young 2007); (DFID 2014); (SPERU 2018); (Sutcliffe and Court 2006); (نامداریان ۱۳۹۸)	- مبتنی بر پژوهش‌های علمی. - ریشه در واقعیت داشتن.	اصیل بودن
(Jones, Walsh, and Young 2007); (نامداریان ۱۳۹۸)	قابل درک توسط افراد تحصیل کرده غیر متخصص.	زبان روشن و قابل فهم
(Jones, Walsh, and Young 2007); (نامداریان ۱۳۹۸)	جذابیت بصری و ارائه اطلاعات از طریق نمودارها، گراف‌ها، عکس‌ها.	کیفیت نمایش
(DFID 2014); (SPRU 2018); (نامداریان ۱۳۹۸)	- آیا شکاف موجود در شواهد قابل شناسایی است؟ - آیا دلایل احتمالی هرگونه شکاف در شواهد مشخص است؟ - شکاف‌های شواهد برای مسئله سیاستی مورد نظر شما و / یا دیگران که در این سیاست یا برنامه درگیر یا تحت تأثیر آن هستند مهم است یا خیر؟ - آیا می‌توانید راه‌هایی برای پر کردن این شکاف‌های آشکار شواهد، شناسایی کرد؟	شفافیت
(DFID 2014); (Sutcliffe and Court 2006); (SPRU 2018);	مطالعه تا چه اندازه از روایی سنجش برخوردار است؟» روایی نشان‌دهنده این است که تا چه اندازه روش و ابزار سنجش واقعا مفهوم	اعتبار (روایی)

(نامداریان ۱۳۹۸)	مورد سوال را می‌سنجد». ■ مطالعه تا چه اندازه از روایی داخلی برخوردار است؟ «اعتبار داخلی فقط در مطالعات علت و معلولی یا مطالعاتی که سعی در ایجاد رابطه علی دارند، مهم است. اعتبار داخلی به چگونگی انجام مطالعه اشاره دارد(برای نمونه ، طرح تحقیق ، تعاریف عملیاتی مورد استفاده ، نحوه اندازه گیری متغیرها ، و غیره) و اینکه و چگونه با اطمینان می توان نتیجه گرفت که تغییر در متغیر وابسته فقط توسط متغیر مستقل و نه خارجی انجام شده است.» ■ مطالعه تا چه اندازه دارای روایی خارجی ۲ است؟ «اعتبار خارجی نشان می‌دهد که تا چه اندازه می‌توان نتایج مطالعه را به یک جامعه بزرگ‌تر تعمیم داد» ■ تا چه اندازه مطالعه دارای روایی اکولوژیکی است؟ « روایی اکولوژیک نشان می‌دهد تا چه اندازه یافته‌های یک پژوهش قابل تعمیم به وضعیت زندگی واقعی هستند».	
(DFID 2014)	■ سنجه‌های مورد استفاده در مطالعه تا چه اندازه با ثبات و پایدار هستند؟ ■ سنجه‌های مورد استفاده در مطالعه تا چه اندازه دارای پایایی درونی هستند؟(پایایی درونی به سازگاری جمع‌آوری داده، تحلیل و تفسیر اشاره دارد) ■ سنجه‌های مورد استفاده در مطالعه تا چه اندازه دارای پایایی بیرونی هستند؟(پایایی بیرونی به میزانی که محققان مستقل می‌توانند نتایج یک مطالعه را بازتولید کنند و نتایج مشابه با پژوهش اصلی را به دست آورند اشاره دارد). ■ بسته به تکنیک تحلیلی مورد استفاده ، یافته ها تا چه میزان حساس و قابل تغییر هستند؟	پایایی
(Sutcliffe and Court 2006); (نامداریان ۱۳۹۸)	میزان باز بودن داده‌ها.	دردسترس بودن
(Sutcliffe and Court 2006)	شدنی و مقرون به صرفه بودن.	عملی بودن

۲-۶. فرمت/قالب ارائه شواهد برای کاربری در سیاست‌گذاری

آنچه واقعاً در جستجوی اسناد سیاستی در موسسات مختلف سبب سردرگمی می‌شود، این است که از اسامی مختلف برای انواع مختلف اسنادسیاستی استفاده می‌شود! با این حال، با توجه به هدف اعلام شده و مخاطبان، آنچه معمول است این است که اغلب این اسنادسیاستی، طولانی و درک آنها نیازمند تخصص زیاد

¹. Internally valid

². Externally valid

است؛ این نسخه از اسناد «مطالعه سیاستی»^۱ نامیده می‌شوند. علاوه بر این، نسخه دیگر این اسناد سیاستی، کوتاه هستند و نقش حمایتی بیشتری در سیاست‌گذاری دارند که «گزیده سیاستی»^۲ نامیده می‌شوند (Young and Quinn 2017). جدول ۲-۱۰، اسامی متعدد و متنوع این دو نوع از اسناد یعنی «مطالعه سیاستی» و «گزیده سیاستی» را نشان می‌دهد.

جدول ۲-۱۰. نام‌های متداول مطالعه سیاستی و گزیده سیاستی (Young and Quinn 2017)

گزیده سیاستی	مطالعه سیاستی
تحلیل سیاستی ^۳ یادداشت سیاستی ^۴ خلاصه وضعیت ^۵ سند وضعیت ^۶ برگه حقایق ^۷	گزارش سیاستی سند پژوهش سیاستی ^۸ سند پژوهشی ^۹ سند سیاستی ^{۱۰} گزارش فنی

این دو نوع سند، از ابعاد مختلف، دارای تفاوت‌هایی با یکدیگر هستند که این تفاوت‌ها در جدول ۲-۱۱ بیان شده است.

جدول ۲-۱۱. تفاوت گزیده سیاستی و مطالعه سیاستی (Young and Quinn 2017)

حوزه تفاوت	مطالعه سیاستی	گزیده سیاستی
مخاطب	متخصصان و کارشناسان سیاست را هدف قرار می‌دهد.	مخاطب آن افراد مطلع ولی غیرمتخصص است (مثل تصمیم‌گیران، حامیان سازمان‌های غیردولتی، روزنامه نگاران)
تمرکز	مسئله محور: تجزیه و تحلیل عمیق موضوعات سیاستی و گزینه‌های موجود بر اساس تحقیق.	مخاطب محور: برای ارسال پیام ویژه سیاستی به منظور جذب و ترغیب ذینفعان اصلی طراحی شده است.
بافت استفاده	بر تأثیرگذاری روی طرز فکر متخصصان در مورد چالش سیاستی متمرکز شده است.	به عنوان ابزاری برای حمایت از فعالیت‌های سیاستی به منظور شروع گفتگو / جلب توجه مخاطبان غیرمتخصص.
متدولوژی	معمولاً شامل شواهد زیادی است که از پژوهش‌های	فقط یافته‌های اصلی پژوهش‌های اولیه را شامل می‌-

¹. Policy study

². Policy brief

³. Policy analysis

⁴. Policy memo

⁵. Position brief

⁶. Position paper

⁷. Fact sheet

⁸. Policy research paper

⁹. Research paper

¹⁰. Policy paper

اولیه به دست آمده است.	شود.	
کاملاً خاص / فنی است.	باید بسیار واضح و ساده باشد.	ایده‌ها/زبان مورد استفاده
۳۵ تا ۶۰ صفحه	۴ تا ۸ صفحه	طول

وجه تمایز اصلی میان مطالعه سیاستی و گزیده سیاستی، مخاطب هدف آنهاست. اگر چه هر دو سند از ابزارهای حمایت از سیاست هستند ولی آنچه که مخاطبان هدف آنها را جذب، ترغیب و متقاعد می‌کند، با یکدیگر متفاوت است. برای اینکه یک مخاطب خبره (مخاطب مطالعه سیاستی)، از یک ایده جدید سیاستی اطمینان یابد، باید یک «مطالعه سیاستی» را بخواند که تصویر عمیق و جامعی از استدلال‌ها و پیشنهاداتی که برپایه شواهد معتبر پژوهشی و تجزیه و تحلیل آگاهانه ارائه شده‌اند را تشریح می‌کند. اما برای ترغیب و جذب یک مخاطب غیر متخصص ولی آگاه (مخاطب گزیده سیاستی) به ایده‌های جدید سیاستی، معمولاً ارائه مهمترین یا مناسبترین یافته‌های پژوهش به آنها، کافی خواهد بود.

وجه تمایز دیگر مطالعه سیاستی با گزیده سیاستی در نوع تمرکز آنهاست. چنانچه در جدول ۲-۱۱ اشاره شد، مطالعه سیاستی مسئله‌محور است؛ یعنی به تجزیه و تحلیل عمیق موضوعات سیاستی و گزینه‌های موجود بر اساس یافته‌های پژوهشی می‌پردازد. اما، یک گزیده سیاستی مخاطب‌محور است؛ یعنی برای ارسال پیام ویژه سیاستی به منظور جذب و ترغیب سیاست‌گذاران طراحی شده است.

با توجه به نکته مطرح شده در بالا، از آنجا که پژوهش حاضر به دنبال ارائه یک راهنما برای سطوح مختلف سیاست‌گذاری است، بنابراین راهنمایی که در این پژوهش توسعه می‌یابد مخاطب‌محور است و مقصودش ارسال یک پیام خاص سیاستی درباره یک موضوع به منظور جذب و ترغیب سیاست‌گذاران است. به این ترتیب، به نظر می‌رسد که در تدوین این راهنما باید به ابعاد و مولفه‌های خلاصه‌های سیاستی توجه شود. از این رو، در بخش‌های بعدی به معرفی گزیده سیاستی و ابعاد و مولفه‌های آن پرداخته می‌شود.

۲-۲. گزیده سیاستی به عنوان قالبی برای ارائه شواهد به سیاست‌گذاران

گزیده سیاستی، سندی کوتاه است که یافته‌ها و توصیه‌های برخی از تحلیل‌ها یا پژوهش‌ها را بطور خاص به سیاست‌گذاران غیر متخصص ارائه می‌دهد. آنها می‌توانند برای سیاست‌گذاران به خصوص کارمندان غیرفنی وزارتخانه‌های دارایی و برنامه‌ریزی مورد استفاده قرار بگیرند (Pittore, Meeker, and Barker 2017). به طور کلی یک گزیده سیاستی، مستلزم ارائه یک توضیح قانع کننده در مورد مسئله و اهمیت آن، تحلیل، ارائه شواهد مرتبط با گزینه‌های سیاستی برای مواجهه با مسئله و همچنین توصیه‌های مربوط به حل مسئله است (Kumpalume 2016; FAO 2013). به این ترتیب، یک گزیده سیاستی دارای کارکردهای کلیدی زیر است:

✓ یک مسئله و بافت آن را ارائه می‌دهد، و توصیه‌ها یا پیامدهای روشنی را بیان می‌کند (Kumpalume 2016).

✓ شواهد لازم برای حمایت از استدلال‌های پشت توصیه‌ها را فراهم می‌کند (Kumpalume 2016).

✓ مخاطب هدف را نسبت به فوریت مسئله فعلی و لزوم اتخاذ گزینه‌های جایگزین یا مسیرهای اقدامی پیشنهادی متقاعد می‌کند و بنابراین، به عنوان انگیزه‌ای برای اقدام سیاست‌گذاران به کار خواهد رفت (Young and Quinn 2004).

✓ به آسانی و بدون نیاز به دانش تخصصی قابل درک است (Wolfe 2013).

✓ مخاطب هدف را به سمت منابع بیشتر راهنمایی می‌نماید (Kumpalume 2016).

✓ سبب تسهیل سیاست‌گذاری می‌شود (Eisele 2006).

۲-۱. مراحل تدوین یک گزیده سیاستی

۶ مرحله برای تدوین یک گزیده سیاستی قانع‌کننده در مطالعه «یونگ و کوئین» (۲۰۰۴) به شرح زیر پیشنهاد شده است:

موضوع/مسئله: موضوعی را که با آن سر و کار دارید بررسی کنید. به این سؤالات پاسخ دهید: آیا موضوع عمومی است یا خاص؟ چقدر عمومی / خاص است؟

مخاطب: مخاطب اصلی خود را مورد توجه جدی قرار دهید. گزیده سیاستی، باید متناسب با نیاز مخاطبان شما تنظیم شود. این مهم که آیا مخاطبان شما یک فرد هست (یعنی نخست‌وزیر) یا یک سازمان (یعنی دولت به طور کلی)، در چگونگی تهیه فرایند تحلیل و توصیه شما، تفاوت اساسی ایجاد می‌کند.

بازیگران: بازیگران مربوطه را برای مسئله‌ای که با آن سر و کار دارید مشخص کنید. این یک مرحله اساسی است، زیرا شما باید به منظور ارائه توصیه‌های سیاستی مناسب و معقول، منافع آنها را تحلیل کنید. شناسایی بازیگران مربوطه نیز برای تهیه یک ارزیابی خوب از بستر و منافع مورد نظر در رابطه با این مسئله ضروری است.

منافع^۱: پس از شناسایی بازیگران ذیربط، لازم است منافع آنها را تحلیل کنید. منافع بازیگران چیست؟ کدام یک از بازیگران منافع مشابهی دارند؟ کدام یک از آنها منافع متفاوت دارند؟ چقدر متفاوت است؟ این

¹. Interests

مرحله نقد گزینه‌های سیاستی / توصیه‌های سیاستی مهم است. بدون شناسایی دقیق بازیگران درگیر در این موضوع و منافع آنها، گزینه سیاستی مبهم خواهد بود و بنابراین مفید نخواهد بود.

توصیه‌ها: توصیه‌های سیاستی شما باید منعکس‌کننده تحلیل بالا باشد. به یاد داشته باشید که با توجه به موضوع و مخاطب، توصیه (های) شما ممکن است بهترین سیاست را پیشنهاد نکند، اما در عوض مناسب‌ترین سیاست را ارائه نماید. توصیه‌های شما نباید محدود به سیاست‌های محافظه کارانه باشد. اگر هم می‌خواهید تغییر اساسی را توصیه کنید، می‌توانید این کار را انجام دهید؛ هرچند به یاد داشته باشید که چنین اقدام افراطی باید از جهات مختلف عملی باشد.

چگونگی: آخرین مرحله این است که به مخاطبان خود روش "قبولاندن"^۱ این سیاست را به عموم (اعضای دیگر سازمان‌ها، رای‌دهنده‌ها، احزاب دیگر و غیره) پیشنهاد دهید. این مرحله، به مخاطبان شما کمک می‌کند تا حمایت و اجماع مخاطب خود را برای اجرای سیاستی که شما توصیه می‌کنید، جلب نمایند.

۲-۷-۲. ویژگی‌های یک گزینه سیاستی

کلید موفقیت یک گزینه سیاستی هدف قرار دادن مخاطب خاص یک پیام می‌باشد. متداول‌ترین مخاطب برای گزینه سیاستی، تصمیم‌گیرنده‌گان هستند، اما استفاده از این سند برای حمایت از ابتکار عمل‌های وسیع و کلائی که مخاطبان آنها گسترده اما آگاه هستند (مثل روزنامه‌نگاران، دیپلمات‌ها و پژوهشگران) نیز غیرمعمول نیست. برای موثر بودن یک گزینه سیاستی توجه به ویژگی‌های زیر ضروری است:

✓ **جذابیت:** گزینه سیاستی باید برای مخاطب هدف جذاب باشد. یکی از بهترین کارها این است که حقایق و بصیرت‌های جالب توجه و غیرمنتظره که نتیجه پژوهش و یا تحلیل هستند را در خلاصه برجسته نمود. مثلاً اگر یک داستان یا روندی که دیدگاه‌های متداول در مورد موضوع را به چالش می‌کشد مطرح شود به جذابیت خلاصه می‌افزاید (Young and Quinn 2017).

(۱) **ارتباط و تمرکز (پیوند با مخاطب):** از لحاظ استراتژیک، کلیه جنبه‌های خلاصه سیاستی (از پیام تا طرح کلی) باید روی دستیابی به هدف مورد نظر که متقاعد کردن مخاطب هدف است، متمرکز شود. به عنوان مثال، استدلال‌های ارائه شده باید براساس آنچه مخاطبان در مورد مسئله می‌دانند استوار باشد، بینشی در مورد آنچه مخاطبان مورد مسئله نمی‌دانند ارائه نماید و به زبانی بیان شود که منعکس‌کننده ارزش‌های مخاطبان باشد، یعنی استفاده از ایده‌ها، شواهد و زبانی که مخاطبان را متقاعد کند (Young and Quinn 2017).

¹. Sell

(۲) **حرفه‌ای نه دانشگاهی:** مخاطبان گزیده سیاستی چون افراد پرمشغله‌ای هستند چندان بر روی رویه‌های پژوهش و تجزیه و تحلیل وقت نمی‌گذارند بلکه آنها بیشتر مشتاق هستند که بینش‌های جدید نویسنده در مورد مسئله و راه‌حل‌های بالقوه‌ای که مبتنی بر شواهد جدید هستند را بدانند (Young and Quinn 2017).

(۳) **مبتنی بر شواهد:** گزیده سیاستی ابزاری ارتباطی است که توسط تحلیل‌گران سیاست تولید می‌شود و بنابراین همه مخاطبان بالقوه نه تنها انتظار یک استدلال منطقی را دارند بلکه فقط با استدلالی که توسط شواهد اثبات می‌کند که مسئله‌ای وجود دارد و نیز پیامدهای اتخاذ گزینه‌های خاص را نشان می‌دهد، متقاعد خواهند شد (یونگ و کوئین، ۲۰۰۴). برای این منظور، باید نمونه‌های قانع‌کننده - ای مانند داده‌ها، مقایسه‌ها و تأثیرات عدم مداخله یا سیاست‌های اتخاذ شده در سایر کشورها در مورد مسئله مورد بررسی را ارائه و مورد استناد قرار داد. باید از منابع معتبر و متعدد، شواهدی را انتخاب کرد و به درستی به آنها ارجاع داد (Kumpalume 2016).

(۴) **موجز بودن:** مخاطبان خلاصه‌های سیاستی معمولاً افراد پرمشغله‌ای هستند که زمان زیادی برای مطالعه گزارش‌های طولانی ندارند. بهتر است گزیده سیاستی بیشتر از ۶ تا ۸ صفحه نباشد. اما معمول‌تر است که بیش از ۴ صفحه نباشد (Young and Quinn 2017).

(۵) **محدود بودن** (نباید شامل کل تحلیل‌ها باشد): یک استدلال هدفمند را در قالب ۴ صفحه تدوین کنید و بیشتر روی جنبه‌های خاص مسئله تمرکز کنید. این تمرکز معمولاً بر اساس آنچه فکر می‌کنید برای مخاطب مورد نظر مهم یا قابل توجه است انجام می‌شود (Young and Quinn 2017).

قابل فهم باشد (توضیح ساده به جای استفاده از جارگون): این ویژگی بیان می‌کند در گزیده سیاستی نباید از جارگون یا مفاهیم یک رشته دانشگاهی استفاده کرد بلکه باید به ارائه یک استدلال خوب تبیین شده، پردازد که توسط تعداد گسترده‌ای از مخاطبان هدف شما به راحتی قابل درک و دنبال کردن است (یونگ و کوئین، ۲۰۱۷). جارگون کلمات یا اصطلاحات خاصی هستند که توسط یک حرفه یا گروه خاص استفاده می‌شود و درک آنها برای دیگران دشوار است. انتخاب کلمات پیچیده، تقریباً هرگز قابل توجه نیست - باید در حد توان همه چیز را به سادگی بیان کرد. با این حال، جارگون کاربرد عملی دارد. با استفاده از یک کلمه واحد نویسنده قادر می‌شود ایده‌های پیچیده را خلاصه نموده و در واقع به صورت دقیق‌تر بنویسد و تا زمانی که خوانندگان این کلمه را درک کنند، هیچ فهمی از بین نمی‌رود. به عبارت دیگر، گاهی اوقات استفاده از جارگون قابل

توجه است، به ویژه هنگامی که مخاطب آن نوعی گروه یا جمعی است که یک ویژگی مشترک دارند. جارگون دو مشکل اساسی دارد؛ اول اینکه، گاهی تفاسیر مختلفی از آن کلمه صورت می‌پذیرد. به همین دلیل، هنگامی که در نگارش برای یک گروه خاص مانند جامعه‌شناسان، از اصطلاحات جارگونی استفاده می‌کنید، اغلب بهتر است منظور آن را مشخص نمایید. این کار معمولاً در اولین استفاده از آن در گزارش باید انجام شود. دومین مشکل جارگون ایجاد محرومیت است. درواقع شما با استفاده از جارگون مخاطبان خود را صرفاً محدود به افرادی می‌کنید که آن را درک می‌کنند. بنابراین هنگام نوشتن برای طیف گسترده‌ای از مخاطبان مثل گزارش یا گزیده سیاستی از استفاده از جارگون اجتناب کنید (Mclovr 2018).

۶) دست یافتنی (پیام خود را برجسته نمایید): نویسنده گزیده سیاستی باید استفاده از کل متن را برای مخاطب تسهیل نماید و نکات کلیدی را بتواند در پیام اصلی خود به خواننده منتقل نماید. برای این منظور، ویژگی‌هایی مانند چیدمان، زیرنویس، تصاویر / جداول / نمودار و راه‌های برجسته کردن پیام‌های کلیدی، همه از اهمیت بالایی برخوردار هستند. یک آزمون برای سنجش تحقق این امر این است که بررسی کنید که آیا می‌توانید پیام اصلی متن را بدون نیاز به خواندن متن اصلی دریابید یا خیر (Young and Quinn 2017).

۷) برندسازی و تبلیغات: سازمان‌هایی که گزیده سیاستی تولید می‌کنند از بسیاری از ویژگی‌های تبلیغاتی یا بازاریابی استفاده می‌کنند، به عنوان مثال طرح حرفه‌ای، استفاده از رنگ، آرم، عکس، شعار، نقل قول‌های گویا. این مهم است که شما برای ایجاد شناخت، سابقه و اعتبار محصولات و توصیه‌های خود تلاش کنید (یونگ و کوئین، ۲۰۱۷). یک طرح با ظاهر حرفه‌ای کمک می‌کند تا یک احساس مطلوب در مخاطبان هدف ایجاد شود. صفحه‌آرایی و نگاه هنرمندانه به گزیده سیاستی در جلب توجه مخاطب به خواندن مهم است. طرح جذاب این موضوع را به خواننده منتقل می‌کند که دیدگاه‌ها و توصیه‌ها باید جدی گرفته شوند. پاراگراف‌ها و زیرنویس‌ها می‌توانند ساختار را در نگاه اول به وضوح نمایان سازند. توصیه‌های سیاستی را می‌توان با استفاده از نقاط بولتی فهرست نمود. استفاده از نمودارهای ساده برای نشان دادن استدلال‌های اصلی یا روند بسیار مفید باشند. استفاده از تصاویر نیز می‌تواند بسیار قابل توجه باشد. به خاطر داشته باشید که یک طرح با طراحی مناسب باعث تقویت محتوای آن می‌شود و باعث می‌شود خواننده پیام را دریافت نماید و از استدلال دور نشود (Kumpalume 2016).

۸) عملی و شدنی: گزیده سیاستی یک ابزاری عمل‌گراست که دست‌اندارکاران سیاست را مورد هدف قرار می‌دهد. گزیده سیاستی باید براساس آنچه در عمل اتفاق می‌افتد استدلال ارائه دهد و توصیه‌هایی را ارائه دهد که برای مخاطب هدف واقع بینانه به نظر برسد (Young and Quinn 2017). استدلال‌هایی که برای گزینه‌های مختلف ارائه می‌شود باید بر پایه ارزیابی راه‌حل‌های ممکن باشد. در گزیده سیاستی باید تأثیر و امکان‌پذیری سیاست‌های جایگزین به روش‌های مختلفی در نظر گرفته شود، که در نظر گرفتن هزینه‌ها و مزایای احتمالی گزینه‌های پیشنهادی سیاست‌گذاری، از جمله این موارد است (Kumpalume 2016).

۸-۲. ساختار، محتوا، فرمت/طراحی گزیده سیاستی

در این بخش تلاش شده است تا ساختار، محتوا، فرمت/طراحی خلاصه سیاستی بر پایه مطالعات گذشته تشریح شود.

۸-۲-۱. ساختار، محتوا، فرمت/طراحی گزیده سیاستی در مطالعه «ولف» (۲۰۱۳)

«ولف»، در مطالعه خود بیان می‌کند یک خلاصه سیاستی بین ۲ تا ۴ صفحه یعنی (۱۰۰۰ تا ۲۰۰۰ واژه) دارد.

• ساختار و محتوای گزیده سیاستی در مطالعه «ولف» (۲۰۱۳)

جدول ۲-۱۲، ساختار و محتوای گزیده سیاستی را در مطالعه «ولف» نشان می‌دهد.

جدول ۲-۱۲. ساختار و محتوای گزیده سیاستی در مطالعه (Wolfe 2013)

عنوان (۱)	
جذاب و پرمعنی: عنوان به خواننده می‌گوید که گزیده سیاستی درباره چیست.	
۵) یافته‌ها و نتایج (۳۰٪) ۴۰۰ تا ۵۰۰ واژه ■ خلاصه‌ای از موضوعات، بافت و داده‌ها را ارائه می‌دهد؛ ■ به بیان جزئیاتی که خواننده نیاز دارد پردازد. یافته‌ها را متناسب با علایق مخاطب و بافت سیاستی مطرح نماید؛ ■ برپایه نتایج پژوهش به یک نتیجه‌گیری واقع‌گرایانه پردازد.	۲) خلاصه برای مدیران (۱۰٪) ۱۵۰ تا ۲۰۰ واژه مروری بر محتوای گزیده سیاستی
	۳) مقدمه (۱۰-۱۵٪) ۱۵۰ تا ۲۰۰ واژه ■ بیان هدف. ■ شرح اهمیت موضوع. ■ ایجاد و برانگیختن حس کنجکاوی خواننده در مورد گزیده سیاستی. ■ اطلاعات بافت و پیشینه مرتبط با گزیده سیاستی.
	۴) روش‌شناسی (۵-۱۰٪) ۵۰ تا ۱۰۰ واژه ■ شرح روش‌های تحقیق که برای انجام مطالعه استفاده شده است. ■ از زبان بیش از حد فنی خودداری کنید. روش‌ها و نحوه جمع‌آوری داده‌ها را برجسته کنید.
	۶) پیامدها یا توصیه‌های سیاستی (۳۰٪) ۴۰۰ تا ۵۰۰ واژه ■ آنچه را که بعد باید اتفاق بیفتد - به روشنی و با پشتوانه شواهد - به وضوح بیان کنید.

	▪ پیامدها معمولاً نتایج غیر مستقیم هستند. و نتایجی برگرفته از افکار محقق است. ▪ توصیه‌ها به وضوح توصیف می‌کنند که چه اتفاقی باید در آینده رخ دهد. آنها باید به صورت مراحل دقیق بیان شوند و باید مرتبط، معتبر و عملی باشند.
	۷) مراجع و منابع مفید (۱۰٪) ▪ اگر شواهد از تلفیقی از چند منبع حاصل شده است لیست این منابع باید ذکر شود؛ ▪ از تأمین‌کننده مالی پژوهش باید قدردانی شود؛ ▪ خوانندگان را مستقیم به منابع دیگری که توسط همان نویسنده یا سازمان تولید شده اند هدایت کنید.

• فرمت و طراحی گزیده سیاستی در مطالعه «ولف» (۲۰۱۳)

۱) اطلاعات مهم را برجسته کنید:

▪ عناوین اصلی و فرعی

- عناوین اصلی باید روشن و دقیق باشند.
- عناوین اصلی را می‌توان به عناوین فرعی شکست تا دنبال کردن متن آسان‌تر شود.
- عناوین اصلی بدون حداقل دو خط متن بعد از آن نباید در انتهای یک صفحه قرار بگیرند.
- عناوین فرعی با نشان دادن موضوع هر پاراگراف یا بخش، خواننده را در سراسر متن هدایت می‌کند.

▪ فهرست‌های بولتی

- برای فهرست کردن پیام‌ها یا توصیه‌های کلیدی استفاده می‌شوند.
- بهتر است از فهرست‌های ۵ یا ۷ تایی استفاده شود.

▪ متن‌های حاشیه (باکس‌های کوچک حاوی پیام که در حاشیه متن قرار می‌گیرند)

- فرصتی برای گفتن داستان‌ها برای کمک به خواننده در ارتباط با موضوع در اختیار قرار می‌دهند؛

- مکان مناسبی برای افزودن اطلاعات اضافی که برای متن اصلی حیاتی نیست.

- اطلاعات مربوط به پروژه، سازمان، اطلاعات تماس و منابع مفید را می‌توان در این باکس‌ها بیان کرد.

▪ فونت‌ها (قلم)

- قلم تعیین‌کننده لحن گزیده سیاستی است.

- قلمی را انتخاب کنید که خواندن آن (مخصوصاً در رایانه) آسان و دارای لحن خنثی باشد.
- قلم بهتر است یکی از این موارد باشد: Georgia, Helvetica, Myriad Pro, Calibri, Arial.
- نتیجه یک مطالعه نشان داد که هنگامی که از فونت Baskerville استفاده می‌شود احتمال موافقت خواننده با یک بیانیه، ۱,۵٪ نسبت به سایر فونت‌ها بیشتر می‌شود؛
- Comic Sans MS یک قلم غیر رسمی است و زیاد استفاده نمی‌شود.

۲) تصاویر

- رنگ‌های پررنگ و پرطراوت می‌تواند به جلب توجه کمک نماید؛
- تصاویر می‌تواند برای نشان دادن اینکه یک موضوع واقعی تر یا شخصی تر است استفاده شوند؛
- در استفاده از تصاویر کپی رایت را رعایت نمایید. منابع آنها را ذکر کنید.

۳) نمودارهای داده‌ها: گراف و نمودارها

- داده‌ها را با دقت و با توجه به هدف و مخاطب جمع‌آوری کنید و سعی کنید خواننده را در آمار و ارقام غرق نکنید.
- مهمترین و متقاعدکننده داده‌ها را انتخاب کنید.
- درک داده‌ها باید آسان باشد.
- داده‌ها باید در پیوند با متن باشند بدون اینکه نیاز به تکرار باشد؛ برای مثال "بررسی‌ها نشان می‌دهد که ۵۹,۶۳٪ از خوانندگان قبل از خواندن پایان این جمله به خواب می‌روند، ۱۲/۱۲٪ از خوانندگان فقط موضوع مطالعه را به خاطر می‌آورند، ۱۷,۰۳٪ یک شماره را به یاد می‌آورند اما نه آنچه که به آن اشاره شده است"
- نمودارهای میله‌ای شفاف هستند. خواندن و نمایش آنها آسان است اگرچه می‌توانند کسل‌کننده باشند.
- در نمودارهای دایره‌ای (پای)^۱ مقایسه دقیق مقادیر بخصوص نمودارهای ۳ بعدی دشوار است. اینها نباید استفاده شوند.
- نمودارهای خطی برای نشان دادن روند در طول زمان، ساده و واضح هستند. سعی کنید در هر نمودار بیش از ۷ خط استفاده نکنید.
- در شرایطی که شما مقادیر انباشته یا تجمعی را به جای مقادیر اصلی بیان می‌کنید، نمودار میله‌ای انباشته (میله‌ای تجمعی)^۱، بهترین جایگزین نمودار دایره‌ای (پای) هستند.

¹ Pie charts

۴) لوگوها (آرم‌ها)

ارائه لوگوی سازمان یا شخص تامین کننده مالی پژوهش در گزیده سیاستی مهم است و باعث شفافیت و اعتبار سند می‌شود.

▪ لوگو باید در کجا قرار بگیرد؟

لوگو باید در صفحه اول باشد تا خواننده بتواند به سرعت تشخیص دهد که گزیده سیاستی توسط چه کسی تهیه شده است. بالا سمت چپ یا بالا سمت راست به نظر خوب می‌رسد. گزینه دیگر اضافه کردن لوگو در یک باکس جانبی در صفحه اول به همراه اطلاعات جانبی در مورد نویسندگان یا برنامه تحقیقاتی است.

▪ از کدام لوگو باید استفاده کرد؟

ممکن است یک معضل وجود داشته باشد که از کدام لوگو استفاده شود، به عنوان مثال موسسه / برنامه تحقیق / کنسرسیوم. در این صورت توجه داشته باشید که مخاطب مورد نظر به چه منبعی اعتماد می‌کند - ممکن است سیاستگذاران ملی ترجیح دهند توصیه‌های نهادهای کشورشان را بخوانند تا یک کنسرسیوم ناشناخته. اطلاعات مربوط به برنامه تحقیق می‌تواند در بخش قدردانی یا باکس جانبی درج شود.

▪ حامیان مالی

حامیان مالی اغلب در مورد نحوه استفاده از لوگویشان دستورالعمل‌های خاص خود را دارند و باید در بخش قدردانی در انتهای مدرک لحاظ شود.

▪ لوگوهای خیلی زیاد؟

در صورت امکان از استفاده بیش از حد از لوگوها پرهیز کنید زیرا از نظر بصری بسیار زیاد است و فضای زیادی را در سند می‌گیرد. یک گزینه ممکن است این باشد که آنها را در امتداد خط قرار دهید در قسمت پایین صفحه و از طیف رنگی خاکستری استفاده کنید (شکل ۲-۶).

شکل ۲-۶. شیوه نمایش لوگوهای متعدد در گزیده سیاستی (Wolfe 2013)

¹ Stacked bars

۲-۸-۲. ساختار و محتوای خلاصه‌سیاستی در مطالعه «یونگ و کوئین» (۲۰۱۷)

ساختار و عناصر محتوایی یک گزیده‌سیاستی در مطالعه «یونگ و کوئین» (۲۰۱۷)، در جدول ۲-۱۳ ارائه شده است.

جدول ۲-۱۳. ساختار و عناصر محتوایی یک گزیده‌سیاستی در مطالعه (Young and Quinn 2017)

عناصر محتوایی	تمرکز	سوالات کلیدی
۱. عنوان		
۲. خلاصه برای مدیران	- موضوع یا مسئله مورد توجه در گزیده‌سیاستی؛ - بیان مهمترین شکست‌ها یا بصیرت‌های سیاستی؛ - تبیین حوزه تمرکز اصلی.	
۳. منطق اقدام روی مسئله	مسئله	اهمیت و ضرورت مسئله و وجه تمایز آن چیست؟
۴. پیشنهاد گزینه‌های سیاستی	راه حل	چه کاری باید انجام شود؟ چه کاری نباید انجام شود؟
۵. توصیه‌های سیاستی	اجرا: بیان مجموعه اقداماتی که بازیگران مختلف برای تحقق گزینه سیاستی انتخابی باید انجام دهند.	چگونه اجرا شود؟
۶. منابع مورد استفاده یا توصیه شده		
۷. ارتباط گزیده‌سیاستی با تحلیل و پژوهش اصیل	به پژوهشی که شواهد گزارش سیاستی از آن برگرفته شده است ارجاع دهید. و لینک گزارش-های کامل مربوطه را جهت مراجعه خواننده قرار دهید.	
۸. اطلاعات تماس	به‌طور روشن بیان کنید که شما چه کسی هستید و چگونه می‌توان با شما تماس گرفت.	نویسنده گزارش سیاستی چه کسی است؟

۲-۸-۳. ساختار و محتوای یک گزیده‌سیاستی در مطالعه «کومپالوم» (۲۰۱۶)

جدول ۲-۱۴ یک قالب ممکن برای ارائه ترکیب شواهد ارائه می‌دهد. اساساً، ترکیب شواهد باید شامل مقدمه (پیشینه مسئله سیاست)، روش‌ها (اشاره مختصر در مورد نحوه جمع‌آوری شواهد و ذکر اسناد / تحقیقات اصلی که از آنها نتیجه گرفته‌اید)، گزینه‌های سیاست‌گذاری (تحلیل انتقادی گزینه‌های احتمالی سیاست برای مقابله با موضوع - شواهدی که پیدا کردید و نتیجه‌گیری‌ها)، توصیه‌های سیاست (مبنتی بر

شواهد ارائه شده در مورد گزینه‌های سیاستی، چند توصیه از آنچه باید برای مواجهه با این مسئله انجام شود را مشخص می‌کند).

جدول ۲-۱۴. ساختار و محتوای گزیده سیاستی در مطالعه (Kumpalume 2016)

مؤلفه‌ها	شرح (توصیف)
۱. مقدمه (پیشینه)	- یک بیانیه روشن در مورد مسئله و موضوع. - یک مرور کوتاه بر دلایل ریشه‌ای مسئله. - یک بیانیه روشن از پیامدهای سیاستی که به وضوح اهمیت فعلی و ارتباط سیاستی موضوع را مشخص می‌کند.
۲. روش‌ها	- خلاصه‌ای از نحوه جمع‌آوری اطلاعات. - مشخص نمودن فهرستی از اسناد پژوهشی کلیدی که بررسی کرده‌اید.
۳. گزینه‌های سیاستی	- مرور انتقادی گزینه‌های سیاستی شامل گزینه‌های موجود و پیشنهادی. - باید توضیح دهید که چرا گزینه‌های فعلی مناسب نیست و سایر گزینه‌های سیاستی بالقوه را ارائه کنید. - یک ارائه نقادانه از شواهد در مورد چگونگی مقابله با موضوع سیاستی داشته باشید.
۴. توصیه‌های سیاستی	برپایه بحث انجام گرفته در بخش گزینه‌های سیاستی توصیه‌های سیاستی ارائه کنید.
۵. منابع	همه منابع مورد استفاده را ذکر کنید.

۲-۸-۴. ساختار، محتوا، و عناصر طراحی گزیده سیاستی در مطالعه «خوزه‌واسکی»^۱ (۲۰۱۳)

ساختار و عناصر محتوایی گزیده سیاستی در مطالعه «خوزه‌واسکی» (۲۰۱۳) در جدول ۲-۱۵ نشان داده شده است.

جدول ۲-۱۵. ساختار و عناصر محتوایی گزیده سیاستی در مطالعه (Kuzevki 2013)

ساختار	محتوا
عنوان گزیده سیاستی	- انتخاب یک عنوان برانگیزاننده و شگف‌انگیز به گونه‌ای که در ذهن خواننده بماند. - اغلب بهتر است عنوان خود را برپایه کلیدی‌ترین پیام انتخاب نمایید.
خلاصه برای مدیران (پیام‌های کلیدی)	- هدف پیام کلیدی، متقاعد کردن خواننده نسبت به این موضوع است که گزیده سیاستی ارزش خواندن را دارد. - به ویژه برای مخاطبی که مدت زمان کمی دارد خیلی مهم است که با خواندن خلاصه برای مدیران به وضوح و ارتباط موضوع پی ببرد. بنابراین خلاصه‌های مدیریتی بهتر است فقط ۱ تا ۳ بیانیه داشته باشند. - پیام کلیدی باید در یک باکس متنی در صفحه اول نوشته شود. یک گزیده سیاستی نباید بیش از ۵ پیام داشته باشد. در حقیقت ایده آل ترین حالت داشتن ۳ تا ۵ پیام است.
مقدمه (بافت و اهمیت مسئله)	هدف از این عنصر گزیده سیاستی، متقاعد کردن مخاطب هدف است که یک مشکل فعلی و فوری وجود دارد که نیاز به اقدام سیاست‌گذاران دارد. بیان بافت و اهمیت مسئله هم گام اول گزیده سیاستی

¹. Kuzevski

است. به این ترتیب، مقدمه معمولاً موارد زیر را شامل می‌شود: ▪ یک بیان روشن از موضوع تمرکز. مسئله چیست؟ مسئله تا چه اندازه بزرگ است؟ چه کسی/کسانی تحت تاثیر مسئله قرار می‌گیرند؟ چه کسی/کسانی بر مسئله تاثیر می‌گذارند؟ چرا مسئله مهم است. ▪ مرور کوتاهی بر دلایل ریشه‌ای مسئله. ▪ یک بیانیه واضح از پیامدهای سیاستی مسئله که به وضوح اهمیت فعلی و الزامات سیاست‌گذاری را در موضوع مورد بررسی مشخص می‌کند.	
▪ بخش اصلی خلاصه سیاستی باید یک تحلیل انتقادی از گزینه‌های سیاستی احتمالی برای مقابله با مسئله مورد نظر ارائه دهد. ▪ کاستی‌های سیاست فعلی را برجسته کنید. ▪ نیاز به تغییر و جاهایی که باید این تغییر اتفاق بیافتد را نشان دهید. ▪ یک نمای کلی از گزینه‌های سیاستی احتمالی برای مقابله با این مسئله ارائه کنید و در مورد توجه آنها مبنی بر اینکه چرا این گزینه‌ها می‌توانند مسئله را برطرف کنند، بحث نمایید.	نقد گزینه‌های سیاستی (ارائه گزینه-های سیاستی و بحث در مورد اثرات آنها بر پایه شواهد)
▪ توصیه‌های ویژه و عملی را برای رسیدگی به مهمترین موضوعات بیان شده در ابتدای گزیده سیاستی خود پیشنهاد دهید؛ ▪ توصیه شما باید به طور کامل روشن کند که سیاست‌گذاران برای اتخاذ توصیه‌های شما چه کاری باید انجام دهند و چرا انجام این کار به نفع آنهاست.	توصیه‌ها
در پایان گزیده سیاستی لیستی از منابع به مطالبی که در متن اصلی به آن استناد کرده اید، درج کنید.	لیست منابع

علاوه بر این «خوزه واسکی» (۲۰۱۳)، تاکید می‌نماید که گزیده سیاستی نباید بیش از ۴ صفحه داشته باشد و توصیه‌هایی درباره استفاده از باکس‌های جانبی (برای نگارش مطالب در حاشیه متن)، جداول، گراف‌ها، تصاویر، نام نویسندگان، قدردانی، تاریخ‌های انتشار، و منابع را در متن گزیده سیاستی ارائه می‌کند.

۲-۸-۵. ساختار، محتوا، و عناصر طراحی گزیده سیاستی در مطالعه «سازمان غذا و کشاورزی ایالات متحده» (۲۰۱۳)

این بخش به ساختار، عناصر محتوایی و عناصر طراحی گزیده سیاستی در مطالعه «سازمان غذا و کشاورزی ایالات متحده» (۲۰۱۳) می‌پردازد.

• ساختار و عناصر محتوایی

۱. عنوان

عنوان باید کوتاه، جذاب^۱ و صریح و مشخص^۲ باشد. سعی کنید آن را در کمتر از ۱۲ کلمه بنویسید. اگر این امکان پذیر نیست، آن را به صورت عنوان و زیرعنوان بنویسید. عنوان باید توجه خواننده را جلب کند. سعی کنید کلمات کلیدی مرتبط را در عنوان درج کنید، یا عبارتی غیرمعمول را پیدا کنید که در ذهن می‌ماند. همچنین استفاده از جملات سوالی در عنوان به

^۱ Catchy

^۲ To the point

جذابیت آن کمک می‌کند. علاوه بر اینها، عنوان باید صریح، مشخص، و مرتبط با موضوع باشد (جدول ۲-۱۶).

جدول ۲-۱۶. معیارهای عنوان گزیده سیاستی در مطالعه (FAO 2013)

معیارهای اصلی	معیارهای فرعی
جذابیت	- طرح سوال در عنوان روش خوبی برای جذب مخاطب است. - استفاده از عبارات غیر معمول. - استفاده از کلمات کلیدی.
کوتاه	- عنوان باید در کمتر از ۱۲ کلمه نوشته شود - عناوین طولانی را بهتر است به صورت عنوان اصلی و زیر عنوان نوشت. - عنوان اصلی باید شامل شش لغت باشد و زیر عنوان بر فوریت مسئله تاکید می‌کند.
صریح و مشخص	- عنوان باید ساده باشد - عنوان باید مرتبط با موضوع باشد.

۲. چکیده

برخی از خلاصه‌های سیاستی دارای یک چکیده یا پیام کوتاه سیاستی در ابتدا هستند که معمولاً در یک باکس و یا با فونت بزرگ تر نوشته می‌شود. آن می‌تواند به صورت سه یا چهار نکته اصلی گزیده سیاستی و به صورت بالتی نوشته شود. برای نوشتن این بخش از خود پرسید «نکات اصلی که شما باید به سیاستگذاران ارائه کنید حتی اگر آنها بخش‌های دیگر گزیده سیاستی را نخوانند کدام هستند؟»

۳. توصیه‌ها

لازم نیست توصیه‌های خود را در انتها مطرح کنید: گزیده سیاستی یک داستان کارآگاهی نیست که جواب آن در آخرین صفحه باشد! روش‌های مختلفی برای ارائه توصیه‌ها وجود دارد:

- در صفحه اول - به عنوان بخشی از خلاصه یا بلافاصله پس از آن یا در یک باکس یا یک نوار حاشیه‌ای جداگانه.
- در پایان و به صورت یک بخش مجزا.
- توصیه‌ها می‌تواند در درون متن گزیده سیاستی نیز ذکر شود ولی بهتر است به شیوه خاصی آن را در درون متن برجسته نمود؛ مثلاً از یک فونت بولد استفاده نمود.

جدول ۲-۱۷. معیارهای بخش توصیه‌ها در گزیده سیاستی در مطالعه (FAO 2013)

معیارهای اصلی	معیارهای فرعی
روشنی و درک آسان	▪ شروع توصیه‌ها با افعال. ▪ استفاده از کلمات کلیدی جسورانه^۱.
راحت پیدا کردن آنها	▪ از آنجا که بسیاری از خوانندگان بدون خواندن بقیه متن مستقیماً به توصیه‌ها می‌پردازند بهتر است به نکات زیر توجه نمود: «نگارش آنها به صورت پررنگ یا نگارش آنها با یک رنگ متفاوت یا درج آنها را در یک باکس متنی با عنوان "توصیه‌ها".
کوتاه بودن	▪ با یک لیست طولانی از توصیه‌ها، خواننده را تحت الشعاع قرار ندهید. ▪ پنج یا شش توصیه کافی است. ▪ اگر توصیه‌های بیشتری دارید، برخی از آنها را حذف کنید، یا آنها را با هم ترکیب کنید.
واقع بینانه بودن	▪ سیاست‌گذاران بیشتر به توصیه‌هایی که می‌توانند پیاده‌سازی کنند و از نظر سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فنی امکان‌پذیر هستند علاقه‌مند می‌باشند.

۴. مقدمه

مقدمه اولین قسمت از بدنه اصلی متن است. مقدمه را به عنوان بیانیه مسئله یا مشکل در نظر

بگیرید. مقدمه چهار کارکرد دارد:

- توجه خواننده را جلب می‌کند.
 - موضوع را معرفی می‌کند.
 - ضرورت موضوع را بیان می‌کند.
 - به خواننده می‌گوید که چرا باید کاری در این باره انجام دهد.
- شیوه و ساختار نگارش مقدمه به صورت زیر است:
- بیان مسئله (مسئله چیست و چرا مهم است؟).
 - پیشینه و بافت (چه اتفاقی می‌افتد، کجا و چه کسی درگیر است؟).
 - دلایل وضعیت جاری (چرا؟ ارائه شواهد و نمونه‌ها).
 - اثرات وضعیت جاری (چه اثراتی دارد؟ ارائه شواهد و نمونه‌ها).

¹. Boldfacing

۵. متن اصلی

مطمئن شوید که متن را به روشی منطقی تنظیم کرده‌اید. خواننده را مجبور نکنید که خود تلاش کند تا جریان منطقی را درک کند. برخی از راه‌های انجام این کار به شرح زیر است:

- پاراگراف‌ها را کوتاه و محدود به یک ایده کنید. در نظر بگیرید این ایده را در یک عبارت یا جمله مجزا قرار دهید و در ابتدای پاراگراف آن را با حروف برجسته بنویسید.
- از عناوین اصلی و عناوین فرعی بیشتر از آنچه که معمول است استفاده کنید. در یک گزیده سیاستی چهار صفحه‌ای، شما باید حداقل شش عنوان فرعی داشته باشید - به عبارتی به ازای هر دو تا ۴ پاراگراف یک عنوان فرعی داشته باشید.
- هر پاراگراف را دوباره بخوانید و از خود پرسید "خب که چه؟" اگر واضح نیست که پاراگراف چه چیزی را می‌خواهد بگوید، آن را بازنویسی کنید یا آن را حذف کنید

۶. پیامدهای سیاستی

در این بخش شما روی گزینه‌های سیاستی و پیامدهای آن تمرکز می‌کنید. مواردی که باید در نظر بگیرید عبارتند از:

- اصلاحات پیشنهادی در سیاست. گزینه‌های مختلف چیست؟
- تأثیر سیاست یا سیاست اصلاح شده. تغییرات سیاست چگونه وضعیت را بهبود می‌بخشد؟ در صورت امکان شواهد یا مثال‌هایی ارائه دهید.
- مزایا و معایب هر گزینه سیاستی. مزایای احتمالی چیست؟ هزینه آن چیست؟ چه عوارض جانبی ممکن است وجود داشته باشد؟
- اگر توصیه‌ها را در ابتدای گزیده سیاستی ارائه نکرده‌اید، می‌توانید آنها را در این بخش بنویسید.

۷. نتیجه‌گیری

نتیجه‌گیری معمولاً در یک گزیده سیاستی لازم نیست. چکیده (در ابتدا) و بخش توصیه‌ها (همچنین احتمالاً در آغاز) اغلب نقش بخش نتیجه‌گیری را در یک گزیده سیاستی بر عهده می‌گیرند. ولی اگر تصمیم گرفتید در گزیده سیاستی بخش نتیجه‌گیری داشته باشید به نکات زیر توجه کنید:

- کوتاه باشد. یک پاراگراف کافی است.

- فقط آنچه را که قبلاً بیان کرده‌اید، تکرار نکنید. در عوض، با توضیح اینکه وضعیت چقدر فوری است یا انتخاب گزینه‌های سیاستی مورد نظر برای شما چقدر مهم است، متن را به پایان برسانید.

• عناصر طراحی

❖ باکس‌ها و نوارهای حاشیه

برای ارائه انواع مختلفی از اطلاعات که به خوبی در جریان متن مشخص نمی‌شوند، می‌توانید از باکس یا نوار حاشیه (باکس‌های کوچک که در حاشیه قرار دارد) استفاده کنید. کیس‌ها، لیست‌ها، مثال‌ها از این دست اطلاعات هستند. در استفاده از این باکس‌ها بهتر است به نکات زیر توجه شود:

- باکس‌ها باید گویا باشند به گونه‌ای که خواننده بدون نیاز به مراجعه به متن اصلی گزیده سیاستی بتواند آنها را بفهمد.
- هر باکس یک عنوان داشته باشد و در متن اصلی به آن ارجاع داده شود.
- از تعداد زیادی باکس استفاده نکنید. یک باکس در هر صفحه کافی است.

❖ کیس‌ها

متن ممکن است شامل یک یا چند کیس باشد: مثال‌ها یا داستان‌های خاصی درباره اتفاقاتی که در یک مکان خاص، در یک زمان خاص رخ داده است. می‌توانید کیس‌هایی را به عنوان بخشی از متن اصلی یا با قرار دادن آنها در باکس درج کنید.

- کیس‌ها باید کوتاه باشند (فقط یک یا دو پاراگراف) و گویا باشند و خواننده بدون نیاز به مطالعه متن اصلی آنها را درک نماید.
- کیس‌ها باید روی موضوع متمرکز شوند و از ارائه جزئیات غیرضروری باید پرهیز نمود.
- مطمئن شوید که کیس مرتبط با بقیه متن است. کیس ممکن است نکته خاصی را که شما به دنبال ایجاد آن هستید به تصویر بکشد، یا مبنای بقیه متن را فراهم کند، یا نشان دهد که واقعیت پیچیده‌تر از تئوری است.

❖ جداول

- جداول روش خوبی برای ارائه انواع خاصی از اطلاعات است. اما آنها را ساده نگه دارید.
- جدول با ردیف‌ها و ستون‌های بیش از حد، بیش از کمک به خوانندگان، آنها را به اشتباه می‌اندازد. برای ارائه هر یک از اطلاعات متنی می‌توانید از جداول استفاده کنید.
- تعداد ردیف‌ها و ستون‌ها را به حداقل برسانید - بیشتر از چهار ستون و شش ردیف نباشد. مواردی را که لازم ندارید حذف کنید.
- ستون‌هایی را که می‌خواهید خوانندگان مقایسه کنند، در کنار یکدیگر قرار دهید.
- ردیف‌ها را به ترتیب منطقی قرار دهید: بر حسب اندازه یا به ترتیب حروف الفبا.
- سلول‌های جدولی که می‌خواهید توجه خوانندگان را به آن جلب کنید (با استفاده از سایه، برجسته زدن یا ...) برجسته کنید و از این طریق دیدن اطلاعاتی را که می‌خواهید ارائه کنید برای آنها آسان کنید.
- اگر نمودار، خواندن اطلاعات را آسان‌تر می‌کند، یک جدول را به یک گراف تبدیل کنید.
- سطح معناداری آماری را ذکر نکنید (مانند $p < 0.05$): آنها برای یک مقاله علمی مناسب هستند، نه یک گزیده سیاستی.
- بگویید که اطلاعات از کجا به دست می‌آید: تاریخ، مکان، پروژه و غیره را ذکر کنید. جزئیات را در صورت لزوم در پاورقی بگذارید.

❖ گراف‌ها

- گراف‌ها شامل نمودارها (مانند نمودارهای جریان یا نمودارهای شماتیک)، گراف‌ها (مانند نمودارهای میله‌ای، نمودارهای خط و نمودارهای دایره‌ای) و نقشه‌ها هستند. گرافیک یک عنصر مهم در طراحی است. خوانندگان اغلب قبل از خواندن متن به آنها نگاه می‌کنند. بنابراین آنها را روشن و قابل فهم طراحی کنید.
- نوع گرافیکی را انتخاب کنید که به بهترین وجه با اطلاعاتی که می‌خواهید ارائه کنید متناسب باشد.
- برای مقایسه ارقام از نمودارهای میله‌ای یا نمودارهای دایره‌ای (پای) استفاده کنید.
- برای سری‌های زمانی از نمودارهای خطی استفاده کنید.

- گراف را ساده نگه دارید. به عنوان مثال ، یک نمودار با خط خیلی زیاد به هم می‌ریزد و واضح نیست: فقط مهمترین متغیرها را نشان دهید.
- بر چسب نمودارها خوانا باشد.
- از یک عنوان روشن استفاده کنید.
- در آخر، رنگ ها، الگوهای سایه و نمادهایی را انتخاب کنید که به راحتی از یکدیگر قابل تشخیص هستند.

❖ تصاویر

- تصاویر حتی خیلی بیشتر از گراف ها توجه خوانندگان را به خود جلب می‌کند. بنابراین اگر از تصاویر استفاده می‌کنید آنها را به دقت انتخاب کنید به گونه‌ای که هم حامل یک پیام باشد و هم به جذابیت صفحه کمک نماید.
- استفاده از تصاویر با کیفیت.
 - در انتخاب تصاویر، تعادل جنسیتی را حفظ کنید و از تقویت نقش‌های جنسیتی کلیشه‌ای خودداری کنید.
 - استفاده از عنوان توصیفی که به انتقال پیام کمک می‌نماید.
 - اطمینان حاصل کنید که اجازه استفاده از عکس ها را دارید و در صورت لزوم نام عکاس را ذکر کنید.

❖ سرصفحه^۱

- سرسفحه در بالای صفحه اول قرار می‌گیرد. عنوان سریال های خلاصه‌های سیاستی ، شماره ، دوره و تاریخ و شاید آرم سازمان را نشان می‌دهد.

❖ نویسندگان

- برخی سازمان‌ها نام نویسندگان را به طور برجسته ذکر می‌کنند - دقیقاً زیر عنوان. برخی دیگر آنها را در پاورقی یا در انتهای متن قرار می‌دهند. برخی دیگر اصلاً افراد را به عنوان نویسنده معرفی نمی‌کنند زیرا آنها بر این باورند که گزیده سیاستی کار سازمان است.
- اگر نویسندگان را نام می‌بیرید ، برای مکاتبات نام ، پست سازمانی ، موسسه و آدرس ایمیل آنها را درج کنید.

¹ masthead

- اگر نویسندگان را نام نمی‌برید، دست کم یک آدرس ایمیل بدهید که خوانندگان بتوانند برای کسب اطلاعات بیشتر با آنها مکاتبه کنند.

❖ **قدردانی و جزئیات انتشار**

- به یاد داشته باشید که اطلاعات اضافی زیر را ارائه دهید:
- قدردانی از حامیان مالی و سازمان‌ها و اشخاصی که به تهیه محتوای گزیده سیاستی کمک کرده‌اند.
- ارائه یک آدرسی که خوانندگان بتوانند اطلاعات بیشتری کسب کنند.
- ناشر و تاریخ.
- اطلاعات در مورد حق چاپ - آیا دیگران می‌توانند بدون مجوز مطالب را باز تولید کنند؟

❖ **منابع و پانویس‌ها**

اغلب تهیه لیست کامل منابع ضروری نیست. در عوض، فقط یک تا چهار منبع را ذکر کنید که خوانندگان می‌توانند با مراجعه به آنها اطلاعات بیشتری را پیدا کنند. اگر می‌توانید آدرس‌های وب نشریات را ارائه دهید. بهتر است در صورت امکان از پاورقی‌ها خودداری کنید. به جای آن، اطلاعات اصلی را در متن اصلی یا باکس یا نوار حاشیه قرار دهید. اگر باید از پاورقی استفاده کنید، آنها را به حداقل برسانید.

❖ **استفاده از زبان مناسب**

سیاست‌گذاران دارای پیشینه‌های متفاوتی هستند و بعید است که آنها در حوزه مربوطه متخصص باشند بنابراین زبان خلاصه باید به گونه‌ای باشد که آنها به آسانی بتوانند مطلب را درک نمایند. در رابطه با زبان، بهتر است به نکات زیر توجه داشته باشید:

- زبان باید روشن، ساده و قابل فهم باشد.
- از اصطلاحات دانشگاهی یا جارگون استفاده نکنید.
- تیرها کوتاه و واضح باشد و پاراگراف‌ها نیز کوتاه باشند.
- ممکن است مجبور شوید زبان را مجدداً ویرایش کنید تا مانند گزارش پروژه به نظر نرسد.

۲-۸-۶. ساختار و محتوای گزیده سیاستی در مطالعه «تسای»^۱ (۲۰۰۶)

۱. خلاصه برای مدیران

¹. Tsai

هدف خلاصه برای مدیران، متقاعد کردن خواننده درباره ارزشمند بودن گزینه سیاستی به عنوان یک بررسی دقیق است. به ویژه برای مخاطبی که زمان اندکی دارد خلاصه برای مدیران از اهمیت بیشتری برخوردار است. خلاصه برای مدیران معمولاً در قالب یک تا دو پاراگراف در ابتدای سند نوشته می‌شود و شامل موارد زیر است:

- توصیف مسئله مورد بررسی.
- بیانیه اینکه چرا رویکرد فعلی یا گزینه سیاستی فعلی باید تغییر کند.
- توصیه‌های شما برای اقدام.

۲. بستر و اهمیت مسئله^۱

هدف از این بخش، متقاعد کردن مخاطب درباره وجود یک مشکل فوری که مواجهه با آن نیازمند اقدام است. زمینه و اهمیت مسئله، بخش مقدماتی و سنگ بنای اول یک گزینه سیاستی قلمداد می‌شود. این بخش شامل موارد زیر است:

- تبیین واضح و روشن مسئله مورد نظر.
- مرور کوتاهی بر دلایل اصلی مسئله.
- تبیین واضح پیامدهای سیاستی مسئله که به مشخص نمودن فوریت و ارتباط سیاستی موضوع مورد نظر کمک می‌نمایند.

۳. نقد گزینه‌های سیاستی

هدف از این بخش، بیان جزئیات کاستی‌های رویکرد فعلی یا گزینه‌های سیاستی در حال اجرا است و بنابراین، ضرورت نیاز به تغییر و سمت و سوی تغییر را نشان می‌دهد. این بخش شامل موارد زیر است:

- مرور کوتاهی بر گزینه‌های سیاستی مورد نظر.
- ارائه استدلالی که دلیل و چرایی شکست رویکرد فعلی یا پیشنهادی را نشان می‌دهد.

شناسایی همه دیدگاه‌ها درباره موضوع مورد نظر سبب اعتبار استدلال‌های ارائه شده در این بخش می‌شود.

۴. ارائه توصیه‌های سیاستی

هدف از بخش ارائه توصیه‌های سیاستی، ارائه گزارشی دقیق و قانع کننده درباره چگونگی تغییر رویکرد سیاست فعلی است. این بخش شامل موارد زیر است:

- تفکیک مراحل عملی خاص یا اقدامات لازم برای اجرا.

¹ Context and importance of the problem

- گاهی اوقات نیز در قالب یک پاراگراف مجدداً بر اهمیت اقدام تأکید می‌کند.

۵. ضمیمه

اگرچه گزیده سیاستی یک سند کوتاه و هدفمند است، اما نویسندگان گاهی اوقات تصمیم می‌گیرند که درباره استدلال‌های خود که به حمایت بیشتری نیاز دارد جزئیات بیشتری ارائه کنند و بنابراین آنها را در پیوست ارائه می‌کنند.

۲-۹. نتیجه‌گیری

در این بخش برپایه آنچه که در این فصل بر پایه مطالعات پیشین اشاره شد، جمع‌بندی مولفه‌های ساختاری، محتوایی و طراحی یک گزیده سیاستی در ادامه ارائه شده است.

۲-۹-۱. جمع‌بندی مولفه‌های ساختاری گزیده سیاستی

به طور کلی، بر اساس آنچه در مطالعات گذشته بیان شده است، مولفه‌های ساختاری یک گزیده سیاستی را می‌توان در قالب مواردی نظیر عنوان، خلاصه برای مدیران، مقدمه، روش‌شناسی، یافته‌ها، توصیه‌های سیاستی، نتیجه‌گیری، قدردانی، منابع، اطلاعات تماس، و پیوست(ها) بیان نمود(جدول ۲-۱۸).

جدول ۲-۱۸. جمع‌بندی مولفه‌های ساختاری گزیده سیاستی بر پایه مطالعات گذشته

مولفه‌های ساختاری	(Wolfe 2013)	(Young and Quinn 2017)	(Kumpalume 2016)	(Kuzeyski 2013)	(FAO 2013)	(Tsai 2006)
عنوان	*	*	*	*	*	*
پدیدآور(ان)	*	*	*		*	
شماره سند					*	
تاریخ تهیه سند					*	
خلاصه برای مدیران	*	*		*	*	*
تعریف مسئله	*	*	*	*	*	*
روش‌شناسی	*		*			
یافته‌ها	*	*	*	*	*	*
توصیه‌های سیاستی	*	*	*	*	*	*
نتیجه‌گیری	*				*	
سپاسگزاری	*	*		*	*	
منابع	*	*	*	*	*	
اطلاعات تماس	*	*				
پیوست(ها)						*

۲-۹-۲. جمع‌بندی مولفه‌های محتوایی گزیده سیاستی

مولفه‌های محتوایی گزیده سیاستی، بر اساس آنچه در مطالعات گذشته بیان شده است در جدول ۲-۱۹ نشان داده شده است.

جدول ۲-۱۹. جمع‌بندی مولفه‌های محتوایی گزیده سیاستی بر پایه مطالعات گذشته

ردیف	اقدام محتوایی	منبع
۱	عنوان: عنوان به خواننده می‌گوید که گزیده سیاستی درباره چیست. در انتخاب عنوان به نکات زیر باید توجه شود: - عنوان باید جذاب و برانگیزاننده باشد به گونه‌ای که در ذهن خواننده بماند (طرح سوال در عنوان، استفاده از عبارات غیرمعمول و استفاده از کلمات کلیدی در عنوان به جذابیت آن کمک می‌نماید). - بهرتر است عنوان برپایه کلیدی‌ترین پیام گزیده سیاستی انتخاب شود. - عنوان باید کوتاه، صریح و مشخص^۱ باشد و در کمتر از ۱۲ کلمه نوشته شود. - عناوین طولانی را بهتر است به صورت عنوان اصلی و عنوان فرعی نوشت (عنوان اصلی باید شامل حداکثر شش لغت باشد و عنوان فرعی بر فوریت مسئله تاکید نماید).	(Wolfe 2013); (Young and Quinn 2017); (Kumpalume 2016); (Kuzeyiski 2013); (FAO 2013); (Tsai 2006)
۲	پدیدآور(ان): سیاست‌گذاران دقت می‌کنند که چه کسی گزیده سیاستی را تهیه نموده است. باید بیان نمود که نویسنده گزیده سیاستی چه کسی (سازمانی) است. برخی، نام نویسندگان را ذکر می‌کنند و برخی معتقدند گزیده سیاستی کار سازمان است و نام سازمان تهیه کننده را ذکر می‌کنند.	(Young and Quinn 2017); (FAO 2013); (Pittore, Meeker, and Barker 2017); (Wolfe 2013); (Kumpalume 2016)
۳	خلاصه برای مدیران: هدف خلاصه برای مدیران، متقاعد کردن مخاطب درباره ارزشمند بودن گزیده سیاستی به عنوان یک بررسی دقیق است. خلاصه برای مدیران باید به گونه‌ای نوشته شود که مخاطب پرمشغله که زمان اندکی دارد تنها با خواندن آن و بدون مراجعه به متن گزیده سیاستی به وضوح به اهمیت مسئله و موضوع و نیز پیام اصلی گزیده سیاستی پی ببرد. خلاصه برای مدیران باید به موارد زیر پردازد: - موضوع یا مسئله مورد توجه در گزیده سیاستی. - مهمترین توصیه‌های سیاستی. - کلیدی‌ترین نکات و پیام‌های گزیده سیاستی.	(Wolfe 2013); (Young and Quinn 2017); (Kuzeyiski 2013); (FAO 2013); (Tsai 2006)
۴	بیان مسئله: بیان مسئله، اولین قسمت و سنگ‌بنای اول بدنه اصلی گزیده سیاستی است. هدف از آن، متقاعد کردن مخاطب نسبت به وجود و فوریت مسئله مورد بررسی و اینکه نیازمند اقدام سیاست‌گذاران است. بیان مسئله باید شامل موارد زیر باشد: - بیان هدف. - شرح اهمیت مسئله و مقیاس آن (مسئله چیست؟ مسئله تا چه اندازه بزرگ است؟). - مرور کوتاه دلایل ریشه‌ای مسئله (همراه با ارائه شواهد و نمونه‌ها). - اطلاعات بافت و پیشینه مرتبط با مسئله سیاستی (چه اتفاقی می‌افتد؟ (اثرات وضعیت جاری)،	(Wolfe 2013); (Young and Quinn 2017); (Kumpalume 2016); (Kuzeyiski 2013); (FAO 2013); (Tsai 2006)

¹ To the point

	کجا و چه کسی/کسانی تحت تاثیر مسئله قرار می‌گیرند؟ ، کجا و چه کسی/کسانی بر مسئله تاثیر می‌گذارند؟). در نگارش بیان مسئله باید به نکات زیر توجه شود: ■ باید توجه خواننده را جلب کند. ■ باید موضوع را معرفی کند. ■ باید ضرورت موضوع را بیان کند. ■ باید به خواننده بگوید که چرا باید کاری در این باره انجام داد.	
(Wolfe 2013); (Kumpalume 2016)	روش‌شناسی: این بخش به بیان روش(های) پژوهش و شیوه گردآوری داده‌ها می‌پردازد و شامل اقلام اطلاعاتی زیر است: ■ روش‌های تحقیق که برای انجام مطالعه استفاده شده است. ■ روش‌ها و نحوه جمع‌آوری داده‌ها. نکاتی که در نگارش این بخش باید مورد توجه قرار بگیرد عبارتند از: ■ شرح دقیق روش‌ها نه مفید و نه ضروری است(سیاست‌گذاران علاقه ای به جزئیات ندارند). ■ در نوشتن این بخش نباید از زبان خیلی فنی و تخصصی استفاده نمود.	۵
(Wolfe 2013); (Young and Quinn 2017);(Kumpalume 2016); (Kuzeyiski 2013); (Tsai 2006)	■ یافته‌ها: هدف از این بخش، بیان جزئیات کاستی‌های رویکرد فعلی یا گزینه‌های سیاستی در حال اجراست و بنابراین، ضرورت نیاز به تغییر و سمت و سوی تغییر را نشان می‌دهد. یافته‌ها باید متناسب با علایق مخاطب و بافت سیاستی مطرح شود و برپایه شواهد، یک نتیجه-گیری واقع‌گرایانه ارائه شود. بخش یافته‌ها شامل اقلام اطلاعاتی زیر است: ■ تحلیل انتقادی گزینه‌های سیاستی(مزایا و معایب) موجود بر مبنای شواهد(توضیح دهید که چرا گزینه‌های فعلی مناسب نیست و باید به دنبال سایر گزینه‌های سیاستی بالقوه بود). ■ پیشنهاد گزینه‌های سیاستی(یک نمای کلی از گزینه‌های سیاستی احتمالی برای مقابله با مسئله ارائه کنید و برای توجیه توانمندی آنها در برطرف کردن مسئله، بحث و استدلال نمایید.	۶
(Wolfe 2013); (Young and Quinn 2017); (Kumpalume 2016); (Kuzeyiski 2013);(FAO 2013); (Tsai 2006)	■ توصیه‌های سیاستی: در این بخش برپایه بحث انجام گرفته در بخش یافته‌ها، توصیه‌های سیاستی ارائه می‌شود. هدف این بخش، ارائه گزارشی دقیق و قانع‌کننده‌ای درباره چگونگی تغییر رویکرد سیاست فعلی است. بخش توصیه‌های سیاستی شامل اقلام اطلاعاتی زیر است: ■ بیان پیامدهای آتی راه‌حل‌ها و گزینه‌های سیاستی با پشتوانه شواهد(پیامدها معمولاً نتایج غیر مستقیم هستند). ■ پیشنهاد مجموعه اقداماتی عملی که بازیگران مختلف برای تحقق گزینه‌های سیاستی انتخابی باید در آینده انجام دهند. در نگارش توصیه‌های سیاستی باید به نکات زیر توجه شود: ■ روشنی و درک آسان: ✓ شروع توصیه‌ها با افعال. ✓ استفاده از کلمات صریح و روشن. ■ راحت پیدا کردن آنها: ✓ «نگارش آنها به صورت پررنگ یا	۷

	✓ نگارش آنها با یک رنگ متفاوت یا ✓ درج آنها را در یک باکس متنی با عنوان «توصیه‌ها» (در این حالت توصیه‌ها در صفحه اول، به عنوان بخشی از خلاصه برای مدیران و یا بلافاصله بعد از آن در یک باکس یا نوار حاشیه‌ای جداگانه ذکر می‌شود). ▪ کوتاه بودن: ✓ لیست توصیه‌ها، نباید طولانی باشد (پنج یا شش توصیه کافی است). ✓ اگر توصیه‌های بیشتری دارید، برخی از آنها را حذف کنید، یا آنها را با هم ترکیب کنید. ▪ واقع‌بینانه بودن: ✓ سیاست‌گذاران بیشتر به توصیه‌هایی که می‌توانند پیاده‌سازی کنند و از نظر سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فنی امکان‌پذیر هستند علاقه‌مند می‌باشند.	
(Wolfe 2013); (FAO 2013)	نتیجه‌گیری: نتیجه‌گیری معمولاً در یک گزیده سیاستی لازم نیست. چکیده (در ابتدا) و بخش توصیه‌ها (همچنین احتمالاً در آغاز) اغلب نقش بخش نتیجه‌گیری را در یک گزیده سیاستی بر عهده می‌گیرند. ولی اگر نویسنده تصمیم گرفت در گزیده سیاستی بخش نتیجه‌گیری داشته باشد، باید شامل اقلام اطلاعاتی زیر باشد. ▪ بیان فوریت مسئله. ▪ ارائه خلاصه‌ای از موضوعات، بافت و داده‌ها؛ ▪ بیان اهمیت راه‌حل‌ها و گزینه‌های سیاستی احتمالی برای مواجهه با مسئله. در نگارش نتیجه‌گیری باید به نکات زیر توجه شود: ▪ کوتاه باشد. یک پاراگراف کافی است. ▪ فقط آنچه که قبلاً بیان شده است، تکرار نشود. در عوض، با توضیح اینکه وضعیت چقدر فوری است یا انتخاب گزینه‌های سیاستی مورد نظر چقدر مهم است، متن را به پایان برسانید.	۸
(Wolfe 2013); (Young and Quinn 2017); (Kuzeyski 2013); (FAO 2013)	سیاس‌گذاری: این بخش، بهتر است شامل اقلام اطلاعاتی زیر باشد: ▪ قدردانی از تأمین‌کننده (گان) مالی پژوهش. ▪ قدردانی از افراد یا نهادهایی که در انجام پژوهش یاری رسانده‌اند. ▪ اطلاعات در مورد حق چاپ و اینکه آیا دیگران می‌توانند بدون مجوز مطالب را باز تولید کنند یا خیر.	۹
(Wolfe 2013); (Young and Quinn 2017); (Kumpalume 2016); (Kuzeyski 2013); (FAO 2013)	منابع: هدف نویسنده از این بخش این است که مخاطب را مستقیم به منابع استفاده شده و سایر منابعی که توسط همان نویسنده یا سازمان تولید شده اند هدایت کند. این بخش شامل اقلام اطلاعاتی زیر است. ▪ بیان منابع استفاده شده. ▪ بیان منابع مفید که توسط همان نویسنده یا سازمان تولید شده. در نگارش منابع باید به نکات زیر توجه شود: ▪ لینک گزارش‌های کامل مربوطه، جهت مراجعه خواننده ذکر شود. ▪ اغلب، تهیه لیستی کامل منابع ضروری نیست. در عوض، فقط یک تا چهار منبع را ذکر شود که خوانندگان می‌توانند با مراجعه به آنها اطلاعات بیشتری را پیدا کنند.	۱۰
(Wolfe 2013); (Young and Quinn 2017)	اطلاعات تماس: در این بخش اطلاعات تماس برای مکاتبات گزارش می‌شود. ▪ بیان اطلاعات تماس پدیدآوران یا سازمان تهیه‌کننده خلاصه.	۱۱

۱۲	پیوست(ها): اگرچه گزیده سیاستی یک سند کوتاه و هدفمند است، اما نویسندگان گاهی اوقات تصمیم می‌گیرند که درباره استدلال‌های خود که به حمایت بیشتری نیاز دارد جزئیات بیشتری ارائه کنند و بنابراین آنها را در پیوست ارائه می‌کنند.	(Tsai 2006)
----	--	-------------

۳-۹-۲. جمع‌بندی مولفه‌های طراحی گزیده سیاستی

مولفه‌های طراحی گزیده سیاستی، بر اساس آنچه در مطالعات گذشته بیان شده است در جدول ۲-۲۰ نشان داده شده است.

جدول ۲-۲۰. جمع‌بندی مولفه‌های طراحی گزیده سیاستی بر پایه مطالعات گذشته

ردیف	مولفه‌های فرمت و طراحی	منبع
۱	سرفصله: سرفصله در بالای صفحه اول قرار می‌گیرد. عنوان، شماره و سریال گزیده سیاستی، تاریخ، و لوگوی سازمان در سرفصله قرار می‌گیرد.	(FAO 2013)
۲	لوگو: ارائه لوگوی سازمان یا شخص تامین‌کننده مالی پژوهش در گزیده سیاستی مهم است و باعث شفافیت و اعتبار سند می‌شود. - لوگوی سازمان، در صفحه اول، بالا و سمت راست سرفصله قرار می‌گیرد. - حامیان مالی اغلب در مورد نحوه استفاده از لوگویشان دستورالعمل‌های خاص خود را دارند و باید در بخش قدردانی در انتهای مدرک لحاظ شود. - از استفاده بیش از حد از لوگوها باید پرهیز شود، زیرا از نظر بصری مناسب نیست و فضای زیادی را در سند اشغال می‌کند. در صورت مجبور بودن به درج چندین لوگو، آنها را در امتداد یک خط در انتهای مدرک و قسمت پایین صفحه قرار دهید و از طیف رنگی خاکستری استفاده کنید. 	(Wolfe 2013)
۳	نویسندگان: - نام نویسندگان به صورت برجسته زیر عنوان ذکر می‌شود. - درج پست سازمانی، موسسه و آدرس ایمیل نویسندگان برای مکاتبات لازم است.	(FAO 2013)
۳	فونت(قلم): قلم تعیین‌کننده لحن گزیده سیاستی است. بنابراین، باید قلمی انتخاب شود که خواندن آن (مخصوصاً در رایانه) آسان و دارای لحنی خنثی باشد. قلم‌های B Nazanin، B Zar و B Mitra در زبان فارسی برای متون رسمی بیشتر استفاده می‌شود.	(Wolfe 2013)
۴	متن اصلی: گزیده سیاستی نباید بیش از ۸ صفحه (۴۰۰۰ کلمه) داشته باشد. باید نویسندگان،	(Pittore, Meeker, and Barker)

2017); (FAO 2013); (Wolfe 2013)	گزیده سیاستی را به روشی منطقی تنظیم کنند تا خواننده به آسانی بتواند آن را دنبال و درک کند. برخی از مواردی که به تحقق این امر کمک می‌کند و باید رعایت شود به صورت زیر است: ▪ عناوین اصلی و فرعی ▪ عناوین اصلی را می‌توان به عناوین فرعی شکست تا دنبال کردن متن آسان‌تر شود. ▪ از عناوین اصلی و عناوین فرعی بیشتر از آنچه که معمول است استفاده کنید. یک گزیده سیاستی چهار صفحه‌ای، باید حداقل شش عنوان فرعی داشته باشد – به عبارتی به ازای هر دو تا ۴ پاراگراف یک عنوان فرعی داشته باشد. ▪ عناوین اصلی باید روشن و دقیق باشند. ▪ عناوین اصلی بدون حداقل دو خط متن بعد از آن نباید در انتهای یک صفحه قرار بگیرند. ▪ عناوین فرعی با نشان دادن موضوع هر پاراگراف یا بخش، خواننده را در سراسر متن هدایت می‌کند. ▪ فهرست‌های بولتی ▪ برای فهرست کردن پیام‌ها یا توصیه‌های کلیدی از فهرست‌های بولتی استفاده نمایید. ▪ بهتر است از فهرست‌های ۵ یا ۷ تایی استفاده شود. ▪ متن‌های حاشیه (باکس‌های کوچک حاوی پیام که در حاشیه متن قرار می‌گیرند) ▪ مکان مناسبی برای افزودن اطلاعات اضافی (کیس‌ها، لیست‌ها، مثال‌ها، اطلاعات مربوط به پروژه، سازمان، اطلاعات تماس و منابع مفید) است که برای متن اصلی حیاتی نیستند ولی به درک خواننده کمک می‌کنند. ▪ باکس‌ها باید گویا باشند به گونه‌ای که خواننده بدون نیاز به مراجعه به متن اصلی گزیده سیاستی بتواند آنها را بفهمد. ▪ هر باکس باید یک عنوان داشته باشد که در متن اصلی به آن ارجاع داده شود. ▪ از تعداد زیادی باکس استفاده نکنید. یک باکس در هر صفحه کافی است. ▪ پاراگراف‌ها: ▪ پاراگراف‌ها را کوتاه و محدود به یک ایده کنید. در نظر بگیرید این ایده را در یک عبارت یا جمله مجزا قرار دهید و در ابتدای پاراگراف آن را با حروف برجسته بنویسید. ▪ هر پاراگراف را دوباره بخوانید و از خود بپرسید "خب که چه؟" اگر واضح نیست که پاراگراف چه چیزی را می‌خواهد بگوید، آن را بازنویسی کنید یا آن را حذف کنید.	
(FAO 2013); (Jones, Walsh, and Young 2007)	جدول‌ها: جداول روش خوبی برای ارائه انواع خاصی از اطلاعات متنی هستند. اما آنها را ساده نگه دارید. جدول با ردیف‌ها و ستون‌های بیش از حد، بیش از کمک به خوانندگان، آنها را به اشتباه می‌اندازد. درباره جداول باید به نکات زیر توجه شود: ▪ هر جدول باید یک عنوان روشن که بیانگر محتوای درون آن است را داشته باشد و به ترتیب نمایش آن در متن شماره گذاری شود. در متن گزیده سیاستی باید به شماره جدول ارجاع شود. ▪ عنوان جدول در بالای آن ذکر می‌شود. ▪ تعداد ردیف‌ها و ستون‌ها را به حداقل برسانید – بیشتر از چهار ستون و شش ردیف نباشد. مواردی را که لازم ندارید حذف کنید. ▪ ستون‌هایی را که می‌خواهید خوانندگان آنها را با هم مقایسه کنند، در کنار یکدیگر قرار دهید. ▪ ردیف‌ها را به ترتیب منطقی قرار دهید: بر حسب اندازه یا به ترتیب حروف الفبا. ▪ سلول‌های جدولی که می‌خواهید توجه خوانندگان را به آن جلب کنید (با استفاده از سایه، برجسته زدن یا ...) برجسته کنید و از این طریق دیدن اطلاعاتی را که می‌خواهید ارائه کنید برای آنها آسان کنید.	۵

	■ اگر نمودار یا گراف، خواندن اطلاعات را آسان‌تر می‌کند، یک جدول را به یک گراف یا نمودار تبدیل کنید. ■ بگویید که اطلاعات از کجا به دست می‌آید: تاریخ، مکان، پروژه و غیره را ذکر کنید. جزئیات را در صورت لزوم در پاورقی بگذارید.	
(FAO 2013); (Jones, Walsh, and Young 2007)	تصاویر: تصاویر را به دقت انتخاب کنید به گونه‌ای که هم حامل یک پیام باشد و هم به جذابیت صفحه کمک نماید. ■ هر تصویر باید عنوانی روشن و توصیف‌گر داشته باشد که به انتقال پیامی کمک می‌نماید. ■ تصاویر به ترتیب نمایش آن‌ها در متن شماره‌گذاری می‌شوند. در متن گزیده سیاستی باید به شماره تصویر ارجاع شود. ■ عنوان تصویر در زیر آن ذکر می‌شود. ■ از تصاویر با کیفیت در متن استفاده شود. ■ در انتخاب تصاویر، تعادل جنسیتی را حفظ کنید و از تقویت نقش‌های جنسیتی کلیشه‌ای خودداری کنید. ■ اطمینان حاصل کنید که اجازه استفاده از تصاویر را دارید و به منبع آن ارجاع دهید (رعایت کپی-رایت).	۶
(FAO 2013); (Wolfe 2013); (Kumpalume 2016)	گراف‌ها و نمودارها: گراف‌ها (مانند نمودارهای میله‌ای، نمودارهای خطی و نمودارهای دایره-ای) و نمودارها (مانند نمودارهای جریان یا نمودارهای شماتیک) عناصر مهمی در طراحی هستند. خوانندگان اغلب قبل از خواندن متن به آنها نگاه می‌کنند. بنابراین آنها را روشن و قابل فهم طراحی کنید. ■ نوع گرافیکی را انتخاب کنید که به بهترین وجه با اطلاعاتی که می‌خواهید ارائه کنید متناسب باشد. ■ داده‌های نمودار یا گراف باید در پیوند با متن باشند بدون اینکه نیاز به تکرار متن باشد. ■ برای مقایسه ارقام از نمودارهای میله‌ای یا نمودارهای دایره‌ای (پای) استفاده کنید. ■ در شرایطی که شما مقادیر انباشت یا تجمعی را به جای مقادیر اصلی بیان می‌کنید، نمودار میله‌ای انباشته (میله‌ای تجمعی)^۱، بهترین جایگزین نمودار دایره‌ای (پای) هستند. ■ برای سری‌های زمانی از نمودارهای خطی استفاده کنید. ■ گراف را ساده نگه دارید. به عنوان مثال، یک نمودار با خط خیلی زیاد به هم می‌ریزد و واضح نیست؛ فقط مهمترین متغیرها را نشان دهید. در هر نمودار بیش از ۷ خط استفاده نکنید. ■ بر حسب نمودارها خوانا باشد. ■ از یک عنوان روشن استفاده کنید که در زیر آن نوشته می‌شود. ■ گراف‌ها و نمودارها به ترتیب نمایش در متن شماره‌گذاری می‌شوند و در متن به شماره آنها ارجاع می‌شود. ■ رنگ‌ها، الگوهای سایه و نمادهایی را انتخاب کنید که به راحتی از یکدیگر قابل تشخیص هستند.	۷
(FAO 2013)	پانویس‌ها: بهتر است در صورت امکان از پاورقی‌ها خودداری کنید. به جای آن، اطلاعات اصلی را در متن اصلی یا باکس یا نوار حاشیه قرار دهید. اگر باید از پاورقی استفاده کنید، آنها را به حداقل برسانید.	۸

¹ Stacked bars

(FAO 2013); (Wolfe 2013); (McIlvor 2018); (Pittore, Meeker, and Barker 2017); (Jones, Walsh, and Young 2007); (Young and Quinn 2004)	استفاده از زبان مناسب: سیاست‌گذاران دارای پیشینه‌های متفاوتی هستند و بعید است که آنها در حوزه مربوطه متخصص باشند بنابراین زبان خلاصه باید به گونه‌ای باشد که آنها به آسانی بتوانند مطلب را درک نمایند. در رابطه با زبان، بهتر است به نکات زیر توجه داشته باشید: ■ زبان باید روشن، ساده و قابل فهم باشد. ■ از اصطلاحات دانشگاهی یا جارگون استفاده نکنید. ■ با سبکی موجز که سبب تمرکز و توجه خواننده می‌شود، خلاصه را بنویسید (تیتراها کوتاه و واضح باشد و پاراگراف‌ها نیز کوتاه باشند). ■ ممکن است مجبور شوید زبان را مجدداً ویرایش کنید تا مانند گزارش پروژه به نظر نرسد. ■ از آوا و بیان کنشگر و فاعل استفاده کنید مثلاً بنویسید «مردم کارها را انجام می‌دهند» نه «کارها انجام شدند». ■ تا حد امکان از شکل فعلی کلمات استفاده کنید تا اسمی. مثلاً بنویسید «این مطالعه بر ... تمرکز می‌کند» نه «تمرکز این مطالعه بر ... است».	۹
---	--	----------

فصل سوم

روش‌شناسی پژوهش

۳-۱. مقدمه

پایه هر علم، روش شناخت آن است و اعتبار و ارزش قوانین هر علمی به روش شناختی مبتنی است که در آن علم بکار می‌رود. از اصطلاح «روش تحقیق»، معانی خاص و متمایزی در متون علمی استنباط می‌شود. در اینجا «روش تحقیق» به عنوان یک فرایند نظام‌مند برای یافتن پاسخ یک پرسش یا راه حل یک مساله می‌باشد و به عبارتی روش تحقیق، مجموعه‌ای از قواعد، ابزار و راه‌های معتبر (قابل اطمینان) و نظام یافته برای بررسی واقعیت‌ها، کشف مجهولات و دستیابی به راه حل مشکلات است (خاکی ۱۳۷۸، ۸۷). روش پژوهش علمی را می‌توان به گونه خلاصه به سه مرحله تقسیم کرد: الف- تعریف متغیر (یا متغیرهای) مورد نظر، ب- تعریف فرایندها و روش‌های مورد استفاده، ج- تعریف نمونه و جامعه مورد مطالعه، د- بیان نتایج و یافته‌ها (هومن ۱۳۸۳، ۱۰۸). در راستای گام‌های گفته شده، در این فصل، ابعاد، متغیرهای تحقیق، جامعه آماری، حجم نمونه و روش نمونه‌گیری، روش تحقیق، روش و ابزار گردآوری اطلاعات، و روش تجزیه و تحلیل داده‌ها تشریح می‌گردند.

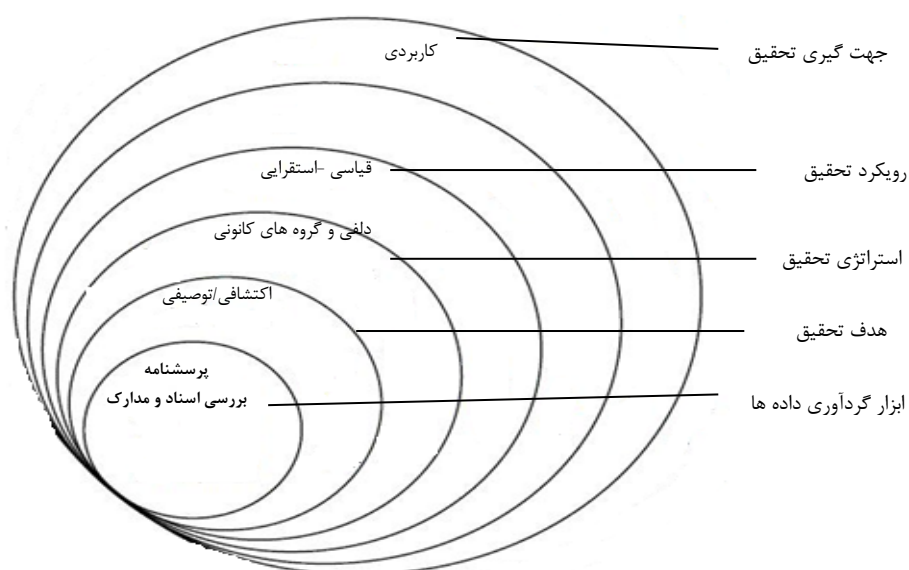
۳-۲. روش تحقیق و مراحل انجام آن

بطور کلی پژوهش‌ها را می‌توان با توجه به دو ملاک: الف: جهت‌گیری^۱ پژوهش، ب: استراتژی پژوهش (سرمه و همکاران ۱۳۸۳، ۲۵) تقسیم کرد. پژوهش‌ها از نظر جهت‌گیری به سه صورت بنیادی، کاربردی و توسعه‌ای هستند (دانایی فرد و همکاران ۱۳۸۳، ۶۷): پژوهش بنیادی بدون در نظر گرفتن اینکه آن پژوهش دارای نتایج عملی است یا خیر صرفاً منجر به توسعه نظری می‌گردد. پژوهش کاربردی به دنبال حل یک مساله و مشکل خاص است و هدف عمده آن ارزیابی یک مسیر اقدام خاص است (Pellissier 2008)؛ پژوهش توسعه‌ای با هدف گسترش مرزهای دانش عمومی بشر صورت می‌گیرد (خاکی ۱۳۷۸، ۴۷). با توجه به تعاریف مذکور، از آنجا که پژوهش حاضر به دنبال توسعه یک راهنما برای کاربری شواهد در سیاست‌گذاری علم، فناوری و نوآوری است، این پژوهش از لحاظ جهت‌گیری، از نوع کاربردی می‌باشد.

¹. Orientation

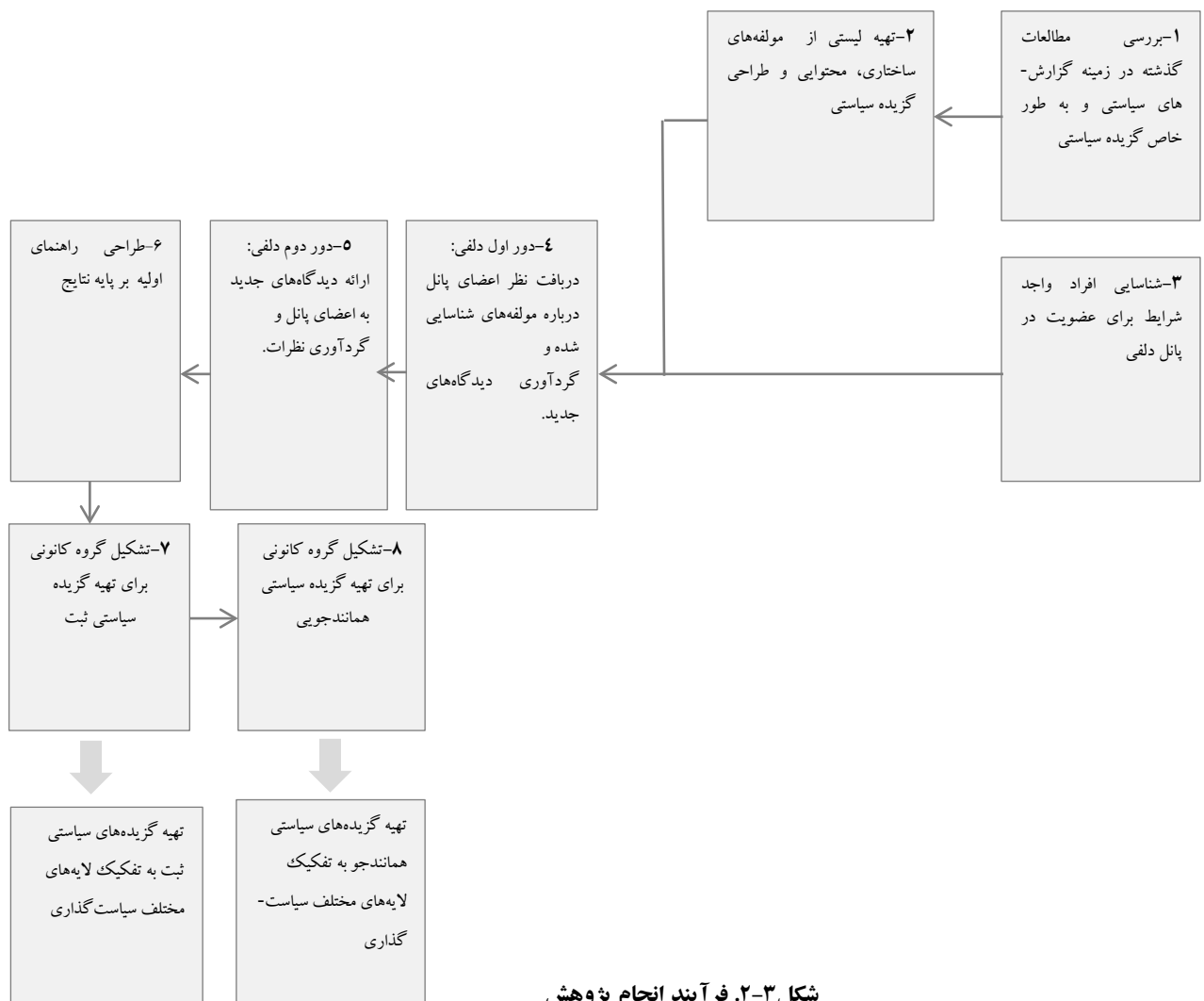
پژوهش‌ها از نظر استراتژی به سه دسته کمی، کیفی (Pellissier 2008) و ترکیبی (Creswell, Clark, 2003 and Garrett 2003) تقسیم می‌شوند. پژوهش‌های کمی از ارزیابی و اعداد استفاده می‌کنند و از سنج‌ها و رویه‌های عینی مورد توافق جهت تحقق نتایجی که دارای روایی آماری هستند استفاده می‌کنند. پژوهش‌های کیفی بیشتر بر روی داده‌های کیفی که از طریق درک دیدگاه‌های پاسخ‌دهندگان جمع‌آوری شده‌اند متمرکز می‌شوند و به دنبال کشف ریشه و علل رفتار هستند. کیفیت یافته‌ها در این روش به میزان زیادی به مهارت و تفسیر پژوهشگر بستگی دارد (Pellissier 2008) همچنین استفاده از روش‌های کمی و کیفی در یک مطالعه واحد را به عنوان پژوهش با روش‌های ترکیبی می‌نامند. به این ترتیب با توجه به تعاریف مذکور، پژوهش حاضر از لحاظ اجرا یا استراتژی، از نوع کیفی (ترکیبی از سه استراتژی مطالعات کتابخانه‌ای، دلفی و گروه‌های کانونی) می‌باشد.

علاوه بر این، پژوهش‌ها از نظر هدف به سه دسته تقسیم می‌شوند (Saunders et al. 2009). الف- پژوهش‌های اکتشافی در جستجوی بصیرت‌های جدید و ارزیابی پدیده با یک چشم‌انداز جدید هستند. ب- پژوهش‌های اکتشافی می‌توانند از طریق بررسی ادبیات، مصاحبه با خبرگان موضوع انجام بگیرد. ج- پژوهش‌های تبیینی به دنبال برقراری روابط علی بین متغیرهای مربوط به یک مسئله به منظور شرح روابط آنها می‌باشند. د- پژوهش‌های توصیفی به دنبال به تصویر کشیدن مشخصات دقیقی از افراد، حوادث، و یا شرایط برای شرح پژوهش هستند. داشتن درک واضحی از پدیده و داده‌هایی که باید جمع‌آوری شود قبل از انجام مطالعه ضروری است (Saunders et al. 2009). این پژوهش از نظر هدف از نوع اکتشافی/توصیفی می‌باشد و ابزار گردآوری اطلاعات بررسی اسناد و مدارک، و پرسشنامه است. رویکرد مورد استفاده در این پژوهش قیاسی-استقرایی می‌باشد. پیاز فرآیند پژوهش حاضر مطابق شکل ۳-۱ است.

شکل ۳-۱. پیاز فرآیند تحقیق (دانایی فرد و همکاران ۱۳۸۳، ۴۷)

در شکل ۲-۳ فرآیند انجام پژوهش حاضر ارائه شده است.

شکل ۲-۳. فرآیند انجام پژوهش

۳-۳. فرآیند دلفی و تشکیل پانل

روش دلفی یکی از روش‌های ایجاد اجماع میان متخصصان است که در دهه ۱۹۵۰ میلادی در شرکت «راند»^۱ توسعه یافت. روش دلفی با مشارکت افراد دارای دانش و تخصص امکان‌پذیر است. این افراد با عنوان پانل دلفی شناخته می‌شوند (McKenna 2000).

در این روش، پرسشنامه‌ها طی دوره‌های پی در پی به همراه دریافت بازخورد دوره‌های قبلی در اختیار اعضای پانل قرار می‌گیرد و این فرآیند تا زمانی ادامه می‌یابد که اجماع و اتفاق نظر میان اعضای پانل درباره موضوع مورد بررسی حاصل شود (Powell 2003).

در این پژوهش، ابتدا مولفه‌های ساختاری، محتوایی و طراحی گزیده سیاستی، با مطالعه و مرور و بررسی ادبیات موجود، استخراج شدند. بر اساس تعریف موضوع، تخصص‌های مورد نیاز تعیین و اعضای پانل با استفاده از روش نمونه‌گیری غیراحتمالی هدفمند شناسایی و انتخاب شدند. پس از تعیین اعضای پانل، ۲ دور دلفی انجام شد. پرسشنامه‌های هر دور به روش الکترونیکی (پست الکترونیک) توزیع و جمع‌آوری شد. در دور اول، فهرستی از مولفه‌های ساختاری، محتوایی و طراحی گزیده سیاستی که از مطالعات پیشین استخراج شده بود در اختیار کلیه اعضای پانل قرار گرفت تا دیدگاه متخصصان درباره اهمیت و ضرورت هر یک از این مولفه‌ها به تفکیک سه گروه از مخاطبان گزیده سیاستی، شامل سیاست‌گذاران در سطح اجرا و پشتیبانی، سیاست‌گذاران در سطح میانی و بخشی، و سیاست‌گذاران در سطح کلان و فرابخشی، جمع‌آوری شود. همچنین از آنها خواسته شد تا چنانچه دیدگاه و نقطه نظری در مورد هر یک از مولفه‌ها دارند آنها را بیان کنند. مواردی که در این دور از سوی اعضای پانل در مورد مولفه‌ها پیشنهاد شد به پرسشنامه دور دوم اضافه شد. بعد از تحلیل داده‌های پرسشنامه دور اول، مولفه‌هایی که میانگین آنها در محدوده عدم اهمیت قرار گرفت رد شدند. سپس، پرسشنامه‌های دور دوم (همراه با مولفه‌های تایید شده و رد شده) به همراه نظرات قبلی و میانگین نظرات دور اول دلفی و همچنین مولفه‌هایی که در دور اول پیشنهاد شده است در اختیار اعضای پانل قرار گرفت.

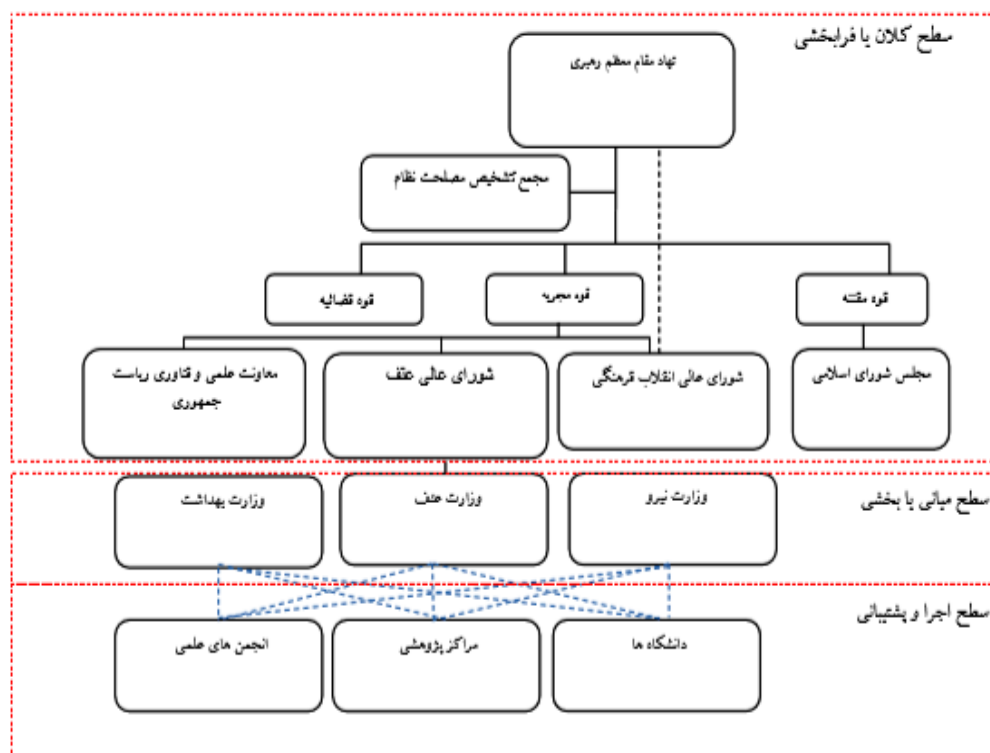
۳-۳-۱. ابزار گردآوری داده‌ها

ابزار گردآوری این داده‌ها در این پژوهش مطالعه اسناد و مدارک، پرسشنامه و گروه کانونی است. در مرحله اول با بررسی مطالعات گذشته چک لیستی از مولفه‌های ساختاری، محتوایی و طراحی گزیده سیاستی استخراج شد که این فهرست در انتهای فصل دوم در جدول‌های ۲-۱۸ تا ۲-۲۰ ارائه شده است. سپس این

^۱. RAND

چک لیست در قالب پرسشنامه‌ای تدوین شدند (پیوست الف). هدف این پرسشنامه، دستیابی به نظرات و اجماع پاسخ‌دهندگان درباره مولفه‌های ساختاری، محتوایی و طراحی یک گزیده سیاستی به تفکیک سیاست-گذاران در لایه‌های مختلف است.

پژوهشگاه ایرانداک دارای ۱۶۶ مخاطب است که گزارش‌های تهیه شده برای آنها ارسال می‌شود. این ۱۶۶ مخاطب را می‌توان در سه لایه سیاست‌گذاری تقسیم‌بندی نمود. این سه دسته عبارت‌اند از: سیاست‌گذاران سطح اجرا و پشتیبانی (مانند مدیران دستگاه‌های اجرایی، موسسه‌های پژوهشی و دانشگاه‌ها، دفاتر ارتباط دانشگاه با صنعت، انجمن‌های علمی)، سیاست‌گذاران سطح میانی یا بخشی (نظیر وزیر بهداشت، وزیر عتف، وزیر نیرو) و سیاست‌گذاران سطح کلان یا فرابخشی (نظیر رئیس شورای عالی انقلاب فرهنگی، شورای عالی عتف، مجلس شورای اسلامی، مجمع تشخیص مصلحت نظام).

شکل ۱-۳. دسته‌بندی مخاطبان ایرانداک در سه لایه سیاست‌گذاری

پرسشنامه این پژوهش، دارای ۵ بخش است. بخش (الف) اطلاعات جمعیت‌شناختی پاسخ‌دهندگان را جمع-آوری می‌نماید.

بخش (ب) به دنبال دریافت دیدگاه مشارکت‌کنندگان درباره ابعاد اصلی تهیه و نگارش گزیده سیاستی (ابعاد ساختاری، محتوایی و طراحی) به تفکیک مخاطبان گوناگون است. این بخش پرسشنامه در جدول ۱-۳ نمایش داده شده است.

جدول ۳-۱. قسمتی از گویه‌های بخش (ب) پرسشنامه دور اول دلفی

[illegible]

همچنین از مشارکت کنندگان خواسته شده است چنانچه بعد از ابعاد پیشنهادی دیگری دارند بیان کنند.

بخش(پ)، به دنبال دریافت دیدگاه مشارکت‌کنندگان درباره مؤلفه‌های بعد ساختاری تهیه و نگارش گزیده سیاستی به تفکیک مخاطبان گوناگون است. قسمتی از این بخش پرسشنامه در جدول ۳-۲ نمایش داده شده است.

جدول ۳-۲. قسمتی از گویه‌های بخش (پ) پرسشنامه دور اول دلفی

بولفه های بعد مابختاری	سیاست گذاران در لایه اجرا و پشتیبانی										سیاست گذاران در لایه میانی یا بخشی										سیاست گذاران در لایه کلان یا فرابخشی									
	نیاز:					اگر نیاز است، میزان اهمیت:					نیاز:					اگر نیاز است، میزان اهمیت:					نیاز:					اگر نیاز است، میزان اهمیت:				
	نیاز نیست	نیاز هست	۱	۲	۳	۴	۵	نیاز نیست	نیاز هست	۱	۲	۳	۴	۵	نیاز نیست	نیاز هست	۱	۲	۳	۴	۵	نیاز نیست	نیاز هست	۱	۲	۳	۴	۵		
اطلاعات کتابشناختی																														
خلاصه برای مدیران																														
تعریف مسئله																														
روش شناسی																														
افته ها																														
...																														

همچنین از مشارکت‌کنندگان خواسته شده است چنانچه مؤلفه یا مؤلفه‌های پیشنهادی دیگری برای بعد ساختاری دارند بیان کنند.

بخش (ت)، به دنبال دیدگاه مشارکت‌کنندگان درباره مؤلفه‌های بعد محتوایی تهیه و نگارش گزیده سیاستی به تفکیک مخاطبان گوناگون است. قسمتی از این بخش پرسشنامه در جدول ۳-۳ نمایش داده شده است.

جدول ۳-۳. قسمتی از گویه‌های بخش (ت) پرسشنامه دور اول دلفی

مؤلفه‌های بعد ساختاری	مؤلفه‌های بعد محتوایی	سیاست‌گذاران در لایه اجرا و پشتیبانی		سیاست‌گذاران در لایه میانی یا بخشی		سیاست‌گذاران در لایه کلان یا فرابخشی	
		نیاز:		نیاز:		نیاز:	
		نیاز نیست	نیاز هست	نیاز نیست	نیاز هست	نیاز نیست	نیاز هست
اطلاعات کتابشناختی	عنوان						
	نام نویسنده(گان)						
	نام سازمان						
	شماره سند						
	تاریخ تهیه						
	خلاصه برای مدیران ...						

همچنین از مشارکت‌کنندگان خواسته شده است چنانچه مؤلفه یا مؤلفه‌های پیشنهادی دیگری برای بعد محتوایی دارند بیان کنند.

بخش (ج)، به دنبال دریافت دیدگاه مشارکت‌کنندگان درباره مؤلفه‌های بعد طراحی تهیه و نگارش گزیده سیاستی به تفکیک مخاطبان گوناگون است. بخشی از این قسمت پرسشنامه در جدول ۴-۳ ارائه شده است.

جدول ۴-۳. قسمتی از گویه‌های بخش (ج) پرسشنامه دور اول دلفی

مؤلفه‌های بعد طراحی	سیاست‌گذاران در لایه اجرا و پشتیبانی		سیاست‌گذاران در لایه میانی یا بخشی		سیاست‌گذاران در لایه کلان یا فرابخشی	
	نیاز:	اگر نیاز است، میزان اهمیت:	نیاز:	اگر نیاز است، میزان اهمیت:	نیاز:	اگر نیاز است، میزان اهمیت:

	نیاز نیست	نیاز هست	۱	۲	۳	۴	۵	نیاز نیست	نیاز هست	۱	۲	۳	۴	۵	نیاز نیست	نیاز هست	۱	۲	۳	۴	۵
لوگوی سازمان																					
کوتاه بودن و برجسته سازی پیام‌های کلیدی																					
...																					

همچنین از مشارکت‌کنندگان خواسته شده است چنانچه مولفه یا مولفه‌های پیشنهادی دیگری برای یعد طراحی دارند بیان کنند.

در نهایت، برای تهیه گزیده‌های سیاستی ثبت پایان‌نامه‌ها، رساله‌ها و پیشنهادها و گزیده‌های سیاستی همانندجویی پایان‌نامه‌ها، رساله‌ها و پیشنهادها به تفکیک لایه‌های مختلف، دو گروه کانونی تشکیل شد. یکی با حضور کارشناسان و مدیران سامانه ملی ثبت ایرانداک و دیگری با حضور کارشناسان و مدیران سامانه همانندجو.

جدول ۳-۵. تاریخ برگزاری گروه‌های کانونی برای تهیه نمونه گزیده‌های سیاستی

تاریخ برگزاری	گروه‌های کانونی
۱۳۹۹/۰۷/۲۲	گروه کانونی مربوط به گزیده‌های سیاستی سامانه ملی ثبت
۱۳۹۹/۰۷/۲۹	گروه کانونی مربوط به گزیده‌های سیاستی سامانه همانندجو

۳-۲. جامعه و نمونه آماری

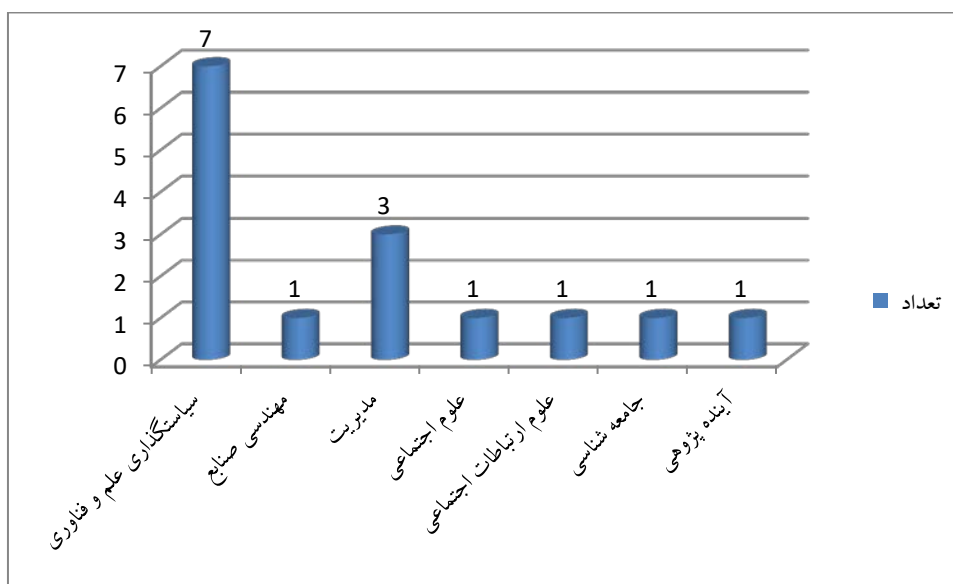
جامعه آماری شامل متخصصان حوزه مدیریت و سیاست‌گذاری می‌باشد. برای نمونه‌گیری از روش غیراحتمالی هدفمند استفاده شده است. روش نمونه‌گیری هدفمند، بر این فرض استوار است. در این روش متخصصان آشنا به مباحث سیاست‌گذاری به صورت هدفمند به عنوان اعضای پانل انتخاب شدند. معیارهای انتخاب متخصصان شامل تسلط نظری، تجربه، تمایل و توانایی مشارکت و دسترسی بوده است. مانند هر نوع نمونه‌گیری حجم نمونه به عواملی مانند امکان دسترسی به افراد، زمان لازم و هزینه گردآوری اطلاعات بستگی دارد. بر پایه مطالعات گذشته برای تعداد اعضای پانل، عددی حدود ۱۰ تا ۲۰ نفر عضو توصیه شده

است (Hung, Altschuld, and Lee 2008). در مطالعه حاضر مراجعه به رزومه اساتید، صاحب‌نظران و خبرگان و تماس تلفنی با آنها از جمله اقداماتی بود که برای شناسایی خبرگان پانل دلفی انجام شد. به این ترتیب حدود ۲۰ نفر به عنوان اعضای پانل دلفی شناسایی شدند که از این میان، ۱۵ نفر از متخصصان برای شرکت در پانل اعلام آمادگی نمودند. اطلاعات جمعیت‌شناختی اعضای پانل در بخش‌های بعدی این فصل بیان شده است.

همچنین در گروه کانونی گزیده‌های سیاستی ثبت پایان‌نامه‌ها، رساله‌ها و پیشنهادها ۶ نفر از مدیران، کارشناسان و افراد مطلع نسبت به داده‌های سامانه ملی ثبت شرکت کردند. در گروه کانونی گزیده‌های سیاستی همانندجو نیز ۶ نفر از مدیران، کارشناسان و افراد مطلع نسبت به داده‌های سامانه همانندجو شرکت کردند. اطلاعات دقیق جمعیت‌شناختی هر دو گروه کانونی در بخش‌های بعدی ارائه شده است.

۳-۳-۳. اطلاعات جمعیت‌شناختی اعضای پانل

رشته تحصیلی هفت نفر از اعضای پانل سیاست‌گذاری علم و فناوری، سه نفر مدیریت و یک نفر در رشته‌های علوم اجتماعی، علوم ارتباطات اجتماعی، جامعه‌شناسی، آینده‌پژوهی، و مهندسی صنایع است. توزیع فراوانی ۱۵ نفر اعضای پانل، به تفکیک رشته تحصیلی به صورت شکل ۳-۴ است.

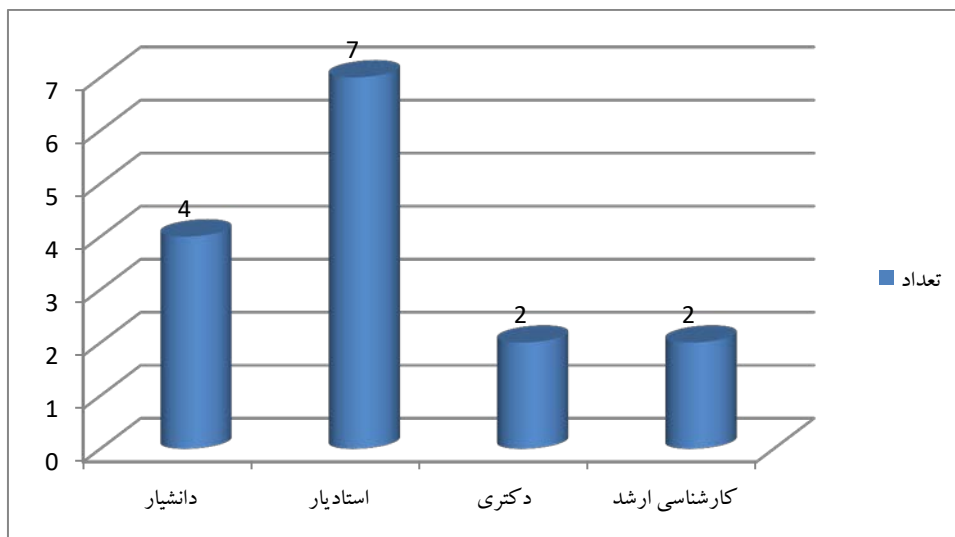
شکل ۳-۴. توزیع فراوانی اعضای پانل به تفکیک رشته تحصیلی آنها

پست سازمانی اعضای پانل در جدول ۳-۶ بیان شده است.

جدول ۳-۶. پست سازمانی اعضای پانل

پست سازمانی
۱. عضو هیئت علمی و رئیس پژوهشگاه ایرانداک
۲. عضو هیئت علمی و مدیر گروه خدمات و محتوای الکترونیکی پژوهشگاه ارتباطات و فناوری اطلاعات
۳. عضو هیئت علمی پژوهشگاه ایرانداک و رئیس شرکت دانش‌بنیان سبوی دانش
۴. عضو هیئت علمی و مدیر برنامه‌ریزی امور پژوهش مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور
۵. عضو هیئت علمی و مدیر گروه MBA و رئیس بازاریابی دانشگاه امیرکبیر
۶. عضو هیئت علمی مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور (۲ نفر)
۷. عضو هیئت علمی دانشگاه مالک اشتر
۸. عضو هیئت علمی دانشگاه تربیت مدرس
۹. عضو هیئت علمی دانشگاه تهران
۱۰. عضو هیئت علمی و معاون پژوهش و آموزش پژوهشگاه ایرانداک
۱۱. رئیس اداره روابط عمومی پژوهشگاه ایرانداک
۱۲. رئیس گروه توسعه دولت الکترونیک سازمان برنامه و بودجه
۱۳. مدیر ارزیابی و تحول اداری پژوهشگاه ایرانداک
۱۴. مدیر مرکز رشد شهرک علمی تحقیقاتی اصفهان

۴ نفر از اعضای پانل، دانشیار، ۷ نفر استادیار، ۲ نفر دکتری و ۲ نفر کارشناسی ارشد می‌باشند. توزیع فراوانی پاسخ‌دهندگان از نظر رتبه علمی در شکل ۳-۵ نشان داده شده است.

شکل ۳-۵. توزیع فراوانی اعضای پانل به تفکیک رتبه علمی آنها

اسامی و پست سازمانی اعضای گروه‌های قانونی گزیده‌های سیاستی به شرح جدول ۳-۷ است.

جدول ۳-۷. اسامی و پست سازمانی اعضای گروه‌های قانونی

گروه قانونی ثبت پایان‌نامه‌ها، رساله‌ها و پیشنهادها	
اسامی	پست سازمانی
۱. جناب دکتر سیروس علیدوستی	رئیس پژوهشگاه ایرانداک
۲. جناب دکتر بهروز رسولی	عضو هیئت علمی ایرانداک
۳. جناب آقای رزمی	مدیر روابط عمومی ایرانداک
۴. جناب آقای محمودیان	رئیس اداره ثبت و فرآهم‌آوری ایرانداک
۵. سرکار خانم میترا شمسی	رئیس گروه برنامه‌ریزی و طراحی فناوری اطلاعات
گروه قانونی همانندجو	
اسامی	پست سازمانی
۱. جناب دکتر سیروس علیدوستی	رئیس پژوهشگاه ایرانداک
۲. جناب دکتر بهروز رسولی	عضو هیئت علمی ایرانداک
۳. جناب آقای رزمی	مدیر روابط عمومی ایرانداک
۴. جناب آقای پارسا	رئیس اداره زیرساخت‌های اطلاعاتی
۵. سرکار خانم میترا شمسی	رئیس گروه برنامه‌ریزی و طراحی فناوری اطلاعات

۳-۴. روش‌ها و ابزارهای تجزیه و تحلیل داده‌ها

در این پژوهش در مجموع دو دور دلفی به انجام رسیده است. با توجه به داده‌های حاصل از دورهای مختلف دلفی و بخش‌های مختلف پرسشنامه در هر دور، شاخص‌های آماری میانگین (M) و انحراف معیار (δ) محاسبه شده است. در هر دور از دلفی، مولفه‌هایی که $1 < \delta$ و $M > 3$ را داشتند، در دور بعدی آورده شدند و مولفه‌هایی که $M \leq 3$ و $\delta \geq 1$ را داشته‌اند حذف و در دورهای بعدی پرسشنامه لحاظ نشدند (Cline, 2000). همچنین شاخص اتفاق نظر خبرگان (ضریب توافق کندال)^۱ در دورهای مختلف محاسبه گردیده است. ضریب کندال مقیاسی است برای تعیین درجه هماهنگی و موافقت میان چندین دسته رتبه مربوط به N شی یا فرد. مقدار «ضریب همبستگی کندال» با استفاده از نرم افزار SPSS محاسبه گردید. W عددی بین صفر و یک می باشد و هرچه W به یک نزدیک‌تر باشد نشانده دهنده اتفاق نظر بیشتر میان اعضای پانل است (Legender, 2010).

¹ Kendall's Coefficient of Concordance

جدول ۳-۸. تفسیر مقادیر ضریب هماهنگی کندال (Schmidt 1997 در علیدوستی ۱۳۸۵)

مقدار W	تفسیر	اطمینان نسبت به ترتیب عوامل
۰,۱	اتفاق نظر بسیار ضعیف	وجود ندارد
۰,۳	اتفاق نظر ضعیف	کم
۰,۵	اتفاق نظر متوسط	متوسط
۰,۷	اتفاق نظر قوی	زیاد
۰,۹	اتفاق نظر بسیار قوی	بسیار زیاد

فصل چهارم

تجزیه و تحلیل داده‌ها

۴-۱. مقدمه

فصل حاضر به تجزیه و تحلیل داده‌های حاصل از دو دور دلفی برای اعتبارسنجی ابعاد و مولفه‌های گزیده سیاستی پرداخته است. در همین راستا، نخست، بر اساس مطالعات پیشین که در فصل دوم این پژوهش، به تفصیل به آنها پرداخته شد، سیاهه‌ای از مولفه‌های یک گزیده سیاستی در قالب سه بعد ساختاری، محتوایی و طراحی استخراج می‌شود (پیوست الف). سپس این سیاهه در اختیار یک پانل ۱۵ نفره از متخصصان سیاست‌گذاری قرار می‌گیرد تا میزان موافقت خود را طی دو دور دلفی درباره ابعاد و مولفه‌های شناسایی شده برای یک گزیده سیاستی به تفکیک سه لایه سیاست‌گذاری شامل لایه اجرا و پشتیبانی، لایه میانی و بخشی و لایه کلان و فرابخشی ابراز کنند و چنانچه ابعاد یا مولفه‌های دیگری مدنظر دارند آنها را پیشنهاد دهند تا بدین ترتیب بتوان سیاهه مربوطه را تکمیل نمود. سپس بر پایه نتایج به دست آمده از دلفی درباره ابعاد و مولفه‌های گزیده سیاستی، راهنمایی برای نگارش گزیده سیاستی پیشنهاد می‌شود. در ادامه نتایج تحلیل دور اول و دوم دلفی بیان شده است.

۴-۲. تجزیه و تحلیل داده‌های دلفی

در این پژوهش، در مجموع دو دور دلفی به انجام رسید. با توجه به داده‌های حاصل از دورهای دلفی و بخش‌های مختلف پرسشنامه در هر دور، شاخص‌های آماری میانگین و انحراف معیار محاسبه شده است. توزیع پرسشنامه بر طبق روش دلفی در دو مرحله صورت گرفته و در هر مرحله گویه‌هایی که $1 < \delta$ و $M > 3$ را داشتند، در دور بعدی آورده شدند و گویه‌هایی که $M \leq 3$ و $\delta \geq 1$ را داشته‌اند حذف و در دورهای بعدی پرسشنامه لحاظ نشده‌اند (Cline 2000). همچنین شاخص‌های اجماع و اتفاق نظر خبرگان (ضریب توافق کندال) در دورهای مختلف محاسبه گردیده است.

۴-۲-۱. دور اول دلفی

در این دور، تعداد ۵۰ گویه درباره ابعاد و مولفه‌های ساختاری، محتوایی و طراحی یک گزیده سیاستی به تفکیک سه لایه سیاست‌گذاری شامل اجرا و پشتیبانی، میانی و بخشی و کلان و فرابخشی، که قبلاً از مطالعات پیشین شناسایی شده بودند، در قالب پرسشنامه‌ای (پیوست الف) از طریق پست الکترونیک در اختیار یک پانل

۱۵ نفره از متخصصان حوزه سیاست‌گذاری و آشنا با امر گزارش‌نویسی قرار گرفت تا نظر خود را در خصوص میزان اهمیت آنها در یک گزیده سیاستی روی طیف لیکرت مشخص نمایند: «بسیار مهم=۵»، «مهم=۴»، «اهمیت متوسط=۳»، «کم اهمیت=۲» و «بسیار کم اهمیت=۱». همچنین در بخش‌های گوناگون پرسشنامه از آنها خواسته شد که چنانچه مولفه (ها) یا بعد (ها) دیگری مد نظر آنهاست که در چک لیست به آنها اشاره نشده است، آنها را پیشنهاد کنند. در ادامه نتایج تحلیل پاسخ‌ها ارائه شده است.

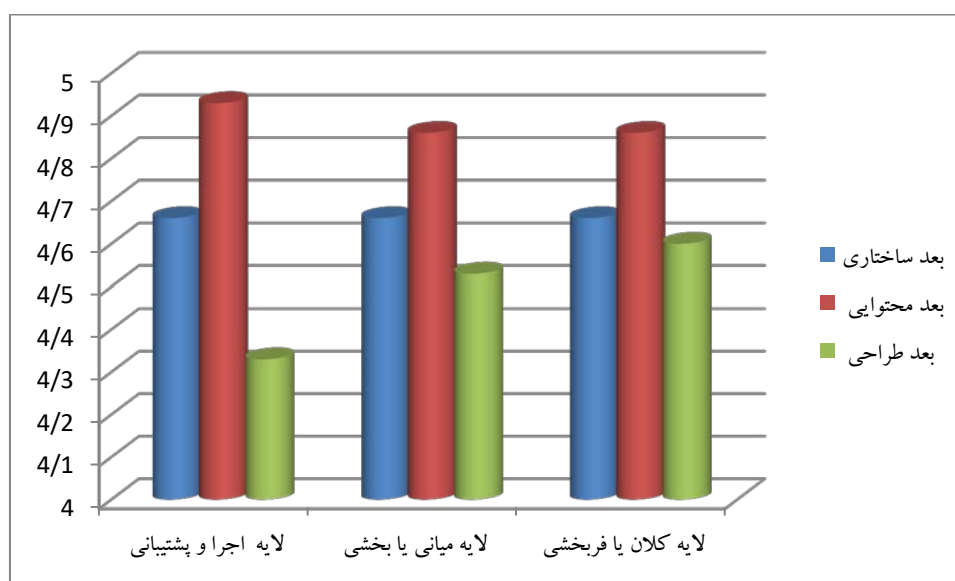
۴-۲-۱-۱. نتایج دور اول دلفی درباره اهمیت ابعاد یک گزیده سیاستی

اطلاعات مربوط به میانگین و انحراف معیار پاسخ‌ها درباره سه بعد ساختاری، محتوایی و طراحی به تفکیک سه لایه سیاست‌گذاری اجرا و پشتیبانی، لایه میانی و بخشی و لایه کلان و فرابخشی به شرح جدول ۴-۱ می‌باشد.

جدول ۴-۱. نتایج دور اول دلفی درباره اهمیت ابعاد یک گزیده سیاستی به تفکیک سه لایه سیاست‌گذاری

ردیف	لایه‌های سیاست‌گذاری ابعاد	لایه اجرا و پشتیبانی		لایه میانی یا بخشی		لایه کلان یا فرابخشی	
		میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار
۱	بعد ساختاری	۴,۶۶۶	۰,۶۱۷۲	۴,۶۶۶	۰,۴۸۷۹	۴,۶۶۶	۰,۶۱۷۲
۲	بعد محتوایی	۴,۹۳۳	۰,۲۵۸۲	۴,۸۶۶	۰,۳۵۱۸	۴,۸۶۶	۰,۳۵۱۸
۳	بعد طراحی	۴,۳۳۳	۰,۸۱۶۵	۴,۵۳۳	۰,۶۰۱۰	۴,۶۰۰	۰,۶۳۲۴

چنانچه جدول ۴-۱ نشان می‌دهد در هر سه لایه سیاست‌گذاری بعد محتوایی در رتبه اول و بعد از آن بعد ساختاری و در نهایت بعد طراحی در اولویت سوم قرار دارد. شکل ۴-۱، وضعیت ابعاد گوناگون را در لایه‌های گوناگون سیاست‌گذاری به روشنی نشان می‌دهد.

شکل ۴-۱. وضعیت ابعاد گوناگون گزیده سیاستی در لایه‌های گوناگون سیاست‌گذاری در دور اول دلفی

۴-۲-۱. نتایج دور اول دلفی درباره اهمیت مولفه‌های بعد ساختاری یک گزیده سیاستی

اطلاعات مربوط به میانگین و انحراف معیار پاسخ‌ها درباره مولفه‌های بعد ساختاری به تفکیک سه لایه سیاست‌گذاری به صورت جدول ۴-۲ است.

جدول ۴-۲. نتایج دور اول دلفی برای مولفه‌های بعد ساختاری گزیده سیاستی به تفکیک سه لایه سیاست‌گذاری

ردیف	لایه‌های سیاست‌گذاری مولفه‌های ساختاری	لایه اجرا و پشتیبانی		لایه میانی یا بخشی		لایه کلان یا فرابخشی	
		میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار
۱	اطلاعات کتابشناختی	۴,۲۶۶	۰,۸۸۳۷	۴,۶۰۰	۰,۵۰۷۰	۴,۶۰۰	۰,۶۳۲۴
۲	خلاصه برای مدیران *	۳,۶۶۶	۱,۳۴۵۱	۴,۱۳۳	۱,۱۸۷۲	۳,۸۶۶	۱,۸۰۷۳
۳	تعریف مسئله	۴,۶۰۰	۰,۶۳۲۴	۴,۸۰۰	۰,۵۶۰۶	۴,۷۳۳	۰,۵۹۳۶
۴	روش‌شناسی *	۳,۴۰۰	۱,۴۰۴۰	۳,۱۳۳	۱,۲۴۵۹	۱,۸۶۶	۱,۱۸۷۲
۵	یافته‌ها	۴,۲۰۰	۰,۸۶۱۸	۴,۲۰۰	۰,۸۶۱۸	۴,۲۶۶	۰,۸۸۳۷
۶	توصیه‌های سیاستی	۴,۶۰۰	۰,۵۰۷۰	۴,۸۶۶	۰,۳۵۱۸	۵	۰,۰۰۰۰
۷	نتیجه‌گیری *	۳,۷۳۳	۱,۵۷۹۶	۴,۰۰۰	۱,۰۰۰۰	۳,۶۶۶	۱,۶۳۲۹
۸	سپاسگزاری *	۲,۸۰۰	۱,۵۲۱۲	۲,۷۳۳	۱,۳۸۷۰	۲	۱,۲۵۳۵
۹	منابع *	۳,۶۰۰	۱,۰۵۵۶	۲,۸۶۶	۱,۰۰۰۰	۲,۲۶۶	۱,۰۳۲۸
۱۰	اطلاعات تماس *	۳,۷۳۳	۱,۰۳۲۸	۳,۰۶۶	۱,۳۳۴۵	۲,۷۳۳	۱,۴۳۷۵
۱۱	پیوست(ها) *	۳,۷۳۳	۱,۰۳۲۸	۳,۰۶۶	۱,۰۹۹۷	۲,۲۶۶	۱,۴۸۶۴

برپایه اطلاعات جدول ۴-۲، انحراف معیار برای مولفه ساختاری «خلاصه برای مدیران» در هر سه لایه سیاست‌گذاری بیش از مقدار استاندارد یک شده است بنابراین این مولفه ساختاری مورد اجماع پاسخ‌دهندگان قرار نگرفته است و بنابراین از پرسشنامه دور دوم دلفی حذف می‌شود.

انحراف معیار برای مولفه ساختاری «روش‌شناسی» در هر سه لایه سیاست‌گذاری بیش از مقدار استاندارد یک شده است بنابراین این مولفه ساختاری مورد اجماع پاسخ‌دهندگان قرار نگرفته است و بنابراین از پرسشنامه دور دوم دلفی حذف می‌شود.

انحراف معیار مولفه ساختاری «نتیجه‌گیری» در هر سه لایه سیاست‌گذاری بیش از مقدار استاندارد یک شده است بنابراین این مولفه ساختاری مورد اجماع پاسخ‌دهندگان قرار نگرفته است و بنابراین از پرسشنامه دور دوم دلفی حذف می‌شود.

انحراف معیار مولفه ساختاری «سیاس‌گذاری» در هر سه لایه سیاست‌گذاری بیش از مقدار استاندارد یک شده است بنابراین این مولفه ساختاری مورد اجماع پاسخ‌دهندگان قرار نگرفته است و بنابراین از پرسشنامه دور دوم حذف می‌شود.

انحراف معیار مولفه ساختاری «منابع» در هر سه لایه سیاست‌گذاری بیش از مقدار استاندارد یک شده است بنابراین این مولفه ساختاری مورد اجماع پاسخ‌دهندگان قرار نگرفته است و بنابراین از پرسشنامه دور دوم حذف می‌شود.

انحراف معیار مولفه ساختاری «اطلاعات تماس» در هر سه لایه سیاست‌گذاری بیش از مقدار استاندارد یک شده است بنابراین این مولفه ساختاری مورد اجماع پاسخ‌دهندگان قرار نگرفته است و بنابراین از پرسشنامه دور دوم حذف می‌شود.

انحراف معیار مولفه ساختاری «پیوست‌ها» در هر سه لایه سیاست‌گذاری بیش از مقدار استاندارد یک شده است بنابراین این مولفه ساختاری مورد اجماع پاسخ‌دهندگان قرار نگرفته است و بنابراین از پرسشنامه دور دوم حذف می‌شود.

همچنین اطلاعات جدول ۴-۲ نشان می‌دهد از لحاظ مولفه‌های ساختاری تفاوت معناداری میان سه لایه سیاست‌گذاری وجود ندارد و مولفه‌های ساختاری تایید شده و رد شده در هر سه لایه سیاست‌گذاری یکسان هستند.

۴-۲-۱-۳. نتایج دور اول حذفی درباره اهمیت مولفه‌های بعد محتوایی یک‌گزیده سیاستی
اطلاعات مربوط به میانگین و انحراف معیار پاسخ‌ها درباره مولفه‌های بعد محتوایی به تفکیک سه لایه سیاست‌گذاری به صورت جدول ۴-۳ است.

جدول ۴-۳. نتایج دور اول حذفی برای مولفه‌های محتوایی گزیده‌سیاستی به تفکیک سه لایه سیاست‌گذاری

ردیف	لایه‌های سیاست‌گذاری	لایه اجرا و پشتیبانی		لایه میانی یا بخشی		لایه کلان یا فرابخشی	
		میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار
۱	عنوان	۵	۰,۰۰۰	۴,۹۳۳	۰,۲۵۸۲	۴,۹۳۳	۰,۲۵۸۲
۲	نام نویسنده (گان)*	۳,۹۳۳	۱,۳۳۴۵	۳,۶۰۰	۱,۴۰۴۰	۳,۵۳۳	۱,۵۰۵۵
۳	نام سازمان	۴,۴۶۶	۰,۶۳۹۹	۴,۳۳۳	۰,۸۱۶۵	۴,۹۳۳	۰,۲۵۸۲
۴	شماره سند	۴,۴۰۰	۰,۷۳۶۷	۴,۷۳۳	۰,۴۵۷۷	۴,۸۰۰	۰,۵۶۰۶
۵	تاریخ تهیه	۴,۷۳۳	۰,۴۵۷۷	۴,۷۳۳	۰,۴۵۷۷	۴,۷۳۳	۰,۴۵۷۷
۶	موضوع یا مسئله*	۴,۲۶۶	۱,۳۸۷۰	۴,۶۶۶	۱,۰۶۰۱	۳,۷۳۳	۱,۷۵۱۱
۷	مهمترین توصیه‌های سیاستی*	۴,۲۶۶	۱,۳۸۷۰	۴,۶۶۶	۱,۰۴۶۵	۳,۹۳۳	۱,۸۳۰۹

۸	کلیدی‌ترین نکته‌ها و پیام‌ها*	۴,۲۶۶	۱,۳۸۷۰	۴,۶۰۰	۱,۰۵۵۶	۳,۸۰۰	۱,۷۸۰۸
۹	بیان هدف	۴,۷۳۳	۰,۴۵۷۷	۴,۷۳۳	۰,۴۵۷۷	۴,۹۳۳	۰,۲۵۸۲
۱۰	شرح اهمیت مسئله و مقیاس آن	۴,۸۰۰	۰,۵۶۰۶	۴,۸۰۰	۰,۴۱۴۰	۴,۶۶۶	۰,۶۱۷۲
۱۱	بررسی کوتاه دلیل‌های ریشه- ای مسئله	۴,۶۶۶	۰,۶۱۷۲	۴,۶۰۰	۰,۵۰۷۰	۴,۴۰۰	۰,۷۳۶۷
۱۲	اطلاعات بافت و پیشینه در پیوند با مسئله سیاستی	۴,۴۰۰	۰,۷۳۶۷	۴,۳۳۳	۰,۸۱۶۵	۴,۲۰۰	۰,۸۶۱۸
۱۳	روش‌های تحقیق بهره- برداری شده*	۳,۷۳۳	۱,۲۷۹۸	۲,۸۶۶	۱,۳۰۲۰	۲	۱,۱۹۵۲
۱۴	روش‌ها و شیوه گردآوری داده- ها*	۳,۴۶۶	۱,۳۵۵۷	۳,۰۶۶	۱,۲۲۲۸	۲,۱۳۳	۱,۳۰۲۰
۱۵	تحلیل انتقادی گزینه‌های سیاستی (مزایا و معایب)*	۳,۶۶۶	۱,۰۴۶۵	۳,۸۰۰	۱,۱۴۶۴	۳,۵۳۳	۱,۴۰۷۴
۱۶	بیان نتایج و پیشنهاد گزینه- های سیاستی	۳,۹۳۳	۰,۸۸۳۷	۴,۱۳۳	۰,۸۳۳۸	۴,۴۰۰	۰,۷۳۶۷
۱۷	بیان پیامدهای آتی راه‌حل‌ها و گزینه‌های سیاستی	۴,۳۳۳	۰,۷۲۳۷	۴,۶۶۶	۰,۴۸۷۹	۴,۷۳۳	۰,۴۵۷۷
۱۸	پیشنهاد مجموعه اقدامات عملی به بازیگران	۴,۴۰۰	۰,۷۳۶۷	۴,۶۰۰	۰,۵۰۷۰	۴,۶۶۶	۰,۶۱۷۲
۱۹	بیان فوریت مسئله*	۳,۲۰۰	۱,۶۵۶۱	۴,۰۶۶	۱,۰۳۲۸	۳,۶۰۰	۱,۷۲۳۷
۲۰	ارائه گزینه‌ای از موضوعات، بافت و داده‌ها*	۲,۷۳۳	۱,۴۸۶۴	۳,۷۳۳	۱,۰۳۲۸	۳,۰۶۶	۱,۶۲۴۲
۲۱	اشاره به اهمیت راه‌حل‌ها و گزینه‌های سیاستی*	۳,۱۳۳	۱,۵۰۵۵	۳,۷۳۳	۱,۰۳۲۸	۳,۶۶۶	۱,۵۴۳۰
۲۲	سپاسگزاری از تامین- کننده (گان) مالی*	۲,۶۶۶	۱,۵۸۸۶	۲,۶۰۰	۱,۳۵۲۲	۲,۳۳۳	۱,۴۹۶۰

۲۳	سیاست‌گذاری از افراد/ نهادهای یاری‌رسان پژوهش*	۲,۹۳۳	۱,۴۳۷۵	۲,۶۰۰	۱,۴۰۴۰	۲,۱۳۳	۱,۴۵۷۳
۲۴	ارائه اطلاعات در مورد کپی رایت*	۲,۸۰۰	۱,۶۹۸۷	۲,۵۳۳	۱,۶۴۱۷	۲,۴۰۰	۱,۶۸۱۸
۲۵	آوردن سیاهه منابع و مآخذ*	۳,۴۶۶	۱,۳۰۲۰	۲,۸۶۶	۱,۳۰۲۰	۲,۲۰۰	۱,۴۲۴۲
۲۶	بیان منابع سودمند	۳,۲۰۰	۱,۳۷۳۲	۲,۴۰۰	۱,۴۵۴۰	۱,۸۶۶	۱,۳۵۵۷
۲۷	آوردن اطلاعات تماس فرد/ سازمان تهیه کننده گزیده*	۳,۴۶۶	۱,۳۵۵۷	۲,۷۳۳	۱,۳۸۷۰	۲,۲۰۰	۱,۴۷۳۵
۲۸	ارائه جزئیات بیشتری درباره استدلال‌ها*	۳,۶۰۰	۱,۱۸۳۲	۳,۵۳۳	۱,۳۰۲۰	۱,۹۳۳	۱,۳۳۴۵

برپایه اطلاعات جدول ۴-۳، انحراف معیار برای مولفه محتوایی «نام نویسنده(گان)» در هر سه لایه سیاست-گذاری بیش از مقدار استاندارد یک شده است بنابراین این مولفه محتوایی مورد اجماع پاسخ‌دهندگان قرار نگرفته است و بنابراین از پرسشنامه دور دوم دلفی حذف می‌شود.

انحراف معیار برای مولفه محتوایی «موضوع یا مسئله» در هر سه لایه سیاست‌گذاری بیش از مقدار استاندارد یک شده است بنابراین این مولفه محتوایی مورد اجماع پاسخ‌دهندگان قرار نگرفته است و بنابراین از پرسشنامه دور دوم دلفی حذف می‌شود.

انحراف معیار برای مولفه محتوایی «مهم‌ترین توصیه‌های سیاستی» در هر سه لایه سیاست‌گذاری بیش از مقدار استاندارد یک شده است بنابراین این مولفه محتوایی مورد اجماع پاسخ‌دهندگان قرار نگرفته است و بنابراین از پرسشنامه دور دوم دلفی حذف می‌شود.

انحراف معیار برای مولفه محتوایی «کلیدی‌ترین نکته‌ها و پیام‌ها» در هر سه لایه سیاست‌گذاری بیش از مقدار استاندارد یک شده است بنابراین این مولفه محتوایی مورد اجماع پاسخ‌دهندگان قرار نگرفته است و بنابراین از پرسشنامه دور دوم دلفی حذف می‌شود. انحراف معیار برای مولفه محتوایی «روش‌های تحقیق بهره‌بردار شده» در هر سه لایه سیاست‌گذاری بیش از مقدار استاندارد یک شده است بنابراین این مولفه محتوایی مورد اجماع پاسخ‌دهندگان قرار نگرفته است و بنابراین از پرسشنامه دور دوم دلفی حذف می‌شود.

انحراف معیار برای مولفه محتوایی «روش‌ها و شیوه گردآوری داده‌ها» در هر سه لایه سیاست‌گذاری بیش از مقدار استاندارد یک شده است بنابراین این مولفه محتوایی مورد اجماع پاسخ‌دهندگان قرار نگرفته است و بنابراین از پرسشنامه دور دوم دلفی حذف می‌شود.

انحراف معیار برای مولفه محتوایی «تحلیل انتقادی گزینه‌های سیاستی» در هر سه لایه سیاست‌گذاری بیش از مقدار استاندارد یک شده است بنابراین این مولفه محتوایی مورد اجماع پاسخ‌دهندگان قرار نگرفته است و بنابراین از پرسشنامه دور دوم دلفی حذف می‌شود.

انحراف معیار برای مولفه محتوایی «بیان فوریت مسئله» در هر سه لایه سیاست‌گذاری بیش از مقدار استاندارد یک شده است بنابراین این مولفه محتوایی مورد اجماع پاسخ‌دهندگان قرار نگرفته است و بنابراین از پرسشنامه دور دوم دلفی حذف می‌شود.

انحراف معیار برای مولفه محتوایی «ارائه گزیده‌ای از موضوعات، بافت و داده‌ها» در هر سه لایه سیاست‌گذاری بیش از مقدار استاندارد یک شده است بنابراین این مولفه محتوایی مورد اجماع پاسخ‌دهندگان قرار نگرفته است و بنابراین از پرسشنامه دور دوم دلفی حذف می‌شود.

انحراف معیار برای مولفه محتوایی «اشاره به اهمیت راه‌حل‌ها و گزینه‌های سیاستی» در هر سه لایه سیاست‌گذاری بیش از مقدار استاندارد یک شده است بنابراین این مولفه محتوایی مورد اجماع پاسخ‌دهندگان قرار نگرفته است و بنابراین از پرسشنامه دور دوم دلفی حذف می‌شود.

انحراف معیار برای مولفه محتوایی «سپاسگزاری از تامین‌کننده (گان) مالی» در هر سه لایه سیاست‌گذاری بیش از مقدار استاندارد یک شده است بنابراین این مولفه محتوایی مورد اجماع پاسخ‌دهندگان قرار نگرفته است و بنابراین از پرسشنامه دور دوم دلفی حذف می‌شود.

انحراف معیار برای مولفه محتوایی «سپاسگزاری از افراد/نهادهای یاری‌رسان» در هر سه لایه سیاست‌گذاری بیش از مقدار استاندارد یک شده است بنابراین این مولفه محتوایی مورد اجماع پاسخ‌دهندگان قرار نگرفته است و بنابراین از پرسشنامه دور دوم دلفی حذف می‌شود.

انحراف معیار برای مولفه محتوایی «ارائه اطلاعات در مورد کپی‌رایت» در هر سه لایه سیاست‌گذاری بیش از مقدار استاندارد یک شده است بنابراین این مولفه محتوایی مورد اجماع پاسخ‌دهندگان قرار نگرفته است و بنابراین از پرسشنامه دور دوم دلفی حذف می‌شود.

انحراف معیار برای مولفه محتوایی «آوردن سیاهه منابع مآخذ» در هر سه لایه سیاست‌گذاری بیش از مقدار استاندارد یک شده است بنابراین این مولفه محتوایی مورد اجماع پاسخ‌دهندگان قرار نگرفته است و بنابراین از پرسشنامه دور دوم دلفی حذف می‌شود.

انحراف معیار برای مولفه محتوایی « بیان منابع سودمند » در هر سه لایه سیاست‌گذاری بیش از مقدار استاندارد یک شده است بنابراین این مولفه محتوایی مورد اجماع پاسخ‌دهندگان قرار نگرفته است و بنابراین از پرسشنامه دور دوم دلفی حذف می‌شود.

انحراف معیار برای مولفه محتوایی « آوردن اطلاعات تماس فرد/سازمان تهیه‌کننده » در هر سه لایه سیاست‌گذاری بیش از مقدار استاندارد یک شده است بنابراین این مولفه محتوایی مورد اجماع پاسخ‌دهندگان قرار نگرفته است و بنابراین از پرسشنامه دور دوم دلفی حذف می‌شود.

انحراف معیار برای مولفه محتوایی « ارائه جزئیات بیشتر درباره استدلال‌ها » در هر سه لایه سیاست‌گذاری بیش از مقدار استاندارد یک شده است بنابراین این مولفه محتوایی مورد اجماع پاسخ‌دهندگان قرار نگرفته است و بنابراین از پرسشنامه دور دوم دلفی حذف می‌شود.

همچنین اطلاعات جدول ۴-۳ نشان می‌دهد از لحاظ مولفه‌های محتوایی تفاوت معناداری میان سه لایه سیاست‌گذاری وجود ندارد و مولفه‌های محتوایی تایید شده و رد شده در هر سه لایه سیاست‌گذاری یکسان هستند.

۴-۱-۲-۴. نتایج دور اول دلفی درباره اهمیت مولفه‌های بعد طراحی یک گزیده سیاستی
اطلاعات مربوط به میانگین و انحراف معیار پاسخ‌ها درباره مولفه‌های بعد طراحی به تفکیک سه لایه سیاست‌گذاری به صورت جدول ۴-۴ است.

جدول ۴-۴. نتایج دور اول دلفی برای مولفه‌های طراحی گزیده سیاستی به تفکیک سه لایه سیاست‌گذاری

ردیف	لایه‌های سیاست‌گذاری	لایه اجرا و پشتیبانی		لایه میانی یا بخشی		لایه کلان یا فرابخشی	
		میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار
۱	لوگوی سازمان	۴,۲۶۶	۰,۷۹۸۸	۴,۶۶۶	۰,۶۱۷۲	۴,۷۳۳	۰,۴۵۷۷
۲	کوتاه بودن و برجسته سازی پیام‌های کلیدی	۴,۲۰۰	۰,۸۲۳	۴,۷۳۳	۰,۴۵۷۷	۴,۷۳۳	۰,۴۵۷۷
۳	آوردن فهرست‌های بولتی	۴,۲۰۰	۰,۸۶۱۸	۴,۳۳۳	۰,۸۱۶۵	۴,۳۳۳	۰,۸۱۶۵
۴	آوردن متن‌های حاشیه ^۱	۴,۲۰۰	۰,۸۲۳	۴,۲۶۶	۰,۷۹۸۸	۴,۶۶۶	۰,۶۱۷۲
۵	عدم استفاده از جارگون ^۱	۴,۳۳۳	۰,۸۱۶۵	۴,۶۶۶	۰,۶۱۷۲	۴,۷۳۳	۰,۴۵۷۷

^۱. باکس‌های کوچک حاوی پیام که در حاشیه متن قرار می‌گیرند.

۶	زبان و سبک نگارش قابل فهم	۴,۸۰۰	۰,۴۱۴۰	۴,۸۶۶	۰,۳۵۱۸	۴,۸۶۶	۰,۳۵۱۸
۷	جذابیت دیداری و ارائه اطلاعات به شکل نمودار، گراف، و عکس	۴,۰۶۶	۰,۳۲۸	۴,۵۳۳	۰,۵۱۶۴	۴,۸۰۰	۰,۴۱۴۰

بر پایه اطلاعات جدول ۴-۴، میانگین کلیه مولفه‌های طراحی بیشتر از ۴ و انحراف معیار آنها کمتر از مقدار استاندارد یک است و به این ترتیب کلیه مولفه‌های طراحی مورد توافق پاسخ‌دهندگان بوده است. همچنین اطلاعات این جدول نشان می‌دهد هر چه از سمت لایه اجرایی به سمت لایه کلان پیش می‌رویم، اهمیت و وزن شاخص‌های طراحی مهم‌تر می‌شوند.

علاوه بر این، یکی از سوال‌های پرسشنامه، پرسش در مورد طول گزیده سیاستی به تفکیک سه لایه سیاست‌گذاری اجرا و پشتیبانی، میانی و بخشی، کلان و فرابخشی بوده است. مطابق اطلاعات جدول ۴-۵، کلیه پاسخ‌دهندگان بر این باور بوده‌اند که طول گزیده سیاستی در سطح اجرا و پشتیبانی، بیشتر و بین ۶ تا ۸ صفحه (۳۰۰۰ تا ۴۰۰۰ واژه)، طول گزیده سیاستی در سطح میانی و بخشی، متوسط و بین ۴ تا ۶ صفحه (۲۰۰۰ تا ۳۰۰۰ واژه) و طول گزیده سیاستی در سطح کلان و فرابخشی کم‌ترین مقدار و بین ۲ تا ۴ صفحه (۱۰۰۰ تا ۲۰۰۰ واژه) است.

جدول ۴-۵. نتایج دور اول دلفی برای طول گزیده سیاستی به تفکیک سه لایه سیاست‌گذاری

ردیف	لایه‌های سیاست‌گذاری			لایه میانی یا بخشی	لایه کلان یا فرابخشی
	طول گزیده سیاستی	فراوانی پاسخ‌ها	پشتیبانی	فراوانی پاسخ‌ها	فراوانی پاسخ‌ها
۱	بین ۲ تا ۴ صفحه (۱۰۰۰ تا ۲۰۰۰ واژه)	۰	۰	۰	۱۵
۲	بین ۴ تا ۶ صفحه (۲۰۰۰ تا ۳۰۰۰ واژه)	۰	۰	۱۵	۰
۳	بین ۶ تا ۸ صفحه (۳۰۰۰ تا ۴۰۰۰ واژه)	۱۵	۰	۰	۰

۴-۲-۱-۵. جمع‌بندی نتایج پرسشنامه دور اول دلفی

همانگونه که جدول‌های ۴-۲ تا ۴-۴ نشان می‌دهد، مواردی که با علامت ستاره (*) مشخص شده‌اند، مولفه‌هایی هستند که اعضای پانل روی آنها اتفاق نظری نداشته‌اند و سایر موارد، مولفه‌هایی هستند که اعضای پانل بر روی آنها اتفاق نظر داشتند. به این ترتیب، مولفه‌هایی که با علامت «*» و رنگ قرمز در این جدول‌ها مشخص شده‌اند از پرسشنامه مرحله دوم حذف شده‌اند. ضریب هماهنگی توافقی کندال (W)، محاسبه شده

^۱ اصطلاحات تخصصی دانشگاهی یا یک گروه یا یک صنف خاص

در این دور از دلفی، عدد ۰,۵۰۱ می‌باشد که بیانگر وجود اتفاق نظر متوسط روی گویه‌های پرسشنامه است) Schmidt 1997 در علیدوستی (۱۳۸۵).

همچنین اعضای پانل موارد جدیدی را درباره ابعاد و مولفه‌های گزیده سیاستی در پرسشنامه دور اول پیشنهاد نکرده‌اند.

بر پایه نتایج دور اول دلفی، مولفه‌های بعد ساختاری که مورد تایید قرار گرفتند در جدول ۴-۶ نشان داده شده است.

جدول ۴-۶. مولفه‌های تایید شده بعد ساختاری گزیده‌سیاستی به تفکیک سه لایه سیاست‌گذاری در دور اول دلفی

ردیف	لایه‌های سیاست‌گذاری مولفه‌های ساختاری	لایه اجرا و پشتیبانی	لایه میانی یا بخشی	لایه کلان یا فرابخشی
۱	اطلاعات کتابشناختی	تایید	تایید	تایید
۲	تعریف مسئله	تایید	تایید	تایید
۳	یافته‌ها	تایید	تایید	تایید
۴	توصیه‌های سیاستی	تایید	تایید	تایید

برپایه نتایج دور اول دلفی، مولفه‌های بعد محتوایی که مورد تایید قرار گرفتند در جدول ۴-۷ نشان داده شده است.

جدول ۴-۷. مولفه‌های تایید شده بعد محتوایی گزیده‌سیاستی به تفکیک سه لایه سیاست‌گذاری در دور اول دلفی

ردیف	لایه‌های سیاست‌گذاری مولفه‌های محتوایی	لایه اجرا و پشتیبانی	لایه میانی یا بخشی	لایه کلان یا فرابخشی
۱	عنوان	تایید	تایید	تایید
۲	نام سازمان	تایید	تایید	تایید
۳	تاریخ تهیه	تایید	تایید	تایید
۴	شماره سند	تایید	تایید	تایید
۵	بیان هدف	تایید	تایید	تایید
۶	شرح اهمیت مسئله و مقیاس آن	تایید	تایید	تایید
۷	بررسی کوتاه دلیل‌های ریشه‌ای مسئله	تایید	تایید	تایید
۸	اطلاعات بافت و پیشینه در پیوند با مسئله سیاستی	تایید	تایید	تایید
۹	بیان نتایج و پیشنهاد گزینه‌های سیاستی	تایید	تایید	تایید
۱۰	بیان پیامدهای آتی راه-حل‌ها و گزینه‌های سیاستی	تایید	تایید	تایید
۱۱	پیشنهاد مجموعه اقدامات عملی به بازیگران	تایید	تایید	تایید

بر پایه نتایج دور اول دلفی، مولفه‌های بعد طراحی که مورد تایید قرار گرفتند در جدول ۴-۸ نشان داده شده است.

جدول ۴-۸. مولفه‌های تایید شده بعد طراحی گزیده‌سیاستی به تفکیک سه لایه سیاست‌گذاری در دور اول دلفی

ردیف	لایه‌های سیاست-گذاری مولفه‌های طراحی	لایه اجرا و پشتیبانی	لایه میانی یا بخشی	لایه کلان یا فرابخشی
۱	لوگوی سازمان	تایید	تایید	تایید
۲	کوتاه بودن و برجسته سازی پیام‌های کلیدی	تایید	تایید	تایید
۳	آوردن فهرست‌های بولتی	تایید	تایید	تایید
۴	آوردن متن‌های حاشیه ^۱	تایید	تایید	تایید
۵	عدم استفاده از جارگون ^۲	تایید	تایید	تایید
۶	زبان و سبک نگارش قابل فهم	تایید	تایید	تایید
۷	جذابیت دیداری و ارائه اطلاعات به شکل نمودار، گراف، و عکس	تایید	تایید	تایید

همچنین نتایج دور اول دلفی در مورد طول گزیده سیاستی نشان می‌دهد که تنها مولفه‌ای که تمایز معنادار گزیده سیاستی به تفکیک سه لایه سیاست‌گذاری را نشان طول گزیده سیاستی است به طوریکه، طول گزیده سیاستی در سطح اجرا و پشتیبانی، بیشتر و بین ۶ تا ۸ صفحه (۳۰۰۰ تا ۴۰۰۰ واژه)، طول گزیده سیاستی در سطح میانی و بخشی، متوسط و بین ۴ تا ۶ صفحه (۲۰۰۰ تا ۳۰۰۰ واژه) و طول گزیده سیاستی در سطح کلان و فرابخشی کم‌ترین مقدار و بین ۲ تا ۴ صفحه (۱۰۰۰ تا ۲۰۰۰ واژه) است.

۴-۲-۲. دور دوم دلفی

در این دور از دلفی، ابعاد و مولفه‌های گزیده سیاستی-چه موارد تایید شده و چه موارد رد شده) در دور اول دلفی، دوباره در قالب پرسشنامه‌ای (پیوست ب) به صورت الکترونیکی برای اعضای پانل ارسال شدند. هدف پرسشنامه این دور از دلفی، این است که هر یک از اعضای پانل در جریان نظر گروه و نظر پیشین خود قرار

^۱. باکس‌های کوچک حاوی پیام که در حاشیه متن قرار می‌گیرند.

^۲. اصطلاحات تخصصی دانشگاهی یا یک گروه یا یک صنف خاص

بگیرد و در میزان اهمیت ابعاد و مولفه‌ها تجدید نظر نماید (علیدوستی، ۱۳۸۵). در این پرسشنامه نیز همانند دور اول، از اعضای پانل خواسته شد تا نظر خود را در خصوص میزان تاثیر ابعاد و مولفه‌های شناسایی شده در تدوین گزیده سیاستی به تفکیک سه لایه سیاست‌گذاری شامل لایه اجرا یا پشتیبانی، لایه میانی یا بخشی و لایه کلان یا فرابخشی روی طیف لیکرت مشخص نمایند: «بسیار موثر: ۵»، «موثر: ۴»، «اثر متوسط: ۳»، «تاثیر کم: ۲» و «غیر موثر: ۱». لازم به ذکر است در دور قبل، ابعاد یا مولفه جدیدی از جانب اعضای پانل پیشنهاد نشد، بنابراین در پرسشنامه دور دوم، گویه جدیدی اضافه نشد. از آنجاکه نتایج تحلیل پرسشنامه دور اول دلفی نشان می‌دهد تنها تمایز معنادار گزیده سیاستی در سه لایه سیاست‌گذاری در تعداد واژگان است، بنابراین در پرسشنامه دور دوم، سهم (درصد) هریک از مولفه‌های ساختاری از تعداد کل واژگان آن گزیده سیاستی در لایه‌های مختلف سیاست‌گذاری نیز از اعضای پانل سوال شد. در ادامه نتایج تحلیل پاسخ‌ها ارائه شده است.

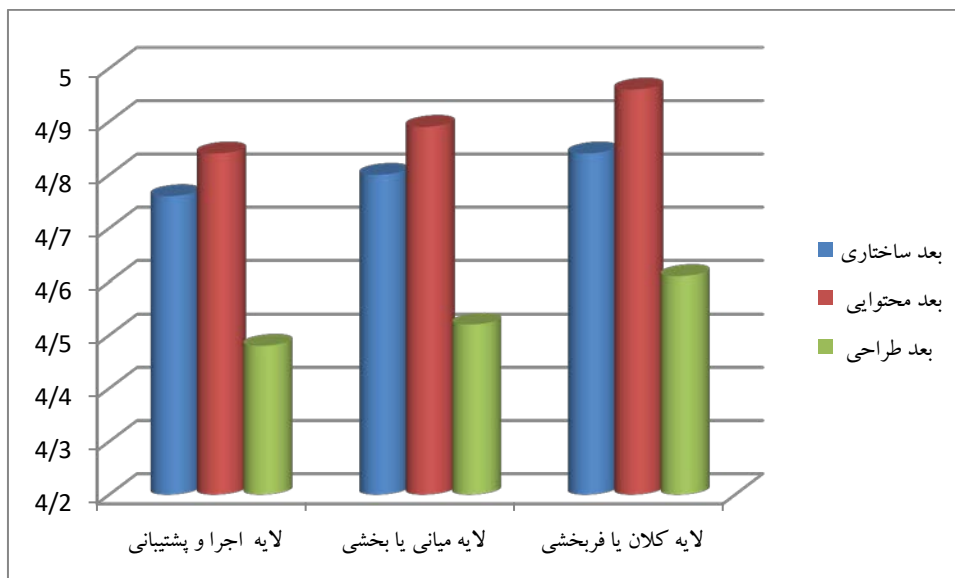
۴-۲-۱. نتایج دور دوم دلفی درباره اهمیت ابعاد یک گزیده سیاستی

اطلاعات مربوط به میانگین و انحراف معیار پاسخ‌ها درباره سه بعد ساختاری، محتوایی و طراحی به تفکیک سه لایه سیاست‌گذاری اجرا و پشتیبانی، لایه میانی و بخشی و لایه کلان و فرابخشی به شرح جدول ۴-۹ می‌باشد.

جدول ۴-۹. نتایج دور دوم دلفی درباره ابعاد یک گزیده سیاستی به تفکیک سه لایه سیاست‌گذاری

ردیف	سیاست‌گذاری	لایه اجرا و پشتیبانی		لایه میانی یا بخشی		لایه کلان یا فرابخشی	
		میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار
۱	بعد ساختاری	۴,۷۶	۰,۴۴	۴,۸۰	۰,۴۱	۴,۸۴	۰,۳۷
۲	بعد محتوایی	۴,۸۴	۰,۳۷	۴,۸۹	۰,۳۱	۴,۹۶	۰,۲۰
۳	بعد طراحی	۴,۴۸	۰,۵۱	۴,۵۲	۰,۵۱	۴,۶۱	۰,۵۰

چنانچه جدول ۴-۹ نشان می‌دهد در هر سه لایه سیاست‌گذاری بعد محتوایی در رتبه اول و بعد از آن بعد ساختاری و در نهایت بعد طراحی در اولویت سوم قرار دارد. همچنین از لحاظ اهمیت ابعاد ساختاری و محتوایی تمایز چندانی میان سه لایه سیاست‌گذاری وجود ندارد. شکل ۴-۲، وضعیت ابعاد گوناگون را در لایه‌های گوناگون سیاست‌گذاری به روشنی نشان می‌دهد.

شکل ۴-۲. وضعیت ابعاد گوناگون گزیده‌سیاستی در لایه‌های گوناگون سیاست‌گذاری در دور دوم دلفی

۴-۲-۲-۲. نتایج دور دوم دلفی درباره اهمیت مولفه‌های بعد ساختاری یک گزیده‌سیاستی اطلاعات مربوط به میانگین و انحراف معیار پاسخ‌ها درباره مولفه‌های بعد ساختاری به تفکیک سه لایه سیاست‌گذاری به صورت جدول ۴-۱۰ است. مولفه‌هایی که با رنگ قرمز و علامت (*) مشخص شده‌اند، مورد پذیرش قرار نگرفته‌اند.

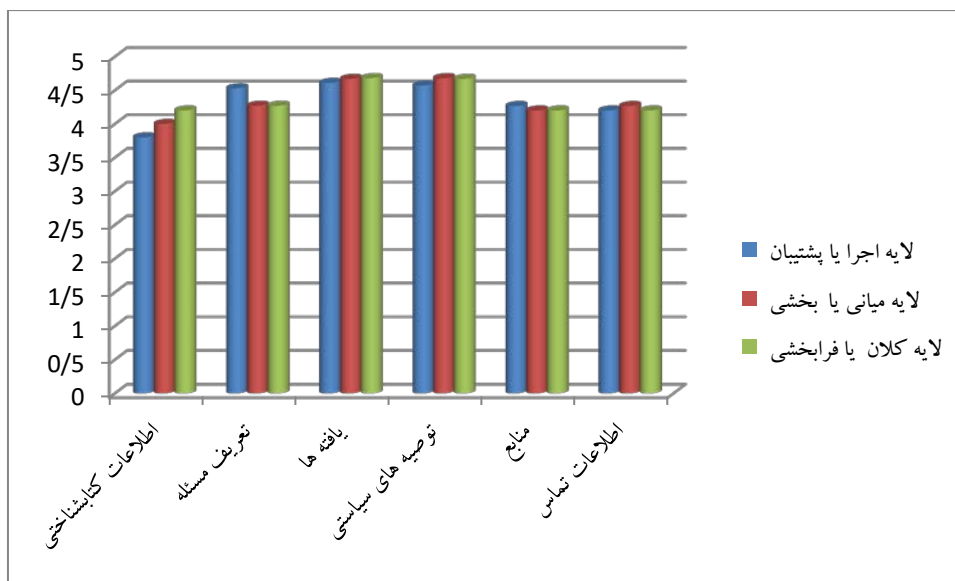
جدول ۴-۱۰. نتایج دور دوم دلفی برای مولفه‌های بعد ساختاری گزیده‌سیاستی به تفکیک سه لایه سیاست‌گذاری

ردیف	سیاست‌گذاری مولفه‌های ساختاری	لایه اجرا و پشتیبانی		لایه میانی یا بخشی		لایه کلان یا فرابخشی	
		میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار
۱	اطلاعات کتابشناختی	۳,۸۰	۰,۶۷	۴	۰,۸۴	۴,۲۰	۰,۵۶
۲	خلاصه برای مدیران*	۳,۷۳۳	۱,۵۷۹۶	۴,۰۰۰	۱,۰۰۰۰	۳,۶۶۶	۱,۶۳۲۹
۳	تعریف مسئله	۴,۵۳	۰,۵۱	۴,۲۷	۰,۵۸	۴,۲۷	۰,۵۸
۴	روش‌شناسی*	۳,۷۳۳	۱,۰۳۲۸	۳,۰۶۶	۱,۰۹۹۷	۲,۲۶۶	۱,۴۸۶۴
۵	یافته‌ها	۴,۶۱	۰,۵۰	۴,۶۷	۰,۵۵	۴,۶۸	۰,۵۰
۶	توصیه‌های سیاستی	۴,۵۷	۰,۵۷	۴,۶۸	۰,۵۰	۴,۶۷	۰,۵۵
۷	نتیجه‌گیری*	۲,۸۰۰	۱,۵۲۱۲	۲,۷۳۳	۱,۵۲۱۲	۲	۱,۳۸۷۰
۸	سپاسگزاری*	۳,۴۰۰	۱,۴۰۴۰	۳,۱۳۳	۱,۲۴۵۹	۱,۸۶۶	۱,۱۸۷۲
۹	منابع	۴,۲۶۶	۰,۸۸۳۷	۴,۲۰۰	۰,۸۶۱۸	۴,۲۰۰	۰,۸۶۱۸
۱۰	اطلاعات تماس	۴,۲۰۰	۰,۸۶۱۸	۴,۲۶۶	۰,۸۸۳۷	۴,۲۰۰	۰,۸۶۱۸
۱۱	پیوست‌ها*	۳,۷۳۳	۱,۰۳۲۸	۳,۰۶۶	۱,۳۳۴۵	۲,۷۳۳	۱,۴۳۷۵

چنانچه اطلاعات جدول ۴-۱۰ نشان می‌دهد، خلاصه برای مدیران در این دور از دلفی نیز رد شده است و مورد توافق اعضای پانل قرار گرفته نگرفته است. اگرچه میانگین برای این مولفه در هر سه لایه سیاست-

گذاری بیش از ۳ است ولی انحراف معیار بیش از یک می‌باشد که به پراکندگی پاسخ اعضای پانل اشاره دارد. مولفه‌های روش‌شناسی، نتیجه‌گیری، سپاسگزاری و پیوست‌ها نیز در این دور از دلفی همچنان مورد توافق قرار نگرفتند و رد شدند. با این وجود، مولفه‌های منابع و اطلاعات تماس که در دور پیشین رد شده بودند در این دور مورد توافق و پذیرش خبرگان قرار گرفتند.

وزن هریک از مولفه‌های ساختاری به تفکیک لایه‌های مختلف سیاست‌گذاری متفاوت است. وزن اطلاعات کتابشناختی در لایه اجرا کمترین و در لایه فرابخشی بیشترین است. وزن تعریف مسئله در لایه اجرا بیشترین است و در لایه میانی و فرابخشی یکسان است. وزن یافته‌ها در لایه میانی و بخشی بیشترین و یکسان است و در لایه اجرا کمترین است. وزن توصیه‌های سیاستی در لایه میانی و فرابخشی یکسان و بیشترین است و در لایه اجرا کمترین است. وزن اطلاعات تماس در هر سه لایه سیاست‌گذاری تمایز معناداری ندارد. وزن اطلاعات تماس، نیز تقریباً در هر سه لایه سیاست‌گذاری یکسان است. شکل ۴-۳ این موضوع را به روشنی نشان می‌دهد.

شکل ۴-۳. وضعیت مولفه‌های بعد ساختاری در لایه‌های گوناگون سیاست‌گذاری در دور دوم دلفی

۴-۲-۳. نتایج دور دوم دلفی درباره اهمیت مولفه‌های بعد محتوایی یک گزیده سیاستی

اطلاعات مربوط به میانگین و انحراف معیار پاسخ‌ها درباره مولفه‌های بعد محتوایی به تفکیک سه لایه سیاست‌گذاری به صورت جدول ۴-۱۱ است.

جدول ۴-۱۱. نتایج دور اول دلفی برای مولفه‌های محتوایی گزیده‌سیاستی به تفکیک سه لایه سیاست‌گذاری

ردیف	لایه‌های سیاست-گذاری	لایه اجرا و پشتیبانی		لایه میانی یا بخشی		لایه کلان یا فرابخشی	
		میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار
۱	عنوان	۴,۴۰	۰,۵۰	۴,۵۲	۰,۵۱	۴,۵۷	۰,۵۷
۲	نام نویسنده (گان)*	۴,۲۶۶	۱,۳۸۷۰	۴,۶۰۰	۱,۰۵۵۶	۳,۸۰۰	۱,۷۸۰۸
۳	نام سازمان	۴,۳۶	۰,۵۷	۴,۴۰	۰,۵۰	۴,۵۷	۰,۵۷
۴	شماره سند	۴,۳۰	۰,۷۹	۳,۹۳	۰,۵۹	۴	۰,۸۴
۵	تاریخ تهیه	۴,۲۰	۰,۵۶	۴,۲۶	۰,۵۹	۴,۳۰	۰,۷۹
۶	موضوع یا مسئله*	۳,۲۰۰	۱,۶۵۶۱	۴,۰۶۶	۱,۰۳۲۸	۳,۶۰۰	۱,۷۲۳۷
۷	مهمترین توصیه-های سیاستی*	۲,۶۶۶	۱,۵۸۸۶	۲,۶۰۰	۱,۳۵۲۲	۲,۳۳۳	۱,۴۹۶۰
۸	کلیدی‌ترین نکته‌ها و پیام‌ها*	۲,۸۰۰	۱,۶۹۸۷	۲,۵۳۳	۱,۶۴۱۷	۲,۴۰۰	۱,۶۸۱۸
۹	بیان هدف	۴,۶۷	۰,۵۵	۴,۵۳	۰,۵۱	۴,۴۰	۰,۶۳
۱۰	شرح اهمیت مسئله و مقیاس آن	۴,۵۶	۰,۶۵	۴,۵۲	۰,۵۱	۴,۴۸	۰,۵۱
۱۱	بررسی کوتاه دلیل‌های ریشه-ای مسئله	۴,۵۷	۰,۵۷	۴,۵۲	۰,۵۱	۴,۴۰	۰,۶۳
۱۲	اطلاعات بافت و پیشینه در پیوند با مسئله سیاستی	۴,۶۱	۰,۵۰	۴,۵۷	۰,۵۷	۴,۵۲	۰,۵۱
۱۳	روش‌های تحقیق بهره-برداری شده*	۴,۲۶۶	۱,۳۸۷۰	۴,۶۶۶	۱,۰۶۰۱	۳,۷۳۳	۱,۷۵۱۱
۱۴	روش‌ها و شیوه گردآوری داده-ها*	۴,۲۶۶	۱,۳۸۷۰	۴,۶۰۰	۱,۰۵۵۶	۳,۸۰۰	۱,۷۸۰۸
۱۵	تحلیل انتقادی گزینه‌های سیاستی (مزایا و معایب)*	۳,۹۳۳	۱,۳۳۴۵	۳,۶۰۰	۱,۴۰۴۰	۳,۵۳۳	۱,۵۰۵۵
۱۶	بیان نتایج و پیشنهاد گزینه-های سیاستی	۴,۵۲	۰,۵۱	۴,۵۷	۰,۵۷	۴,۵۶	۰,۶۵
۱۷	بیان پیامدهای آتی راه‌حل‌ها و گزینه‌های سیاستی	۴,۵۷	۰,۵۷	۴,۶۷	۰,۵۵	۴,۶۸	۰,۵۰
۱۸	پیشنهاد مجموعه اقدامات عملی به بازیگران	۴,۵۶	۰,۶۵	۴,۷۶	۰,۴۴	۴,۸۰	۰,۴۱

۱۹	بیان فوریت مسئله*	۳,۶۰۰	۱,۱۸۳۲	۳,۵۳۳	۱,۳۰۲۰	۱,۹۳۳	۱,۳۳۴۵
۲۰	ارائه گزینه‌ای از موضوعات، بافت و داده‌ها*	۲,۹۳۳	۱,۴۳۷۵	۲,۶۰۰	۱,۴۰۴۰	۲,۱۳۳	۱,۴۵۷۳
۲۱	اشاره به اهمیت راه‌حل‌ها و گزینه‌های سیاستی*	۳,۴۶۶	۱,۳۵۵۷	۲,۷۳۳	۱,۳۸۷۰	۲,۲۰۰	۱,۴۷۳۵
۲۲	سپاسگزاری از تامین‌کننده(گان) مالی*	۳,۶۰۰	۱,۱۸۳۲	۳,۵۳۳	۱,۳۰۲۰	۱,۹۳۳	۱,۳۳۴۵
۲۳	سپاسگزاری از افراد/نهادهای یاری‌رسان پژوهش*	۳,۲۰۰	۱,۶۵۶۱	۴,۰۶۶	۱,۰۳۲۸	۳,۶۰۰	۱,۷۲۳۷
۲۴	ارائه اطلاعات در مورد کپی رایط*	۲,۶۶۶	۱,۵۸۸۶	۲,۶۰۰	۱,۳۵۲۲	۲,۳۳۳	۱,۴۹۶۰
۲۵	آوردن سیاهه منابع و مآخذ*	۲,۷۳۳	۱,۴۸۶۴	۳,۷۳۳	۱,۰۳۲۸	۳,۰۶۶	۱,۶۲۴۲
۲۶	بیان منابع سودمند	۴,۴۰۰	۰,۷۳۶۷	۴,۵۶	۰,۶۵	۴,۵۲	۰,۵۱
۲۷	آوردن اطلاعات تماس فرد/سازمان تهیه کننده گزیده	۴,۵۲	۰,۵۱	۴,۴۰۰	۰,۷۳۶۷	۴,۴۰۰	۰,۷۳۶۷
۲۸	ارائه جزئیات بیشتری درباره استدلال‌ها*	۳,۴۶۶	۱,۳۵۵۷	۲,۷۳۳	۱,۳۸۷۰	۲,۲۰۰	۱,۴۷۳۵

چنانچه اطلاعات جدول ۴-۱۱ نشان می‌دهد، مولفه‌هایی نظیر نام نویسنده(گان)، موضوع یا مسئله، مهمترین توصیه‌های سیاستی، کلیدی‌ترین نکته‌ها یا پیام‌ها، روش‌های تحقیق بهره‌برداری شده، روش‌ها و شیوه گردآوری داده‌ها، تحلیل انتقادی گزینه‌های سیاستی(مزایا و معایب)، بیان فوریت مسئله، ارائه گزینه‌ای از موضوعات، بافت و داده‌ها، اشاره به اهمیت راه‌حل‌ها و گزینه‌های سیاستی، سپاسگزاری از تامین کننده(گان) مالی، سپاسگزاری از افراد/نهادهای یاری‌رسان پژوهش، ارائه اطلاعات در مورد کپی‌رایت، آوردن سیاهه منابع و مآخذ، و ارائه جزئیات بیشتر درباره استدلال‌ها، در دور دوم دلفی همچنان مورد پذیرش و توافق قرار نگرفتند. اما، مولفه‌هایی نظیر بیان منابع سودمند و آوردن اطلاعات تماس فرد/سازمان تهیه کننده که در دور پیشین رد شده بودند در این دور مورد پذیرش و توافق اعضای پانل قرار گرفتند.

۴-۲-۲-۴. نتایج دور دوم دلفی درباره اهمیت مولفه‌های بعد طراحی یک گزیده سیاستی اطلاعات مربوط به میانگین و انحراف معیار پاسخ‌ها درباره مولفه‌های بعد طراحی به تفکیک سه لایه سیاست-گذاری به صورت جدول ۴-۱۲ است.

جدول ۴-۱۲. نتایج دور دوم دلفی برای مولفه‌های بعد طراحی گزیده سیاستی به تفکیک سه لایه سیاست‌گذاری

ردیف	لایه‌های سیاست-گذاری	لایه اجرا و پشتیبانی		لایه میانی یا بخشی		لایه کلان یا فرابخشی	
		میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار
۱	لوگوی سازمان	۴,۰۶	۰,۳۲	۴,۵۳	۰,۵۱	۴,۸۰	۰,۴۱
۲	کوتاه بودن و برجسته سازی پیام‌های کلیدی	۴,۳۳	۰,۸۱	۴,۶۶	۰,۶۱	۴,۷۳	۰,۴۵
۳	آوردن فهرست‌های بولتی	۴,۲۰	۰,۸۲	۴,۷۳	۰,۴۵	۴,۷۳	۰,۴۵
۴	آوردن متن‌های حاشیه	۴,۲۰	۰,۸۶	۴,۳۳	۰,۸۱	۴,۳۳	۰,۸۱
۵	عدم استفاده از جارگون	۴,۸۰	۰,۴۱	۴,۸۶	۰,۳۵	۴,۸۶	۰,۳۵
۶	زبان و سبک نگارش قابل فهم	۴,۳۳	۰,۸۱	۴,۶۶	۰,۶۱	۴,۷۳	۰,۴۵
۷	جذابیت دیداری و ارائه اطلاعات به شکل نمودار، گراف، و عکس	۴,۰۶	۰,۳۲	۴,۵۳	۰,۵۱	۴,۸۰	۰,۴۱

بر پایه اطلاعات جدول ۴-۱۲، میانگین کلیه مولفه‌های طراحی بیشتر از ۴ و انحراف معیار آنها کمتر از مقدار استاندارد یک است و به این ترتیب کلیه مولفه‌های طراحی مورد توافق پاسخ‌دهندگان بوده است. همچنین اطلاعات این جدول نشان می‌دهد هر چه از سمت لایه اجرایی به سمت لایه کلان پیش می‌رویم، اهمیت و وزن شاخص‌های طراحی مهم‌تر می‌شوند.

علاوه بر این، یکی از سوال‌های پرسشنامه، پرسش در مورد طول گزیده سیاستی به تفکیک سه لایه سیاست‌گذاری اجرا و پشتیبانی، میانی و بخشی، کلان و فرابخشی بوده است. مطابق اطلاعات جدول ۴-۱۳، کلیه پاسخ‌دهندگان بر این باور بوده‌اند که طول گزیده سیاستی در سطح اجرا و پشتیبانی، بیشتر و بین ۶ تا ۸ صفحه (۳۰۰۰ تا ۴۰۰۰ واژه)، طول گزیده سیاستی در سطح میانی و بخشی، متوسط و بین ۴ تا ۶ صفحه (۲۰۰۰ تا ۳۰۰۰ واژه) و طول گزیده سیاستی در سطح کلان و فرابخشی کم‌ترین مقدار و بین ۲ تا ۴ صفحه (۱۰۰۰ تا ۲۰۰۰ واژه) است.

جدول ۴-۱۳. نتایج دور دوم دلفی برای طول گزیده‌سیاستی به تفکیک سه لایه سیاست‌گذاری

ردیف	لایه‌های سیاست-گذاری	لایه اجرا و پشتیبانی	لایه میانی یا بخشی	لایه کلان یا فرابخشی
	طول گزیده سیاستی	فراوانی پاسخ‌ها	فراوانی پاسخ‌ها	فراوانی پاسخ‌ها
۱	بین ۲ تا ۴ صفحه (۱۰۰۰ تا ۲۰۰۰ واژه)	۰	۰	۱۵
۲	بین ۴ تا ۶ صفحه (۲۰۰۰ تا ۳۰۰۰ واژه)	۰	۱۵	۰
۳	بین ۶ تا ۸ صفحه (۳۰۰۰ تا ۴۰۰۰ واژه)	۱۵	۰	۰

سوال دیگر در بعد طراحی، درباره سهم هر یک از مولفه‌های بعد ساختاری از تعداد کل واژگان یک گزیده سیاستی به تفکیک لایه‌های مختلف سیاست‌گذاری است. البته ۱۴ نفر از اعضای پانل به این سوال پاسخ داده‌اند. جدول ۴-۱۴، سهم (به درصد) هر یک از مولفه‌های بعد ساختاری را به تفکیک لایه‌های سیاست‌گذاری از دیدگاه اعضای پانل نشان می‌دهد.

جدول ۴-۱۴. سهم (درصد) مولفه‌های بعد ساختاری از تعداد واژگان گزیده سیاستی به تفکیک سه لایه سیاست‌گذاری از دیدگاه اعضای پانل

لایه‌ها	اطلاعات کتابشناختی	تعریف مسئله	یافته‌ها	توصیه‌های سیاستی
لایه اجرا یا پشتیبانی	۱,۵٪	۲۵,۵٪	۳۶٪	۳۷٪
لایه میانی یا بخشی	۲,۵٪	۱۰,۵٪	۴۳٪	۴۴٪
لایه کلان یا فرابخشی	۴,۵٪	۸,۵٪	۴۳٪	۴۴٪

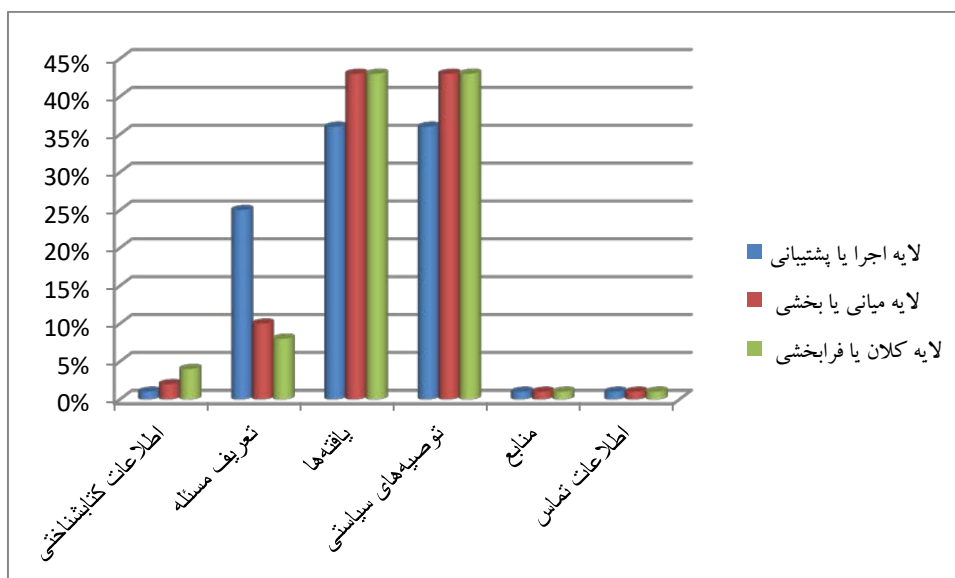
در این دور از دلفی دو مولفه ساختاری منابع (منابع سودمند) و اطلاعات تماس تهیه‌کننده نیز مورد پذیرش قرار گرفت. بدیهی است که منابع سودمند و اطلاعات تماس در هر سه لایه سیاست‌گذاری درصد چندانی از واژگان گزیده را به خود اختصاص نمی‌دهند؛ با توجه به اینکه در هر لایه سیاست‌گذاری، درصد اطلاعات کتابشناختی و تعریف مسئله به صورت اعشاری است به منظور روند نمودن آنها جمع اعشاری اطلاعات کتابشناختی و تعریف مسئله (یک درصد) به مولفه منابع اختصاص داده شده است. همچنین چنانچه در جدول ۴-۱۴ ملاحظه می‌شود در هر لایه سیاست‌گذاری اختلاف درصد یافته‌ها و توصیه‌های سیاستی تنها یک درصد است که نشان می‌دهد، میان سهم درصدی یافته‌ها و توصیه‌های سیاستی تمایز قابل توجهی وجود ندارد بنابراین این اختلاف یک درصدی در هر لایه به مولفه اطلاعات تماس اختصاص داده شده است. اطلاعات نمودار ۴-۳ نیز موید سهم درصدی اندک و مساوی مولفه‌های منابع و اطلاعات تماس در هر سه لایه سیاست-

گذاری است. به این ترتیب سهم مولفه‌های ساختاری از گزیده سیاستی به تفکیک لایه‌های سیاست‌گذاری به صورت جدول ۴-۱۵ است.

جدول ۴-۱۵. سهم (درصد) نهایی مولفه‌های بعد ساختاری از تعداد واژگان گزیده سیاستی به تفکیک سه لایه سیاست‌گذاری

لایه‌ها	اطلاعات کتابشناختی	تعریف مسئله	یافته‌ها	توصیه‌های سیاستی	منابع	اطلاعات تماس
لایه اجرا یا پشتیبانی	٪۱	٪۲۵	٪۳۶	٪۳۶	٪۱	٪۱
لایه میانی یا بخشی	٪۲	٪۱۰	٪۴۳	٪۴۳	٪۱	٪۱
لایه کلان یا فرابخشی	٪۴	٪۸	٪۴۳	٪۴۳	٪۱	٪۱

چنانچه اطلاعات جدول ۴-۱۵ نشان می‌دهد سهم اطلاعات کتابشناختی از تعداد کل واژگان گزیده سیاستی هر چه از لایه اجرا به سمت لایه کلان پیش می‌رویم افزایش می‌یابد، در حالیکه سهم تعریف مسئله از تعداد کل واژگان گزیده سیاستی هر چه از لایه اجرا به سمت لایه کلان پیش می‌رویم کاهش می‌یابد. سهم یافته‌ها و توصیه‌های سیاستی از گزیده سیاستی در لایه‌های میانی و کلان یکسان و بیشتر از سهم یافته‌ها و توصیه‌های سیاستی در لایه اجرا یا پشتیبانی است. سهم درصدی مولفه‌های منابع و اطلاعات تماس، در هر لایه با یکدیگر مساوی (۱٪) و سهم درصدی این مولفه‌ها در لایه‌های مختلف نیز با یکدیگر برابر است. شکل ۴-۴ این نتایج را به روشنی نمایش می‌دهد.

شکل ۴-۴. سهم (درصد) مولفه‌های بعد ساختاری از کل واژگان گزیده سیاستی به تفکیک سه لایه سیاستگذاری

۴-۲-۵. جمع‌بندی نتایج پرسشنامه دور دوم دلفی

همانگونه که جدول‌های ۴-۹ تا ۴-۱۲ نشان می‌دهد، کلیه ابعاد و مولفه‌های گزیده سیاستی در این دور از دلفی مورد توافق اعضای پانل قرار گرفتند. ضریب هماهنگی توافقی کندال (W)، محاسبه شده در این دور از دلفی، عدد ۰٫۷۱ می‌باشد که بیانگر وجود اتفاق نظر قوی روی گویه‌های پرسشنامه است (Schmidt 1997 در علی‌دوستی ۱۳۸۵).

همچنین اعضای پانل موارد جدیدی را درباره ابعاد و مولفه‌های گزیده سیاستی در پرسشنامه دور دوم پیشنهاد نکرده‌اند.

بر پایه نتایج دور دوم دلفی، ابعاد و مولفه‌های ساختاری و محتوایی گزیده سیاستی در لایه اجرا یا پشتیبانی به صورت جدول ۴-۱۶ نشان داده شده است.

جدول ۴-۱۶. ابعاد و مولفه‌های ساختاری و محتوایی گزیده سیاستی در لایه اجرا یا پشتیبانی

بین ۶ تا ۸ صفحه (۳۰۰۰ تا ۴۰۰۰ واژه)	
۱) اطلاعات کتابشناختی (۱٪) ۳۰ تا ۴۰ واژه - عنوان - نام سازمان - تاریخ تهیه - شماره سند	
۲) تعریف مسئله (۲۵٪) ۷۵۰ تا ۱۰۰۰ واژه - شرح اهمیت مسئله و مقیاس آن - بررسی کوتاه دلایل ریشه‌ای مسئله	۴) توصیه‌های سیاستی (۳۶٪) ۱۰۸۰ تا ۱۴۴۰ واژه - بیان پیامدهای آتی راه‌حل‌ها و گزینه‌های سیاستی - پیشنهاد مجموعه اقدامات عملی به بازیگران

- اطلاعات بافت و پیشینه در پیوند با مسئله سیاستی - بیان هدف	
۳) یافته‌ها (۳۶٪) ۱۰۸۰ تا ۱۴۴۰ واژه بیان نتایج و پیشنهاد گزینه‌های سیاستی	۵) منابع (۱٪) ۳۰ تا ۴۰ واژه ذکر منابع سودمند
۶) اطلاعات تماس (۱٪) ۳۰ تا ۴۰ واژه آوردن اطلاعات تماس فرد/ سازمان تهیه کننده گزیده	

بر پایه نتایج دور دوم دلفی، ابعاد و مولفه‌های ساختاری و محتوایی گزیده سیاستی در لایه میانی یا بخشی به صورت جدول ۴-۱۷ نشان داده شده است.

جدول ۴-۱۷. ابعاد و مولفه‌های ساختاری و محتوایی گزیده سیاستی در لایه میانی یا بخشی

بین ۴ تا ۶ صفحه (۲۰۰۰ تا ۳۰۰۰ واژه)	
۱) اطلاعات کتابشناختی (۲٪) ۴۰ تا ۶۰ واژه - عنوان - نام سازمان - تاریخ تهیه - شماره سند	
۲) تعریف مسئله (۱۰٪) ۲۰۰ تا ۳۰۰ واژه - شرح اهمیت مسئله و مقیاس آن - بررسی کوتاه دلایل ریشه‌ای مسئله - اطلاعات بافت و پیشینه در پیوند با مسئله سیاستی - بیان هدف	۴) توصیه‌های سیاستی (۴۳٪) ۸۶۰ تا ۱۲۹۰ واژه - بیان پیامدهای آتی راه‌حل‌ها و گزینه‌های سیاستی - پیشنهاد مجموعه اقدامات عملی به بازیگران
۳) یافته‌ها (۴۳٪) ۸۶۰ تا ۱۲۹۰ واژه بیان نتایج و پیشنهاد گزینه‌های سیاستی	۵) منابع (۱٪) ۲۰ تا ۳۰ واژه ذکر منابع سودمند
۶) اطلاعات تماس (۱٪) ۲۰ تا ۳۰ واژه آوردن اطلاعات تماس فرد/ سازمان تهیه کننده گزیده	

بر پایه نتایج دور دوم دلفی، ابعاد و مولفه‌های ساختاری و محتوایی گزیده سیاستی در لایه کلان یا فرابخشی به صورت جدول ۴-۱۸ نشان داده شده است.

جدول ۴-۱۸. ابعاد و مولفه‌های ساختاری و محتوایی گزیده سیاستی در لایه کلان یا فرابخشی

بین ۲ تا ۴ صفحه (۱۰۰۰ تا ۲۰۰۰ واژه)	
۱) اطلاعات کتابشناختی (۴٪) ۴۰ تا ۸۰ واژه - عنوان - نام سازمان - تاریخ تهیه - شماره سند	
۲) تعریف مسئله (۸٪) ۸۰ تا ۱۶۰ واژه	۴) توصیه‌های سیاستی (۴۳٪) ۴۳۰ تا ۸۶۰ واژه

■ بیان پیامدهای آتی راه‌حل‌ها و گزینه‌های سیاستی ■ پیشنهاد مجموعه اقدامات عملی به بازیگران	■ شرح اهمیت مسئله و مقیاس آن ■ بررسی کوتاه دلایل ریشه‌ای مسئله ■ اطلاعات بافت و پیشینه در پیوند با مسئله سیاستی ■ بیان هدف
۵) منابع (۱٪) تا ۲۰ واژه ذکر منابع سودمند	۳) یافته‌ها (۴۳٪) تا ۴۳۰ تا ۸۶۰ واژه ■ بیان نتایج و پیشنهاد گزینه‌های سیاستی
۶) اطلاعات تماس (۱٪) تا ۲۰ واژه آوردن اطلاعات تماس فرد/ سازمان تهیه کننده گزیده	

همچنین مولفه‌های طراحی در میان هر سه لایه یکسان است ولی اهمیت توجه به آنها هرچه از لایه اجرا به سمت لایه کلان می‌رویم بیشتر می‌شود. مولفه‌های طراحی که در تهیه گزیده سیاستی برای هر لایه سیاست-گذاری باید مورد توجه قرار بگیرند به صورت جدول ۴-۱۹ است.

جدول ۴-۱۹. مولفه‌های طراحی گزیده سیاستی در هر سه لایه سیاست‌گذاری

لوگوی سازمان کوتاه بودن و برجسته سازی پیام‌های کلیدی آوردن فهرست‌های بولتی آوردن متن‌های حاشیه عدم استفاده از جارگون زبان و سبک نگارش قابل فهم جذابیت دیداری و ارائه اطلاعات به شکل نمودار، گراف، و عکس
--

فصل پنجم

یافته‌های پژوهش

۵-۱. مقدمه

برپایه نتایج به دست آمده از دلفی که در فصل چهارم تشریح شد، این فصل به تشریح راهنمای کاربردی گزارش شواهد برای کاربری در سیاست گذاری علم، فناوری و نوآوری می پردازد. همچنین، چنانچه در فصل سوم نیز بیان شد، برای نگارش گزیده های سیاستی همانندجو و ثبت پایان نامه، رساله، و پیشنهاد برپایه راهنمای تدوین شده و به تفکیک لایه های سه گانه سیاست گذاری (اجرا، میانی و کلان)، دو گروه کانونی با حضور مدیران و کارشناسان پژوهشگاه ایرانداک^۱ که دارای دانش و آگاهی نسبت به سامانه همانندجو^۲ و نیز سامانه ملی ثبت پایان نامه، رساله و پیشنهاد^۳ هستند، برگزار شد. سپس، بر پایه اطلاعات گردآوری شده، گزیده های سیاستی همانندجو و ثبت به تفکیک سه لایه سیاست گذاری نگارش شدند. گزیده های گفته شده به ترتیب زیر در پیوست این گزارش آورده شده اند:

- گزیده سیاستی همانندجویی برای لایه سیاست گذاری کلان/فرابخشی در پیوست (ت)؛
- گزیده سیاستی همانندجویی برای لایه سیاست گذاری میانی/بخشی در پیوست (ث)؛
- گزیده سیاستی همانندجویی برای لایه سیاست گذاری اجرا/پشتیبان در پیوست (ج)؛
- گزیده سیاستی ثبت پایان نامه، رساله، و پیشنهاد برای لایه سیاست گذاری کلان/فرابخشی در پیوست (چ)؛
- گزیده سیاستی ثبت پایان نامه، رساله، و پیشنهاد برای لایه سیاست گذاری میانی/بخشی در پیوست (ح)؛
- گزیده سیاستی ثبت پایان نامه، رساله، و پیشنهاد برای لایه سیاست گذاری اجرا/پشتیبان در پیوست (خ)؛

^۱ <https://tik.irandoc.ac.ir/>

^۲ <https://sabt.irandoc.ac.ir/>

۲-۵. راهنمای گزارش شواهد برای کاربرست در سیاست گذاری علم، فناوری و نوآوری

شمای ظاهری راهنمای گزارش شواهد در تصویر زیر ارائه شده است. این راهنما در قالب ورد با تمام جزئیات در پیوست (پ) ارائه شده است.

به نام خدا	
تاریخ	تاریخ
شماره سند	اقترون شماره
عنوان را اینجا بنویسید	
نام مؤسسه کارنده گزیده	
مقدمه و مسئله تعریف مسئله گزیده سیاستی	یافته‌ها یافته‌های گزیده سیاستی
توصیه‌های سیاستی توضیح توصیه‌های سیاستی	نتایج آوردن نتایج در گزیده سیاستی
رجبعلی بگلور، رضا رحمت‌الله فاضلی، و مهتری پریروخ. ۱۳۹۵. «تأثیر نظام‌های اطلاعاتی بر شکل‌گیری مدل‌های ذهنی کاربران تریم‌اخبارهای کتابخانه دیجیتال». فصلنامه مطالعات ملی کتابداری و سازمان‌های اطلاعات. ۲۷ (۲) ۲۱-۳۹. Rajabali Beglou, Reza, Rahmatollah Fatahi, and Mehri Parirokh. 2013. "Effect of using information systems on the development of mental models among digital library users". <i>The Electronic Library</i> , 4	
مستوفی گزیده سیاستی	
دانشی و بی‌سببیت / رایانامه مؤسسه	
پدیدآورنده	

اولین بخش و سنگ بنای گزیده سیاستی «مقدمه و مسئله» است. هدف از آن آگاه کردن گروه هدف درباره یک مسئله و اهمیت آن است که سیاست گذاران باید برایش برنامه ای داشته باشند. بخش مقدمه و مسئله باید دربردارنده محتوای زیر باشد: (۱) توضیح اهمیت مسئله و مقیاس آن (مسئله چیست؟ مسئله تا چه اندازه بزرگ است؟)؛ (۲) بررسی کوتاه دلایل ریشه ای مسئله (همراه با ارائه شواهد و نمونه ها)؛ (۳) اطلاعات بافت و پیشینه در پیوند با مسئله سیاستی (چه اتفاقی می افتد؟ (اثرات وضعیت جاری)، کجا و چه کسی/کسانی تحت تاثیر مسئله قرار می گیرند؟ کجا و چه کسی/کسانی بر مسئله تاثیر می گذارند؟)؛ و (۴) گفتن هدف گزارش. افزون بر این، در نگارش مقدمه و مسئله باید نکته های زیر را به یاد داشت: (۱) توجه گروه هدف را برانگیزاند؛ (۲) موضوع را به خوبی توضیح دهد؛ (۳) اهمیت و ضرورت موضوع را بگوید؛ (۴) به گروه هدف بگوید که چرا باید کاری در این باره انجام شود؛ و (۵) اندازه این بخش از گزیده سیاستی برای سیاست گذاران در لایه کلان/فرابخشی پیرامون هشت درصد از همه گزیده (۸۰ تا ۱۶۰ واژه)، برای سیاست گذاران در لایه میانی یا بخشی پیرامون ۱۰ درصد از همه گزیده (۲۰۰ تا ۳۰۰ واژه)، و برای سیاست گذاران در لایه اجرا یا پشتیبانی پیرامون ۲۵ درصد از همه گزیده (۷۵۰ تا ۱۰۰۰ واژه) باشد.

بخش بعدی یک گزیده سیاستی «یافته ها» است. هدف این بخش برجسته کردن کاستی های رویکرد کنونی یا گزینه های سیاستی در حال اجراست. از این رو، ضرورت نیاز به تغییر و سمت و سوی تغییر را نشان می دهد. یافته ها باید سازگار با زمینه موضوعی گروه هدف و بافت سیاستی بیان و برپایه شواهد، یک نتیجه گیری واقع گرایانه ارائه شود. بخش یافته ها دربردارنده نوشته های زیر است: (۱) شواهد (توضیح دهید که چرا گزینه های کنونی مناسب نیستند و باید به دنبال دیگر گزینه های سیاستی جایگزین بود) و (۲) پیشنهاد گزینه های سیاستی (یک نمای فراگیر از گزینه های سیاستی احتمالی برای رویارویی با مسئله ارائه و برای توجیه توانمندی آنها در حل مسئله، بحث و استدلال کنید). افزون بر این، در نگارش یافته ها باید نکته های زیر را به یاد داشت: (۱) به سیاست های کنونی به شکلی ویژه پرداخته و از کلی گویی پرهیز شود؛ (۲) از نمودارها و داده نماهای گویا و فهم پذیر بهره برداری شود؛ و (۳) اندازه این بخش از گزیده سیاستی برای سیاست گذاران در لایه کلان/فرابخشی پیرامون ۴۳ درصد از همه گزیده (۴۳۰ تا ۸۶۰ واژه)، برای سیاست گذاران در لایه میانی یا بخشی پیرامون ۴۳ درصد از همه گزیده (۸۶۰ تا ۱۲۹۰ واژه)، و برای سیاست گذاران در لایه اجرا یا پشتیبانی پیرامون ۳۶ درصد از همه گزیده (۱۰۸۰ تا ۱۴۴۰ واژه) باشد.

از بخش های دیگر در تدوین گزیده سیاستی «توصیه های سیاستی» است. این بخش برپایه نوشته های بخش یافته ها و توصیه های سیاستی ارائه می شود. هدف این بخش گفتن گزارشی دقیق و قانع کننده درباره چگونگی

تغییر رویکرد سیاست کنونی است. این بخش باید دربردارنده محتوای زیر باشد: (۱) توضیح پیامدهای آتی راهکارها و گزینه‌های سیاستی با پشتوانه شواهد (پیامدها اغلب نتایج غیر مستقیم هستند) و (۲) پیشنهاد مجموعه کارهای عملی که کنشگران گوناگون برای دستیابی به گزینه‌های سیاستی برگزیده باید در آینده انجام دهند. افزون بر این، در نگارش این بخش باید نکته‌های زیر را به یاد داشت: (۱) روشنی و درک آسان (۱). آغاز توصیه‌ها با فعل، ۲. بهره‌برداری از واژگان دقیق و روشن، ۳. بهره‌بردن از جارگون؛ (۲) بازیابی آسان آنها در متن (۱). نگارش پررنگ‌تر آنها در نوشته، ۲. نگارش آنها با یک رنگ متفاوت، ۳. آوردن آنها در یک کادر یا نوار حاشیه جداگانه؛ (۳) توصیه‌های سیاستی کوتاه باشد (۱). شمار توصیه‌ها نباید طولانی شود (پنج تا شش توصیه کافی است)؛ ۲. اگر توصیه‌های بیشتری دارید، برخی از آنها را کنار بگذارید یا با هم ترکیبشان کنید؛ (۴) توصیه‌های سیاستی واقع‌بینانه باشند (سیاست‌گذاران بیشتر به توصیه‌هایی که می‌توانند پیاده‌سازی کنند و از نظر سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فنی شدنی هستند علاقه‌مندند)؛ و (۵) اندازه این بخش از گزیده سیاستی برای سیاست‌گذاران در لایه کلان/ فرابخشی پیرامون ۴۳ درصد از همه گزیده (۴۳۰ تا ۸۶۰ واژه)، برای سیاست‌گذاران در لایه میانی یا بخشی پیرامون ۴۳ درصد از همه گزیده (۸۶۰ تا ۱۲۹۰ واژه)، و برای سیاست‌گذاران در لایه اجرا یا پشتیبانی پیرامون ۳۶ درصد از همه گزیده (۱۰۸۰ تا ۱۴۴۰ واژه) باشد.

بخش دیگر یک گزیده سیاستی «منابع» است که در نگارش گزیده از آنها بهره‌برداری شده است. هدف از این بخش راهنمایی گروه هدف به منابع سودمندی است که در نگارش گزارش و تحلیل‌ها از آنها بهره‌برداری شده است. در نگارش این بخش باید نکته‌های زیر را به یاد داشت: (۱) آوردن سیاهه همه منابع لازم نیست و تنها به نگارش کلیدی‌ترین‌ها بسنده شود. اشاره به یک تا چهار منبع در این بخش کارآمد است؛ (۲) اگر منابع اطلاعاتی دارای نشانی اینترنتی برای دسترسی هستند، نشانی آنها گفته شود؛ و (۳) منابع به شکل درست بیابند و بر پایه یک شیوه‌نامه استنادی (برای نمونه، شیوه‌نامه ایران) تنظیم شوند.

جدول ۵-۱، ساختار، عناصر و اجزای گزیده سیاستی را نشان می‌دهد. لازم به ذکر است بخش‌هایی از گزیده سیاستی که در پانل دلفی حذف شدند در جدول ۵-۱ به عنوان عناصر و مولفه‌های اختیاری ارائه شده است.

جدول ۵-۱. ساختار، عناصر، و اجزای گزیده سیاستی

بخش اصلی	عناصر	آیا نیاز دارد	هدف / شرح	اجزا
مولفه‌های ساختاری و	۱. اطلاعات کتابشناختی	✓	ارائه اطلاعات توصیفی و	عنوان گزیده سیاستی نام سازمان تهیه‌کننده گزیده سیاستی

بخش های اصلی	عناصر	الزام	اختیاری	هدف / شرح	اجزا
محتوایی				کتاب شناختی گزارش	- شماره سند - تاریخ تهیه
	۲. خلاصه برای مدیران		✓	آگاه کردن مخاطبان پرمشغله که زمان اندکی دارند به گونه ای که تنها با خواندن آن و بدون مراجعه به متن گزیده سیاستی به وضوح به اهمیت مسئله و موضوع و نیز پیام اصلی گزیده سیاستی پی ببرند.	- موضوع یا مسئله - مهمترین توصیه های سیاستی - کلیدی ترین نکته ها و پیام ها
	۲. تعریف مسئله	✓		آگاه کردن گروه هدف درباره یک مسئله و اهمیت آن که سیاست گذاران باید برایش برنامه ای داشته باشند.	- توضیح اهمیت مسئله و مقیاس آن - بررسی کوتاه دلایل ریشه ای مسئله - اطلاعات بافت و پیشینه در پیوند با مسئله - بیان هدف
	روش شناسی	✓		بیان روش (های) پژوهش و شیوه گردآوری داده ها.	- روش های تحقیق بهره برداری شده - روش ها و شیوه های گردآوری داده ها
	۳. یافته ها	✓		برجسته کردن کاستی های رویکرد کنونی یا گزینه های سیاستی در حال اجر. از این رو، ضرورت نیاز به تغییر و سمت و سوی تغییر را نشان	- شواهد - پیشنهاد گزینه های سیاستی

بخش های اصلی	عناصر	الزام	اختیاری	هدف / شرح	اجزا
				می دهد. یافته ها باید سازگار با زمینه موضوعی گروه هدف و بافت سیاسی بیان و برپایه شواهد، یک نتیجه گیری واقع گرایانه ارائه شود.	
	۴. توصیه های سیاسی	✓		گفتن گزارشی دقیق و قانع کننده درباره چگونگی تغییر رویکرد سیاست کنونی است.	- توضیح پیامدهای آتی راهکارها و گزینه های سیاسی با پشتوانه شواهد. - پیشنهاد مجموعه کارهای عملی که کنشگران گوناگون برای دستیابی به گزینه های سیاسی برگزیده باید در آینده انجام دهند.
	نتیجه گیری	✓		بدون تکرار آنچه که قبلا بیان شده است به توضیح فوریت مسئله و اهمیت گزینه های سیاسی پیشنهادی در متن می پردازد.	- بیان فوریت مسئله - ارائه گزیده ای از موضوعات، بافت و داده ها - اشاره ای به اهمیت راه حل ها و گزینه های سیاسی
	سپاسگزاری	✓		سپاسگزاری از افراد یا نهادهایی که در انجام پژوهش یاری رسانده اند.	- سپاسگزاری از تامین کننده (گان) مالی - سپاسگزاری از افراد/نهادهای یاری رسان پژوهش - ارائه اطلاعات در مورد کپی رایت
	۵. منابع	✓		راهنمایی گروه هدف به منابع سودمندی که در نگارش گزارش و تحلیل ها از آنها بهره برداری شده است.	آوردن کلیدی ترین منابع

بخش های اصلی	عناصر	الزام	اختیاری	هدف / شرح	اجزا
مؤلفه های طراحی	۶. اطلاعات تماس	✓		ارائه اطلاعات تماس برای مکاتبات .	■ اطلاعات تماس سازمان تهیه کننده
	پیوست ها		✓	ارائه اطلاعات و جزئیات بیشتر در مورد استدلال ها که آوردن آنها در متن چندان ضروری نیست و تنها سبب طولانی شدن متن می شود.	■ ارائه جزئیات بیشتر درباره استدلال ها
	۷. لوگوی سازمان	✓		ارائه لوگوی سازمان تهیه کننده گزیده سیاستی.	■ قراردادن لوگوی سازمان تهیه کننده گزیده سیاستی در بالا و سمت راست سرصفحه.
	۸. کوتاه بودن و برجسته سازی پیام های کلیدی	✓		امکان دنبال کردن آسان و سریع متن گزیده سیاستی.	■ کوتاه و واضح بودن عنوان ■ کوتاه و واضح بودن پاراگراف ها ■ طولانی نبودن لیست گزینه های سیاستی ■ طولانی نبودن لیست توصیه های سیاستی ■ نگارش پیام های کلیدی با یک رنگ متفاوت و یا به صورت پررنگ
	۹. آوردن فهرست های بولتی	✓		فهرست کردن پیام ها کلیدی، گزینه ها و توصیه های سیاستی.	■ فهرست پیام های کلیدی ■ فهرست توصیه های سیاستی ■ فهرست گزینه های سیاستی
	۱۰. آوردن متن های حاشیه	✓		مکانی برای گفتن، پیام های کلیدی و اطلاعات اضافی.	■ اطلاعات اضافی ■ پیام های کلیدی ■ اطلاعات مربوط به پروژه ای که در تهیه گزیده سیاستی استفاده شده است
	۱۱. عدم استفاده از جارگون	✓		درک آسان متن گزیده سیاستی توسط گروه هدف.	■ عدم استفاده از کلمات تخصصی ■ عدم استفاده از مفاهیم یک رشته دانشگاهی
	۱۲. زبان و سبک نگارش قابل فهم	✓		فهم آسان متن گزیده سیاستی توسط گروه هدف.	■ توضیح ساده به جای استفاده از جارگون ■ کوتاه سازی عنوان ها ■ کوتاه سازی پاراگراف ها ■ کلمات روشن، ساده و قابل فهم

بخش های اصلی	عناصر	الزامی	اختیاری	هدف / شرح	اجزا
	۱۳. جذابیت دیداری و ارائه اطلاعات به شکل نمودار، گراف و عکس	✓		طراحی زیبا و جذاب گزیده سیاستی	- نوع گرافیکی را انتخاب کنید که به بهترین وجه با اطلاعاتی که می خواهید ارائه کنید متناسب باشد - برای مقایسه ارقام از نمودارهای میله ای یا نمودارهای دایره ای (پای) استفاده کنید - برای سری های زمانی از نمودارهای خطی استفاده کنید - گراف را ساده نگه دارید. به عنوان مثال ، یک نمودار با خط خیلی زیاد به هم می ریزد و واضح نیست: فقط مهمترین متغیرها را نشان دهید - بر حسب نمودارها خوانا باشد - از یک عنوان روشن استفاده کنید - رنگ ها، الگوهای سایه و نمادهایی را انتخاب کنید که به راحتی از یکدیگر قابل تشخیص هستند - استفاده از تصاویر با کیفیت

منابع

- خاکی، غلامرضا. ۱۳۸۳. روش تحقیق در مدیریت. تهران: مرکز انتشارات علمی دانشگاه آزاد اسلامی.
- علیدوستی، سیروس. ۱۳۸۵. روش دلفی: مبانی، مراحل، و نمونه‌هایی از کاربرد. فصلنامه مدیریت و توسعه ۸(۴): ۲۳-۸.
- نامداریان، لیلا. ۱۳۹۸. واکاوی ویژگی‌های مناسب داده‌ها برای استفاده در سیاست‌گذاری. فصلنامه سیاست ۴۹(۲): ۵۱۵-۵۳۴.
- هومن، حیدرعلی. ۱۳۸۳. استنباط آماری در تحقیق رفتاری (چاپ اول). تهران: سمت.
- Apollonio, Dorie E., and Lisa A. Bero. 2017. Interpretation and use of evidence in state policymaking: a qualitative analysis. *BMJ open* 7(2): e012738.
- Banks, Gary. 2009. *Challenges of evidence-based policy-making*. Australian Public Service Commission..
- Bardach, Eugene. 1984. The dissemination of policy research to policymakers. *Knowledge* 6(2): 125-144.
- Barnardo's, R. D. 2002. What Works? Making Connections Linking Research and Practice. <https://www.scie-socialcareonline.org.uk/what-works-making-connections-linking-research-and-practice-a-review-by-barnardos-research-and-development-team/r/a11G00000017uWmIAI> (Accessed 20 Feb.2019)
- Bessette, Joseph M. 1980. Deliberative democracy: The majority principle in republican government. Robert A. Goldwin & William A. Shambra. *How Democratic Is the Constitution*: 102-116.
- Bohman, James. 1998. Survey article: The coming of age of deliberative democracy. *Journal of political philosophy* 6(4): 400-425.
- Booth, Tim. 1990. Researching policy research: Issues of utilization in decision making. *Knowledge* 12(1): 80-100.
- Bullock, Helen, Juliet Mountford, and Rebecca Stanley. 2001. *Better policy-making*. London: Cabinet Office.
- Cabinet Office. 1999. Modernizing government. *A White Paper presented to Parliament, March 1999*.
- Chambers, Simone. 2003. Deliberative Democracy Theory. *Annual Review Political Science* 6:307-326.
- Clarence, Emma. 2002. Technocracy reinvented: the new evidence based policy movement. *Public Policy and Administration* 17(3): 1-11.

- Creswell, J. W., V. P. Clark, and A. L. Garrett. 2003. Advanced mixed methods research. *Handbook of mixed methods in social and behavioural research*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Cline, Alan. 2000. Prioritization Process Using Delphi Technique. <http://www.carola.com/wp-delphi.htm> (Accessed 20 Feb.2019)
- Davies, Philip. 2004. Is evidence-based government possible. *Jerry Lee Lecture*. presented at the 4th annual Campbell Collaboration Colloquium. Washington DC, USA.
- Department for International Development.(DFID) .2014. How to Note: Assessing the Strength of Evidence Provides Detailed Criteria for Assessing the Strength of a Body of Evidence.
- https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/291982/HTN-strength-evidence-march2014.pdf (Accessed 20 Feb.2019)
- Dictionary.C. 2019. Guideline. English Dictionary. Retrieved 20 April 2019.
- Eisele, F. 2006. Preparing a Policy Brief Issue [PDF Document]. https://www.courses.psu.edu/hpa/hpa301_fre1/IBInstructions_fa02.PDF (Accessed 20 Feb.2019)
- Elster, Jon. 1998. Deliberation and constitution making. *Deliberative democracy* 97: 111.
- Englehart, Judith K. 2001. The marriage between theory and practice. *Public Administration Review* 61(3): 371-374.
- Food and Agriculture Organization (FAO). 2011. Food Security Communications Toolkit. <http://www.fao.org/3/i2195e/i2195e02.pdf> (Accessed 20 Feb.2019)
- Food and agriculture organization of United Nations (FAO). 2013. Writing effective reports. <http://www.fao.org/3/i2195e/i2195e03.pdf> (Accessed 20 Feb.2019)
- Freeman, Samuel .2000. Deliberative democracy: A sympathetic comment. *Philosophy & Public Affairs* 29(4): 371-418.
- Funke, Nikki, Wilma F. Strydom, Karen Nortje, Shanna Nienaber, and Maronel Steyn .2010. Evidence-based policymaking: a review. *South African Journal of Science* 106(5):1-8.
- Gordon-Strachan, Georgiana, Wilma Bailey, Stanley Lalta, Elizabeth Ward, Aldrie Henry-Lee, and Elsie LeFranc. 2006. Linking researchers and policy-makers: some challenges and approaches. *Cadernos de saude publica* 22: S69-S76.
- Gough, David A., Sandy Oliver, and James Thomas. 2013. *Learning from research: systematic reviews for informing policy decisions: a quick guide*. London: Nesta.
- Gray, J. A., and Larry W. Chambers. 1997. Evidence-based healthcare: how to make health policy & management decisions. *Canadian Medical Association Journal* 157(11):1598.
- Head, Brian W. 2010. Reconsidering evidence-based policy: Key issues and challenges.
- Hung, Hsin-Ling, James W. Altschuld, and Yi-Fang Lee. 2008. Methodological and conceptual issues confronting a cross-country Delphi study of educational program evaluation. *Evaluation and program planning* 31(2): 191-198.
- Howard, Keith, and John A. Sharp. 1985. Social indicators and policy selection: An experiment in constructing a social objective function. *European Journal of Operational Research* 19(2): 176-185.

- Howick, Jeremy, B. Phillips, C. Ball, D. Sackett, and D. Badenoch. 2009. *Oxford centre for evidence-based medicine levels of evidence*. University of Oxford, Centre for Evidence-Based Medicine.
- Innvaer, Simon, Gunn Vist, Mari Trommald, and Andrew Oxman. 2002. Health policy-makers' perceptions of their use of evidence: a systematic review. *Journal of health services research & policy* 7(4): 239-244.
- International Centre for Policy Advocacy. 2017. An essential guide to writing policy briefs. https://www.icpolicyadvocacy.org/sites/icpa/files/downloads/icpa_policy_briefs_essential_guide.pdf (Accessed 20 Feb.2019)
- International Labour Organization (ILO). 2018. *Guide on Measuring Decent Jobs for Youth - Monitoring, evaluation and learning in labour market programmes*. Note 7: Evidence uptake in policy formulation. Geneva.
- Jewell, Christopher J., and Lisa A. Bero. 2008. "Developing good taste in evidence": facilitators of and hindrances to evidence-informed health policymaking in state government. *The Milbank Quarterly* 86(2): 177-208.
- Jones, N., C. Walsh, and J. Young. 2007. *Policy Briefs for Communicating Science, Technological and Innovation Findings: What Constitutes Best Practice*. London: ODI.
- Knott, Jack, and Aaron Wildavsky. 1980. If Dissemination is the Solution, What is the Problem? . *Knowledge* 1 : 537-578.
- Kumpalume, Peter. 2016. Guidelines for Evidence Use in Decision-Making in the Health Sector in Malawi. Malawi: Ministry of health. https://www.afidep.org/download/policy_guidelines/Malawi-EIPM-Guidelines-15th-August-2016.pdf (Accessed 20 Feb.2019)
- Kuzevski , Mite. 2013. Writing guidelines: Policy Brief. Global Debate and Public Policy Challenge (undated) and Community-Based Monitoring System (CBMS) Network Coordinating Team. <https://idebate.org/search/node/Writing%20guidelines%3A%20Policy%20Brief> (Accessed 20 Feb.2019)
- Landry, Réjean, Moktar Lamari, and Nabil Amara .2003. The extent and determinants of the utilization of university research in government agencies. *Public Administration Review* 63(2): 192-205.
- Lindblom, Charles E .1959. The science of" muddling through". *Public administration review* 45 : 165-169.
- Mandell, Marvin B., and Vicki L. Sauter. 1984. Approaches to the study of information utilization in public agencies: Problems and pitfalls. *Knowledge* 6(2): 145-164.
- Marston, Greg, and Rob Watts. 2003. Tampering with the evidence: a critical appraisal of evidence-based policy-making. *The drawing board: An Australian review of public affairs* 3(3): 143-163.
- McIvor, M. 2018. Writing Policy Briefs and Reports Overview: Overview, Tips, & Resources. Available at: https://www.utm.utoronto.ca/asc/sites/files/asc/public/shared/pdf/wdi/sample_course_materials/soc/SOC_PolicyWritingGuide.pdf (Accessed 20 Feb.2019)
- Nabavi, Majid, and Hamid R. Jamali. 2018. Determining information needs of science and technology policy makers in Iran. *Information Development* 34(4): 382-396.

- Newman, K., Capillo, A., Famurewa, A., Nath, C., & Siyanbola, W. 2013. What is the evidence on evidence-informed policy making? Lessons from the International Conference on Evidence-Informed Policy Making. *International Network for the Availability of Scientific Publications (INASP)*.
- Newzealand Institution of Economic Research (NZIER). 2017. Policy advice MASTERCLASS paper20. https://nzier.org.nz/static/media/filer_public/87/1d/871d9999-4821-4ff5-96fa-ac0c793cac51/brief_20_presenting_evidence.pdf (Accessed 20 Feb.2019)
- Nutley, Sandra, Huw Davies, and Isabel Walter. 2002. Evidence based policy and practice: Cross sector lessons from the UK. *ESRC UK Centre for evidence based policy and practice: working paper 9*.
- O'Dwyer, Lisel. 2004. A critical review of evidence-based policy making. *Australian Housing and Urban Research Institute, Southern Research Centre, AHURI Final Report*, (58).
- Oliver, Kathryn, Simon Innvar, Theo Lorenc, Jenny Woodman, and James Thomas. 2014. A systematic review of barriers to and facilitators of the use of evidence by policymakers. *BMC health services research*: 14(1): 2.
- Orem, Juliet Nabyonga, David Kaawa Mafigiri, Bruno Marchal, Freddie Ssengooba, Jean Macq, and Bart Criel. 2012. Research, evidence and policymaking: the perspectives of policy actors on improving uptake of evidence in health policy development and implementation in Uganda. *BMC Public Health* 12(1):109.
- Oxman, Andrew D., Per Olav Vandvik, John N. Lavis, Atle Fretheim, and Simon Lewin .2009. SUPPORT Tools for evidence-informed health Policymaking (STP) 2: Improving how your organisation supports the use of research evidence to inform policymaking. *Health Research Policy and Systems* 7(1): S2.
- Pittore, Kat, Jessica Meeker, and Tom Barker. 2017. Practical considerations for communicating evidence to policy makers: identifying best practices for conveying research findings.
- Pollard, A. and Court J. 2005. How Civil Society Organisations Use Evidence to Influence Policy Processes: A literature review, *ODI Working Paper* 249.
- Punton, Melanie.2016. How can capacity development promote evidence-informed policy making?. *Literature Review for the Building Capacity to Use Research Evidence (BCURE) Program*. Hove: ITAD.
- Reidy, Mairead. 2003. Key Themes: Reflections from the Child Indicator Projects. *Working paper*, University of Chicago: Chapin Hall Center for Children.
- Scott, C. 2005. Measuring up to the measurement problem. In *The role of statistics in evidence-based policy making*. *CBMS Network Meeting*. http://www.pep-net.org/fileadmin/medias/pdf/files_events/4th_colombo/proceed/scott.pdf (Accessed 20 Feb.2019)
- Social Policy Evaluation and Research Unit (Superu). 2018. Making sense of evidence: A guide to using evidence in policy. <https://thehub.swa.govt.nz/assets/Uploads/Making-Sense-of-Evidence-handbook-FINAL.pdf> (Accessed 20 Feb.2019)
- Sutcliffe, Sophie, and Julius Court. 2006. *A toolkit for progressive policymakers in developing countries*. Research and Policy in Development Programme.
- Tsai, K. 2006. Guidelines for Writing a Policy Brief [PDF Document]. <http://jhunix.hcf.jhu.edu/~ktsai/policybrief.html> (Accessed 20 Feb.2019)
- Wolfe, R. 2013. Policy briefs: A guide to writing policy briefs for research uptake. *RESILIENT&RESPONSIVE HEALTH SYSTEMS*.

<https://www.scribd.com/document/200121389/A-guide-to-writing-policy-briefs-for-research-uptake> (Accessed 20 Feb.2019)

World Bank Group, ed. 2000. *World development indicators 2000*. World Bank Publications.

Young, E., & Quinn, L. 2004. Guidelines for writing a policy brief Retrieved from: <http://www.policy.hu/ipf/fel-pubs/samples/PolicyBrief-described.pdf>

Young, E., & Quinn, L. 2017. An Essential Guide to Writing Policy Briefs. *International Centre for Policy Advocacy ICPA gGmbH*. https://www.icpolicyadvocacy.org/sites/icpa/files/downloads/icpa_policy_briefs_essential_guide.pdf

پیوست الف) پرسشنامه دور اول دلفی

به نام خدا

« تعیین مولفه‌های ساختاری، محتوایی و طراحی گزیده سیاستی » (دور اول دلفی)

متخصص گرامی

با سلام و احترام

پرسشنامه پیش‌رو با هدف تعیین مولفه‌های تهیه و نگارش گزیده سیاستی (Policy brief)، تقدیم می‌شود. «گزیده سیاستی»، سندی کوتاه است که دارای ارائه توضیحی قانع کننده در مورد یک مسئله و اهمیت آن، تحلیل، و ارائه شواهد در پیوند با گزینه‌ها و توصیه‌های سیاستی برای مواجهه با مسئله به سیاست‌گذاران است. یک گزیده سیاستی مخاطب‌محور است؛ یعنی برای ارسال پیام ویژه سیاستی به منظور جذب و ترغیب سیاست‌گذاران برای استفاده از شواهد طراحی می‌شود. بنابراین، بسته به نوع مخاطب آن، مولفه‌های تهیه آن نیز متفاوت خواهد بود. از این رو هدف پرسشنامه پیش‌رو دستیابی به نظرات و اجماع متخصصان درباره مولفه‌های کلیدی در نگارش یک گزیده سیاستی به تفکیک سه لایه از سیاست‌گذاران (مخاطبان) است: (۱) لایه اجرا و پشتیبانی (مانند مدیران دستگاه‌های اجرایی، موسسه‌های پژوهشی و دانشگاه‌ها)؛ (۲) لایه میانی یا بخشی (نظیر وزیر بهداشت، ... و وزیر علوم، ...)؛ و (۳) لایه کلان یا فرابخشی (نظیر رئیس شورای عالی انقلاب فرهنگی).

این پرسشنامه پنج بخش کلیدی دارد:

- ☐ اطلاعات جمعیت‌شناختی پاسخ‌دهندگان.
 - ☐ دیدگاه مشارکت‌کنندگان درباره ابعاد اصلی تهیه و نگارش گزیده سیاستی به تفکیک مخاطب. ابعاد گزیده سیاستی به اجزای اصلی آن سند اشاره دارد که در پژوهش حاضر شامل اجزای ساختاری، محتوایی و طراحی هستند.
 - ☐ دیدگاه مشارکت‌کنندگان درباره مؤلفه‌های بعد ساختاری در تهیه و نگارش گزیده سیاستی به تفکیک مخاطب. بعد ساختاری به بدنه اصلی و بخش‌های گوناگون سند گزیده سیاستی اشاره دارد.
 - ☐ دیدگاه مشارکت‌کنندگان درباره مؤلفه‌های بعد محتوایی در تهیه و نگارش گزیده سیاستی به تفکیک مخاطب. بعد محتوایی به اقسام اطلاعاتی قابل ارائه در سند گزیده سیاستی اشاره دارد.
 - ☐ دیدگاه مشارکت‌کنندگان درباره مؤلفه‌های بعد طراحی در تهیه و نگارش گزیده سیاستی به تفکیک مخاطب. بعد طراحی به ویژگی‌های ظاهری، جذابیت دیداری، و فهم‌پذیری سند گزیده سیاستی اشاره دارد.
- گویه‌ها در طیف پنج ارزشی لیکرت طراحی شده‌اند، از «۱» (بسیار کم‌اهمیت) تا «۵» (بسیار مهم). نتایج این پرسشنامه، پس از جمع‌بندی و یکپارچه‌سازی در پرسشنامه‌ای جدید برای نظرخواهی در اختیار تمامی پاسخگویان قرار خواهد گرفت. موفقیت در دستیابی به هدف‌های پژوهش حاضر، بستگی به پاسخ‌های دقیق و سنجیده شما دارد. تکمیل این پرسشنامه حدود ۳۰ دقیقه به طول می‌انجامد، بنابراین از اینکه با اختصاص زمان گرانبهای خود، در انجام این کار ما را یاری می‌فرمایید، کمال امتنان را دارد. برای اطلاعات بیشتر می‌توانید با تلفن شماره ۶۶۴۹۴۹۸۰ (داخلی ۴۱۵) یا رایانامه namdarian@irandoc.ac.ir یا مجری تماس بگیرید.

سیاس از همکاری شما

لیلا نامداریان . مجری طرح

الف) اطلاعات جمعیت شناختی

سمت و پست

نام و نام

سازمانی:

خانوادگی:

سابقه خدمت (به

رشته تحصیلی:

سال):

ب) ابعاد تهیه و نگارش گزیده سیاستی به تفکیک مخاطبان گوناگون

مؤلفه‌های گوناگون تهیه و نگارش گزیده سیاستی با مطالعه و تحلیل آثار و گزارش‌های در پیوند با این موضوع گردآوری و در قالب سه بعد فراگیر (ساختاری، محتوایی، و طراحی) دسته‌بندی شده‌اند. این سه بعد خود دارای مؤلفه‌های گوناگونی هستند. درخواست می‌شود در جدول زیر نیاز به هر یک از ابعاد و میزان اهمیت آن‌ها را در گزیده سیاستی برای سه دسته از سیاست‌گذاران (مخاطبان) علامت بگذارید.

بعد	برای سیاست‌گذاران در لایه اجرا و پشتیبانی						برای سیاست‌گذاران در لایه میانی یا بخشی						برای سیاست‌گذاران در لایه کلان یا فرابخشی								
	نیاز:		اگر نیاز است، میزان اهمیت:				نیاز:		اگر نیاز است، میزان اهمیت:				نیاز:		اگر نیاز است، میزان اهمیت:						
	نیاز نیست	نیاز هست	۱	۲	۳	۴	۵	نیاز نیست	نیاز هست	۱	۲	۳	۴	۵	نیاز نیست	نیاز هست	۱	۲	۳	۴	۵
بعد ساختاری																					
بعد محتوایی																					
بعد طراحی																					

بعد/ ابعاد پیشنهادی:

ابعاد	سیاست‌گذاران در لایه اجرا و پشتیبانی										سیاست‌گذاران در لایه میانی یا بخشی										سیاست‌گذاران در لایه کلان یا فرابخشی									
	نیاز:					اگر نیاز است، میزان اهمیت:					نیاز:					اگر نیاز است، میزان اهمیت:					نیاز:					اگر نیاز است، میزان اهمیت:				
	نیاز	نیاز	۱	۲	۳	۴	۵	نیاز	نیاز	۱	۲	۳	۴	۵	نیاز	نیاز	۱	۲	۳	۴	۵	نیاز	نیاز	۱	۲	۳	۴	۵		

[illegible]

(پ) مولفه‌های بعد ساختاری گزیده سیاستی به تفکیک مخاطبان گوناگون

لطفا دیدگاه خود درباره هر یک از مولفه‌های بعد ساختاری در گزیده سیاستی به تفکیک سه گروه مخاطب، سیاست‌گذاران در لایه اجرا و پشتیبانی، سیاست‌گذاران در لایه میانی یا بخشی و سیاست‌گذاران در لایه کلان یا فرابخشی را با گذاشتن علامت در گزینه مورد نظر، بیان فرمایید.

[illegible]

مؤلفه / مؤلفه‌های پیشنهادی برای بعد ساختاری :

[illegible]

[illegible]

مؤلفه های بعد ساختاری	مؤلفه های بعد محتوایی	سیاست گذاران در لایه اجرا و پشتیبانی						سیاست گذاران در لایه میانی یا بخشی						سیاست گذاران در لایه کلان یا فرابخشی								
		نیاز:			اگر نیاز است، میزان اهمیت:			نیاز:			اگر نیاز است، میزان اهمیت:			نیاز:			اگر نیاز است، میزان اهمیت:					
		نیاز نیست	نیاز هست	۱	۲	۳	۴	۵	نیاز نیست	نیاز هست	۱	۲	۳	۴	۵	نیاز نیست	نیاز هست	۱	۲	۳	۴	۵
درباره استدلال ها																						

مؤلفه / مؤلفه های پیشنهادی:

مؤلفه‌های بعد محتوایی	سیاست گذاران در لایه اجرا و پشتیبانی						سیاست گذاران در لایه میانی یا بخشی						سیاست گذاران در لایه کلان یا فرابخشی								
	نیاز:		اگر نیاز است، میزان اهمیت:				نیاز:		اگر نیاز است، میزان اهمیت:				نیاز:		اگر نیاز است، میزان اهمیت:						
	نیاز نیست	نیاز هست	۱	۲	۳	۴	۵	نیاز نیست	نیاز هست	۱	۲	۳	۴	۵	نیاز نیست	نیاز هست	۱	۲	۳	۴	۵
-																					

ج) مؤلفه های بعد طراحی گزیده سیاستی به تفکیک مخاطبان گوناگون

لطفا دیدگاه خود درباره هر یک از مؤلفه های بعد طراحی در گزیده سیاستی به تفکیک سه گروه مخاطب سیاست گذاران در لایه اجرا و پشتیبانی، سیاست گذاران در لایه میانی یا بخشی و سیاست گذاران در لایه کلان یا فرابخشی را با گذاشتن علامت مناسب در گزینه مورد نظر، بیان فرمایید.

مؤلفه های بعد طراحی	سیاست گذاران در لایه اجرا و پشتیبانی		سیاست گذاران در لایه میانی یا بخشی		سیاست گذاران در لایه کلان یا فرابخشی	
	نیاز:	اگر نیاز است، میزان اهمیت:	نیاز:	اگر نیاز است، میزان اهمیت:	نیاز:	اگر نیاز است، میزان اهمیت:

	نیاز نیست	نیاز هست	۱	۲	۳	۴	۵	نیاز نیست	نیاز هست	۱	۲	۳	۴	۵	نیاز نیست	نیاز هست	۱	۲	۳	۴	۵
لوگوی سازمان																					
کوتاه بودن و برجسته سازی پیام‌های کلیدی																					
آوردن فهرست‌های بولتی																					
آوردن متن-های حاشیه ^۱																					
استفاده از جارگون ^۲																					
زبان و سبک نگارش قابل فهم																					
جذابیت دیداری و ارائه اطلاعات به شکل نمودار، گراف، و عکس																					

۲) لطفا دیدگاه خود در مورد طول گزیده سیاستی به تفکیک مخاطبان گوناگون را با گذاشتن علامت در گزینه مناسب مشخص کنید.

طول گزیده سیاستی			مخاطبان گوناگون
بین ۲ تا ۴ صفحه (۱۰۰۰ تا)	بین ۴ تا ۶ صفحه (۲۰۰۰ تا)	بین ۶ تا ۸ صفحه (۳۰۰۰ تا)	

^۱. باکس‌های کوچک حاوی پیام که در حاشیه متن قرار می‌گیرند.

^۲. اصطلاحات تخصصی دانشگاهی یا یک گروه یا یک صنف خاص

سیاست گذاران در لایه اجرا و پشتیبانی	سیاست گذاران در لایه میانی یا بخشی	سیاست گذاران در لایه کلان یا فرابخشی
۲۰۰۰ واژه	۳۰۰۰ واژه	۴۰۰۰ واژه

مؤلفه / مؤلفه های پیشنهادی:

مؤلفه	سیاست گذاران در لایه اجرا و پشتیبانی		سیاست گذاران در لایه میانی یا بخشی		سیاست گذاران در لایه کلان یا فرابخشی	
	نیاز:		نیاز:		نیاز:	
	نیاز نیست	نیاز هست	نیاز نیست	نیاز هست	نیاز نیست	نیاز هست
	۱	۲	۳	۴	۵	۶

سپاسگزاری

سپاس از همکاری شما و زمان ارزشمندی که برای پاسخ به این پرسشنامه گذاشتید. بی تردید پاسخ های شما تأثیر چشم گیری در تکمیل این پژوهش و دستیابی به هدف های آن خواهد گذاشت. گفتنی است که پاسخ های شما به شکل محرمانه نزد پژوهشگران باقی خواهد ماند. به شکل پیش فرض، نام شما در بخش روش شناسی گزارش پایانی این طرح پژوهشی خواهد آمد تا اعتبار یافته ها کنترل شود؛ با این حال، اگر نمی خواهید نام شما در گزارش پایانی گفته شود، این مسئله را به مجری طرح گوشزد کنید. در پایان اگر دیدگاهی درباره این پرسشنامه یا طرح کلی دارید شنیدن آن برای پژوهشگران بسیار ارزشمند خواهد بود.

پیوست ب) پرسشنامه دور دوم دلفی

به نام خدا

مؤلفه‌های ساختاری، محتوایی و طراحی گزیده سیاستی « تعیین (دور دوم دلفی)

سرکار خانم/جناب آقای

با سلام و احترام

سپاس از مشارکت شما در دور نخست دلفی، پاسخ شما و نیز نتیجه تحلیل پاسخ‌ها در دور قبل (محاسبه میانگین و انحراف معیار پاسخ‌ها) در پرسشنامه پیش‌رو تقدیم شده است. گفتنی است که گویه‌هایی که میانگین کمتر از سه یا انحراف معیار بیشتر از یک دارند به اجماع پیل دلفی در دور نخست نرسیده‌اند (بارنگ قرمز مشخص شده‌اند). پرسشنامه دور دوم دلفی با هدف اجماع درباره مؤلفه‌های تهیه و نگارش گزیده سیاستی (Policy brief) در ادامه تقدیم شده است. این پرسشنامه چهار بخش کلیدی دارد:

□ دیدگاه مشارکت کنندگان درباره ابعاد اصلی تهیه و نگارش گزیده سیاستی به تفکیک مخاطب. ابعاد گزیده سیاستی به اجزای

اصلی آن سند اشاره دارد که در پژوهش حاضر شامل اجزای ساختاری، محتوایی و طراحی هستند.

□ دیدگاه مشارکت کنندگان درباره مؤلفه‌های بعد ساختاری در تهیه و نگارش گزیده سیاستی به تفکیک مخاطب. بعد

ساختاری به بدنه اصلی و بخش‌های گوناگون سند گزیده سیاستی اشاره دارد.

□ دیدگاه مشارکت کنندگان درباره مؤلفه‌های بعد محتوایی در تهیه و نگارش گزیده سیاستی به تفکیک مخاطب. بعد

محتوایی به اقلام اطلاعاتی قابل ارائه در سند گزیده سیاستی اشاره دارد.

□ دیدگاه مشارکت کنندگان درباره مؤلفه‌های بعد طراحی در تهیه و نگارش گزیده سیاستی به تفکیک مخاطب. بعد

طراحی به ویژگی‌های ظاهری، جذابیت دیداری، و فهم‌پذیری سند گزیده سیاستی اشاره دارد.

گویه‌ها در طیف پنج ارزشی لیکرت طراحی شده‌اند، از «۱» (بسیار کم‌اهمیت) تا «۵» (بسیار مهم). نتایج این پرسشنامه، پس از جمع‌بندی و یکپارچه‌سازی در پرسشنامه‌ای جدید برای نظرخواهی در اختیار تمامی پاسخگویان قرار خواهد گرفت. موفقیت در دستیابی به هدف‌های پژوهش حاضر، بستگی به پاسخ‌های دقیق و سنجیده شما دارد. تکمیل این پرسشنامه حدود ۳۰ دقیقه به طول می‌انجامد، بنابراین از اینکه با اختصاص زمان گرانبه‌ای خود، در انجام این کار ما را یاری می‌فرمایید، کمال امتنان را دارد. برای اطلاعات بیشتر می‌توانید با تلفن شماره ۶۶۴۹۴۹۸۰ (داخلی ۴۱۵) یا رایانامه namdarian@irandoc.ac.ir یا مجری تماس بگیرید.

سپاس از همکاری شما

لیلا نامداریان . مجری طرح

الف) ابعاد تهیه و نگارش گزیده سیاستی به تفکیک مخاطبان گوناگون

مؤلفه‌های گوناگون تهیه و نگارش گزیده سیاستی با مطالعه و تحلیل آثار و گزارش‌های در پیوند با این موضوع گردآوری و در قالب سه بعد فراگیر (ساختاری، محتوایی، و طراحی) دسته‌بندی شده‌اند. این سه بعد خود دارای مؤلفه‌های گوناگونی هستند. درخواست می‌شود در جدول زیر نیاز به هر یک از ابعاد و میزان اهمیت آن‌ها را در گزیده سیاستی برای سه دسته از سیاست‌گذاران (مخاطبان) علامت بگذارید.

برای سیاست‌گذاران در لایه اجرا و پشتیبانی		برای سیاست‌گذاران در لایه میانی یا بخشی		برای سیاست‌گذاران در لایه کلان یا فرابخشی	
نیاز		اگر نیاز است، میزان اهمیت:		نیاز:	
اگر نیاز است، میزان اهمیت:		نیاز:		اگر نیاز است، میزان اهمیت:	
نیاز نیست	نیاز هست	نیاز نیست	نیاز هست	نیاز نیست	نیاز هست
۱	۲	۳	۴	۵	۶
پاسخ در دور پیش	پاسخ در دور پیش	پاسخ در دور پیش	پاسخ در دور پیش	پاسخ در دور پیش	پاسخ در دور پیش
میانگین	میانگین	میانگین	میانگین	میانگین	میانگین
انحراف معیار	انحراف معیار	انحراف معیار	انحراف معیار	انحراف معیار	انحراف معیار
بعد ساختاری	بعد محتوایی	بعد طراحی			
۰,۶۱	۴,۶۶	۰,۶۱	۴,۶۶	۰,۶۱	۴,۶۶
۰,۳۵	۴,۸۶	۰,۳۵	۴,۸۶	۰,۳۵	۴,۸۶
۰,۶۳	۴,۶۰	۰,۶۰	۴,۵۳	۰,۶۰	۴,۵۳

بعد / ابعاد پیشنهادی:

سیاست‌گذاران در لایه اجرا و پشتیبانی		سیاست‌گذاران در لایه میانی یا بخشی		سیاست‌گذاران در لایه کلان یا فرابخشی	
نیاز		اگر نیاز است، میزان اهمیت:		نیاز:	
اگر نیاز است، میزان اهمیت:		نیاز:		اگر نیاز است، میزان اهمیت:	
نیاز نیست	نیاز هست	نیاز نیست	نیاز هست	نیاز نیست	نیاز هست
۱	۲	۳	۴	۵	۶
پاسخ در دور پیش	پاسخ در دور پیش	پاسخ در دور پیش	پاسخ در دور پیش	پاسخ در دور پیش	پاسخ در دور پیش
میانگین	میانگین	میانگین	میانگین	میانگین	میانگین
انحراف معیار	انحراف معیار	انحراف معیار	انحراف معیار	انحراف معیار	انحراف معیار
بعد ساختاری	بعد محتوایی	بعد طراحی			
۰,۶۱	۴,۶۶	۰,۶۱	۴,۶۶	۰,۶۱	۴,۶۶
۰,۳۵	۴,۸۶	۰,۳۵	۴,۸۶	۰,۳۵	۴,۸۶
۰,۶۳	۴,۶۰	۰,۶۰	۴,۵۳	۰,۶۰	۴,۵۳

ب) مؤلفه‌های بعد ساختاری گزیده سیاستی به تفکیک مخاطبان گوناگون

لطفاً دیدگاه خود درباره هر یک از مؤلفه‌های بعد ساختاری در گزیده سیاستی به تفکیک سه گروه مخاطب، سیاست‌گذاران در لایه اجرا و پشتیبانی، سیاست‌گذاران در لایه میانی یا بخشی و سیاست‌گذاران در لایه کلان یا فرابخشی را با گذاشتن علامت در گزینه مورد نظر، بیان فرمایید.

مؤلفه‌های ساختاری	برای سیاست‌گذاران در لایه اجرا و پشتیبانی	برای سیاست‌گذاران در لایه میانی یا بخشی	برای سیاست‌گذاران در لایه کلان یا فرابخشی

[illegible]

مؤلفه / مؤلفه‌های پیشنهادی برای بعد ساختاری :

[illegible]

(پ) مؤلفه‌های بعد محتوایی گزیده سیاستی برای سیاست‌گذاران به تفکیک مخاطب

لطفا دیدگاه خود درباره هر یک مولفه‌های بعد محتوایی در گزیده سیاستی به تفکیک سیاست‌گذاران در سطوح گوناگون را با گذاشتن علامت مناسب در گزینه مورد نظر ، بیان فرمایید. (*موارد رد شده در دور قبل)

[illegible]

[illegible]

نوع سند	برای سیاست‌گذاران در لایه اجرا و پشتیبانی			برای سیاست‌گذاران در لایه میانی یا بخشی			برای سیاست‌گذاران در لایه کلان یا فرابخشی		
	نیاز		اگر نیاز است، میزان اهمیت:	نیاز		اگر نیاز است، میزان اهمیت:	نیاز:		اگر نیاز است، میزان اهمیت:
بعد محتوایی	نیاز نیست	نیاز هست	نیاز نیست	نیاز هست	نیاز نیست	نیاز هست	نیاز نیست	نیاز هست	نیاز نیست
مالی*									
سیاست‌گذاری از افراد/ نهادهای یاری‌رسان پژوهش*						۱,۴۳۷ ۵	۲,۹۳۳		۱,۴۵۷ ۳
ارائه اطلاعات در مورد کمی رایت*						۱,۶۹۸ ۷	۲,۸۰۰		۱,۶۸۱ ۸
آوردن سیاهه منابع و مآخذ*						۱,۳۰۲ ۰	۳,۴۶۶		۱,۴۲۲ ۲
تبیین منابع سودمند*						۱,۳۷۳ ۲	۳,۲۰۰		۱,۳۵۵ ۷
آوردن اطلاعات تماس فرد/ سازمان تهیه کننده گزارش*						۱,۳۵۵ ۷	۳,۴۶۶		۱,۴۷۳ ۵
ارائه جزئیات بیشتری درباره استدلال‌ها*						۱,۱۸۳ ۲	۳,۶۰۰		۱,۳۳۴ ۵

مؤلفه / مؤلفه‌های پیشنهادی:

سیاست‌گذاران در لایه اجرا و پشتیبانی										سیاست‌گذاران در لایه میانی										سیاست‌گذاران در لایه کلان									
نیاز:					اگر نیاز است، میزان اهمیت:					نیاز:					اگر نیاز است، میزان اهمیت:					نیاز:					اگر نیاز است، میزان اهمیت:				
نیاز نیست	نیاز هست	۱	۲	۳	۴	۵	نیاز نیست	نیاز هست	۱	۲	۳	۴	۵	نیاز نیست	نیاز هست	۱	۲	۳	۴	۵	نیاز نیست	نیاز هست	۱	۲	۳	۴	۵		

[illegible]

(ت) مولفه‌های بعد طراحی گزیده سیاستی به تفکیک مخاطبان گوناگون

لطفا دیدگاه خود درباره هر یک از مولفه‌های بعد طراحی در گزیده سیاستی به تفکیک سه گروه مخاطب سیاست-گذاران در لایه اجرا و پشتیبانی، سیاست‌گذاران در لایه میانی یا بخشی و سیاست‌گذاران در لایه کلان یا فرابخشی را با گذاشتن علامت مناسب در گزینه مورد نظر، بیان فرمایید.

[illegible]

۱. باکس‌های کوچک حاوی پیام که در حاشیه متن قرار می‌گیرند.

^۲ اصطلاحات تخصصی دانشگاهی یا یک گروه یا یک صنف خاص

۲) لطفا دیدگاه خود در مورد طول گزیده سیاستی به تفکیک مخاطبان گوناگون را با گذاشتن علامت در گزینه مناسب مشخص کنید.

طول گزیده سیاستی					مخاطبان گوناگون
بین ۲ تا ۴ صفحه (۱۰۰۰ تا ۲۰۰۰ واژه)	بین ۴ تا ۶ صفحه (۲۰۰۰ تا ۳۰۰۰ واژه)	بین ۶ تا ۸ صفحه (۳۰۰۰ تا ۴۰۰۰ واژه)	پاسخ در دور پیش	فراوانی پاسخها در دور پیش	
			بین ۶ تا ۸ صفحه (۳۰۰۰ تا ۴۰۰۰ واژه)	همه اعضای پتل ۶ تا ۸ صفحه (۳۰۰۰ تا ۴۰۰۰ واژه) را انتخاب کردند.	سیاست گذاران در لایه اجرا و پشتیبانی
			بین ۴ تا ۶ صفحه (۲۰۰۰ تا ۳۰۰۰ واژه)	همه اعضای پتل ۴ تا ۶ صفحه (۲۰۰۰ تا ۳۰۰۰ واژه) را انتخاب کردند.	سیاست گذاران در لایه میانی یا بخشی
			بین ۲ تا ۴ صفحه (۱۰۰۰ تا ۲۰۰۰ واژه)	همه اعضای پتل ۲ تا ۴ صفحه (۱۰۰۰ تا ۲۰۰۰ واژه) را انتخاب کردند.	سیاست گذاران در لایه کلان یا فرابخشی

سهیم (درصد) مؤلفه‌های ساختاری از کل واژگان گزیده سیاستی (در هر یک از بخش‌های گزیده سیاستی چه میزان نوشته بیاید):

مؤلفه‌های ساختاری				مخاطبان گوناگون
اطلاعات کتابشناختی	تعریف مسئله	یافته‌ها	توصیه‌های سیاستی	
				سیاست گذاران در لایه اجرا و پشتیبانی
				سیاست گذاران در لایه میانی یا بخشی
				سیاست گذاران در لایه کلان یا فرابخشی

سپاسگزاری

سپاس از همکاری شما و زمان ارزشمندی که برای پاسخ به این پرسشنامه گذاشتید. بی تردید پاسخ‌های شما تأثیر چشم‌گیری در تکمیل این پژوهش و دستیابی به هدف‌های آن خواهد گذاشت. گفتنی است که پاسخ‌های شما به شکل محرمانه نزد پژوهشگران باقی خواهد ماند. به شکل پیش‌فرض، نام شما در بخش روش‌شناسی گزارش پایانی این طرح پژوهشی خواهد آمد تا اعتبار یافته‌ها کنترل شود؛ با این حال، اگر نمی‌خواهید نام شما در گزارش پایانی گفته شود، این مسئله را به مجری طرح گوشزد کنید. در پایان اگر دیدگاهی درباره این پرسشنامه یا طرح کلی دارید شنیدن آن برای پژوهشگران بسیار ارزشمند خواهد بود.

پیوست پ) راهنمای گزارش شواهد برای کاربری در سیاست گذاری علم، فناوری و نوآوری

به نام خدا

افزودن تاریخ

تاریخ

افزودن شماره

شماره سند

عنوان را اینجا بنویسید

نام مؤسسه نگارنده گزیده

□ پیام‌های کلیدی به شکل بولتی اینجا نوشته شود.

مقدمه و مسئله

مقدمه و مسئله، سنگ بنای گزیده سیاستی است. هدف از آن آگاه کردن گروه هدف درباره مسئله و اهمیت آن است که سیاست‌گذار باید برایش برنامه‌ای داشته باشد. این بخش باید دربردارنده محتوای زیر باشد.

□ توضیح اهمیت مسئله و مقیاس آن (مسئله چیست؟ مسئله تا چه اندازه بزرگ است؟)

□ بررسی کوتاه دلایل ریشه‌ای مسئله (همراه با ارائه شواهد و نمونه‌ها؟)

□ اطلاعات بافت و پیشینه در پیوند با مسئله سیاستی (چه اتفاقی می‌افتد؟ (اثرات وضعیت جاری)، کجا و چه کسی/کسانی تحت تاثیر مسئله قرار می‌گیرند؟ کجا و چه کسی/کسانی بر مسئله تاثیر می‌گذارند؟)

□ گفتن هدف گزارش.

در نگارش مقدمه و مسئله باید نکته‌های زیر را به یاد داشت:

□ توجه گروه هدف را برانگیزاند؛

□ موضوع را به خوبی توضیح دهد؛

□ اهمیت و ضرورت موضوع را بگوید؛

□ به گروه هدف بگوید که چرا باید کاری در این باره انجام شود؛ و ی اندازه این بخش از گزیده سیاستی برای سیاست‌گذاران در لایه کلان/فرابخشی پیرامون هشت درصد از همه گزیده (۸۰ تا ۱۶۰ واژه)، برای سیاست‌گذاران در لایه میانی یا بخشی پیرامون ۱۰ درصد از همه گزیده (۲۰۰ تا ۳۰۰ واژه)، و برای سیاست‌گذاران در لایه اجرا یا پشتیبانی پیرامون ۲۵ درصد از همه گزیده (۷۵۰ تا ۱۰۰۰ واژه) باشد؛

یافته‌ها

هدف این بخش برجسته کردن کاستی‌های رویکرد کنونی یا گزینه‌های سیاستی در حال اجراست. از این رو، ضرورت نیاز به تغییر و سمت و سوی تغییر را نشان می‌دهد. یافته‌ها باید سازگار با زمینه موضوعی گروه هدف و بافت سیاستی بیان و برپایه شواهد، یک نتیجه‌گیری واقع‌گرایانه ارائه شود.

بخش یافته‌ها دربردارنده نوشته‌های زیر است:

□ شواهد (توضیح دهید که چرا گزینه‌های کنونی مناسب نیستند و باید به دنبال دیگر گزینه‌های سیاستی جایگزین بود)؛ و

□ پیشنهاد گزینه‌های سیاستی (یک نمای فراگیر از گزینه‌های سیاستی احتمالی برای رویارویی با مسئله ارائه و برای توجیه توانمندی آنها در حل مسئله، بحث و استدلال کنید).

در نگارش یافته‌ها باید نکته‌های زیر را به یاد داشت:

□ به سیاست‌های کنونی به شکلی ویژه پرداخته و از کلی‌گویی پرهیز شود؛

□ از نمودارها و داده‌های گویا و فهم‌پذیر بهره‌برداری شود؛ و

□ اندازه این بخش از گزیده سیاستی برای سیاست‌گذاران در لایه کلان/فرابخشی پیرامون ۴۳ درصد از همه گزیده (۴۳۰ تا ۸۶۰ واژه)، برای سیاست‌گذاران در لایه میانی یا بخشی پیرامون ۴۳ درصد از همه گزیده (۸۶۰ تا ۱۲۹۰ واژه)، و برای سیاست‌گذاران در لایه اجرا یا پشتیبانی پیرامون ۳۶ درصد از همه گزیده (۱۰۸۰ تا ۱۴۴۰ واژه) باشد؛

توصیه‌های سیاستی

این بخش برپایه نوشته‌های بخش یافته‌ها و توصیه‌های سیاستی ارائه می‌شود. هدف این بخش گفتن گزارشی دقیق و قانع‌کننده درباره چگونگی تغییر رویکرد سیاست کنونی است. این بخش باید دربردارنده محتوای زیر باشد

□ توضیح پیامدهای آتی راهکارها و گزینه‌های سیاستی با پشتوانه شواهد (پیامدها اغلب نتایج غیر مستقیم هستند)؛

□ پیشنهاد مجموعه کارهای عملی که کنشگران گوناگون برای دستیابی به گزینه‌های سیاستی برگزیده باید در آینده انجام دهند.

□ توصیه‌های سیاستی به شکل بولتی اینجا نوشته شود.

در نگارش این بخش باید نکته‌های زیر را به یاد داشت:

□ روشنی و درک آسان (۱). آغاز توصیه‌ها با فعل، ۲. بهره‌برداری از واژگان دقیق و روشن، ۳. بهره‌نبردن از جارگون؛

□ بازیابی آسان آنها در متن (۱). نگارش پررنگ‌تر آنها در نوشته، ۲. نگارش آنها با یک رنگ متفاوت، ۳. آوردن آنها در یک کادر یا نوار حاشیه جداگانه؛

□ توصیه‌های سیاستی کوتاه باشد (۱). شمار توصیه‌ها نباید طولانی شود (پنج تا شش توصیه کافی است)؛ ۲. اگر توصیه‌های بیشتری دارید، برخی از آنها را کنار بگذارید یا با هم ترکیبشان کنید)؛

□ توصیه‌های سیاستی واقع‌بینانه باشند (سیاست‌گذاران بیشتر به توصیه‌هایی که می‌توانند پیاده‌سازی کنند و از نظر سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فنی شدنی هستند علاقه‌مندند)؛ و

□ اندازه این بخش از گزیده سیاستی برای سیاست‌گذاران در لایه کلان/ فرابخشی پیرامون ۴۳ درصد از همه گزیده (۴۳۰ تا ۸۶۰ واژه)، برای سیاست‌گذاران در لایه میانی یا بخشی پیرامون ۴۳ درصد از همه گزیده (۸۶۰ تا ۱۲۹۰ واژه)، و برای سیاست‌گذاران در لایه اجرا یا پشتیبانی پیرامون ۳۶ درصد از همه گزیده (۱۰۸۰ تا ۱۴۴۰ واژه) باشد.

منابع

هدف از این بخش راهنمایی گروه هدف به منابع سودمندی است که در نگارش گزارش و تحلیل‌ها از آنها بهره‌برداری شده است.

رجبعلی بگلو، رضا، رحمت‌الله فتاحی، و مهری پریوخ. ۱۳۹۵. «تأثیر نظام‌های اطلاعاتی بر شکل‌گیری مدل‌های ذهنی کاربران نرم‌افزارهای کتابخانه دیجیتال». فصلنامه مطالعات ملی کتابداری و سازماندهی اطلاعات. ۲۷ (۲) ۲۱-۳۹.

Rajabali Beglou, Reza, Rahmatollah Fattahi, and Mehri Parirokh. 2018. "Effect of using information systems on the development of mental models among digital library users". *The Electronic Library*, 4 (2), 44-66.

پیوست (ت) گزیده سیاستی همانندجویی برای لایه سیاست گذاری کلان/فرابخشی

به نام خدا

افزودن تاریخ

تاریخ

افزودن شماره

شماره سند

پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران
(ایرانداک)

گزیده سیاستی همانندجو

عملکرد تبصره نه قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی

پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک)

مقدمه و مسئله

دستبرد ادبی و دیگر بدرفتاری‌های علمی از این جنس، همانند سایه‌نویسی، تقلب، و غیره از آسیب‌های کلیدی علم و آثار علمی به شمار می‌روند. در چند سال گذشته این امر در پایان‌نامه‌ها و رساله‌های دانشجویان (پارسی) بسیار چالش برانگیز بوده است. برای حل این مسئله، مجلس شورای اسلامی «قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی» را تصویب کرده و بر پایه تبصره نه این قانون، همه مؤسسه‌های آموزش عالی باید تمام‌متن پارسای دانشجویان را در پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) ثبت و همانندجویی کنند. ایرانداک نیز برای انجام این قانون و گسترش اخلاق علمی، سامانه «همانندجو» را در نشانی TIK.IRANDOC.AC.IR راه‌اندازی کرده و در دسترس همگان گذاشته است. برای بهره‌برداری از این سامانه، پژوهشگران، مؤسسه‌ها، نشریه‌ها و همایش‌ها می‌توانند به عضویت این سامانه در آیند و از آن

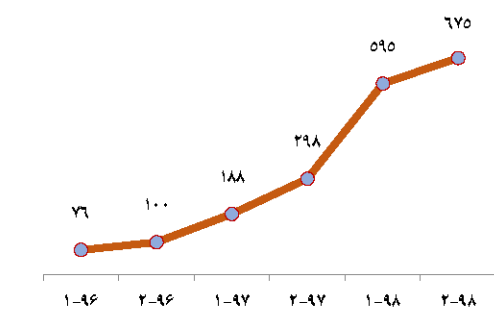
□ رونوشت‌برداری از آثار دیگر به شکلی چشم‌گیر، می‌تواند پیشرفت‌های علمی را کند و با چالش روبرو کند. از این رو، ساخت ابزارهایی برای شناسایی میزان همانندی لازم است.

□ مجلس شورای اسلام «قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی» را تصویب کرده است و بر پایه تبصره نه آن همه مؤسسه‌های آموزش عالی باید تمام‌متن این آثار را در ایرانداک همانندجویی کنند.

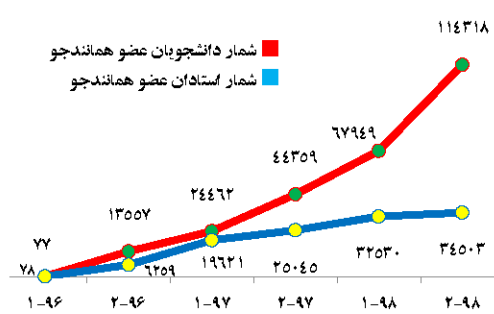
□ ایرانداک برای گسترش اخلاق علمی و پیشگیری از بدرفتاری‌های علمی، سامانه «همانندجو» را در نشانی TIK.IRANDOC.AC.IR راه‌اندازی کرده و در دسترس همگان گذاشته است.

پس با ورود به سامانه، نوشته‌های خود را بارگذاری و نتیجه همانندجویی را در کوتاه‌ترین زمان دریافت کنند. «همانندجو» با کاوش خودکار در آثار علمی، اندازه همانندی و منبع اطلاعات همانند را نمایش می‌دهد. این گزارش، عملکرد مؤسسه‌های آموزش عالی را در پیروی از تبصره نه قانون پیش گفته در شش ماهه دوم سال ۱۳۹۸ در همانندجویی پاساها و پیشنهادها نشان می‌دهد.

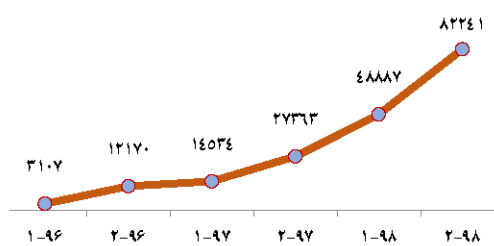
یافته‌ها

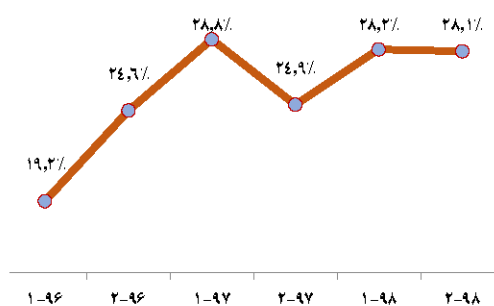
نمودار ۱. روند شمار مؤسسه‌های عضو همانندجو

نمودار ۲. روند شمار استادان و دانشجویان عضو همانندجو

نمودار ۳. روند شمار درخواست‌های همانندجویی پژوهشگران ایرانی

نمودار ۴. روند میانگین درصد همانندی آثار همانندجویی شده

بر پایه داده‌های سامانه همانندجو، شمار مؤسسه‌های عضو این سامانه در سال‌های گذشته به شکل چشم‌گیری افزایش یافته است. آنگونه که در نمودار یک، نشان داده شده است، در نیمه نخست ۱۳۹۶ تنها ۷۶ مؤسسه عضو سامانه بوده‌اند، در حالی که شمار آنها در نیمه دوم ۱۳۹۸ به ۶۷۵ مؤسسه رسیده است. این امر نشان از توجه روزافزون مؤسسه‌های آموزش عالی برای پیشگیری از بدرفتاری‌های دانشگاهی دارد.

افزایش مؤسسه‌های عضو سامانه همانندجو، افزایش شمار استادان و دانشجویان عضو این سامانه را نیز به دنبال داشته است (نمودار ۲). بر پایه داده‌ها، شمار دانشجویان عضو از ۷۷ نفر در نیمه نخست ۱۳۹۶ به ۱۱۴,۳۱۸ نفر در نیمه دوم ۱۳۹۸ رسیده است. شمار استادان عضو نیز از ۷۷ نفر در نیمه نخست ۱۳۹۶ به ۳۴,۵۰۳ نفر در نیمه دوم ۱۳۹۸ رسیده است.

شمار درخواست‌های همانندجویی پژوهشگران ایرانی نیز در سال‌های گذشته با افزایش چشم‌گیر همراه بوده است. آمار سامانه همانندجو نشان می‌دهد که شمار درخواست‌ها از پیرامون ۳,۰۰۰ درخواست در نیمه نخست ۱۳۹۶ به پیرامون ۸۲,۰۰۰ درخواست در نیمه دوم ۱۳۹۸ رسیده است (نمودار ۳).

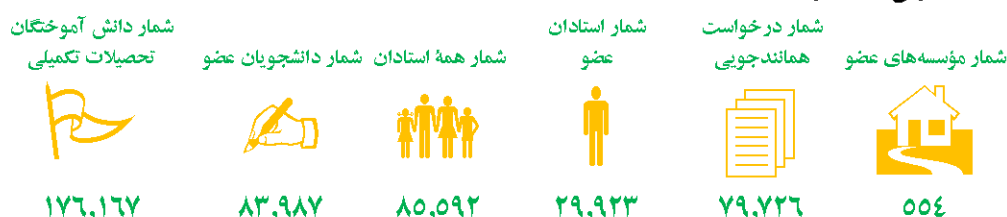
میانگین درصد همانندی آثار نیز از دیگر آمارهای کلیدی سامانه همانندجو است. داده‌های همانندجو نشان می‌دهند که این میانگین از پیرامون ۱۹٪ در نیمه نخست ۱۳۹۶ به پیرامون ۲۸٪ در نیمه دوم ۱۳۹۸ رسیده است. یعنی، در نیمه نخست ۱۳۹۶، تنها ۱۹٪ نوشته‌های هر اثر رونوشت‌برداری از آثار دیگران بود، ولی در نیمه دوم ۱۳۹۸ این میزان به ۲۸٪ افزایش یافته است (نمودار ۴).

در نمودار پنج، درصد همانندی تک تک آثار همانندجویی شده، از آغاز ۱۳۹۶ تا پایان ۱۳۹۸ گزارش شده است. بر پایه داده های سامانه «هماندجو» آثار از کمتر از یک درصد تا بیش از ۹۵ همانندی داشته اند.

نمودار ۵. درصد همانندی تک تک آثار همانندجویی شده

در شش ماهه دوم سال ۱۳۹۸، پیرامون ۳۰ هزار استاد، و نزدیک به ۸۴ هزار دانشجوی عضو سامانه همانندجو از ۵۵۴ مؤسسه، نزدیک ۸۰ هزار درخواست همانندجویی پارسا، پیشنهاد، و مقاله داشته اند. افزون بر این، نزدیک به ۹۵ نشریه علمی عضو سامانه همانندجو هستند که در شش ماهه دوم سال ۱۳۹۸، ۹۵۲ درخواست همانندجویی ثبت کرده اند (داده نمای ۱).

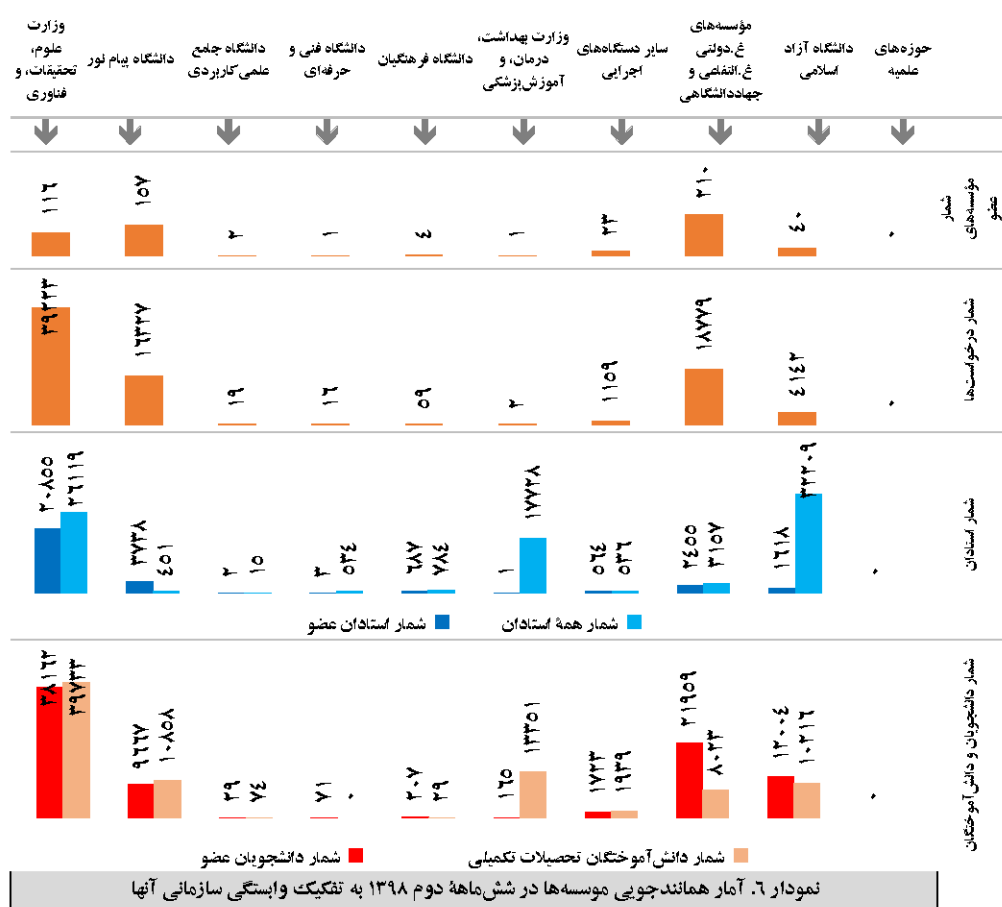
داده نمای ۱. شمار مؤسسه ها، استادان، و دانشجویان عضو سامانه «هماندجو»

عملکرد دانشگاه ها، پژوهشگاه ها، و مؤسسه های آموزش عالی و پژوهشی دولتی و غیردولتی در شش ماهه دوم سال ۱۳۹۸ در همانندجویی پارسا و پیشنهاد بر پایه وابستگی سازمانی آن ها در نمودار شش، آمده است. بر پایه این نمودار، شمار مؤسسه های وابسته به گروه «غیردولتی، غیرانتفاعی، و جهاد دانشگاهی» ۲۱۰ و بیش از سایر موسسه ها با وابسته های سازمانی دیگر است. این در حالی است که مؤسسه های وابسته به وزارت عتف بیشترین درخواست ها را در سامانه همانندجو ثبت کرده اند.

همچنین شمار استادان مؤسسه های وابسته به وزارت عتف که عضو سامانه همانندجو هستند ۲۰۸۵۵ نفر می باشد و بیش از شمار استادان سایر موسسه ها با وابسته های سازمانی دیگر است.

شمار دانش آموختگان تحصیلات تکمیلی و دانشجویان مؤسسه های وابسته به وزارت عتف که عضو سامانه همانندجو هستند به ترتیب ۳۹۷۳۳ و ۳۸۱۶۲ نفر می باشند و بیش از شمار دانش آموختگان تحصیلات تکمیلی و دانشجویان سایر موسسه ها با وابسته های سازمانی دیگر است.

افزون بر این، نسبت همه استادان مؤسسه ها به استادان عضو همانندجو و نسبت دانش آموختگان تحصیلات تکمیلی به شمار دانشجویان تحصیلات تکمیلی نیز در این نمودار گزارش شده اند.

توصیه‌های سیاستی

- دستبرد علمی از جمله بدرفتارهای پژوهشی است که آسیب‌های زیادی را به فعالیت‌های علمی و پژوهشی می‌رساند. برخی از توصیه‌های سیاستی برای رویارویی با این پدیده، به شرح زیر پیشنهاد شده است:
- پایش و نظارت بر اجرای «قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی»، تبصره ۴ و آیین‌نامه اجرایی این قانون و برخورد جدی با موسسه‌هایی که از اجرای این قوانین سر باز می‌زنند؛
 - تخصیص بودجه کافی به ایرانداک به عنوان مرجع ملی ثبت پارساها و پیشنهادها و همانندجویی آنها، در زمینه توسعه نرم‌افزارها و سامانه‌های اطلاعاتی و امنیت زیرساخت‌های آن؛
 - در نظر گرفتن عملکرد موسسه‌ها در زمینه ثبت و همانندجویی پارساها و پیشنهادها به عنوان یکی از شرایط لازم برای تخصیص بودجه به آنها؛
 - تاکید بر واحدهای زیرمجموعه برای بهره‌برداری هرچه بیشتر از داده‌های سامانه همانندجو در پیشگیری و رویارویی با تقلب در تهیه آثار علمی، تصمیم‌سازی‌ها و سیاست‌گذاری‌های علم در کشور.

منابع

مجلس شورای اسلامی. ۱۳۹۶. قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی.

پیوست ث) گزیده سیاستی همانندجویی برای لایه سیاست گذاری بخشی/میانی

به نام خدا

افزودن تاریخ

تاریخ

افزودن شماره

شماره سند

پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران
(ایرانداک)

گزیده سیاستی همانندجو

عملکرد تبصره نه قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی

پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک)

مقدمه و مسئله

افزایش تخلف‌ها و دستبرد علمی در پایان‌نامه و رساله‌های (پارسی) دانشجویان در کشور و نیز مسئله فروش آنها، سیاست‌گذاران کشور را بر آن داشت تا راه‌حل برون‌رفت از این مسئله را بیابند. در همین راستا، در ۳۱ مرداد ۱۳۹۶، «قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی» به تصویب مجلس شورای اسلامی ایران رسید. بر پایه تبصره نه این قانون همه مؤسسه‌های آموزش عالی باید تمام‌متن پارسای دانشجویان تحصیلات تکمیلی خود را در پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) ثبت و همانندجویی کنند. ایرانداک که مرکز ثبت و تنها آرشیو ملی اطلاعات پارساها، و پیشنهادها، آنهاست، برای انجام این قانون، و بهبود اخلاق علمی، و حمایت از مالکیت فکری و معنوی و همچنین پیش‌گیری از بدرفتاری‌های علمی، سامانه «همانندجو» را در نشانی TIK.IRANDOC.AC.IR راه‌اندازی کرده و در دسترس همگان گذاشته است. برای استفاده از این سامانه، پژوهشگران، مؤسسه‌ها، نشریه‌ها و همایش‌ها می‌توانند به عضویت این سامانه در آیند و از آن پس با ورود به سامانه، نوشته‌های خود را بارگذاری و نتیجه همانندجویی را در کوتاه‌ترین زمان دریافت کنند.

همانندجویی پارسا، پیشنهاد و مقاله‌ها در سامانه «همانندجو» با

□ عدم پیشگیری از دستبرد علمی در پارساها، آسیب‌های زیادی را به فعالیت‌های علمی و پژوهشی می‌رساند.

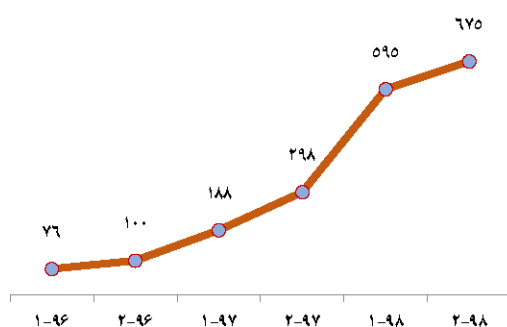
□ ایرانداک به عنوان مرکز ثبت و تنها آرشیو ملی اطلاعات پارساها، و پیشنهادها، برای آنها، برای بهبود اخلاق علمی و حمایت از مالکیت فکری و معنوی و همچنین پیش‌گیری از بدرفتاری‌های علمی، سامانه «همانندجو» را در نشانی TIK.IRANDOC.AC.IR راه‌اندازی کرده و در دسترس همگان گذاشته است.

□ تبصره نه قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی از همه دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها، و مراکز آموزش عالی، پژوهشی، و فناوری دولتی و غیردولتی زیر نظر وزارت عتف خواسته است که فایل تمام‌متن این مدارک را در ایرانداک همانندجویی کنند.

□ این گزارش، عملکرد دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها، و مؤسسه‌های آموزش عالی و پژوهشی دولتی و غیردولتی را در پیروی از قوانین یاد شده در شش ماهه دوم سال ۱۳۹۸ در همانندجویی پارساها و پیشنهادها نشان می‌دهد.

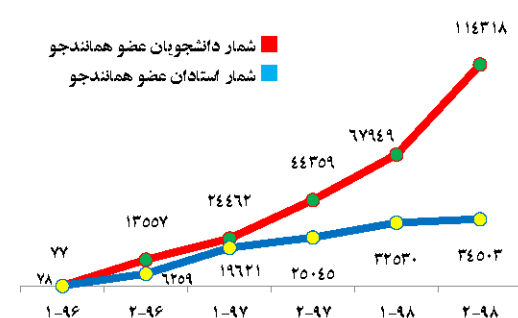
پشتوانه روزافزون تمام متن بیش از ۳۰۰ هزار پارسا و ۲۴۰ هزار مقاله انجام می شود. سامانه «هماندجو» با کاوش خودکار در این آثار، نوشته های همانند را بازیابی و اندازه همانندی و منبع اطلاعات همانند را نمایش می دهد. این گزارش، عملکرد دانشگاه ها، پژوهشگاه ها، و مؤسسه های آموزش عالی و پژوهشی دولتی و غیردولتی را در پیروی از تبصره ۴ «قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی» در شش ماهه دوم سال ۱۳۹۸ در همانندجویی پارساها و پیشنهادها نشان می دهد.

یافته ها

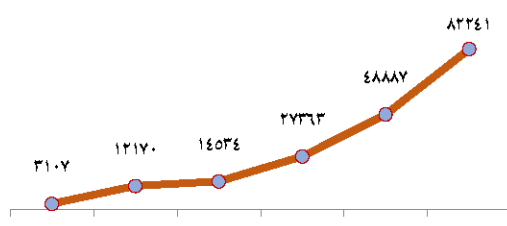
نمودار ۱. روند شمار مؤسسه های عضو همانندجو

بر پایه داده های سامانه همانندجو، شمار مؤسسه های عضو این سامانه در سال های گذشته به شکل چشم گیری افزایش یافته است. آنگونه که در نمودار یک، نشان داده شده است، در نیمه نخست ۱۳۹۶ تنها ۷۶ مؤسسه عضو سامانه بوده اند، در حالی که شمار آنها در نیمه دوم ۱۳۹۸ به ۶۷۵ مؤسسه رسیده است. این امر نشان از توجه روزافزون مؤسسه های آموزش عالی برای پیشگیری از بدرفتاری های دانشگاهی دارد.

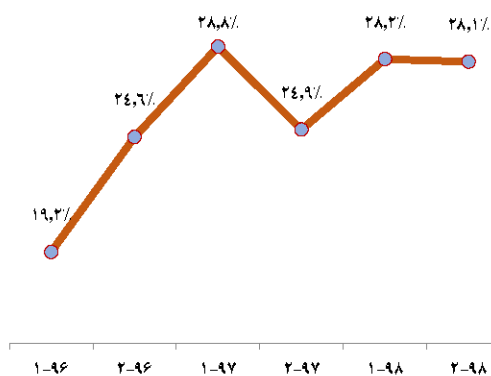
نمودار ۲. روند شمار استادان و دانشجویان عضو همانندجو

افزایش مؤسسه های عضو سامانه همانندجو، افزایش شمار استادان و دانشجویان عضو این سامانه را نیز به دنبال داشته است (نمودار ۲). بر پایه داده ها، شمار دانشجویان عضو از ۷۷ نفر در نیمه نخست ۱۳۹۶ به ۱۱۴,۳۱۸ نفر در نیمه دوم ۱۳۹۸ رسیده است. شمار استادان عضو نیز از ۷۸ نفر در نیمه نخست ۱۳۹۶ به ۳۴,۵۰۳ نفر در نیمه دوم ۱۳۹۸ رسیده است.

نمودار ۳. روند شمار درخواست های همانندجویی پژوهشگران ایرانی

شمار درخواست های همانندجویی پژوهشگران ایرانی نیز در سال های گذشته با افزایش چشم گیر همراه بوده است. آمار سامانه همانندجو نشان می دهد که شمار درخواست ها از پیرامون ۳,۰۰۰ درخواست در نیمه نخست ۱۳۹۶ به پیرامون ۸۲,۰۰۰ درخواست در نیمه دوم ۱۳۹۸ رسیده است (نمودار ۳).

نمودار ۴. روند میانگین درصد همانندی آثار همانندجویی شده

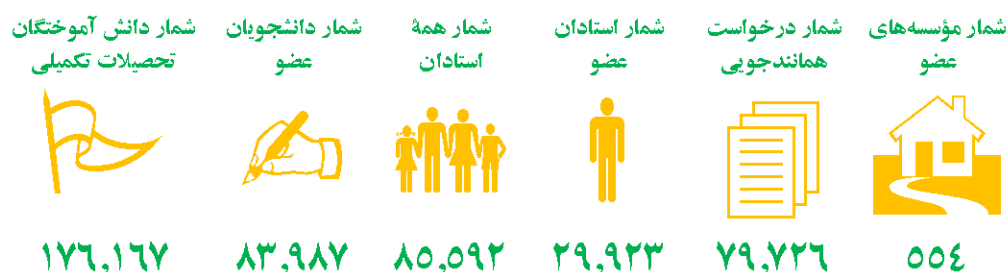
میانگین درصد همانندی آثار نیز از دیگر آمارهای کلیدی سامانه همانندجو است. داده‌های همانندجو نشان می‌دهند که این میانگین از پیرامون ۱۹٪ در نیمه نخست ۱۳۹۶ به پیرامون ۲۸٪ در نیمه دوم ۱۳۹۸ رسیده است. به گفته دیگر، در نیمه نخست ۱۳۹۶، تنها ۱۹٪ نوشته‌های هر اثر رونوشت‌برداری از آثار دیگران بود، ولی در نیمه دوم ۱۳۹۸ این میزان به ۲۸٪ افزایش یافته است (نمودار ۴).

نمودار ۵. درصد همانندی تک تک آثار همانندجویی شده

در نمودار پنج، درصد همانندی تک تک آثار همانندجویی شده، از آغاز ۱۳۹۶ تا پایان ۱۳۹۸ گزارش شده است. بر پایه داده‌های سامانه «همانندجو» آثار از کمتر از یک درصد تا بیش از ۹۵ همانندی داشته‌اند.

در شش‌ماهه دوم سال ۱۳۹۸، پیرامون ۳۰ هزار استاد، و نزدیک به ۸۴ هزار دانشجوی عضو سامانه همانندجو از ۵۵۴ مؤسسه، نزدیک ۸۰ هزار درخواست همانندجویی پارسا، پیشنهاد، و مقاله داشته‌اند. افزون بر این، نزدیک به ۹۵ نشریه علمی عضو سامانه همانندجو هستند که در شش‌ماهه دوم سال ۱۳۹۸، ۹۵۲ درخواست همانندجویی ثبت کرده‌اند (داده‌نمای ۱).

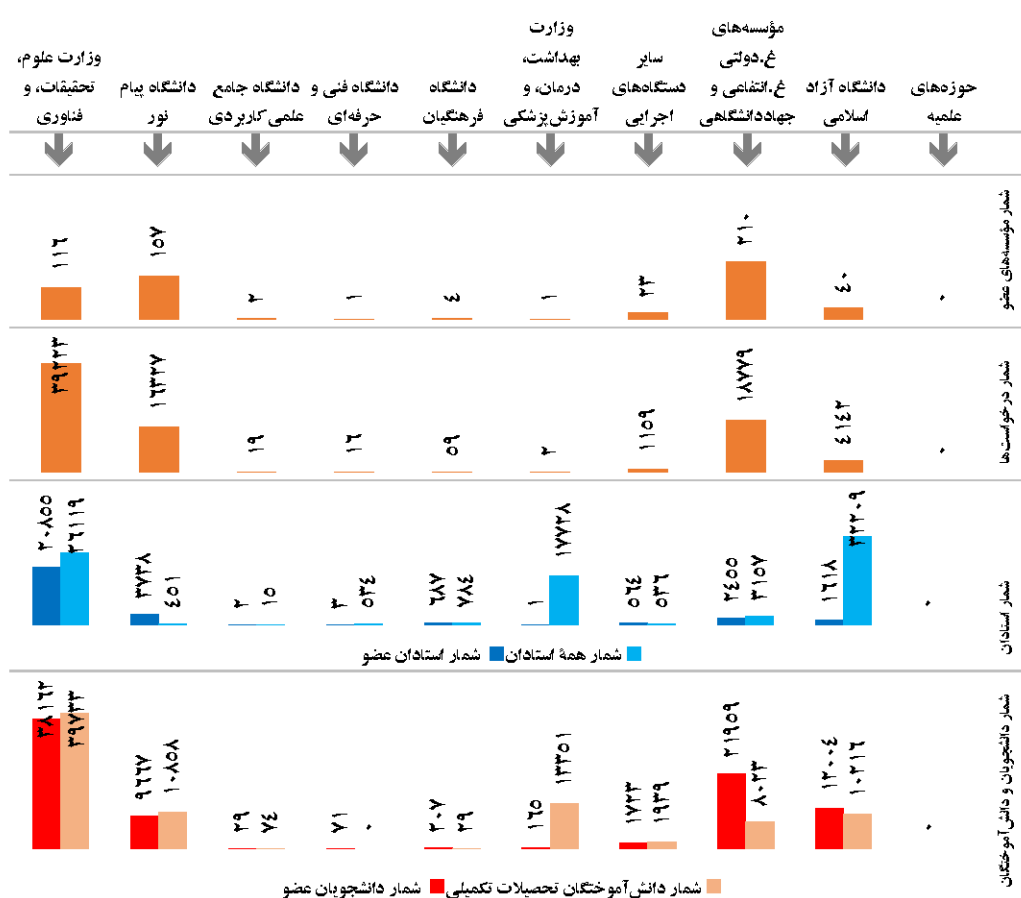

داده‌نمای ۱. شمار مؤسسه‌ها، استادان، و دانشجویان عضو سامانه «همانندجو»

عملکرد دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها، و مؤسسه‌های آموزش عالی و پژوهشی دولتی و غیردولتی در شش‌ماهه دوم سال ۱۳۹۸ در همانندجویی پارسا و پیشنهاد بر پایه وابستگی سازمانی آن‌ها در نمودار شش، آمده است. بر پایه این نمودار، شمار مؤسسه‌های وابسته به گروه «غیردولتی، غیرانتفاعی، و جهاد دانشگاهی» ۲۱۰ و بیش از سایر موسسه‌ها با وابسته‌های سازمانی دیگر است. این در حالی است که مؤسسه‌های وابسته به وزارت

عطف بیشترین درخواست‌ها را در سامانه همانندجو ثبت کرده‌اند. شمار این درخواست‌ها پیرامون ۴۰ هزار مورد بوده است. نسبت همه استادان مؤسسه‌ها به استادان عضو همانندجو و نسبت دانش‌آموختگان تحصیلات تکمیلی به شمار دانشجویان تحصیلات تکمیلی نیز در این نمودار گزارش شده‌اند. همچنین شمار استادان مؤسسه‌های وابسته به وزارت عطف که عضو سامانه همانندجو هستند ۲۰۸۵۵ نفر می‌باشند و بیش از شمار استادان سایر مؤسسه‌ها با وابسته‌های سازمانی دیگر است.

شمار دانش‌آموختگان تحصیلات تکمیلی و دانشجویان مؤسسه‌های وابسته به وزارت عطف که عضو سامانه همانندجو هستند به ترتیب ۳۹۷۳۳ و ۳۸۱۶۲ نفر می‌باشند و بیش از شمار دانش‌آموختگان تحصیلات تکمیلی و دانشجویان سایر مؤسسه‌ها با وابسته‌های سازمانی دیگر است.

نمودار ۶. عملکرد مؤسسه‌های آموزش عالی در شش‌ماهه دوم سال ۱۳۹۸ در همانندجویی پارسا و پیشنهاد

ایرانداک در شش‌ماهه دوم سال ۱۳۹۸ بیش از ۱۱ هزار مورد درخواست پشتیبانی را نیز پاسخ داده است. پشتیبانی در ایرانداک به سه شیوه تلفنی، رایانامه‌ای، و حضوری انجام می‌شود. آمار پشتیبانی در شش‌ماهه دوم

سال ۱۳۹۸ به هر شیوه به شکل زیر است.

داده‌نمای ۲. آمار پشتیبانی سامانه «هماندجو» در شش‌ماهه دوم سال ۱۳۹۸

توصیه‌های سیاستی

دستبرد علمی از جمله بدرفتارهای پژوهشی است که آسیب‌های زیادی را به فعالیت‌های علمی و پژوهشی می‌رساند. برای رویارویی با رشد این پدیده، «پیشگیری» کلیدی‌تر از درمان است. برخی از توصیه‌های سیاستی در این زمینه به شرح زیر پیشنهاد شده است:

□ آگاهی‌رسانی گسترده به موسسه‌ها در زمینه قوانین و مقررات موجود نظیر «قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی» و تبصره ۹ این قانون؛

□ دریافت گزارش‌های دوره‌ای از موسسه‌ها درباره عملکرد آنها در زمینه همانندجویی پارساها و پیشنهاددهای دانشجویان؛

□ حمایت مالی از ایرانداک، در زمینه توسعه نرم‌افزارها و سامانه‌های اطلاعاتی و امنیت زیرساخت؛

□ حمایت از ایرانداک در زمینه تامین نیروی انسانی متخصص و کارآمد برای ایرانداک؛

□ توسعه ابزارهای تشویقی و تنبیهی برای موسسه‌هایی که بیشترین و کمترین همکاری را با ایرانداک در زمینه همانندجویی پارسا و پیشنهاددها داشته‌اند؛

□ بهره‌گیری هرچه بیشتر از داده‌های سامانه همانندجو و گزارش‌های منتشر شده درباره آن، در تصمیم‌سازی‌ها و سیاست‌گذاری‌های علم در کشور.

منابع

مجلس شورای اسلامی. ۱۳۹۶. قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی.

پیوست ج) گزیدهٔ سیاستی همانندجویی برای لایهٔ سیاست گذاری اجرا/پشتیبان

به نام خدا

تاریخ افزودن تاریخ

شماره سند شماره افزودن شماره

پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران
(ایرانداک)

گزیدهٔ سیاستی همانندجو

عملکرد تبصرهٔ نه قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی

پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک)

مقدمه و مسئله

در سال‌های گذشته، با گسترش آموزش عالی، شمار دانشجویان و پایان‌نامه و رساله‌های (پارسی) آنها افزایش یافته است. این در حالی است که افزایش قوانین و مقررات دست‌وپاگیر آموزشی و پژوهشی، رشد بودجه پژوهشی، کمبود منابع اطلاعاتی و دشواری دسترسی به آنها، کمبود مهارت‌های پژوهشی پژوهشگران، ناآشنایی پژوهشگران با اصول اخلاق پژوهش و پیامدهای آن، فشار بر اعضای هیئت علمی مؤسسه‌ها برای نگارش مقاله و برونده‌های دیگر پژوهشی و بسیاری از عوامل دیگر باعث شده‌اند تا برخی پژوهشگران به قوانین مالکیت فکری بی‌توجه باشند، به درستی به آثار دیگران استناد نکنند، و به از نوشته‌های دیگران رونوشت‌برداری کنند. این پدیده «دستبرد ادبی» نامیده می‌شود که به معنای مالکیت بر نوشته‌ها و یافته‌های پژوهشی دیگران، بدون اجازهٔ آنهاست.

دستبرد ادبی پیامدهای چالش‌برانگیزی به دنبال دارد و اگر از آن پیشگیری نشود، فعالیت‌های علمی و پژوهشی یک مؤسسه یا کشور را خدشه‌دار می‌سازد. برای همین، پدیده دستبرد ادبی یک چالش و مسئلهٔ جدی در جامعه علمی و دانشگاهی است و بسیاری از دانشگاهیان و سیاست‌گذاران آموزش و پژوهش آن را در کانون توجه گذاشته‌اند و می‌کوشند تا به پیشگیری و رویارویی با آن بپردازند.

□ افزایش شمار پژوهشگران، رشد بودجه - های پژوهشی، افزایش فشار بر جامعه علمی برای انتشار مقاله، مهارت پایین پژوهشگران، کمی‌گرایی به جای توجه به کیفیت برونده‌های علمی، از کلیدی‌ترین عوامل پیدایش دستبرد ادبی هستند.

□ اگر از دستبرد ادبی پیشگیری نشود، آسیب‌های زیادی را به فعالیت‌های علمی و پژوهشی یک مؤسسه یا کشور می‌رساند.

□ امروزه بسترهای نرم‌افزاری ویژه‌ای به کمک نهادهای سیاست‌گذار آمده‌اند تا دستبرد ادبی را شناسایی کنند.

□ ایرانداک به عنوان مرکز ثبت و تنها آرشیو ملی اطلاعات پارساها و پیشنهادها، برای بهبود اخلاق علمی و پشتیبانی از مالکیت فکری و همچنین پیشگیری از بدرفتاری‌های علمی، سامانهٔ «همانندجو» را در نشانی TIK.IRANDOC.AC.IR راه‌اندازی کرده و در دسترس همگان گذارده است.

□ تبصرهٔ نه «قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیهٔ آثار علمی» از همه دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها، و مراکز آموزش عالی، پژوهشی، و فناوری دولتی و غیردولتی زیر نظر وزارت عتف خواسته است تا فایل تمام‌متن این آثار را در

ایرانداک همانندجویی کنند.

□ این گزارش، عملکرد مؤسسه‌های آموزش عالی ایران را در پیروی از قوانین یادشده در نیمه دوم ۱۳۹۸ در همانندجویی پارساها و پیشنهادها نشان می‌دهد.

شناسایی و ردیابی دستبرد ادبی، در گذشته به شکل دستی انجام می‌شد، ولی امروزه با توجه به افزایش شمار انتشارات و پیشرفت‌های فناوریانه، کنترل دستبرد ادبی در آثار دانشگاهی با کمک نرم‌افزارهای رایانه‌ای انجام می‌شود که به شکلی ویژه برای این کار طراحی شده‌اند.

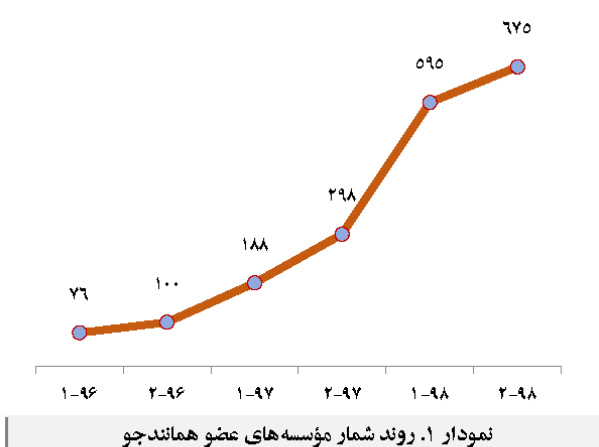
در ایران نیز، پیش‌تر جست‌وجوی الکترونیکی فراگیر برای شناسایی دستبردهای ادبی در آثار پژوهشگران نبود. از این رو، افزایش دستبردهای ادبی در پارساهای دانشجویان و نیز مسئله فروش پارسا، متولیان امر را بر آن داشت تا راهکار برون‌رفت از این مسئله را پیدا کنند. در همین راستا، در ۳۱ مرداد ۱۳۹۶، «قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی» به تصویب مجلس شورای اسلامی ایران رسید. بر پایه تبصره ۴ این قانون همه مؤسسه‌های آموزش عالی باید تمام‌متن پارسای دانشجویان تحصیلات تکمیلی خود را در پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) ثبت و همانندجویی کنند.

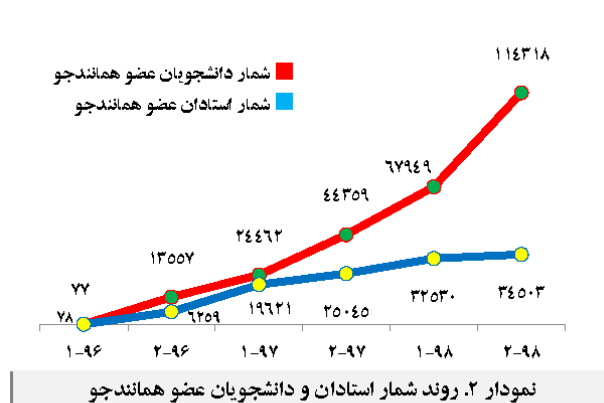
ایرانداک که مرکز ثبت و تنها آرشیو ملی اطلاعات پارسا و پیشنهادها، برای اجرای این قانون و بهبود اخلاق علمی و پشتیبانی از مالکیت فکری و همچنین پیشگیری از بدرفتاری‌های علمی، سامانه «هماندجو» را در نشانی TIK.IRANDOC.AC.IR راه‌اندازی کرده و در دسترس همگان گذارده است. برای بهره‌برداری از این سامانه، پژوهشگران، مؤسسه‌ها، نشریه‌های دانشگاهی، و همایش‌ها می‌توانند به عضویت آن در آیند و آثار خود را بارگذاری و همانندجویی کنند و نتیجه را در کوتاه‌ترین زمان ببینند.

هماندجویی پارسا، پیشنهاد، و مقاله‌ها در سامانه «هماندجو» با پشتوانه روزافزون تمام‌متن بیش از ۳۰۰ هزار پارسا و ۲۴۰ هزار مقاله انجام می‌شود. سامانه «هماندجو» با کاوش خودکار در این آثار، نوشته‌های همانند را بازیابی و اندازه‌های همانندی و منبع اطلاعات همانند را نمایش می‌دهد. این گزارش، عملکرد دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها، و مؤسسه‌های آموزش عالی و پژوهشی دولتی و غیردولتی را در پیروی از تبصره ۴ «قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی» در شش ماهه دوم سال ۱۳۹۸ در همانندجویی پارسا و پیشنهادها نشان می‌دهد.

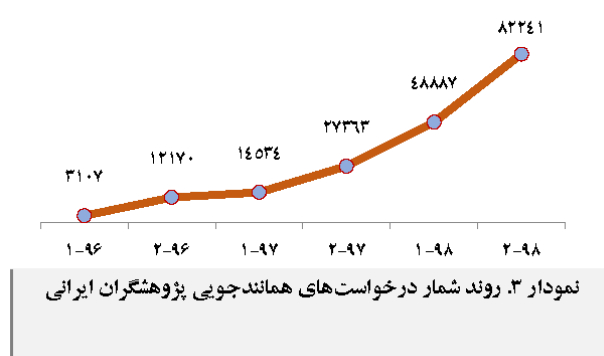
یافته‌ها

بر پایه داده‌های سامانه همانندجو، شمار مؤسسه‌های عضو این سامانه در سال‌های گذشته به شکل چشم‌گیری افزایش یافته است. آنگونه که در نمودار یک، نشان داده شده است، در نیمه نخست ۱۳۹۶ تنها ۷۶ مؤسسه عضو سامانه بوده‌اند، در حالی که شمار آنها در نیمه دوم ۱۳۹۸ به ۶۷۵ مؤسسه رسیده است. این امر نشان از توجه روزافزون مؤسسه‌های آموزش عالی برای پیشگیری از بدرفتاری‌های دانشگاهی دارد.

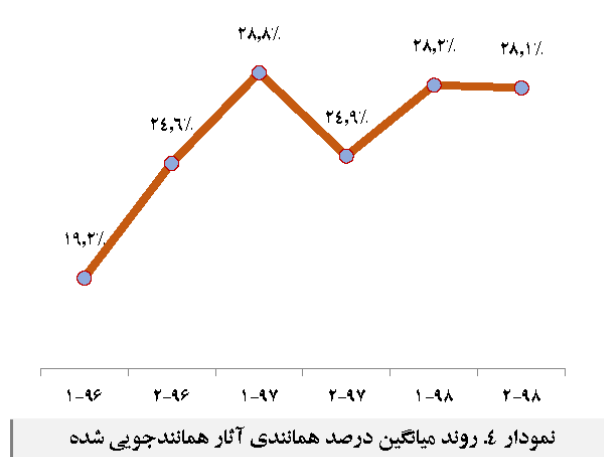

افزایش مؤسسه‌های عضو سامانه همانندجو، افزایش شمار استادان و دانشجویان عضو این سامانه را نیز به دنبال داشته است (نمودار ۲). بر پایه داده‌ها، شمار دانشجویان عضو از ۷۷ نفر در نیمه نخست ۱۳۹۶ به ۱۱۴,۳۱۸ نفر در نیمه دوم ۱۳۹۸ رسیده است. شمار استادان عضو نیز از ۷۸ نفر در نیمه نخست ۱۳۹۶ به ۳۴,۵۰۳ نفر در نیمه دوم ۱۳۹۸ رسیده است.

شمار درخواست‌های همانندجویی پژوهشگران ایرانی نیز در سال‌های گذشته با افزایش چشم‌گیر همراه بوده است. آمار سامانه همانندجو نشان می‌دهد که شمار درخواست‌ها از پیرامون ۳,۰۰۰ درخواست در نیمه نخست ۱۳۹۶ به پیرامون ۸۲,۰۰۰ درخواست در نیمه دوم ۱۳۹۸ رسیده است (نمودار ۳).

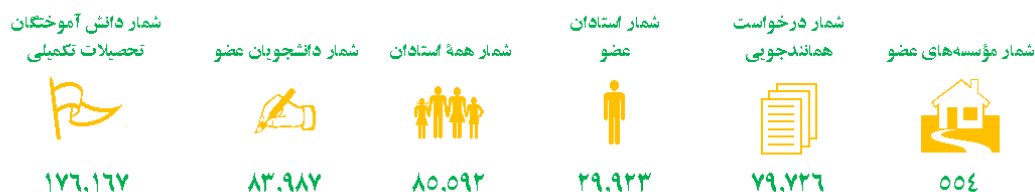

میانگین درصد همانندی آثار نیز از دیگر آمارهای کلیدی سامانه همانندجو است. داده‌های همانندجو نشان می‌دهند که این میانگین از پیرامون ۱۹٪ در نیمه نخست ۱۳۹۶ به پیرامون ۲۸٪ در نیمه دوم ۱۳۹۸ رسیده است. به گفته دیگر، در نیمه نخست ۱۳۹۶، تنها ۱۹٪ نوشته‌های هر اثر رونوشت‌برداری از آثار دیگران بود، ولی در نیمه دوم ۱۳۹۸ این میزان به ۲۸٪ افزایش یافته است (نمودار ۴).

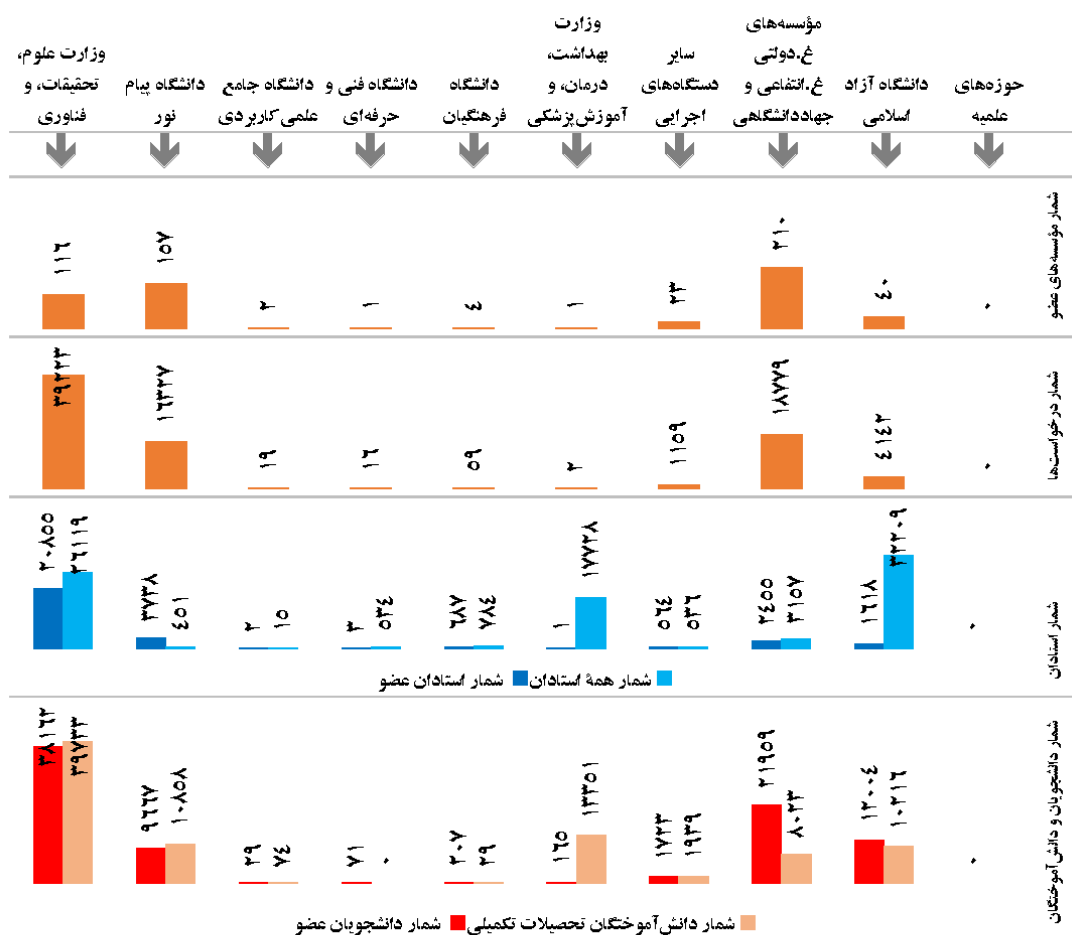
در نمودار پنج، درصد همانندی تک‌تک آثار همانندجویی شده، از آغاز ۱۳۹۶ تا پایان ۱۳۹۸ گزارش شده است. بر پایه داده‌های سامانه «همانندجو» آثار از کمتر از یک درصد تا بیش از ۹۵ همانندی داشته‌اند.

در شش ماهه دوم سال ۱۳۹۸، پیرامون ۳۰ هزار استاد، و نزدیک به ۸۴ هزار دانشجوی عضو سامانه همانندجو از ۵۵۴ مؤسسه، نزدیک ۸۰ هزار درخواست همانندجویی پارسا، پیشنهاد، و مقاله داشته‌اند. افزون بر این، نزدیک به ۹۵ نشریه علمی عضو سامانه همانندجو هستند که در شش ماهه دوم سال ۱۳۹۸، ۹۵۲ درخواست همانندجویی ثبت کرده‌اند (داده‌نمای ۱).

داده‌نمای ۱. شمار مؤسسه‌ها، استادان، و دانشجویان عضو سامانه «همانندجو»

عملکرد دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها، و مؤسسه‌های آموزش عالی و پژوهشی دولتی و غیردولتی در شش ماهه دوم سال ۱۳۹۸ در همانندجویی پارسا و پیشنهاد بر پایه وابستگی سازمانی آن‌ها در نمودار شش، آمده است.

نمودار ۶. عملکرد مؤسسه‌های آموزش عالی در شش ماهه دوم سال ۱۳۹۸ در همانندجویی پارسا و پیشنهاد

بر پایه نمودار شش، شمار مؤسسه‌های وابسته به گروه «غیردولتی، غیرانتفاعی، و جهاد دانشگاهی» ۲۱۰ و بیش از دیگر وابسته‌های سازمانی است. این در حالی است که مؤسسه‌های وابسته به وزارت علوم، تحقیقات، فناوری (عتف) بیشترین درخواست‌ها را در سامانه «هماندجو» ثبت کرده‌اند. شمار این درخواست‌ها پیرامون ۴۰ هزار مورد بوده است. نسبت همه استادان مؤسسه‌ها به استادان عضو همانندجو و نسبت دانش‌آموختگان تحصیلات تکمیلی به شمار دانشجویان تحصیلات تکمیلی نیز در این نمودار گزارش شده‌اند.

نام، تاریخ نام‌نویسی، شمار استادان و دانشجویان عضو، و درخواست‌های همانندجویی ۱۱۶ مؤسسه وابسته وزارت عتف در جدول چهار، دیده می‌شود. در این جدول، شمار استادان و دانشجویان عضو، از آغاز کار سامانه تا پایان سال ۱۳۹۸ و شمار درخواست‌ها برای شش ماهه دوم سال ۱۳۹۸ است.

جدول ۱. مؤسسه‌های وزارت عتف و عملکرد آن‌ها در همانندجویی پارسا و پیشنهاد

شماره	نام	تاریخ نام‌نویسی	شمار درخواست‌های همانندجویی	شمار استادان عضو	شمار دانشجویان عضو
۱	بزهشکده علوم و صنایع غذایی	آذر ۱۳۹۶	۱۳	۱	۹
۲	بزهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی	مرداد ۱۳۹۶	۰	۱۸	۸
۳	بزهشکده بین‌المللی زلزله‌شناسی و مهندسی زلزله	بهمن ۱۳۹۵	۰	۳	۲۳
۴	بزهشکده پلیمر و پتروشیمی ایران	خرداد ۱۳۹۶	۰	۱	۳
۵	بزهشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی	آذر ۱۳۹۸	۸	۱۰	۱۱
۶	بزهشکده دانش‌های بنیادی	اردیبهشت ۱۳۹۷	۰	۰	۳
۷	بزهشکده شیمی و مهندسی شیمی ایران	بهمن ۱۳۹۵	۰	۴۰	۲۱
۸	بزهشکده علوم انسانی و مطالعات فرهنگی	اسفند ۱۳۹۵	۴	۳۱	۵۳
۹	بزهشکده ملی مهندسی ژنتیک و زیست فناوری	مهر ۱۳۹۶	۲۴	۶۷	۳۱
۱۰	بزهشکده مواد و انرژی	بهمن ۱۳۹۵	۰	۹۶	۷
۱۱	بزهشکده هوا فضا	اردیبهشت ۱۳۹۶	۰	۰	۲۱
۱۲	دانشکده فنی و مهندسی گلبایگان	اسفند ۱۳۹۵	۱	۱۲	۹
۱۳	دانشگاه آیت الله العظمی بروجردی (ره)	مهر ۱۳۹۸	۲۹۲	۹۹	۱۷۵
۱۴	دانشگاه اراک	اردیبهشت ۱۳۹۶	۱۵	۵۲۱	۹۲
۱۵	دانشگاه اردکان	اردیبهشت ۱۳۹۸	۱۰۵	۷۸	۶۴
۱۶	دانشگاه ارومیه	شهریور ۱۳۹۷	۱۱۹	۵۲۱	۲۵۰
۱۷	دانشگاه اصفهان	اسفند ۱۳۹۷	۱,۷۷۷	۳۳۳	۱,۴۳۷
۱۸	دانشگاه الزهراء (س)	شهریور ۱۳۹۷	۱,۱۸۳	۴۰۱	۸۹۳
۱۹	دانشگاه ایلام	اردیبهشت ۱۳۹۸	۴۹۵	۲۱۷	۳۵۹
۲۰	دانشگاه بجنورد	دی ۱۳۹۵	۱۷۸	۱۵۷	۲۵۲
۲۱	دانشگاه بناب	اردیبهشت ۱۳۹۸	۰	۵۷	۱۶
۲۲	دانشگاه بوعلی سینا	اسفند ۱۳۹۵	۱۶	۲۹۳	۱۱۲
۲۳	دانشگاه بیرجند	مرداد ۱۳۹۶	۱,۲۶۶	۳۳۳	۱,۳۲۸
۲۴	دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره)	خرداد ۱۳۹۶	۷۳۲	۳۳۰	۱,۴۶۸
۲۵	دانشگاه تبریز	اسفند ۱۳۹۵	۴۲۳	۱۳۳	۷۸۳
۲۶	دانشگاه تحصیلات تکمیلی صنعتی و فناوری پیشرفته کرمان	آذر ۱۳۹۷	۲۲۹	۱۳۵	۳۲۶
۲۷	دانشگاه تربیت مدرس	خرداد ۱۳۹۸	۰	۱	۲
۲۸	دانشگاه تربیت مدرس	مرداد ۱۳۹۷	۲,۴۶۰	۷۸۰	۲,۱۹۷
۲۹	دانشگاه قزوین	مرداد ۱۳۹۵	۰	۰	۱۸
۳۰	دانشگاه تهران (عضویت آزمایشی و محدود)	مهر ۱۳۹۷	۱,۴۸۹	۲,۰۸۶	۱,۵۹۴
۳۱	دانشگاه چهرم	آذر ۱۳۹۸	۰	۰	۱۰
۳۲	دانشگاه چیرفت	اردیبهشت ۱۳۹۸	۱۵	۱	۴۱
۳۳	دانشگاه حضرت معصومه (س)	خرداد ۱۳۹۶	۹۹	۱۲	۱۱۳
۳۴	دانشگاه حکیم سبزواری	فروردین ۱۳۹۶	۴۳۵	۲۳۴	۶۳۴
۳۵	دانشگاه خلیج فارس	اسفند ۱۳۹۵	۲۶۳	۲۲۵	۲۴۳

شماره	نام	تاریخ نام‌نویسی	شمار درخواست‌های همانندجویی	شمار استادان عضو	شمار دانشجویان عضو
۳۶	دانشگاه خوارزمی	فروردین ۱۳۹۶	۴۶۱	۶۱۵	۴۵۸
۳۷	دانشگاه دامغان	اسفند ۱۳۹۵	۳۹۲	۱۲۶	۵۲۴
۳۸	دانشگاه دریانوردی و علوم دریایی جاببار	آذر ۱۳۹۸	۱۰۴	۹۷	۴۹
۳۹	دانشگاه رازی	شهریور ۱۳۹۷	۸۹۹	۶۳۶	۸۶۵
۴۰	دانشگاه زابل	دی ۱۳۹۵	۷	۹	۳۰
۴۱	دانشگاه زنجان	بهمن ۱۳۹۵	۱۳۲	۲۹۳	۲۰۶
۴۲	دانشگاه سلمان فارسی کازرون	اسفند ۱۳۹۸	۰	۰	۲
۴۳	دانشگاه سمنان	دی ۱۳۹۵	۱,۴۸۵	۳۸۶	۷۷۵
۴۴	دانشگاه سید جمال الدین اسدآبادی	آذر ۱۳۹۸	۳	۲	۱
۴۵	دانشگاه سیستان و بلوچستان	بهمن ۱۳۹۵	۱۷۲	۵۶	۱۹۴
۴۶	دانشگاه شاهد	بهمن ۱۳۹۵	۱,۱۳۶	۳۴۷	۹۱۲
۴۷	دانشگاه شهر کرد	اسفند ۱۳۹۵	۷۹۱	۴۷۶	۶۸۶
۴۸	دانشگاه شهید باهنر کرمان	دی ۱۳۹۵	۲۳	۴۸	۷۸۹
۴۹	دانشگاه شهید بهشتی	مرداد ۱۳۹۷	۷۶۱	۱,۰۲۳	۱,۸۲۴
۵۰	دانشگاه شهید چمران اهواز	اسفند ۱۳۹۵	۱۵	۹	۱۱۴
۵۱	دانشگاه شهید مدنی آذربایجان	مهر ۱۳۹۷	۳۴۹	۲۶۷	۴۲۴
۵۲	دانشگاه شیراز	بهمن ۱۳۹۵	۲,۴۷۶	۹۸۰	۲,۳۶۵
۵۳	دانشگاه صنعتی اراک	بهمن ۱۳۹۷	۱۳۷	۵۵	۸۴
۵۴	دانشگاه صنعتی ارومیه	اردیبهشت ۱۳۹۶	۸۵	۱۴۳	۶۷
۵۵	دانشگاه صنعتی اصفهان	دی ۱۳۹۵	۴۴	۴۴۶	۱۲۷
۵۶	دانشگاه صنعتی امیرکبیر	مرداد ۱۳۹۷	۱	۹۶	۸۵
۵۷	دانشگاه صنعتی بیرجند	اسفند ۱۳۹۵	۲۱	۳۵	۴۶
۵۸	دانشگاه صنعتی جندی شاپور	تیر ۱۳۹۸	۱۲۲	۴۰	۱۰۲
۵۹	دانشگاه صنعتی خاتم‌الانبیاء بیهان	دی ۱۳۹۶	۱۴۶	۷	۱۸۵
۶۰	دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی	مرداد ۱۳۹۷	۰	۲۱۳	۵۵
۶۱	دانشگاه صنعتی سیرجان	بهمن ۱۳۹۵	۳۴	۲۲	۵۶
۶۲	دانشگاه صنعتی شاهرود	بهمن ۱۳۹۵	۶۳	۳۰۹	۱۳۵
۶۳	دانشگاه صنعتی شریف	دی ۱۳۹۵	۱۱	۴۹۸	۷۹
۶۴	دانشگاه صنعتی شهدای هویزه	آبان ۱۳۹۸	۰	۴	۵
۶۵	دانشگاه صنعتی شیراز	اسفند ۱۳۹۶	۲۲۳	۱۱۰	۶۳
۶۶	دانشگاه صنعتی قم	آذر ۱۳۹۶	۵۳	۵۵	۱۰۱
۶۷	دانشگاه صنعتی قوچان	دی ۱۳۹۵	۹۳	۶۷	۵۶
۶۸	دانشگاه صنعتی کرمانشاه	آبان ۱۳۹۷	۸۰	۲۸	۴۴
۶۹	دانشگاه صنعتی نوشیروانی بابل	بهمن ۱۳۹۵	۴۰۹	۹	۱۹۸
۷۰	دانشگاه صنعتی همدان	اسفند ۱۳۹۵	۱۲۰	۴۴	۱۱۸
۷۱	دانشگاه علامه طباطبائی	اسفند ۱۳۹۵	۱,۳۳۷	۵۲۱	۱,۰۹۲
۷۲	دانشگاه علم و صنعت ایران	تیر ۱۳۹۷	۴	۱	۲۳۲
۷۳	دانشگاه علم و فناوری مازندران	شهریور ۱۳۹۷	۴۸	۴۶	۹۹
۷۴	دانشگاه علم و هنر	آبان ۱۳۹۸	۰	۱	۲۹
۷۵	دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی خوزستان	تیر ۱۳۹۸	۱۱	۸۳	۷
۷۶	دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان	دی ۱۳۹۷	۲۳	۹	۳۸
۷۷	دانشگاه علوم و فنون دریایی خرمشهر	اسفند ۱۳۹۵	۱۹۰	۷۵	۲۴۲
۷۸	دانشگاه فردوسی مشهد	اسفند ۱۳۹۵	۴,۳۹۵	۸۹۸	۱,۴۵۴
۷۹	دانشگاه فسا	دی ۱۳۹۵	۲۷	۱	۱۹۳
۸۰	دانشگاه قم	مهر ۱۳۹۸	۹	۲۳	۸۸
۸۱	دانشگاه گلستان	اسفند ۱۳۹۵	۹۲۶	۲۹۲	۱,۶۰۷
۸۲	دانشگاه کردستان	بهمن ۱۳۹۵	۱,۵۵۶	۳۸۳	۲۲۳
۸۳	دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی ساری	دی ۱۳۹۵	۴۰۲	۱۵۷	۵۲۲
۸۴	دانشگاه کوثر (ویژه خواهران)	مهر ۱۳۹۸	۱۸	۲۳	۱۱
۸۵	دانشگاه گلستان	دی ۱۳۹۵	۱۷۵	۱۵۴	۲۶۳
۸۶	دانشگاه گنبد کاووس	دی ۱۳۹۵	۲۹۰	۹۵	۲۶۳
۸۷	دانشگاه گیلان	مهر ۱۳۹۷	۶۰۱	۶۰۹	۶۴۹

شماره	نام	تاریخ نام نویسی	شمار درخواست های هماندجویی	شمار استادان عضو	شمار دانشجویان عضو
۸۸	دانشگاه لرستان	خرداد ۱۳۹۶	۵۷۶	۳۰۰	۷۰۵
۸۹	دانشگاه مازندران	فروردین ۱۳۹۶	۹۶۸	۳۵۸	۷۷۱
۹۰	دانشگاه محقق اردبیلی	مهر ۱۳۹۷	۱,۷۳۵	۴۷۰	۱,۴۱۱
۹۱	دانشگاه مراغه	خرداد ۱۳۹۸	۱۹۲	۱۲۸	۱۸۹
۹۲	دانشگاه ملایر	اردیبهشت ۱۳۹۶	۰	۱	۲۴
۹۳	دانشگاه میند	مهر ۱۳۹۶	۱۱۹	۴۵	۱۰۵
۹۴	دانشگاه نیشابور	اردیبهشت ۱۳۹۷	۲۲۶	۶۶	۲۱۶
۹۵	دانشگاه ولایت	دی ۱۳۹۶	۰	۸۷	۹
۹۶	دانشگاه ولیعصر (عج) رفسنجان	دی ۱۳۹۵	۲۵۳	۱۶۴	۴۷
۹۷	دانشگاه هرمزگان	اسفند ۱۳۹۷	۳۱۹	۱۴۹	۱۸۳
۹۸	دانشگاه هنر اسلامی تبریز	بهمن ۱۳۹۵	۲۹۷	۶۲	۱۳۶
۹۹	دانشگاه هنر اصفهان	بهمن ۱۳۹۵	۵۳۶	۱۲۵	۲۰۷
۱۰۰	دانشگاه هنر تهران	خرداد ۱۳۹۶	۶۲۰	۲۱۷	۱,۳۱۴
۱۰۱	دانشگاه هنر شیراز	تیر ۱۳۹۷	۲	۱۷	۹
۱۰۲	دانشگاه بلسوج	بهمن ۱۳۹۵	۵۳۲	۲۴۴	۸۵۳
۱۰۳	دانشگاه یزد	آذر ۱۳۹۸	۵	۰	۵۶
۱۰۴	سازمان پژوهش های علمی و صنعتی ایران	دی ۱۳۹۵	۱۷	۱۱۱	۱۹
۱۰۵	مجمع آموزش عالی سراوان	بهمن ۱۳۹۵	۶	۶	۴
۱۰۶	مجمع آموزش عالی شروان	تیر ۱۳۹۸	۰	۸	۰
۱۰۷	مجمع آموزش عالی لارستان	فروردین ۱۳۹۶	۰	۱	۲
۱۰۸	مرکز آموزش عالی محلات	فروردین ۱۳۹۶	۰	۰	۰
۱۰۹	مرکز تحصیلات تکمیلی علوم پایه زنجان	مرداد ۱۳۹۶	۲۳۷	۱۱۲	۳۷۶
۱۱۰	مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور	اردیبهشت ۱۳۹۶	۰	۰	۵
۱۱۱	مرکز منطقه ای اطلاع رسانی علوم و فناوری	مهر ۱۳۹۸	۴	۱۲	۵
۱۱۲	مؤسسه آموزش عالی امام جواد (ع)	اسفند ۱۳۹۵	۰	۱	۷
۱۱۳	مؤسسه آموزش عالی شیخ بهایی	مهر ۱۳۹۸	۹۰	۲۳	۵۳
۱۱۴	مؤسسه آموزش عالی فنی و مهندسی اسفراین	فروردین ۱۳۹۸	۰	۰	۰
۱۱۵	مؤسسه پژوهش و برنامه ریزی آموزش عالی	مرداد ۱۳۹۸	۸	۰	۱۴
۱۱۶	مؤسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران	مهر ۱۳۹۸	۰	۰	۰

توصیه های سیاستی

چنانچه گفته شد، دستبرد ادبی از جمله بدرفتارهای پژوهشی است که آسیب های زیادی را به فعالیت های علمی و پژوهشی می رساند. برای رویارویی با رشد این پدیده، «پیشگیری» کلیدی تر از درمان است. مهم ترین راهکار پیشگیری، آموزش های رسمی (دانشگاهی) و غیر رسمی است. تولید محتوای آموزشی کارآمد، پررنگ تر شدن نقش کتابداران و کتابخانه ها در آموزش، راه اندازی و گسترش کارگاه های آموزشی برای آگاه کردن پژوهشگران با اصول اخلاق پژوهش از مهمترین فعالیت های آموزشی است که می توان در این زمینه به مدیران موسسه ها توصیه کرد. اجرای دقیق تبصره نه «قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی» از دیگر کارهای مهم مدیران موسسه ها در

- افزایش شمار آموزش غیر رسمی و برگزاری منظم و دوره ای کارگاه های آموزشی، سخنرانی های علمی، و تولید محتوای مناسب در جهت آشنایی دانشجویان با مصادیق سرقت علمی و پیشگیری از رخداد آنها.
- آگاهی رسانی به پژوهشگران درباره قوانین موجود در زمینه سرقت علمی نظیر «قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی».
- اجرای دقیق تبصره نه قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی.
- همکاری مدیران موسسه های آموزش

عالی با ایرانداک در زمینه ثبت پارساها و پیشنهادها دانشجویان در راستای تکمیل پایگاه داده ایرانداک و افزایش دقت همانندجویی‌ها.

زمینه پیشگیری از دستبرد ادبی است. آگاهی‌رسانی به پژوهشگران درباره قوانین در پیوند با دستبرد ادبی و پیامدهای نادیده گرفتن آنها، با برگزاری کارگاه‌ها و دوره‌های آموزشی نیز امر مهمی است که مدیران موسسه‌ها باید بدان پردازند.

اقدام مهم دیگر در این زمینه، همکاری مدیران موسسه‌های آموزش عالی با ایرانداک در زمینه ثبت پارسا و پیشنهادها دانشجویان در سامانه‌های ملی ایرانداک است که موجب گسترش و کارآمدی بیشتر پایگاه‌های اطلاعات ایرانداک می‌شوند و شناسایی دستبرد ادبی را دقیق‌تر و کارآمدتر می‌سازند.

منابع

اسماعیل‌پور، راضیه، عزیزخانی، زهرا، فخر احمد، سید مصطفی. ۱۳۹۶. سرقت علمی: از پیشگیری تا تشخیص. کارگاه ۹(۳۹): ۱۴۴-۱۲۳.

خوشیان، ناهید، شقاقی، مهدی. ۱۳۹۸. گذری به سرقت علمی و شناخت مهمترین نرم افزارهای تشخیص و پیشگیری. کارگاه ۱۲(۴۷): ۱۵۶-۱۳۸.

مجلس شورای اسلامی. ۱۳۹۶. قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی.

پیوست چ) گزیده سیاستی ثبت پایان نامه، رساله، و پیشنهاد برای لایه سیاست گذاری کلان/فرابخشی

به نام خدا

افزودن تاریخ

تاریخ

افزودن شماره

شماره سند

پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران
(ایرانداک)

گزیده سیاستی

ثبت پایان نامه ها، رساله ها و پیشنهادها

پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک)

مقدمه و مسئله

□ انجام پژوهش های تکراری، افزایش دستبرد علمی، نادیده گرفتن قوانین کپی رایت و مالکیت فکری، از کلیدی ترین چالش های سامان ندادن پارساها و پیشنهادها ی آنها در یک مرکز ملی هستند.

□ «آیین نامه ثبت و اشاعه پیشنهادها، پایان نامه ها، و رساله های تحصیلات تکمیلی و صیانت از حقوق پدیدآوران در آنها» مصوب ۶ آذر ۱۳۹۵ وزیر علوم، تحقیقات و فناوری است.

□ تبصره ۴ «قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی» مصوب ۳۱ مرداد ۱۳۹۶ مجلس شورای اسلامی و آیین نامه اجرایی این قانون، مصوب ۲۳ مرداد ۱۳۹۸ هیئت وزیران است.

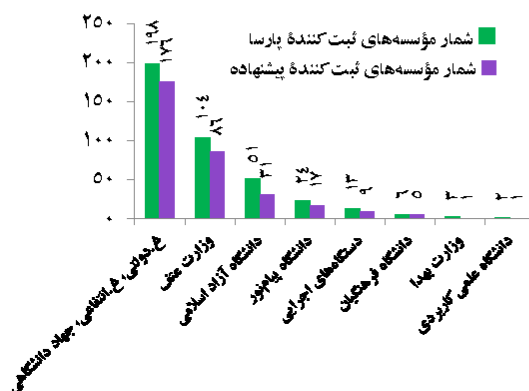
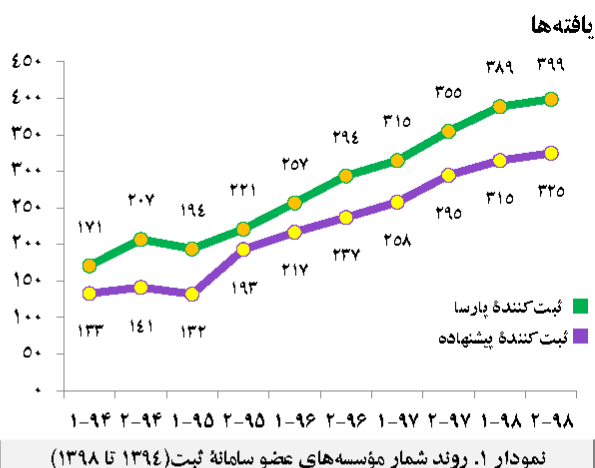
□ ایرانداک، «سامانه ملی ثبت پیشنهادها، پایان نامه ها، و رساله ها» را برای اجرای قوانین راه اندازی کرده است.

سامان ندادن پایان نامه ها و رساله ها (پارسا) و پیشنهادها ی آنها در کشور چالش های بسیاری به دنبال دارد. برای نمونه، انجام پژوهش های تکراری، افزایش دستبرد ادبی و بدرفتاری های دانشگاهی، نادیده گرفتن قوانین کپی رایت و مالکیت فکری، از شمار این چالش ها هستند. به همین دلیل بیشتر کشورها برای جلوگیری از پیدایش این چالش ها مراکز ثبت و اشاعه اطلاعات علمی و فناورانه درست کرده اند که گردآوری، ثبت، سازماندهی، تحلیل، ذخیره سازی، بازیابی، و اشاعه اطلاعات علمی و فناورانه، از مهمترین کارکردهای آنهاست. در ایران، بر پایه قوانین و مقررات، پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) کار ثبت پارسا و پیشنهاد را انجام می دهد و بر پایه این قوانین همه دانشگاه ها، پژوهشگاه ها، و مؤسسه های آموزش عالی، پژوهشی، و

فناوری دولتی و غیردولتی زیر نظر وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری (عتف) باید تمام متن این آثار را در ایرانداک ثبت کنند.

در این راستا، ایرانداک، «سامانه ملی ثبت پیشنهادها، پایان نامه ها، و رساله ها» را در نشانی Sabt.irandoc.ac.ir راه اندازی کرده و در دسترس همگان گذارده است. گزارش پیش رو گزیده ای سیاستی برای نشان دادن عملکرد دانشگاه ها، پژوهشگاه ها، و مؤسسه های آموزش عالی و پژوهشی دولتی و غیردولتی در پیروی از قوانین یاد شده در شش ماهه دوم سال ۱۳۹۸ در ثبت پارسا و پیشنهادها است.

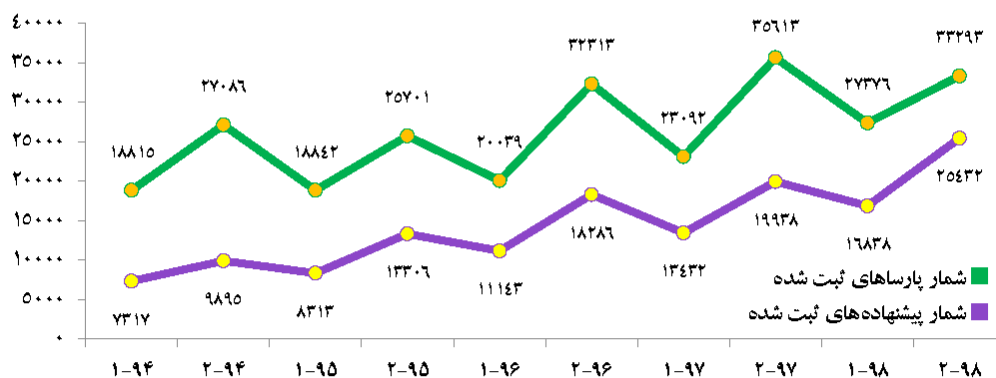
نمودار یک، روند شمار مؤسسه‌های ثبت کننده پارسا و پیشنهاد را در بازه‌های شش ماهه از شش ماهه نخست ۱۳۹۴ تا شش ماهه دوم ۱۳۹۸ را نشان می‌دهد. داده‌ها نشان می‌دهند که شمار مؤسسه‌هایی که پارسا و پیشنهاد دانشگاهیان را در ایراندک ثبت می‌کنند در سال‌های گذشته روندی افزایشی داشته و در شش ماهه دوم ۱۳۹۸ شمارشان به ۳۹۹ مؤسسه رسیده است.

در نمودار دو، شمار مؤسسه‌های عضو سامانه ملی ثبت در شش ماهه دوم ۱۳۹۸، بر پایه وابستگی سازمانی‌شان گزارش شده است. داده‌ها نشان می‌دهند که ۱۹۸ مؤسسه وابسته به نهادهای غیردولتی، غیرانتفاعی، و جهاد دانشگاهی از سوی دیگر، تنها سه مؤسسه وابسته وزارت بهداشت، درمان، و آموزش پزشکی (بهذا) در به ثبت پارسای دانشگاهیان پرداخته‌اند.

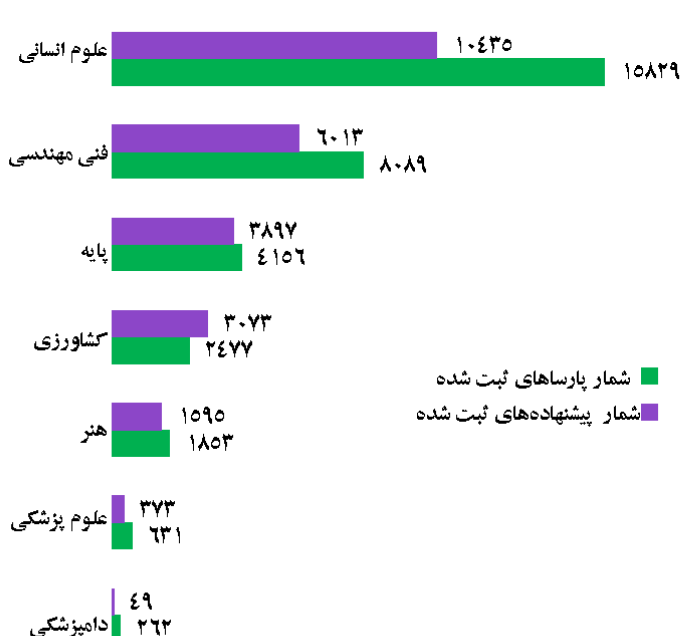
نمودار ۲. شمار مؤسسه‌های عضو سامانه ثبت در شش ماهه دوم ۱۳۹۸

نمودار سه، روند شمار پارسا و پیشنهادها ثبت شده در سامانه ملی ثبت را در بازه‌های شش ماهه، از شش ماهه نخست ۱۳۹۴ تا شش ماهه دوم ۱۳۹۸ نشان می‌دهد. داده‌های نشان می‌دهند که روند ثبت پارسا و پیشنهاد در ایراندک در چند سال گذشته نیز افزایشی بوده و مؤسسه‌ها گرایش بیشتری به ثبت آثارشان در سامانه ثبت داشته‌اند.

نمودار ۳. روند شمار پارسا و پیشنهادها ثبت شده در سامانه ثبت (۱۳۹۴ تا ۱۳۹۸)

همه مؤسسه‌های عضو، در شش ماهه دوم ۱۳۹۸، روی هم، ۳۳,۲۹۳ پارسا و ۲۵,۴۳۲ پیشنهاد ثبت کرده‌اند. نمودار چهار، شمار پارسا و پیشنهادهای ثبت شده را به تفکیک وابستگی سازمانی مؤسسه‌های ثبت کننده در شش ماهه دوم سال ۱۳۹۸ نشان می دهد. داده‌ها نشان می دهند مؤسسه‌های وابسته به وزارت عتف بیشترین شمار این آثار را در ایرانداک ثبت کرده‌اند. مؤسسه‌های وابسته به وزارت عتف در شش ماهه دوم ۱۳۹۸، ۱۸۸۱۵ پارسا و ۱۸۴۶۳ پیشنهاد را ثبت کرده‌اند.

نمودار پنج، شمار پارساها و پیشنهاد‌های ثبت شده در سامانه ملی ثبت را به تفکیک گروه‌های گوناگون آموزشی در شش ماهه دوم سال ۱۳۹۸ نشان می دهد. داده‌ها نشان می دهند بیشتر پارساها و پیشنهاد‌های ثبت شده در سامانه ثبت برای گروه آموزشی علوم انسانی بوده است. همچنین، گروه آموزشی دامپزشکی، کمترین شمار پارساها و پیشنهاد‌ها را در ایرانداک ثبت کرده‌اند.

نمودار ۵. شمار پارسا و پیشنهاد‌های ثبت شده در سامانه ثبت به تفکیک گروه های آموزشی در شش ماهه دوم ۱۳۹۸

توصیه‌های سیاستی

اگرچه بر پایه قوانین، همه مؤسسه‌های آموزش عالی ایران باید پارسا و پیشنهاد‌های دانشجویان را در ایرانداک ثبت و بارگذاری کنند، کمتر از ۶۰ درصد آثار مؤسسه‌های وابسته به وزارت عتف، کمتر از ۱۰ درصد آثار مؤسسه‌های وابسته به دانشگاه آزاد اسلامی، کمتر از پنج درصد آثار مؤسسه‌های وابسته به وزارت بهداشت، و کمتر از یک درصد آثار مؤسسه‌های وابسته به حوزه‌های علمیه در عمل در ایرانداک به ثبت رسیده‌اند. گسترش مشارکت و همکاری مؤسسه‌ها در زمینه ثبت پارساها و پیشنهاد‌های دانشجویان در سامانه ملی ثبت نیازمند انجام برخی اقدام‌ها از سوی سیاست‌گذاران کلان کشور است. برخی از توصیه‌های سیاستی در این زمینه، در یادداشت حاشیه روبرو ارائه شده است.

منابع

مجلس شورای اسلامی. ۱۳۹۶. قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی.

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری. ۱۳۹۵. آیین‌نامه ثبت و اشاعه پیشنهادها، پایان‌نامه‌ها، و رساله‌های تحصیلات تکمیلی و صیانت از حقوق پدیدآوران در آنها.

□ پایش و نظارت بر اجرای قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی، تبصره ۴ و آیین‌نامه اجرایی این قانون و برخورد جدی با مؤسسه‌هایی که از اجرای این قوانین سر باز می‌زنند؛

□ تخصیص بودجه کافی به ایرانداک به عنوان مرجع ملی ثبت پارساها و پیشنهادها، در زمینه توسعه نرم‌افزارها و سامانه‌های اطلاعاتی و امنیت زیرساخت‌های آن؛

□ در نظر گرفتن شمار ثبت آثار در ایرانداک به عنوان یکی از شرایط لازم برای تخصیص بودجه به مؤسسه‌ها؛

□ تاکید بر واحدهای زیرمجموعه برای بهره‌برداری هرچه بیشتر از داده‌های سامانه ملی ثبت در تصمیم‌سازی‌ها و سیاست‌گذاری‌های علم و فناوری کشور.

پیوست ح) گزیده سیاستی ثبت پایان نامه، رساله، و پیشنهاد برای لایه سیاست گذاری بخشی/میانی

به نام خدا

افزودن تاریخ

تاریخ

افزودن شماره

شماره سند

پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران
(ایرانداک)

گزیده سیاستی

ثبت پایان نامه ها، رساله ها و پیشنهادها

پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک)

مقدمه و مسئله

در سال های گذشته، به دنبال رشد شمار پژوهشگران در جهان، شمار پژوهش ها نیز افزایش چشم گیری داشته است. سامان ندادن این اطلاعات، مشکل هایی پدید خواهد آورد. برای نمونه، تکرار پژوهش ها، افزایش دستبرد علمی، نادیده گرفتن قوانین کپی رایت و مالکیت فکری از شمار این مشکل ها است. کشورهای دیگر برای جلوگیری از پیدایش این مشکل ها مراکز ثبت و اشاعه اطلاعات علمی و فناوریانه درست کرده اند که گردآوری، ثبت، سازماندهی، تحلیل، ذخیره سازی، بازیابی، و اشاعه اطلاعات علمی و فناوریانه، از مهمترین کارکردهای آنهاست. در ایران، پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) مرکز ثبت و تنها آرشیو ملی اطلاعات پایان نامه ها، رساله ها (پارسا)، و پیشنهاد آنهاست.

بر پایه «آیین نامه ثبت و اشاعه پیشنهادها، پایان نامه ها، و رساله های تحصیلات تکمیلی و صیانت از حقوق پدید آوران در آنها»

□ تکرار پژوهش ها، افزایش دستبرد علمی، نایده گرفتن قوانین کپی رایت و مالکیت فکری از پیامدهای سامان ندادن اطلاعات علمی است.

□ «آیین نامه ثبت و اشاعه پیشنهادها، پایان نامه ها، و رساله های تحصیلات تکمیلی و صیانت از حقوق پدید آوران در آنها» مصوب ۶ آذر ۱۳۹۵ وزیر علوم، تحقیقات و فناوری است.

□ قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی» مصوب ۳۱ مرداد ۱۳۹۶ مجلس شورای اسلامی و آیین نامه اجرایی این قانون، مصوب ۲۳ مرداد ۱۳۹۸ هیئت وزیران است.

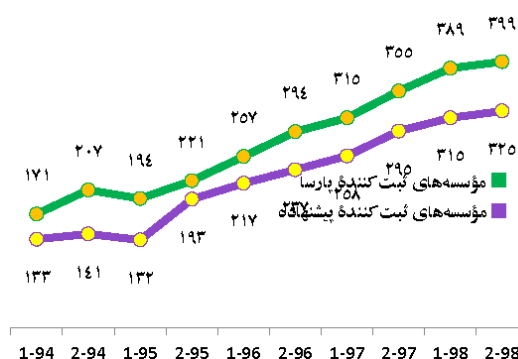
□ ایرانداک، «سامانه ملی ثبت پیشنهادها، پایان نامه ها، و رساله ها» را در نشانی Sabt.irandoc.ac.ir راه اندازی کرده و در دسترس همگان گذارده است.

همه دانشگاه ها، پژوهشگاه ها، و مراکز آموزش عالی، پژوهشی و فناوری دولتی و غیردولتی زیر نظر وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری (وزارت عتف)، باید تمام متن این آثار را در پژوهشگاه ایرانداک ثبت کنند. افزون بر این، بر پایه تبصره ۴ «قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی» و آیین نامه اجرایی این قانون، همه دانشگاه ها، پژوهشگاه ها، و مؤسسه های آموزش عالی و پژوهشی دولتی و غیردولتی باید تمام متن پارساهای دانشجویان تحصیلات تکمیلی خود را که طبقه بندی ندارند، در پژوهشگاه ایرانداک، همانندجوبی و تمام متن آنها را ثبت کنند. ایرانداک، برای اجرای این قوانین، «سامانه ملی ثبت پیشنهادها،

پایان نامه ها، و رساله ها را در نشانی *Sabtirandoc.ac.ir* راه اندازی کرده و در دسترس همگان گذارده است. این گزیده سیاستی، عملکرد دانشگاه ها، پژوهشگاه ها، و مؤسسه های آموزش عالی و پژوهشی دولتی و غیردولتی را در پیروی از قوانین یاد شده در شش ماهه دوم سال ۱۳۹۸ در ثبت پارسا و پیشنهادها نشان می دهد.

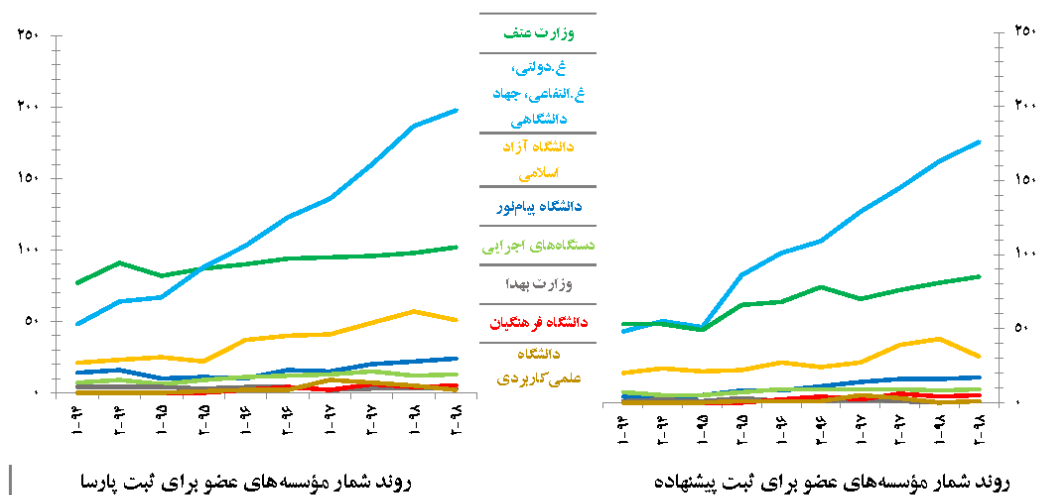
یافته ها

نمودار یک، روند شمار مؤسسه های ثبت کننده پارسا و پیشنهاد را در سامانه ملی ثبت در بازه های شش ماهه، از شش ماهه اول ۱۳۹۴ تا شش ماهه دوم سال ۱۳۹۸ نشان می دهد. داده ها نشان می دهند که شمار مؤسسه هایی که پارسا و پیشنهاد دانشجویان را در ایراندک ثبت می کنند در سال های گذشته روندی افزایشی داشته و در شش ماهه دوم ۱۳۹۸ شمارشان به ۳۹۹ مؤسسه رسیده است.

نمودار ۱. روند شمار مؤسسه های عضو سامانه ثبت (۱۳۹۸ تا ۱۳۹۴)

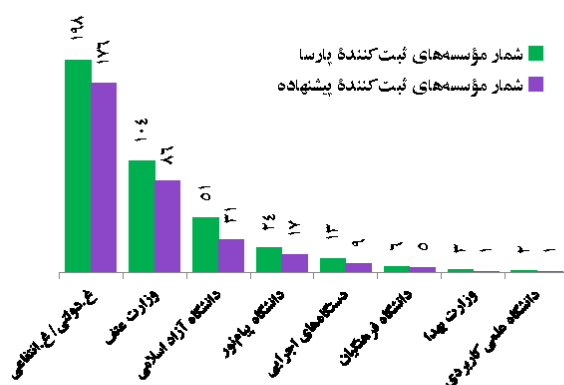
در نمودار دو، روند شمار مؤسسه هایی که پارسا و پیشنهادهای دانشجویان را ثبت کرده اند بر پایه وابستگی سازمانی شان، از شش ماهه اول ۱۳۹۴ تا شش ماهه دوم سال ۱۳۹۸، گزارش شده است. داده ها نشان می دهند که روند شمار مؤسسه های عضو سامانه ملی ثبت با وابستگی سازمانی گوناگون، افزایشی بوده است.

نمودار ۲. روند شمار مؤسسه های عضو سامانه ثبت با وابستگی گوناگون سازمانی (۱۳۹۸ تا ۱۳۹۴)

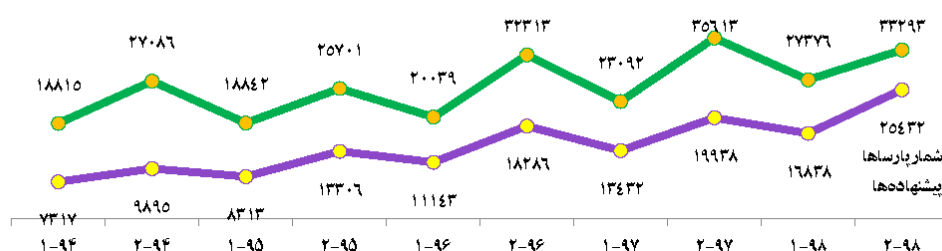
در نمودار سه، شمار مؤسسه‌های عضو سامانه

ملی ثبت در شش ماهه دوم ۱۳۹۸، بر پایه وابستگی سازمانی شان گزارش شده است. داده‌ها نشان می‌دهند که ۱۹۸ مؤسسه وابسته به نهادهای غیردولتی، غیرانتفاعی، و جهاد دانشگاهی از سوی دیگر، تنها سه مؤسسه وابسته وزارت بهداشت، درمان، و آموزش پزشکی (بهذا) در به ثبت پارسای دانشجویان پرداخته‌اند.

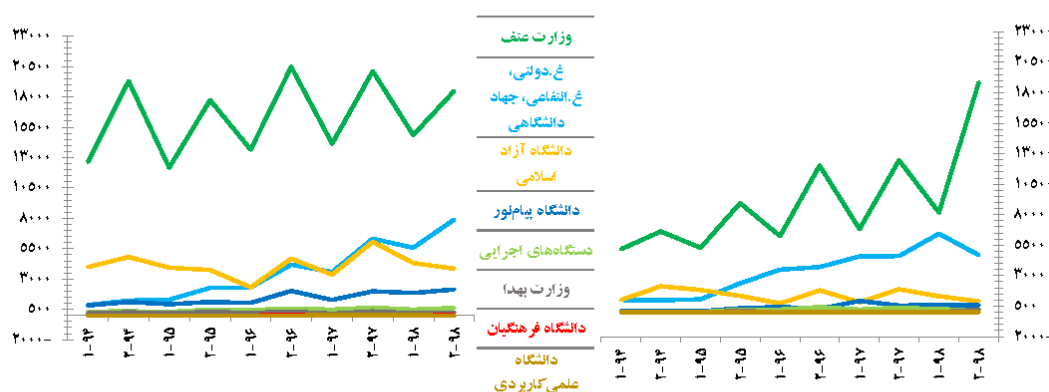
نمودار ۳. شمار مؤسسه‌های عضو سامانه ثبت در شش ماهه دوم ۱۳۹۸

نمودار چهار، روند شمار پارسا و پیشنهادها ثبت شده در سامانه ملی ثبت را در بازه‌های شش ماهه، از شش ماهه نخست ۱۳۹۴ تا شش ماهه دوم ۱۳۹۸ نشان می‌دهد. داده‌ها نشان می‌دهند که روند ثبت پارسا و پیشنهاد در ایران‌داک در چند سال گذشته نیز افزایشی بوده و مؤسسه‌ها گرایش بیشتری به ثبت آثارشان در سامانه ثبت داشته‌اند. همه مؤسسه‌های عضو سامانه ثبت، در شش ماهه دوم ۱۳۹۸، روی هم، ۳۳,۱۶۲ پارسا و ۲۵,۴۱۷ پیشنهاد را در ایران‌داک ثبت کرده‌اند.

نمودار ۴. روند شمار پارسا و پیشنهادها ثبت شده در سامانه ثبت (۱۳۹۸ تا ۱۳۹۴)

بر پایه نمودار پنج، روند ثبت پارسا و پیشنهادها مؤسسه‌ها را با وابستگی‌های گوناگون سازمانی، از شش ماهه اول ۱۳۹۴ تا شش ماهه دوم سال ۱۳۹۸ نشان می‌دهد که این روند درباره بیشتر مؤسسه‌ها افزایشی است.

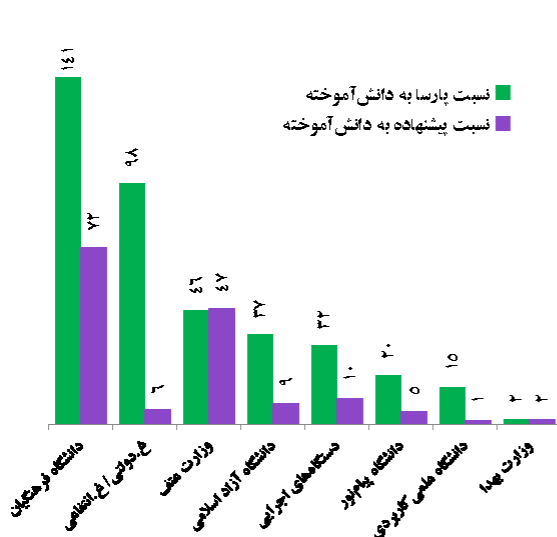
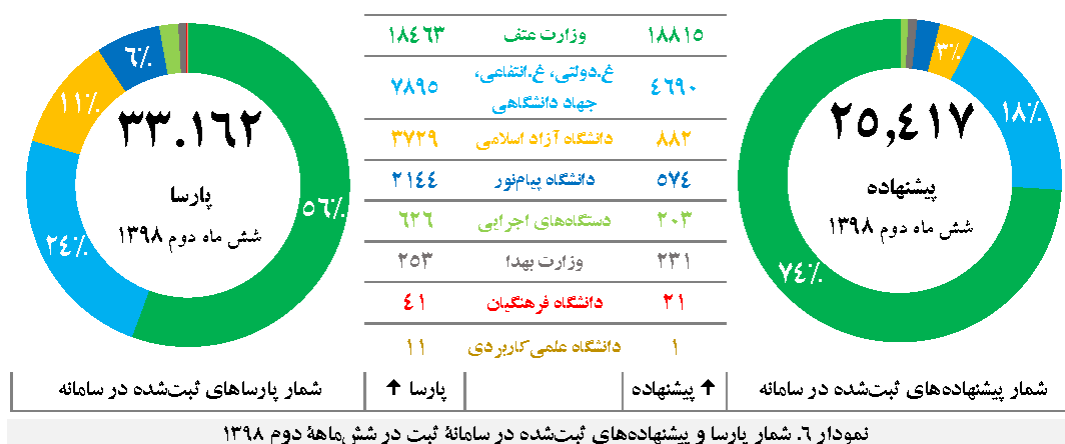

روند شمار پارساهای ثبت شده در سامانه

روند شمار پیشنهادها ثبت شده در سامانه

نمودار ۵. روند شمار ثبت پارسا و پیشنهادها مؤسسه‌ها با وابستگی گوناگون سازمانی (۱۳۹۸ تا ۱۳۹۴)

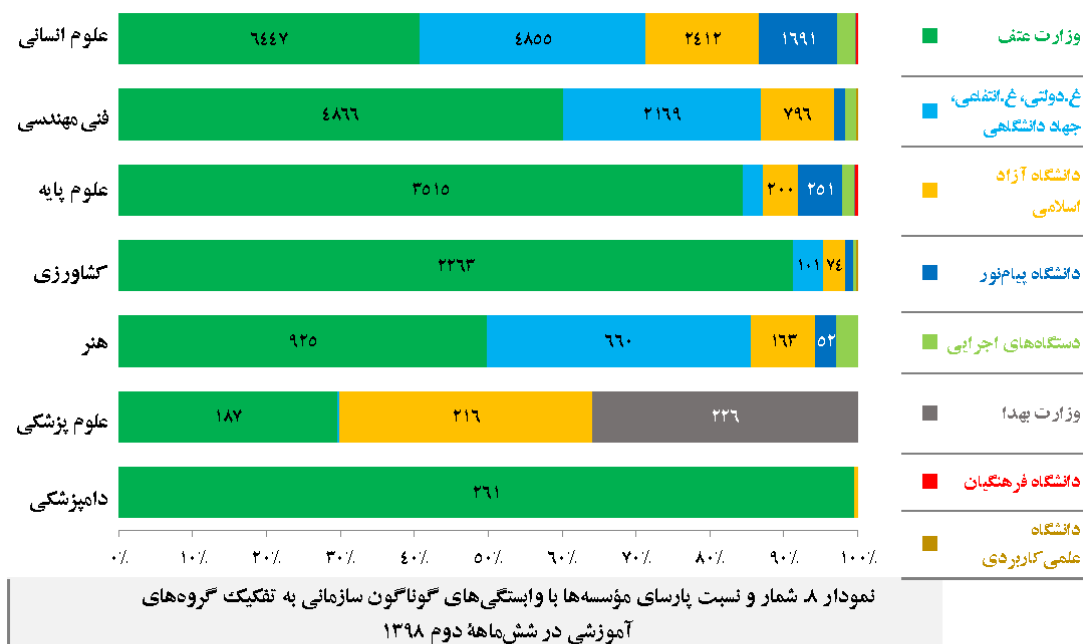
نمودار شش، شمار پارسا و پیشنهاددهای ثبت شده در سامانه ثبت را به تفکیک وابستگی سازمانی مؤسسه های ثبت کننده نشان می دهد. داده ها نشان می دهند مؤسسه های وابسته به وزارت عتف با ثبت ۱۸۴۶۳ پارسا و ۱۸۸۱۵ پیشنهاد، بیشترین شمار پارسا و پیشنهادها را در شش ماهه دوم ۱۳۹۸ در ایرانداک ثبت کرده اند.

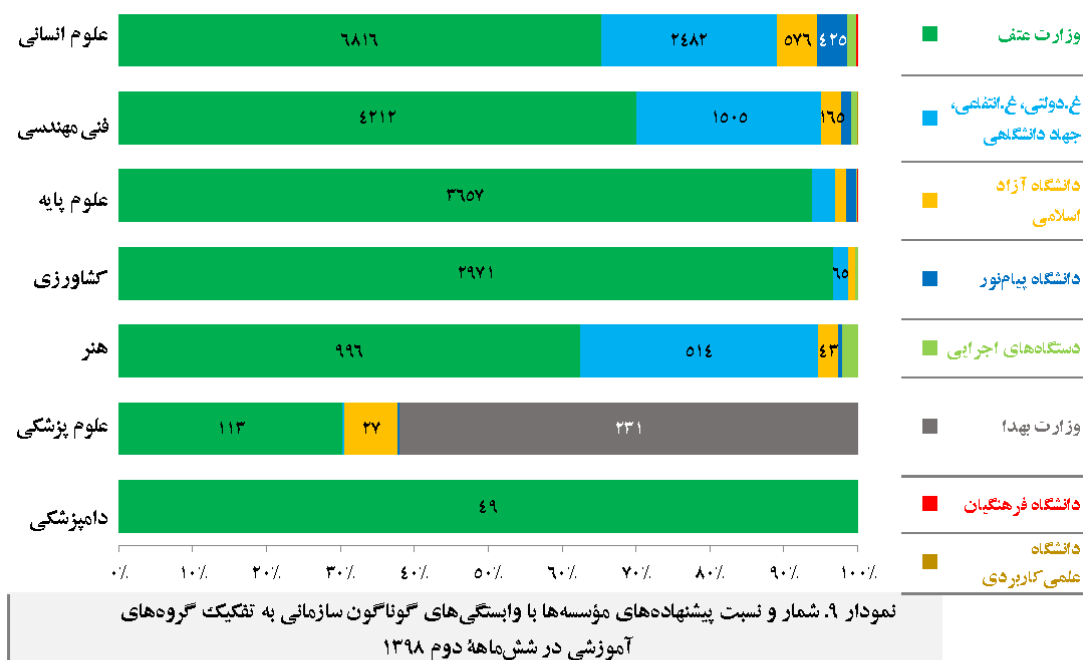
اگر شمار دانش آموختگان یک مؤسسه کم باشد، شمار پارسا و پیشنهاد آن نیز کم است. نمودار هفت، نسبت آثار ثبت شده به شمار دانش آموختگان را نشان می دهد. روی هم رفته، در شش ماهه دوم ۱۳۹۸ نزدیک به ۱۹ درصد از پارسا و ۱۴ درصد از پیشنهاددهای دانشجویان و دانش آموختگان ایرانی در ایرانداک ثبت شده است (برآیند تقسیم ۱۸۴۶۳ پارسا و ۱۸۸۱۵ پیشنهاد بر ۳۹۷۳۳ دانش آموخته تحصیلات تکمیلی در سال تحصیلی ۱۳۹۶-۱۳۹۷ [بر پایه آمار مؤسسه پژوهش و برنامه ریزی آموزش عالی]).

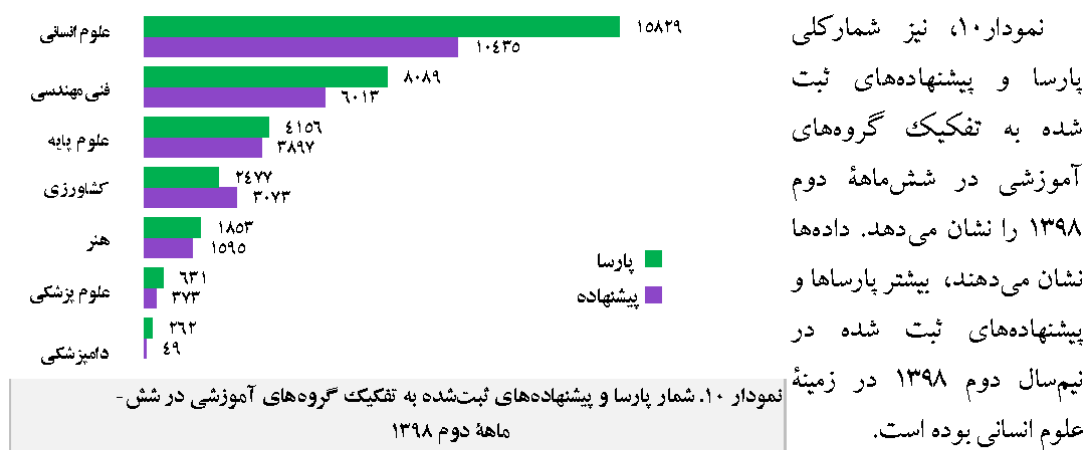
نمودار ۷. نسبت آثار ثبت شده به شمار دانش آموختگان در شش ماهه دوم ۱۳۹۸

نمودار هشت، شمار و نسبت پارسای مؤسسه ها با وابستگی های گوناگون سازمانی و به تفکیک گروه های آموزشی در شش ماهه دوم ۱۳۹۸ را نشان می دهد. در این میان، وزارت عتف نقش کلیدی تری در ثبت پارسا در بیشتر گروه های آموزشی داشته است.

نمودار ۸، شمار و نسبت پیشنهاد مؤسسه‌ها با وابستگی‌های گوناگون سازمانی و به تفکیک گروه‌های آموزشی در شش‌ماهه دوم ۱۳۹۸ را نشان می‌دهد. در این میان، وزارت عتف نقش کلیدی‌تری در ثبت پیشنهاد در بیشتر گروه‌های آموزشی داشته است.

توصیه های سیاستی

اگرچه بر پایه قوانین، همه مؤسسه های آموزش عالی ایران باید پارسا و پیشنهادهای دانشجویان را در ایرانداک ثبت و بارگذاری کنند، کمتر از ۶۰ درصد آثار مؤسسه های وابسته به وزارت عتف، کمتر از ۱۰ درصد آثار مؤسسه های وابسته به دانشگاه آزاد اسلامی، کمتر از پنج درصد آثار مؤسسه های وابسته به وزارت بهداشت، و کمتر از یک درصد آثار مؤسسه های وابسته به حوزه های علمیه در عمل در ایرانداک به ثبت رسیده اند. برخی از توصیه های سیاستی برای گسترش شمار مؤسسه های عضو سامانه ملی ثبت به شرح زیر پیشنهاد می شود:

- آگاهی رسانی گسترده به مؤسسه ها در زمینه قوانین و مقررات موجود نظیر «آیین نامه و دستورالعمل حمایت از پدید آوران پایان نامه ها و رساله ها» و «قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی»؛
- دریافت گزارش های دوره ای از مؤسسه ها درباره عملکرد آنها در زمینه ثبت پارسا و پیشنهادهای سامانه ملی ثبت ایرانداک؛
- حمایت مالی از ایرانداک، در زمینه توسعه نرم افزارها و سامانه های اطلاعاتی و امنیت زیرساخت؛
- حمایت از ایرانداک در زمینه تامین نیروی انسانی متخصص و کارآمد برای ایرانداک؛
- توسعه ابزارهای تشویقی و تنبیهی برای مؤسسه هایی که بیشترین و کمترین همکاری را با ایرانداک در زمینه ثبت پارسا و پیشنهادهای داشته اند؛
- بهره گیری هرچه بیشتر از داده های سامانه ملی ثبت و گزارش های منتشر شده درباره آن، در تصمیم سازی ها و سیاست گذاری های علم و فناوری کشور.

منابع

- مجلس شورای اسلامی. ۱۳۹۶. قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی.
- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری. ۱۳۹۵. آیین نامه ثبت و اشاعه پیشنهادهای، پایان نامه ها، و رساله های تحصیلات تکمیلی و صیانت از حقوق پدیدآوران در آنها.

پیوست خ) گزیده سیاستی ثبت پایان نامه، رساله، و پیشنهاد برای لایه سیاست گذاری اجرا/پشتیبان

به نام خدا

افزودن تاریخ

تاریخ

افزودن شماره

شماره سند

پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران
(ایرانداک)

گزیده سیاستی

ثبت پایان نامه ها، رساله ها و پیشنهادها

پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک)

مقدمه و مسئله

در سال های گذشته، به دنبال رشد شمار پژوهشگران در جهان، شمار پژوهش ها نیز افزایش چشم گیری داشته است؛ به گونه ای که این پدیده، «انفجار اطلاعات» نامیده می شود. سامان ندادن این اطلاعات که امروزه با عنوان «اطلاعات علمی و فناورانه» نامیده می شوند و یک کالای ارزشمند به شمار می روند، مشکل هایی پدید خواهد آورد. برای نمونه، تکرار پژوهش ها و گزینش عنوان های متفاوت برایشان از شمار این مشکل ها است که زمان پژوهشگران در کاوش و بازیابی اطلاعات را هدر می دهد. افزایش دستبرد ادبی و نادیده گرفتن قوانین مالکیت فکری نیز از پیامدهای جدی سامان ندادن اطلاعات خواهند بود.

کشورهای دیگر برای جلوگیری از پیدایش این مشکل ها مراکز ثبت و اشاعه اطلاعات علمی و فناورانه درست کرده اند که گردآوری، ثبت، سازماندهی، تحلیل، ذخیره سازی، بازیابی، و اشاعه اطلاعات علمی و فناورانه، از مهمترین کارکردهای آنهاست. افزایش شمار این مراکز، سودمندی اطلاعات علمی و فناورانه را افزایش داده است؛ به گونه ای که امروزه سیاست گذاران با دسترسی به این اطلاعات دقیق، می توانند برنامه ها و سیاست های کارآمدتری در زمینه های گوناگون اجتماعی، آموزشی، کشاورزی، بهداشتی، صنعتی، و پژوهشی طراحی کنند. دسترسی به مجموعه کامل آثار و اطلاعات علمی می تواند در حل چالش های ملی هم راهگشا باشد.

□ تکرار پژوهش ها، افزایش دستبرد علمی، و نادیده گرفتن مالکیت فکری از پیامدهای سامان ندادن اطلاعات علمی است.

□ دسترسی بهتر پژوهشگران به آثار پیشین، پایش یکپارچه اطلاعات پژوهش ها، و کاربری آنها در سیاست گذاری ها و برنامه ریزی های علم و فناوری از سودمندی های سامان دادن پژوهش های علمی هستند؛

□ در ایران، پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) مرکز ثبت و آرشیو ملی اطلاعات پارسا و پیشنهادها است؛

□ «آیین نامه ثبت و اشاعه پیشنهادها، پایان نامه ها، و رساله های تحصیلات تکمیلی و صیانت از حقوق پدیدآوران در آنها» مصوب ۶ آذر ۱۳۹۵ وزیر علوم، تحقیقات و فناوری است.

□ قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی» مصوب ۳۱ مرداد ۱۳۹۶ مجلس شورای اسلامی و آیین نامه اجرایی این قانون، مصوب ۲۳ مرداد ۱۳۹۸ هیئت وزیران است؛

□ ایرانداک، «سامانه ملی ثبت پیشنهادها، پایان نامه ها، و رساله ها» را در نشانی sabt.irandoc.ac.ir راه اندازی کرده و در دسترس همگان گذارده است.

در این راستا، بسیاری از مراکز اطلاعات علمی و فناوری در کشورهای گوناگون، پایگاه‌های داده پژوهشی برخط درست کرده‌اند که ثبت و اشاعه تمام‌متن پژوهش‌ها را در دستور کار دارند. در این پایگاه‌ها، پژوهشگران، دانشجویان، سیاست‌گذاران، صاحبان صنایع و کسب‌وکارها و همه کاربران دیگر می‌توانند به آسانی به یافته‌های علمی دسترسی داشته باشند. پایه‌ریزی چنین پایگاه‌هایی در زیست‌بوم نظام علم، فناوری و نوآوری می‌تواند سودمندی‌های ارزنده‌ای به دنبال داشته باشد، همانند:

□ دسترسی بهتر پژوهشگران به آثار پیشین؛

□ پایش یکپارچه اطلاعات پژوهش‌ها؛ و

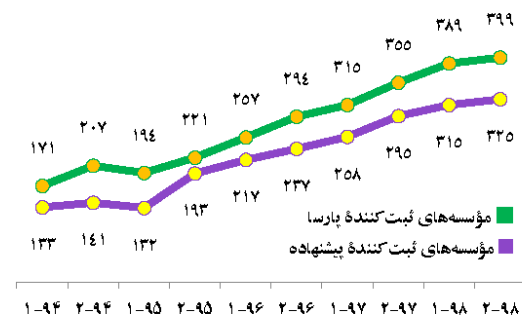
□ کاربری اطلاعات در سیاست‌گذاری‌ها.

در ایران، پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک)، مرکز ثبت و تنها آرشیو ملی اطلاعات پایان‌نامه‌ها، رساله‌ها (پارسا)، و پیشنهاد آنهاست. ایرانداک با بیش از پنجاه سال تجربه در گردآوری، سازماندهی، و اشاعه اطلاعات علمی و فناوری در زمینه‌های گوناگون علمی، فعالیت کرده و دانش و مهارت مدیریت نظام علم و فناوری را در سطح کلان کشور به دست آورده است. بر پایه قوانین و مقررات کشور، ایرانداک کار ثبت پارسا و پیشنهاد را انجام می‌دهد. برای نمونه «آیین‌نامه ثبت و اشاعه پیشنهادها، پایان‌نامه‌ها، و رساله‌های تحصیلات تکمیلی و صیانت از حقوق پدیدآوران در آنها» از همه دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها، و مؤسسه‌های آموزش عالی، پژوهشی، و فناوری دولتی و غیردولتی زیر نظر وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری (عتف) خواسته است که تمام‌متن این آثار را در ایرانداک ثبت کنند. افزون بر این، بر پایه تبصره ۸ «قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی» مصوب ۳۱ مرداد ۱۳۹۶ مجلس شورای اسلامی و آیین‌نامه اجرایی این قانون، مصوب ۲۳ مرداد ۱۳۹۸ هیئت وزیران؛ همه دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها، و مؤسسه‌های آموزش عالی و پژوهشی دولتی و غیردولتی باید تمام‌متن پارسای دانشجویان را که طبقه‌بندی ندارند، در ایرانداک، همانندجویی و تمام‌متن پارسا و پیشنهادها را ثبت کنند.

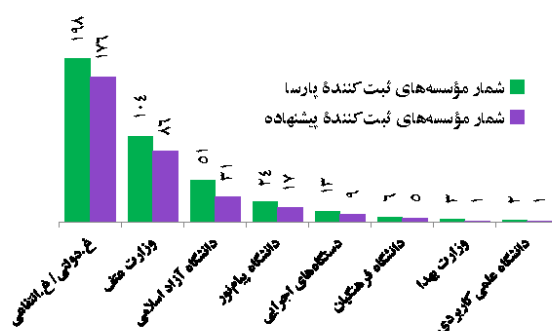
برای اجرای این قوانین، ایرانداک، «سامانه ملی ثبت پیشنهادها، پایان‌نامه‌ها، و رساله‌ها» را در نشانی sabt.irandoc.ac.ir راه‌اندازی کرده و رایگان در دسترس همگان گذارده است. دانشجویان پس از تصویب پیشنهاد، اطلاعات پیشنهاد خود را در این سامانه، ثبت و شناسه ره‌گیری می‌گیرند. پارساها نیز پس از ثبت و بارگذاری تمام‌متن و تأیید ایرانداک، آماده پذیرش دانشگاه می‌شوند. دریافت شناسه ره‌گیری نشان ثبت پارسا در سامانه است و دانشجو باید آن را برای پیشبرد فرایند ثبت به مؤسسه‌اش می‌دهد. سپس، نماینده مؤسسه وارد سامانه می‌شود و اطلاعات دانشجو را بررسی و تأیید می‌کند و سرانجام، فرایند ثبت پایان می‌پذیرد. گزارش پیش‌رو گزیده‌ای سیاستی برای نشان دادن عملکرد دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها، و مؤسسه‌های آموزش عالی و پژوهشی دولتی و غیردولتی در پیروی از قوانین یاد شده در شش‌ماهه دوم سال ۱۳۹۸ در ثبت پارسا و پیشنهادها است.

یافته‌ها

نمودار یک، روند شمار مؤسسه‌های ثبت کننده پارسا و پیشنهاد را در بازه‌های شش ماهه از شش ماهه نخست ۱۳۹۴ تا شش ماهه دوم ۱۳۹۸ را نشان می‌دهد. داده‌ها نشان می‌دهند که شمار مؤسسه‌هایی که پارسا و پیشنهاد دانشگاهی را در ایران‌داک ثبت می‌کنند در سال‌های گذشته روندی افزایشی داشته و در شش ماهه دوم ۱۳۹۸ شمارشان به ۳۹۹ مؤسسه رسیده است.

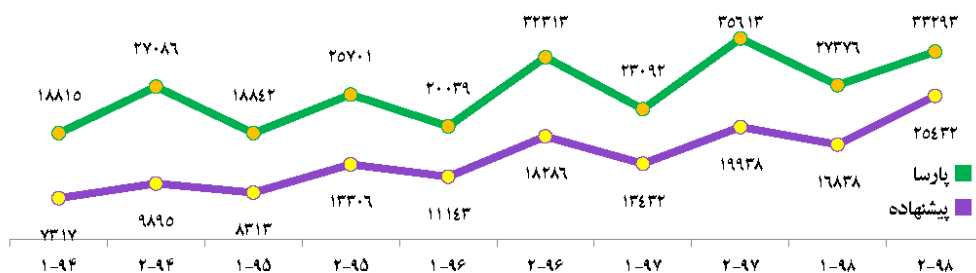
نمودار ۲. روند شمار مؤسسه‌های عضو سامانه ثبت (۱۳۹۴ تا ۱۳۹۸)

نمودار ۲. شمار مؤسسه‌های عضو سامانه ثبت در شش ماهه دوم ۱۳۹۸

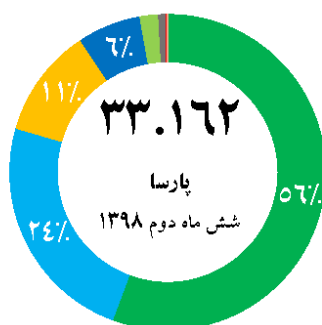
در نمودار دو، شمار مؤسسه‌های عضو سامانه ملی ثبت در شش ماهه دوم ۱۳۹۸، بر پایه وابستگی سازمانی‌شان گزارش شده است. داده‌ها نشان می‌دهند که ۱۹۸ مؤسسه وابسته به نهادهای غیردولتی، غیرانتفاعی، و جهاد دانشگاهی از سوی دیگر، تنها سه مؤسسه وابسته وزارت بهداشت، درمان، و آموزش پزشکی (بهذا) در به ثبت پارسا دانشگاهیان پرداخته‌اند.

نمودار سه، روند شمار پارسا و پیشنهادها ثبت شده در سامانه ملی ثبت را در بازه‌های شش ماهه، از شش ماهه نخست ۱۳۹۴ تا شش ماهه دوم ۱۳۹۸ نشان می‌دهد. داده‌های نشان می‌دهند که روند ثبت پارسا و پیشنهاد در ایران‌داک در چند سال گذشته نیز افزایشی بوده و مؤسسه‌ها گرایش بیشتری به ثبت آثارشان در سامانه ثبت داشته‌اند.

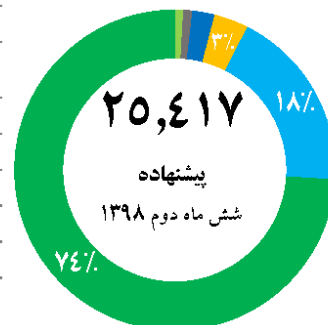

نمودار ۳. روند شمار پارسا و پیشنهادها ثبت شده در سامانه ثبت (۱۳۹۴ تا ۱۳۹۸)

همه مؤسسه‌های عضو سامانه ثبت، در شش ماهه دوم ۱۳۹۸، روی هم، ۳۳،۱۶۲ پارسا و ۲۵،۴۱۷ پیشنهاد را در ایران‌داک ثبت کرده‌اند. بر پایه نمودار چهار، مؤسسه‌های وابسته به وزارت عتف بیشترین شمار این آثار را در ایران‌داک ثبت کرده‌اند.

۱۸۸۱۵	وزارت متف	۱۸۴۶۳
۴۶۹۰	غ.دولتی، غ.انتظامی، جهاد دانشگاهی	۷۸۹۵
۸۸۲	دانشگاه آزاد اسلامی	۳۷۲۹
۵۷۴	دانشگاه پیام نور	۲۱۴۴
۲۰۳	دستگاه های اجرایی	۶۲۶
۲۳۱	وزارت بهداشت	۲۵۳
۲۱	دانشگاه فرهنگیان	۴۱
۱	دانشگاه علمی کاربردی	۱۱

شمار پیشنهاد های ثبت شده در سامانه	↑ پیشنهاد	پارسا ↑	شمار پارساهای ثبت شده در سامانه
------------------------------------	-----------	---------	---------------------------------

نمودار ۴. شمار پارسا و پیشنهاد های ثبت شده در سامانه ثبت در شش ماهه دوم ۱۳۹۸

جدول های یک تا هشت، عملکرد همه موسسه ها را در ثبت پارسا و پیشنهاد در نیمه دوم ۱۳۹۸ نشان می دهند.

جدول ۱. عملکرد مؤسسه های وابسته به وزارت متف در ثبت پارسا و پیشنهاد در شش ماهه دوم سال ۱۳۹۸ (ترتیب بر پایه فراوانی پارسا)

شماره	نام	پارسا	پیشنهاد	شماره	نام	پارسا	پیشنهاد	شماره	نام	پارسا	پیشنهاد
۱	د. شهید بهشتی	۱۱۶۴	۱۹۵۸	۳۳	د. حکیم سبزواری	۲۰۴	۲۱۶	۵۹	د. علوم کشاورزی و منابع طبیعی خوزستان	۴۷	۲۸
۲	د. فردوسی مشهد	۱۰۳۵	۵	۳۴	د. زابل	۱۸۰	۲۴	۶۰	د. علوم و فنون دریایی خرمشهر	۳۹	۳۴
۳	د. تبریز	۹۷۰	۶۸۲	۳۵	د. شهید مدنی آذربایجان	۱۶۸	۱۱۹	۶۱	د. صنعتی قم	۳۷	۳۴
۴	د. تربیت مدرس	۸۱۴	۱۰۵۱	۳۶	د. صنعتی نوشیروانی بابل	۱۶۸	۳۷۸	۶۲	د. صنعتی جندی شاپور دزفول	۳۵	۳۴
۵	د. علامه طباطبائی	۸۱۰	۱۵	۳۷	د. اراک	۱۵۴	۳۲۹	۶۳	د. تفرش	۳۴	۲۶
۶	د. خوارزمی	۶۳۷	۲۳۷	۳۸	د. صنعتی شیراز	۱۴۷	۱۰۶	۶۴	د. صنعتی ارومیه	۳۱	۳۲
۷	د. یزد	۵۱۱	۸۱۷	۳۹	د. علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان	۱۴۲	۴۲	۶۵	د. میند	۳۱	۴۵
۸	د. علم و صنعت ایران	۵۰۳	۱	۴۰	د. ایلام	۱۳۶	۱۵۷	۶۶	پ. بین المللی زلزله شناسی و مهندسی زلزله	۳۰	۱۰
۹	د. شهید چمران اهواز	۴۷۹	۰	۴۱	د. ولی عصر (عج) رفسنجان	۱۲۶	۳۳۲	۶۷	د. آیت الله العظمی بروجردی (ره)	۲۹	۱۳۸
۱۰	د. صنعتی شریف	۴۷۷	۰	۴۲	د. تحصیلات تکمیلی علوم پایه زنجان	۱۲۱	۴۳۹	۶۸	پ. مواد و انرژی	۲۸	۰
۱۱	د. آلهه (س)	۴۴۷	۲	۴۳	د. علوم کشاورزی و منابع طبیعی ساری	۱۲۱	۱۲۸	۶۹	د. بجنورد	۲۸	۱۱۸
۱۲	د. سمنان	۴۴۷	۰	۴۴	د. خلیج فارس	۱۱۵	۸۴	۷۰	د. صنعتی قوچان	۲۷	۱۸
۱۳	د. ارومیه	۴۳۶	۳۱۹	۴۵	د. مرآت	۱۱۳	۹۹	۷۱	د. صنعتی همدان	۲۷	۵۴
۱۴	د. گیلان	۴۳۴	۰	۴۶	د. هرمزگان	۱۱۰	۸	۷۲	د. نیشابور	۲۷	۴
۱۵	د. رازی	۳۸۶	۳۷۸	۴۷	د. صنعتی سهند	۱۰۸	۳۰۹	۷۳	د. صنعتی خاتم الانبیاء بیهان	۲۶	۱
۱۶	د. سیستان و بلوچستان	۳۷۵	۰	۴۸	د. باسوج	۱۰۶	۱۳۳	۷۴	د. صنعتی اراک	۱۸	۰
۱۷	د. صنعتی اصفهان	۳۶۲	۹	۴۹	د. هنر اصفهان	۹۸	۹	۷۵	پ. علوم انسانی و مطالعات فرهنگی	۱۶	۳
۱۸	د. محقق اردبیلی	۳۵۳	۲۷۰۵	۵۰	د. دامغان	۹۷	۱۰۷	۷۶	د. سلمان فارسی کازرون	۱۶	۶
۱۹	د. مازندران	۳۴۸	۴۳۹	۵۱	د. بوعلی سینا	۹۵	۶۸	۷۷	د. صنعتی کرمانشاه	۱۶	۴۰
۲۰	د. شهید باهنر کرمان	۳۴۱	۲۷	۵۲	د. ملایر	۸۷	۴۶	۷۸	د. بناب	۱۵	۳۷
۲۱	د. صنعتی شاهرود	۳۳۸	۰	۵۳	د. علوم کشاورزی و منابع طبیعی رامین	۸۵	۷۰	۷۹	پ. پلیمر و پتروشیمی ایران	۱۴	۰
۲۲	د. بین المللی امام خمینی (ره)	۳۳۱	۰	۵۴	د. تحصیلات تکمیلی صنعتی و فناوری پیشرفته کرمان	۶۱	۳۶۹	۸۰	دانشکده فنی و مهندسی گلبایگان	۱۲	۱۱
۲۳	د. زنجان	۳۳۱	۶	۵۵	د. دریابوردی و علوم دریایی چابهار	۶۱	۵۵	۸۱	د. حضرت معصومه (س)	۱۰	۲۳
۲۴	د. کاشان	۳۱۴	۳۸۷	۵۶	د. هنر اسلامی تبریز	۵۷	۱۶۸	۸۲	د. علم و فناوری مازندران	۱۰	۳۰
۲۵	د. کردستان	۳۱۳	۱۵۶	۵۷	د. گنبد کووس	۴۹	۰	۸۳	مؤسسه پژوهشی علوم و فناوری رنگ و پوشش	۱۰	۲۱
۲۶	د. قم	۳۰۹	۱۶۴	۵۸	د. اردکان	۴۷	۱۵۳	۸۴	پ. شیمی و مهندسی شیمی	۹	۱۷
۲۷	د. شاهد	۳۰۳	۱								
۲۸	د. شیراز	۲۹۴	۰								
۲۹	د. بیرجند	۲۸۰	۱۱۴								
۳۰	د. شهرکرد	۲۴۰	۱								
۳۱	د. لرستان	۲۲۱	۴								
۳۲	د. هنر تهران	۲۱۱	۳۰۰								

شماره	نام	پارسا	پیشنهاده	شماره	نام	پارسا	پیشنهاده	شماره	نام	پارسا	پیشنهاده
	ایران			۹۴	پ. ملی اقیانوس شناسی و علوم جوی	۳	۰				
۸۵	د. تربت حیدریه	۹	۰	۹۵	د. جبرفت	۳	۱۱	۱۰۲	مجمع آموزش عالی بیم	۱	۰
۸۶	پ. هوا فضا	۸	۰	۹۶	د. صنعتی بیرجند	۳	۱	۱۰۳	مجمع آموزش عالی سروان	۱	۰
۸۷	د. ولایت	۸	۱	۹۷	د. فسا	۳	۰	۱۰۴	مرکز منطقه ای اطلاع رسانی علوم و فناوری	۱	۳
۸۸	مرکز تحقیقات سیست علمی کشور	۷	۱	۹۸	سازمان پژوهشهای علمی و صنعتی ایران	۳	۰	۱۰۵	د. اصفهان	۰	۱۱
۸۹	پ. ملی مهندسی ژنتیک و زیست فناوری	۶	۲۲	۹۹	پ. علوم و فناوری اطلاعات ایران	۲	۰	۱۰۶	د. جهرم	۰	۱
۹۰	پ. حوزه و د.	۵	۰	۱۰۰	دانشکده ریاضی و کامپیوتر خواتسار	۲	۱	۱۰۷	موسسه پژوهش و برنامه ریزی آموزش عالی	۰	۳
۹۱	د. صنعتی سیرجان	۵	۰	۱۰۱	مرکز تحقیقات نجوم و اختر فیزیک مرآت	۲	۰	۱۰۸	مرکز آموزش عالی شهرضا		۳
۹۲	مجمع آموزش عالی شیروان	۵	۷								
۹۳	د. تخصصی فناوری های نوین آمل	۴	۸								

د. = دانشگاه؛ پ. = پژوهشگاه

جدول ۲. عملکرد مؤسسه های آموزش عالی غیردولتی غیرانتفاعی و جهاد دانشگاهی در ثبت پارسا و پیشنهاد در شش ماهه دوم سال ۱۳۹۸ (ترتیب بر پایه فراوانی پارسا)

شماره	نام	پارسا	پیشنهاده	شماره	نام	پارسا	پیشنهاده	شماره	نام	پارسا	پیشنهاده
۱	د. ادیان و مذاهب	۴۲۴	۰	۳۸	م. بوش	۵۹	۲۳	۷۵	د. عدالت	۳۹	۰
۲	جامعه المصطفی العالمیه	۳۷۶	۰	۳۹	م. علوم و فناوری آریان	۵۹	۵۰	۷۶	م. خردگر ایران مطهر	۳۷	۳۹
۳	د. بین المللی امام رضا (ع)	۲۵۱	۲۱۲	۴۰	م. آذربایجان	۵۸	۵۴	۷۷	م. فن و دانش - سوه	۳۵	۳۳
۴	د. علم و هنر یزد	۲۰۷	۲۷۹	۴۱	م. رابع اصفهانی	۵۸	۲۰	۷۸	م. صنعتی فولاد	۳۴	۱۶
۵	د. شهید اشرفی اصفهانی	۱۷۵	۲	۴۲	د. شمال	۵۷	۴۹	۷۹	م. عقیق	۳۴	۳
۶	د. علم و فرهنگ تهران	۱۶۶	۷۸	۴۳	م. بعثت - کرمان	۵۵	۵۱	۸۰	م. علم و فن آوری شمس	۳۴	
۷	د. سوره	۱۴۸	۴	۴۴	م. پیام - گلبایگان	۵۵	۱۳	۸۱	م. صنعتی مازندران	۳۳	۳۰
۸	م. مهر آستان	۱۲۴	۱	۴۵	م. سارویه	۵۵	۳	۸۲	م. نیما	۳۳	۱
۹	م. یاسین	۱۲۴	۲۱	۴۶	م. اترک - قوچان	۵۴	۴۲	۸۳	د. باقر العلوم علیه السلام	۳۲	۱
۱۰	م. حکیم جرجانی	۱۲۲	۰	۴۷	د. قرآن و حدیث	۵۳	۵۵	۸۴	م. دقا	۳۲	۲۹
۱۱	م. شمس گنبد	۱۱۵	۴۶	۴۸	م. پرندک	۵۳	۷۸	۸۵	م. سیحان	۳۲	۲۰
۱۲	م. ناکستان	۱۰۷	۷	۴۹	م. سناباد گلپهر	۵۳	۵۰	۸۶	م. سفیر دانش - ایلام	۳۲	۲
۱۳	م. مولوی	۱۰۵	۰	۵۰	م. شغدیز	۵۲	۷۱	۸۷	م. سپهر وردی	۳۱	۵۳
۱۴	د. دانش البرز	۱۰۳	۱۰۴	۵۱	م. مقدس اردبیلی	۵۲	۴۳	۸۸	م. مهرگان	۳۱	۰
۱۵	د. غیث الدین جمشید کاشانی	۱۰۲	۵۴	۵۲	م. جاوید - جبرفت	۵۱	۳	۸۹	د. مذاهب اسلامی	۳۰	۱
۱۶	م. باختر ایلام	۱۰۱	۶۲	۵۳	م. علامه امینی	۵۱	۴۲	۹۰	م. آیان هراز	۲۹	۱۶
۱۷	د. خانم	۹۴	۱۳۲	۵۴	م. کوشیار	۵۱	۴۰	۹۱	د. دانش پژوهان	۲۹	۳۱
۱۸	م. اشراق	۸۹	۱۲۸	۵۵	م. نوین	۵۱	۰	۹۲	د. شیخ بهایی	۲۸	۳۰
۱۹	م. نابار	۸۹	۱۱	۵۶	م. ارشاد دهوند	۵۰	۰	۹۳	م. حکمت رضوی	۲۸	۵۵
۲۰	د. امام صادق علیه اسلام	۸۷	۱	۵۷	م. آمل	۵۰	۴۲	۹۴	م. سنا	۲۸	۱۹
۲۱	د. ایوان کی	۸۵	۰	۵۸	م. لامعی گرگانی	۵۰	۵۶	۹۵	م. طلوع مهر - قم	۲۸	۲۳
۲۲	م. روزبهان	۸۱	۵۷	۵۹	م. چرخ نیلوفری آذربایجان	۴۸	۴۰	۹۶	م. کاویان	۲۸	۲۳
۲۳	م. ناصر خسرو	۸۱	۱۳۶	۶۰	م. قدیر - لنگرود	۴۸	۴۰	۹۷	م. هدف	۲۸	۲۴
۲۴	د. علامه محدث نوری	۷۹	۰	۶۱	م. خاوران	۴۷	۵۳	۹۸	م. الکترونیکی - مجازی مهر البرز	۲۷	۷
۲۵	م. راهبرد شمال	۷۹	۱۱۷	۶۲	م. کار	۴۶	۰	۹۹	م. دامون	۲۷	۱۳
۲۶	م. خزر - محمودآباد	۷۶	۳۷	۶۳	م. هشت بهشت	۴۶	۳۷	۱۰۰	م. سلمان	۲۷	۳۵
۲۷	م. علوم و فناوری سپاهان	۷۶	۴۰	۶۴	م. شاهرود	۴۵	۱۹	۱۰۱	م. احرار - رشت	۲۵	۴
۲۸	م. رجاء	۷۴	۰	۶۵	م. فردوس	۴۵	۰	۱۰۲	م. تیناک	۲۵	۲۰
۲۹	م. سراج	۷۱	۷۱	۶۶	م. کمال الملک	۴۴	۳۹	۱۰۳	دانشکده اصول الدین	۲۴	۹
۳۰	م. شمس تبریزی	۷۰	۱۲	۶۷	م. امام جواد (ع) - یزد	۴۳	۵۱	۱۰۴	م. خراسان	۲۴	۰
۳۱	د. صنعتی سجاد	۶۷	۱	۶۸	م. عطار	۴۳	۲۷	۱۰۵	م. بصیر - آیتک	۲۳	۱۰
۳۲	م. خرد - بوشهر	۶۵	۲۹	۶۹	د. خیام	۴۳	۱۷	۱۰۶	م. جهاد دی خوزستان	۲۲	۱۷
۳۳	م. شرق گلستان	۶۵	۰	۷۰	م. بویندگان دانش	۴۱	۲۷	۱۰۷	م. آفرینش	۲۰	۱۸
۳۴	م. راه دانش - بابل	۶۳	۴۸	۷۱	م. جهاد دی کرمانشاه	۴۱	۰	۱۰۸	م. آقبال لاهوری	۲۰	۰
۳۵	م. آفاق	۶۲	۳۴	۷۲	م. طبری	۴۰	۰	۱۰۹	م. علامه فیض کشانی	۱۹	۰
۳۶	م. زند - شیراز	۶۲	۶۲	۷۳	م. علامه نایینی	۴۰	۷۱	۱۱۰	م. کاوش	۱۸	۸
۳۷	م. شفق	۶۲	۸	۷۴	د. شهاب دانش	۳۹	۷۱				

شماره	نام	پارسا	پیشاهاد	شماره	نام	پارسا	پیشاهاد	شماره	نام	پارسا	پیشاهاد
۱۱۱	م. آلود	۱۷	۲۵	۱۴۴	د. شهید مطهری	۱۰	۱۴	۱۷۸	م. قدر	۴	۴
۱۱۲	م. بهارن	۱۷	۹	۱۴۵	د. مفید	۱۰	۱۷	۱۷۹	م. آبادی	۳	۳
۱۱۳	پژوهشکده علوم شناختی	۱۶	۲	۱۴۶	م. جهستون (ایران زمین)	۱۰	۱۰	۱۸۰	م. بیروزیان	۳	۳
۱۱۴	م. حافظ	۱۶	۳۵	۱۴۷	م. رشد دانش	۱۰	۰	۱۸۱	م. فرزنگان	۳	۹
۱۱۵	د. بین المللی چهار	۱۵	۰	۱۴۸	م. رشیده	۱۰	۸	۱۸۲	م. نبی اکرم (ص)	۳	۲۳
۱۱۶	م. آفدیر	۱۵	۰	۱۴۹	م. اندیشمند - لاهیجان	۹	۲۹	۱۸۳	م. نور دانش	۳	۰
۱۱۷	م. امین	۱۵	۰	۱۵۰	م. دیلمان	۹	۱۶	۱۸۴	م. پویا	۲	۳
۱۱۸	م. بارس رضوی	۱۵	۲	۱۵۱	م. ارم	۸	۱۲	۱۸۵	م. توسعه دانش	۲	۱
۱۱۹	م. حکیم طوس	۱۵	۱۶	۱۵۲	م. اسرار	۸	۲۸	۱۸۶	م. صالحان	۲	۱
۱۲۰	م. دارالفنون	۱۵	۱۷	۱۵۳	م. الکترونیکی ایرانیان	۸	۴	۱۸۷	م. صبح صادق	۲	۳
۱۲۱	م. کبیر غرب	۱۵	۲۲	۱۵۴	م. بهار	۸	۶	۱۸۸	م. عرفان - کرمان	۲	۶
۱۲۲	م. لقمان حکیم - گلستان	۱۵	۰	۱۵۵	م. فرهیختگان	۸	۱	۱۸۹	م. کسری - رامسر	۲	۲
۱۲۳	م. لیان	۱۵	۷	۱۵۶	م. کادوس	۸	۷	۱۹۰	م. هانف	۲	۰
۱۲۴	م. ماد	۱۵	۱۵	۱۵۷	م. جهاد دی اصفهان	۷	۲	۱۹۱	د. معرف قرآن و عترت	۱	۱
۱۲۵	م. سینا	۱۴	۵	۱۵۸	م. رسام	۷	۷	۱۹۲	م. اجتهاد	۱	۰
۱۲۶	م. صبا	۱۴	۲۵	۱۵۹	م. رودکی - ننگین	۷	۴	۱۹۳	م. الکترونیکی - مجازی نور	۱	۶
۱۲۷	م. مهر کرمان	۱۴	۱۳	۱۶۰	م. زاکریس	۷	۲۲	۱۹۴	م. الوندی (تج) - اصفهان	۱	۲۹
۱۲۸	دانشکده رفاه	۱۳	۲۲	۱۶۱	م. سردار جنگل	۶	۱	۱۹۵	م. فخرالدین اسعد گرگانی	۱	۰
۱۲۹	م. پردیسان	۱۳	۵	۱۶۲	م. فخر رازی - ساوه	۶	۰	۱۹۶	م. مازیار	۱	۵۱
۱۳۰	م. تعالی	۱۳	۷	۱۶۳	م. معماری و هنر باری	۶	۱۷	۱۹۷	م. میرداماد - گرگان	۱	۵
۱۳۱	م. حکمت	۱۳	۱۰	۱۶۴	م. توس	۵	۱۰	۱۹۸	م. هرمزان - بیرجند	۱	۰
۱۳۲	م. سپهر - اصفهان	۱۳	۱۸	۱۶۵	م. سبز	۵	۵	۱۹۹	م. انرژی	۰	۱
۱۳۳	م. علامه جعفری	۱۳	۵۶	۱۶۶	م. علامه حلی	۵	۶	۲۰۰	م. پارسا	۰	۳۵
۱۳۴	م. علم و فن - ارومیه	۱۳	۲۱	۱۶۷	م. کاسبین	۵	۰	۲۰۱	م. پرتو	۰	۲
۱۳۵	م. عمران و توسعه	۱۳	۲۸	۱۶۸	م. گلستان	۵	۲۲	۲۰۲	م. راهیان نوین دانش - ساری	۰	۱
۱۳۶	م. آل طه	۱۲	۲۷	۱۶۹	م. ادیب - مازندران	۴	۱۸	۲۰۳	م. رحمان	۰	۱۴
۱۳۷	م. پارسین	۱۲	۲	۱۷۰	م. ایرتمهر	۴	۶	۲۰۴	م. صفاهان	۰	۴۲
۱۳۸	م. دارالعلم	۱۲	۵	۱۷۱	م. آیندگان	۴	۳	۲۰۵	م. مهر اروند	۰	۳
۱۳۹	دانشکده الهیات و معرف	۱۱	۱۹	۱۷۲	م. بینالود	۴	۱۷	۲۰۶	م. نجف آباد	۰	۴
۱۴۰	م. جهاد دی همدان	۱۱	۱۰	۱۷۳	م. بیقی	۴	۶	۲۰۷	م. هنر - شیراز	۰	۵
۱۴۱	م. گیل	۱۱	۱۹	۱۷۴	م. جهاد دی رشت	۴	۰				
۱۴۲	م. مراح	۱۱	۶	۱۷۵	م. علامه مجلسی	۴	۱				
۱۴۳	م. نقش جهان - اصفهان	۱۱	۷	۱۷۶	م. فرهنگد - لاریجان	۴	۴				
				۱۷۷	م. فیض الاسلام	۴	۴				

د. = دانشگاه م. = مؤسسه آموزش عالی

جدول ۳. عملکرد واحدهای دانشگاه آزاد اسلامی در ثبت پارسا و پیشنهاد در شش ماهه دوم سال ۱۳۹۸ (ترتیب بر پایه فراوانی پارسا)

شماره	نام	پارسا	پیشاهاد	شماره	نام	پارسا	پیشاهاد	شماره	نام	پارسا	پیشاهاد
۱	واحد شاهرود	۳۶۲	۰	۱۶	واحد سمنان	۶۸	۰	۳۱	واحد یزد	۲۴	۹
۲	واحد بندرعباس	۳۳۶	۱	۱۷	واحد رامسر	۶۳	۰	۳۲	واحد بردسکن	۲۳	۱۲
۳	واحد اردبیل	۳۳۴	۲۹۸	۱۸	واحد اردکان	۶۲	۴۹	۳۳	مرکز ثبت نشا - زیباکنار	۱۹	۳
۴	واحد مرودشت	۳۱۴	۱	۱۹	واحد گرمی	۶۱	۳۲	۳۴	واحد جاسپ	۱۶	۲۰
۵	واحد شهر قدس	۲۳۰	۰	۲۰	واحد مشکین شهر	۶۱	۵۲	۳۵	واحد بندر جاسک	۱۳	۰
۶	واحد گچساران	۲۲۲	۰	۲۱	واحد ایلام	۵۳	۰	۳۶	واحد الکترونیکی	۱۱	۸
۷	واحد صفادشت	۱۸۳	۰	۲۲	واحد بهار	۵۳	۴۸	۳۷	واحد خمینی شهر	۸	۲۴
۸	واحد تهران مرکزی	۱۶۹	۸۲	۲۳	واحد نایب	۵۳	۰	۳۸	واحد قائم شهر	۷	۳۷
۹	واحد تهران شرق - قیام دشت	۱۵۲	۱	۲۴	واحد بندر لنگه	۵۰	۰	۳۹	واحد تالش	۴	۵
۱۰	واحد دماوند	۱۳۷	۰	۲۵	واحد علوم و تحقیقات تهران	۴۲	۰	۴۰	واحد خمین	۴	۰
۱۱	واحد شهریار	۹۶	۰	۲۶	واحد سروسنان	۳۸	۴	۴۱	واحد بوشهر	۳	۲۰
۱۲	واحد نورآباد ممسنی	۸۶	۰	۲۷	واحد ماکو	۳۶	۱۷	۴۲	واحد دامغان	۳	۰
۱۳	واحد علوم پزشکی تهران	۸۳	۱۶	۲۸	واحد زرقان	۳۲	۱	۴۳	واحد مهریز	۳	۰
۱۴	واحد نقف	۷۹	۷۵	۲۹	واحد لنجان	۳۰	۱	۴۴	واحد نراق	۳	۰
۱۵	واحد ارستانجان	۶۹	۰	۳۰	واحد قم	۲۵	۰	۴۵	واحد سبزوار	۲	۰

شماره	نام	پارسا	پیشهاد	شماره	نام	پارسا	پیشهاد	شماره	نام	پارسا	پیشهاد
۴۶	واحد سلماسی	۲	۵	۵۰	واحد چالویی	۱	۰	۵۴	واحد فیروزآباد	۰	۸
۴۷	واحد آزادشهر	۱	۰	۵۱	واحد ساری	۱	۰	۵۵	واحد مبارکه	۰	۳
۴۸	واحد تهران جنوب	۱	۰	۵۲	واحد نثار	۰	۴۴	۵۶	واحد ممقان	۰	۱
۴۹	واحد تهران شمال	۱	۰	۵۳	واحد پروجد	۰	۲	۵۷	واحد نور	۰	۴

جدول ۴. عملکرد واحدهای دانشگاه پیام نور در ثبت پارسا و پیشنهاد در شش ماهه دوم سال ۱۳۹۸ (ترتیب بر پایه فراوانی پارسا)

شماره	نام	پارسا	پیشهاد	شماره	نام	پارسا	پیشهاد	شماره	نام	پارسا	پیشهاد
۱	استان تهران	۶۸۱	۸۹	۹	استان گیلان	۷۶	۶۱	۱۷	استان قم	۳۸	۰
۲	استان اصفهان	۱۷۵	۴۷	۱۰	استان کرمانشاه	۶۴	۶۵	۱۸	استان خراسان جنوبی	۳۳	۱۷
۳	استان خراسان رضوی	۱۷۴	۶۱	۱۱	استان خوزستان	۶۱	۲	۱۹	استان گلستان	۲۰	۰
۴	استان هرمزگان	۱۳۸	۴۸	۱۲	استان فارس	۵۸	۴۹	۲۰	استان آذربایجان غربی	۱۹	۱
۵	استان یزد	۱۱۱	۵	۱۳	استان مرکزی	۵۱	۱۰	۲۱	استان مازندران	۸	۰
۶	استان البرز	۱۰۱	۰	۱۴	مرکز تحصیلات تکمیلی	۵۰	۱۶	۲۲	استان خراسان شمالی	۳	۰
۷	استان آذربایجان شرقی	۹۵	۰	۱۵	استان کردستان	۴۷	۳	۲۳	استان اردبیل	۱	۰
۸	استان همدان	۹۳	۸۶	۱۶	استان قزوین	۴۶	۱۳	۲۴	استان چهارمحال و بختیاری	۱	۱

جدول ۵. عملکرد پردیس های دانشگاه فرهنگیان در ثبت پارسا و پیشنهاد در شش ماهه دوم سال ۱۳۹۸ (ترتیب بر پایه فراوانی پارسا)

شماره	نام	پارسا	پیشهاد	شماره	نام	پارسا	پیشهاد	شماره	نام	پارسا	پیشهاد
۱	پردیس شهید جمران تهران	۱۴	۳		شرقی			۷	پردیس آیت الله طالقانی (ره) قم	۰	۲
۲	پردیس نسیم تهران	۱۲	۴	۵	پردیس فاطمه زهرا (س) اصفهان	۲	۷				
۳	پردیس شهید بهشتی مشهد	۸	۰	۶	پردیس شهید باهنر اصفهان	۱	۵				
۴	پردیس علامه امینی آذربایجان	۴	۰								

جدول ۶. عملکرد مؤسسه های وابسته به وزارت بهداشت در ثبت پارسا و پیشنهاد در شش ماهه دوم سال ۱۳۹۸ (ترتیب بر پایه فراوانی پارسا)

شماره	نام	پارسا	پیشهاد	شماره	نام	پارسا	پیشهاد	شماره	نام	پارسا	پیشهاد
۱	دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی	۹۸	۰	۲	دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی اراک	۸۲	۰	۳	دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی مشهد	۸۸۳	۲۳۱

جدول ۷. عملکرد مراکز دانشگاه جامع علمی کاربردی در ثبت پارسا و پیشنهاد در شش ماهه دوم سال ۱۳۹۸ (ترتیب بر پایه فراوانی پارسا)

شماره	نام	پارسا	پیشهاد	شماره	نام	پارسا	پیشهاد
۱	مرکز آموزش گروه صنایع غذایی شیرین عمل	۸	۰	۲	مرکز آموزش گروه ماشین سازی تبریز	۳	۱

جدول ۸. عملکرد مؤسسه های سایر دستگاه های اجرایی در ثبت پارسا و پیشنهاد در شش ماهه دوم سال ۱۳۹۸ (ترتیب بر پایه فراوانی پارسا)

شماره	نام	پارسا	پیشهاد	شماره	نام	پارسا	پیشهاد	شماره	نام	پارسا	پیشهاد
۱	دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی	۲۴۰	۴۰		وزارت امور خارجه			۱۱	دانشگاه علوم و فنون هوایی شهید ستاری	۴	۰
۲	دانشگاه علوم و معارف قرآن کریم	۱۰۱	۳۹	۶	دانشگاه معارف اسلامی قم	۲۶	۰	۱۲	بزرگسازان ارتباطات و فناوری اطلاعات	۲	۱
۳	دانشگاه علوم قضایی و خدمات اداری	۸۸	۰	۷	بزرگسازان امام خمینی (ره) و انقلاب اسلامی	۲۴	۲۰	۱۳	بزرگسازان هواشناسی	۱	۳
۴	دانشگاه صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران	۶۷	۶۲	۸	دانشگاه محبیط زیست	۲۳	۱۷				
۵	دانشگاه روابط بین الملل	۳۱	۲۰	۹	بزرگسازان علوم زمین	۱۰	۰				
				۱۰	مؤسسه عالی آموزش و پژوهش مدیریت و برنامه ریزی	۹	۱				

از آنجا که مؤسسه های آموزش عالی بر پایه طرح آمایش سرزمین نیز سازماندهی شده و هر یک در منطقه ای جای گرفته اند، توجه به آمار ثبت در هر منطقه نیز مهم است. در نمودار پنج، شمار پارسا و پیشنهاد های ثبت شده مؤسسه های برتر در سامانه ثبت در شش ماهه دوم ۱۳۹۸ بر پایه مناطق آمایش سرزمین گزارش شده است و در هر منطقه نام پنج مؤسسه که بیشترین آمار ثبت پارسا و پیشنهاد را داشته اند آمده است.

۱۹۵۸	شهید بهشتی	منطقه یک	۱۱۶۴	شهید بهشتی
۱۰۵۱	تربیت مدرس		۸۱۴	تربیت مدرس
۳۰۰	هنر تهران		۸۱۰	علامه طباطبایی
۲۳۷	خوارزمی		۶۸۱	پیام نور استان تهران
۸۹	پیام نور استان تهران		۶۲۷	خوارزمی
۴۳۹	مؤنذران	منطقه دو	۴۳۴	گیلان
۲۷۸	صنعتی نوشیروانی بابل		۳۴۸	مازندران
۱۲۸	علوم کشاورزی و منابع طبیعی ساری		۱۶۸	صنعتی نوشیروانی بابل
۱۱۷	راهبرد شمال		۱۴۲	علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان
۶۱	پیام نور استان گیلان		۱۲۴	مهر آستان
۶۷۰۵	محقق اردبیلی	منطقه سه	۹۷۰	تبریز
۶۸۲	تبریز		۴۳۶	ارومیه
۴۳۹	تجصیلات تکمیلی علوم پایه زنجان		۳۵۳	محقق اردبیلی
۳۳۵	زنجان		۳۳۴	آزاد اسلامی واحد اردبیل
۳۱۹	ارومیه		۳۳۱	زنجان
۳۲۹	اراک	منطقه چهار	۴۲۴	ادیان و مذاهب
۱۶۴	قم		۳۷۶	جامعه المصطفی العالمیه
۱۳۶	ناصر خسرو		۳۳۱	بین المللی امام خمینی
۱۰۴	دانش البرز		۳۰۹	قم
۸۶	پیام نور استان همدان		۱۵۴	اراک
۳۷۸	رازی کرمانشاه	منطقه پنج	۳۸۶	رازی کرمانشاه
۱۵۷	ایلام		۳۱۳	کردستان
۱۵۶	کردستان		۲۲۱	لرستان
۱۳۸	آیت الله العظمی بروجردی		۱۳۶	ایلام
۶۵	پیام نور استان کرمانشاه		۱۲۴	باسین
۸۱۷	یزد	منطقه شش	۵۱۱	یزد
۳۸۷	کاشان		۳۶۲	صنعتی اصفهان
۲۷۹	علم و هنر یزد		۳۱۴	کاشان
۱۵۳	اردکان		۲۴۰	شهرکرد
۷۵	آزاد اسلامی واحد قم		۲۰۷	علم و هنر یزد
۱۳۳	باسوج	منطقه هفت	۳۱۴	آزاد اسلامی واحد مرو دشت
۱۰۶	صنعتی شیراز		۲۹۴	شیراز
۸۴	خلیج فارس		۲۲۲	آزاد اسلامی واحد گچساران
۶۲	زند شیراز		۱۴۷	صنعتی شیراز
۴۹	پیام نور استان فارس		۱۱۵	خلیج فارس
۳۲۹	تجصیلات تکمیلی صنعتی و فناوری پیشرفته کرمان	منطقه هشت	۳۷۵	سیستان و بلوچستان
۳۳۲	ولیعصر رفسنجان		۳۴۱	شهید باهنر کرمان
۵۶	علامه جعفری		۳۳۶	آزاد اسلامی واحد بندرعباس
۵۱	بعثت کرمان		۱۸۰	زابل
۴۸	پیام نور استان هرمزگان		۱۳۸	پیام نور استان هرمزگان
۲۳۱	علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی مشهد	منطقه نه	۱۰۳۵	فردوسی مشهد
۲۱۶	حکیم سبزواری		۴۴۷	سمنان
۲۱۲	بین المللی امام رضا علیه السلام		۳۶۲	آزاد اسلامی واحد شاهرود
۱۲۸	انزلی		۳۳۸	صنعتی شاهرود
۱۱۸	بجنورد		۲۸۰	بیرجند
۹۸	علوم کشاورزی و منابع طبیعی خوزستان	منطقه ده	۴۷۹	شهید چمران اهواز
۳۴	صنعتی جندی شاپور دزفول		۱۳۲	علوم کشاورزی و منابع طبیعی خوزستان
۳۴	علوم و فنون دریایی خرمشهر		۳۹	علوم و فنون دریایی خرمشهر
۱۷	جهاد دانشگاهی خوزستان		۳۵	صنعتی جندی شاپور دزفول
۳	مهر اروند		۲۶	صنعتی خانم الانبیا بهبهان
شمار پیشنهاد			شمار پارسا	

نمودار ۵. شمار پارسا و پیشنهادهای ثبت شده مؤسسه‌های برتر در سامانه ثبت در شش ماهه دوم ۱۳۹۸ بر پایه مناطق آمایش سرزمین

توصیه‌های سیاستی

□ آگاهی‌رسانی به پژوهشگران در زمینه قوانین و مقررات موجود نظیر «آیین نامه و دستورالعمل حمایت از پدید آوران پایان نامه‌ها و رساله‌ها» و «قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی».

□ برگزاری کارگاه‌های آموزشی برای پژوهشگران درباره نحوه کار با سامانه ثبت.

□ ترویج فرهنگ دسترسی آزاد به پایان نامه‌ها و رساله‌ها در میان پدیدآورندگان، توسط رؤسای موسسه‌ها.

□ توسعه و تقویت زیرساخت‌های فناورانه در موسسه‌ها به منظور تسهیل فرآیند ثبت آثار و سرعت بیشتر دسترسی.

اگرچه بر پایه قوانین، همه مؤسسه‌های آموزش عالی ایران باید پارسا و پیشنهاددهای دانشجویان را در ایرانداک ثبت و بارگذاری کنند، کمتر از ۶۰ درصد آثار مؤسسه‌های وابسته به وزارت عتف، کمتر از ۱۰ درصد آثار مؤسسه‌های وابسته به دانشگاه آزاد اسلامی، کمتر از پنج درصد آثار مؤسسه‌های وابسته به وزارت بهداشت، و کمتر از یک درصد آثار مؤسسه‌های وابسته به حوزه‌های علمیه در عمل در ایرانداک به ثبت رسیده‌اند. عوامل گوناگونی بر همکاری موسسه‌ها با ایرانداک در زمینه ثبت پارساها و پیشنهاددها می‌تواند تأثیرگذار باشند. نگرانی پژوهشگران در زمینه دسترسی آزاد به پارساها و پیشنهاددها و نادیده گرفتن حقوق مادی و معنوی آثار و دستبرد ادبی از شما این عوامل هستند. این نگرانی شاید ریشه در ناآگاهی پژوهشگران از قوانین و مقررات کنونی دارد که

از وزارت عتف آنها را تصویب و ابلاغ کرده است. مقرراتی همانند «آیین نامه و دستورالعمل حمایت از پدید آوران پایان نامه‌ها و رساله‌ها» و «قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی»، که برای جلوگیری از بدرفتاری‌های علمی هم پدید آمده‌اند. از این رو، آگاهی‌رسانی قوانین و مقررات به پژوهشگران عاملی کلیدی در تمایلشان به ثبت پارسا و پیشنهادده است.

آشنایی نداشتن پژوهشگران با سامانه ثبت و چگونگی کار با آن از مسائل دیگری است که شاید بر کاهش تمایل پژوهشگران به ثبت پارسا و پیشنهادده اثر دارد. گمان می‌رود که برگزاری کارگاه‌های آموزشی برای پژوهشگران درباره چگونگی کار با سامانه ثبت از فعالیت‌های کلیدی در این زمینه است. فرهنگ سازمانی نیز به عنوان عامل دیگری است که می‌تواند در تشویق پدیدآوران به ثبت آثار تأثیرگذار باشد.

رؤسای موسسه‌ها می‌بایست سیاست‌ها و خط‌مشی‌های سازمانی خود را در زمینه دسترسی آزاد به پارسا و پیشنهاددها ویرایش و بروز کنند و فرهنگ دسترسی به تمام‌متن پارسا و پیشنهاددها را میان اعضای هیأت علمی و دانشجویان گسترش دهند. وجود زیرساخت فناورانه کارآمد در موسسه‌ها، از دیگر عوامل مهمی است که فرآیند ثبت را آسان می‌سازد و سرعت دسترسی به تمام‌متن پارسا و پیشنهاددها را بهبود می‌بخشد. از آثار دسترسی کارآمد و سریع به اطلاعات علمی، بهبود پیوند علمی و افزایش بهره‌وری است.

منابع

- مجلس شورای اسلامی. ۱۳۹۶. قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی.
- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری. ۱۳۹۵. آیین نامه ثبت و اشاعه پیشنهادها، پایان نامه‌ها، و رساله‌های تحصیلات تکمیلی و صیانت از حقوق پدیدآوران در آنها.
- Harvey, J. F. 1982. Iranian scientific and technical information policy development progress. 8(2):195-202.

Abstract

Given the acceleration of developments in science, technology, and innovation as well as the importance of these fields in the development of knowledge-based economics of countries, the way to formulate evidence for science, technology, and innovation policy should be such that enable policymakers to understand key issues and consider them in the shortest possible time and use them in their decisions. However, it is not yet clear what kind of components should be considered in the format of preparing such evidence. This study aims to design a practical guideline so that efficient evidence can be developed for policymakers in science, technology, and innovation. In this regard, first, the main components of guideline were explored and identified based on literature and they were categorized into three dimensions: structure, content, and design. Then such dimensions and components were organized in the questionnaire and distributed among a Delphi panel including 15 scholars and policymakers for validation. Based on results obtained from this study the best way of preparing evidence for policymakers in different level of policy-making (executive, sectoral, and macro levels) is policy brief and its key components include a bibliography (which itself include title, affiliation, date, and document number); introduction and statement of the problem; findings; policy recommendations and references. Moreover, the results show that structure, content, and design components are the same in different levels of policy-making and the only difference is the size of the policy brief. The proposed guideline could be considered as an efficient writing pattern for people, groups, and institutes researching science, technology, and innovation and want their findings reported to policy-makers for better decisions. At present, scientific documentation centers such as IranDoc are among the institutions in the science and technology system that provide important evidence for science, technology and innovation policy-making in Iran. Therefore, in the second phase of the present study, using the developed guideline, the appropriate structure has been provided for reporting information of Similarity-Check and registration of thesis, dissertation, and proposal to IranDoc audience in the field of science, technology and innovation policy. At this phase, the focus group method has been used and has tried to provide different policy briefs for different policy layers using the experiences of managers, experts and researchers of IranDoc and based on information of Similarity-Check and registration of thesis, dissertation, and proposal.

Key words: Policy Brief, Science, Technology and Innovation Policy, Evidence-based Policy, Writing Guideline, Similarity-Check, Registration of Thesis, Dissertation, and Proposal

**Iranian Research Institute for Information Science and Technology
(IranDoc)**

Research Project

**Developing a guideline for reporting evidence for science,
technology and innovation policy-making: The case study of
Similarity-Check and registration of thesis, dissertation,
and proposal**

By

Leila Namdarian

Colleague

Behrooz Rasuli

April 2021